Rostocker Dokumentenserver
Dieses Werk wurde Ihnen durch die Universitätsbibliothek Rostock zum Download bereitgestellt.
Für Fragen und Hinweise wenden Sie sich bitte an: digibib.ub@uni-rostock.de

Heinrich Opitz

[...] Hoc Est Atrium Linguae Sanctae : Quo exhibetur I. Consilium de Studio Linguae S. ... II. Grammaticae Hebr. Compendium ... III. Textus cum Praxi Hebraeo-Analytica ... IV. Lexici Hebraei Compendium ... V. Index Anomalorum ...

Quarta nunc vice ab ipso Autore recognitum, Lipsiae: Meyerus, 1687

http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn767031385

Druck Freier Zugang

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn767031385/phys_0001
DFG

Kupfertitel u. 10 Tabellen.

1614

Cic – 1912.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn767031385/phys_0002
DFG

בשם

חצר

לשון הקדש

HOC EST

ATRIUM LINGVÆ SANCTÆ,

Qvô exhibetur

I. CONSILIUM de Studiô Lingvæ S. feliciter tractando.

II. GRAMMATICÆ HEBR. COMPENDIUM ex Hebraismô Restitutô Dn. D. Wasmuthi cum IDIOTISMIS SYNTACTICIS ET POETICA HEBR.

III. TEXTUS cum PRAXI HEBRÆO-ANALYTICA sec. Regulas vel hujus nostri ATRII, vel Hebraismi Rest. VVasm. unà cum Accentuum Hebræorum repræsentatione.

IV. LEXICI HEBRÆI COMPENDIUM freqventiorum in Codice S. vocum.

V. INDEX Anomalorum difficiliorum ex universô Codice Hebræo selectorum, & in Hebr. Rest. Wasm. pag. & lin. alleg. solutorum.

AUTORE

HENRICO OPITIO,

Sanctæ & Orient. Lingg. in Acad. Kilon. Profess. Ordin.

QVARTA nunc vice ab ipso AUTORE recognitum.

CUM PRIVIL. SERENIS. ELECT. SAXON.

LIPSIÆ, Sumptibus JOH. CASP. MEYERI, An. 1687.

H

R. Dav. Kimchi in fine Michlol.

אשר למד ותורה לו לקנין
ולא למד יסוד דקדוק ולא בן
כמו חורש אשר ינהג שוריו
וידו מבלי מלמד ודרבן:

Qvi discit & Lex ei est *in possessionem,*
Et non discit fundamenta Grammat. neqve intelligit,
Est *sicut arator, qvi agit boves;*
Et manus ejus est *sine baculo & stimulo.*

Bibliotheca Academiae Rostochiensis

LINGVÆ SANCTÆ

CULTORIBUS NOVELLIS,

VERBI DIVINI

IN TEXTU ORIGINALI

SCRUTATORIBUS

PIIS, DEVOTIS, INDUSTRIIS,

RENOVATAM HANC

ATRII LINVÆ S.

STRUCTURAM

DENUO APERIT

OMNESQVE

NON CUM PLEBE EMINUS SPECTARE,

SED

CUM SACRI ORDINIS HOMINIBUS

IN IPSA ADYTA PER ATRIUM PENETRARE

CUPIENTES

ADMITTIT, TESTES AC ARBITROS FUTUROS

OMNIUM, QVÆ INTERIUS AGENTUR.

IISDEM SIMUL

SPIRITUS S. GRATIAM,

VITÆ SANCTIMONIAM

AC

PIUM

PRO VERBO DEI

EJUSQVE INTEGRITATE AC AUTHENTIA,

CONTRA INFRUNITAS HODIE

DIABOLI AC BIBLIOMASTIGUM

MACHINATIONES

ZELUM,

OPTAT ATQVE PRECATUR.

SIC

DEUS ALIQVANDO APERIET

SANCTUARIUM SANCTIS,

AC

QVEMQVE SUO MODO AC TEMPORE

CEU

ALTEROS

כהנים הגדולים

IN ILLUD INTROMITTET,

QVOD VOVET

AC

SPONDET

SINGULIS

AUTOR.

KILONI. Ipsis Calend. Januar. A. O. R. cIↃ IↃC LXXXVII.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn767031385/phys_0008
DFG

Adversus qvorundam malignas arrosiones,
SUSPENSA PRÆ FORIBUS AMULETA,
scil.
Nonnullorum Celebriorum Philologorum
de HEBRAISMO RESTITUTO,
Dn. D. WASMUTHI,
& ATRIO hoc Lingvæ Sanctæ
JUDICIA.

I.

CHRISTIANI RAVII, Profess. ante hac Regii Uspal. postea Francofurt. celeberrimi, qvod dedit in Causâ Anti-Conringianâ Upsal. Mense Febr. 1669.

* *
*

CErtissimum est, qvicqvid communis literarum bonarum instaurator *Dn. D. Wasmuthus* scribit de Kri & Cetibh, qvicqvid de punctis Accentuum promittit, qvicqvid de vocalibus & literis testatur, qvicqvid de sanitate Codicis Ebræi in genere, qvicqvid de locis innumeris per totum Codicem Ebræum, citatis in HERBAISMO RESTITUTO, opere incredibiliter Bono, inqve Vindiciarum Biblicarum Parte Primâ & secundâ, ei operi annexarum, & nunc in tertiâ; divinitùs scribit--Hoc omne, & qvicqvid de Codice Hebræô scripsit scribetq, Dn. D. Matthias Wasmuthus, cum eô assero, eôdem qvô ille sensu, & qvô ille pugnat contra nonnihil vacillantes vel seductos, eodem sensu ego pugnem, si opus sit &c.

Et in Catalogo publico Lectionum illustr. Acad. Upsaliensis:

Christianus Ravius Berlinas, incipiet publicè explicare *Rev. plur. Matth. Wasmuthi*, SS. Theol. D. Grammaticam Hebræam, 50. Regulis absolutam, qvâ non datur hodiè plenior, & qvæ una locô vicenarum sufficiat: Certè *Cl. Trostii, Erpenii, Baldovii, Schikardi & Buxtorffii* vel Compendia vel Thesauros longè transcendit.

II.

DN. JOHANNIS HEINRICI HOTTINGERI,

in lit. d. 2. Sept. 1666. Tiguri datis ad Celeberr. Dn. D. Mauritium, antehac in Acad. Kilienſi, Prof. Jur. Pr. nunc in Camera Imperiali, qvæ Spiræ eſt, Aſſeſſorem Illuſtriſ.

* *
*

CEleberrimi *D. Wasmuthi* Nomen pridem in his notum regionibus Montanis. Jam antehac præclara haut vulgaris Lingvarum Orientalium peritiæ dedit ſpecimina. Unde & tanto mihi pretioſiſſimum per te nuper miſſum, acceptius fuit munus Chartaceum. Gratias pro eô ago maximas. Et qvanqvàm totum, qvod magnô labore & judicio collectum eſt, *D. Wasmuthi* ſcriptum, magnam literis Hebraicis fœneretur lucem, illa tamen, qvæ *Capelli & Waltoni* ſententiæ jugulum petunt, propterea ſunt ἔξοχα ἄλλων, qvod optimam cauſam, maſculè & dextrè Vir doctiſſimus defenderit: Adeò hactenus ab illa *Capelli* abhorrui novitate, ut neſciam, an in Contextum S. qvicqvam adverſariis concedi poſſet. qvod majori cum periculo authoritatis ejus eſſet conjunctum. Hoc ergò nomine *D. Wasmuth* ingens fecit operæ pretium &c.

III.

Trigæ Celeberr. Batavorum infra ſcriptorum.

REverendi & Clariſſ. Viri *D. Matth. Wasmuthi* librum, cui titulus: *Hebraiſmus Reſtitutus* attentè & ſedulò (ut qvidem negotia noſtra ferebant) luſtravimus. Qvantum verò ſic nobis obſervare licuit, judicamus, laudatum illud opus, non ſolùm accurata methodô digeſtum eſſe, ſed etiam multiplici eruditione, ac ſingularis peritiæ in omnibus ad literaturam Hebraicam ſpectantib9 demonſtratione, refertum: Comprehendere enim theſaurum Grammaticæ iſtius abſolutiſſimum & locupletiſſimum, ſive literarum & Punctorum tractationem ſpectes, ſive Etymologiam, ſive Syntaxin, ſive ipſam Accentuationem: ſic omnia ſuis Regulis deſcripta ſunt accura-

tiſſimè

tissimè, Regulæ Exemplis comprobatæ diligentissimè, adjectis magna industria passim suis Exceptionibus & Anomaliis, *adeò qvidem, ut nusqvam hactenus à qvoqvam omnia & singula tam exactè ac planè delineata viderimus.* Præclaram qvoqve laudem nominatim meretur Pars illa, qvæ complectitur doctissimas & laboriosissimas *Vindicias integritatis ac puritatis S. Scripturæ*, & specialius V. T. in lingva sua originali, contra periculosissimum Errorem aliorum qvorundam. Hinc non solùm S. Theologiæ Studiosis, sed etiam Ecclesiarum Pastoribus & Φιλεβραίοις qvibusvis, thesaurum istum ad lingvam S. feliciss imè excolendam, suaqve circa hanc studia pleniss imè perficienda, censemus utiliss imum; atqve ita de meliori nota eum commendamus: Reverendo & Clariss imo Auctori Herculeum illum laborem tàm prosperô & gloriosô successu exantlatum gratulantes, Deumqve Opt. Max. venerantes, ut ipsum Bono publico diu servet in columen.

Dabamus Ultrajecti
VII. Kal. Febr.
A. D. cIↃ IↃc LXIX.

GISBERTUS VOETIUS, Theol. Prof.
ANDR. ESSENIUS, Theol. Prof.
JOH. LEUSDEN, Lingv. S. Professor.

IV.

Clariss imi LEUSDENII Lingvæ S. in Acad. Ultraject. Professs. Celeberr. in literis ad Autorem Anno 1671. datis:

* *
*

NUnqvàm fuerunt tàm felicia tempora, qvalia jam sunt, qvibus hæc studia tàm facilia redduntur, & ferè in os intruduntur. Tu in *Atriô* tuô facillimam methodum propinas, per qvam, si qvis eam seqvi velit, facillimè ad cognitionem Lingvæ S. perveniet. Primò proponis *Consilium de Studio lingvæ Hebræa benè & feliciter inchoandô & discendo:* Deinde seqvitur *Compendium*, in qvô regulæ & præcepta Grammaticæ succinctè, breviter & solidè post invicem describuntur. Et hoc

Com-

Compendium mihi eô magis arridet, qvia ubiqve ablegas lectorem ad inſigne & nunqvã ſatis laudandum opus *Hebraiſmi Reſtituti Clariſſimi D. Wasmuthi.* Soleo ſemper opus illud inſigne privatim & publicè Studioſis commendare. Etiam in iteratâ editione *Philologi Hebræi, pag. 194.* (qvæ jam ad finem properat, & propediem lucem adſpiciet), ſic ſcribo: *Si qvis plura deſideret,* (loqvor de Antiqvit. Vocalium) *legat Cl. Matthiæ Wesmuthi ſolidas Vindicias S. Hebrææ Scripturæ, laborioſiſſimo Hebraiſmo Reſtituto adjunctas, in qvibus divinam vocalium & accentuum authoritatem luculenter & non ſine juſtò zelò probat.* Deniqve præter *ſolidam qvorundam Capitum Analiſin* Grammaticam, & Valoris accentuum demonſtrationem, in brevi qvaſi Tabellâ propinas *omnes Voces irregulares, qvæ remoram Tyronibus injicere poſſent,* & ſimul allegas loca, ubinam in *Hebraiſmô Reſtitutô* inveſtigari poſſint. Ego nuper ſtudioſo in mãdatis dederam, ut omnes illas voces ſecundum ordinẽ librorum V. Tti ex Hebraiſmo inveſtigaret, & in peculiari libro annotaret. Hâc inveſtigatione ferè ad umbilicum perductâ, ecce traditur mihi tuum *Atrium*, in qvô eæ Voces, tanqvam cibus præparatus, mihi proponuntur Non poteſt non orbis literatus tibi gratias agere. Deus conatibus & laboribus tuis affatim benedicat. Si nonnulla exemplaria datâ occaſione ad nos transmittere poſſis, facies rem ſtudioſis, qvi viderunt, gratiſſimam. Biblia, qvæ meditaris, noli imprimere, antequam me ejus rei certiorem feceris. Ego ſimiliter ſignificabo, qvid hîc in Belgio agamus, &c. &c.

ATRII

ATRII LINGVÆ S.

PARS I.

Seu

CONSILIUM

De ſtudio Hebræo ritè, etiam ſine vivâ manuductione, (ubi fortè nulla ejus detur copia,) inſtituendo & feliciter abſolvendo.

§. 1.

PRodit denuò in publicum L. B. ATRIUM noſtrum lingvæ S. aliqvoties hactenus in gratiam Tironum editum atqve ita adornatum, ut omnia, qvæ ad fundamenta illius Lingvæ reqviruntur, ordine hic exhibeantur, & qvidem per qvinqve ſeqq. ejus partes, qvæ ſunt:

I. CONSILIUM de ſtudiô Hebræô, propriô etiam Marte (in defectu fortè vivæ manuductionis) ſuſcipiendo & feliciter abſolvendo.

II. COMPENDIUM GRAMMATICUM Hebraismi Reſtituti Dn. D. Wasmuthi, ceu omnium perfectisſimi hodie Syſtematis Grammatici, uno eodemqve utriusvis tenore Regularum & Verborum ſic ſervatô, ut alterum alterius fundamentum ac complementum; ambo verò mutua diſcentibus ſubſidia facillima præſtent, qvò minus per multas Grammaticas diverſæ ſemper Methodi volitare, & dubiis doctrinarum ſedibus fluctuare opus ſit.

III. TEXTUS PRIORUM IV. CAPP. GENES. cum praxi Hebræo Analytica ad Regulas utriusqve Grammaticæ (hujus compendioſæ, illius qve plenæ) ſimul relata.

IV. LEXICON HEBRÆUM freqventiorum in Codice S. vocum.

V. INDEX PLENISSIMUS omnium fere & ultra 3000. difficultatum Grammat. Codicis S. in Hebraiſmo Wasmuthiano enucleatarum: de qvorum unà omnium tenore, ſerie ac rectô uſu, nonnulla præfandi, commodisſimam nobis ipſa ſtatim Pars I. præbet occaſionem.

§. 2. Nimirum, si qvid omninò sapienter Hebræorum Magistri, hoc sanè de optimo Didacticæ Hebrææ genere constitutum rectè habent præceptum geminum:

לעולם ילמד אדם לתלמידיו דרך קציר :

Semper doceat homo discipulos suos viâ brevi;

& simul

בעל מעשים יתקיום לו עיונו :

Practicus industrius firmabit Theoriam suam.

Ambo siqvidem hæc tàm arctâ invicem ἀλληλεχία & mutuô nexu sunt devincta, ut nec commoda aut utilis sit brevitas doctrinæ sine confirmatione Praxeos, neqve hæc fructuosè institui possit, nisi brevis præcesserit doctrinæ Theoria. Utrumqve nunc ergò qvam propè præsentis instituti nostri fecerimus aut assecuti simus scopum, breviter qvidem ipsi memorabimus, prudens a. Lectoris ampliùs æstimabit judicium.

§. 3. Et primò qvidem, ut rem altiùs à primâ hujus *Consilii* nostri origine repetamus; cùm viderem pridem & vel propriô olim didicissem experimentô, quàm difficiles hactenus & perpetuis tricis implicati essent plerorumq; Grammaticorum Hebr. libri, partim ob ἀμεθόδειαν, partim ob imperfectionem, & contrà sæpè superfluas vagasq; & laxas circumscriptiones doctrinarum, ut non nisi tædii patientissimis ingeniis aditum tardiorem ad Linguæ S. interiora concederent, idque adhuc vel decem aliorum Grammaticorum advocandis subsidiis, & his quoque, ut fit, ægerrimè cohærentibus: quamque inde deplorandus pridem neglectus S. Fontis Hebræi passim extiterit, minori indies cultorum aut scrutatorum ejus freqventiâ, primum ad paucos, demum ad nullos redigendâ, (qvalem desertionem studii Lingva S. inter βάθη τȣ̃ Σατανᾶ, à paucis proh dolor! animadversa, meritò refert B. noster Lutherus): non potui non & serio dolere de tàm infelici eatenus sorte omnium præstantissimi Studii Lingvæ S. & simul tanto magis orbi eruditô gratulari, cui post multorum vota, obtigit incomparabile illud Opus *Hebræo-Wasmuthianum*, quod meritô suô, tùm à *Grammatices Hebr.* singulari ἀκριβέια ac *perfectione*; tùm ab *Accentuationis divinæ restituta notitia*; tum à *Vindiciis Authentiæ, Integritatis ac certitudinis Fontium Hebr.* Inscripsit Autor laudatus *Hebraismum facilitati & integritati suæ Restitutum*.

§. 4. Ut

§. 4. Ut autem plures nunc ad Studii Hebræi culturam exstimulem, breviter & candidè consilii nostri modum expono, qvo facilimè qvis, etiam sine viva manuductione, ubi forte nulla ejus detur copia, institui & absolvi possit. Et sic ante omnia (1.) κατ' ἄρσιν, minimè audiendos esse moneo, frivolos illos lingvarum SS. & Textûs originalis contemtores, nimis profane asserentes, *non adeò magnam lingvarum originalium in Theologia esse necessitatem, multa alia magis necessaria discenda esse Presbyteris Ecclesiæ, nec exigendam à Presbyteris Ecclesiarum scientiam Græci aut Hebræi sermonis,* Qvam longè enim à sanis & rectis judiciis absint temerarii isti tàm nobilis & propè absolutè necessarii studii censores, multis, iisq; gravissimis demonstrare possem argumentis. Sed ne in propriâ qvasi causa accusator simul & judex esse videar, placet potius summorum qvorundam Patrum & Doctorum Ecclesiæ contraria de studii hujus in Theologia necessitate denuò afferre vota & judicia.

§. 5. Prodeat itaq; ex Patribus rarus ille Hebraicæ lingvæ Phœnix Hieronymus, nobisq; ex *Epist. 135. ad Suniam & Fretellam* fidem faciat, quando ibid. infit: *Sicut in N.T. quando apud latinos quæstio exoritur, & est inter Exemplaria varietas, recurrimus ad fontem Græci sermonis, qvo Novum scriptum est Instrumentum: ita in V.T. si quando inter Græcos Latinosq; diversitas est* AD HEBRÆAM RECURRIMUS VERITATEM, *ut quicqvid de fonte proficiscitur, hoc qværamus in rivulis.* Et rursus Comment. ad Zach. c. VIII. 9. *In h. l. nostrorum multi multa dixerunt, & inter se dissonantia. Cogimur igitur ad Hebræos recurrere, & scientiæ veritatem* DE FONTE MAGIS, QUAM DE RIVULIS QUÆRERE. Gemina habet Pater doctissimus *adv. Helvid. it. Epist. ad Lucin. & Apol. 2. contra Ruffinum.* Nec minus augustissimus Pater Augustinus, qui ipsemet, licet Hebrææ ignarus, rei tamen veritate adactus, lib. 2. de Doctr. Christiana cap. 11. scribit: *Latinæ lingvæ homines, duabus aliis ad Scripturarum divinarum cognitionem habent opus, Hebræâ scil. & Græcâ, ut ad Exemplaria præcedentia recurratur, si quam dubitationem attulerit Latinorum Interpretum infinita varietas.*

§. 6. Qvod si Doctores orthodoxæ nostræ Ecclesiæ consulere velimus, apparebit, eos omnes unô ore Τοῖς ἐξ ἐναντίας adeò perversè sentientibus firmiter contradicere. Audiamus primò Megalandrum nostrum Lutherum eleganter eam in rem differentem, *Tom. III. Jen. Lat. fol. 444. Comment. in Psalm. XLV. Vocem* Lamnazeah *variè tractant Ebræi, nec est, qvod*

ullus vel Græcus vel Latinus præsumat se eam intelligere. Quare sæpè monui, ut Ebræam lingvam disceretis, nec eam ita negligeretis. Etsi enim ejus lingvæ nullus alius esset usus, tamen pro gratiarum actione discenda erat, quod PARS QVÆDAM RELIGIONIS ET CULTUS DEI EST, *eam lingvam docere, vel discere,* QVÆ SOLA, *qvicqvid usqvam divini est, docet. Auditur enim in ea DEUS loqvi, audiuntur Sancti invocantes & maximas res gerentes; ut studium, qvod in hanc lingvam discendam collocatur,* MISSA QVÆDAM *seu* CULTUS DEI *meritò vocari posset. Qvare serio vos hortor, ne eam negligatis. Periculum enim est, ne DEUS hac ingratitudine offensus privet nos non solum cognitione hujus S. lingvæ, sed & Græcæ & Latinæ, &* TOTIUS RELIGIONIS. *Sed præterqvam, qvod* PARS CULTUS DIVINI *est hoc studium, continet etiam maximam utilitatem. Si enim aliqvi futuri sunt Theologi, sicut necesse est, (neq; enim omnes Jura & Medicinam discemus): oportet eos esse munitos contra Papatum, & aliud odiosum hominum vulgus, qvi cùm unam Ebræam vocem sonare didicerunt, statim putant se Magistros hujus sacræ lingvæ. Ibi nisi nos eam tenuerimus* TANQVAM ASINIS ILLUDENT ET INSULTABUNT: *Sin autem nos qvoq; muniti fuerimus cognitione hujus Lingvæ, poterimus eis impudens os obstruere. Sic enim Diabolo & ejus ministris resistendum est. Scio enim, qvantum mihi contra meos hostes profuerit. Qvare hæc qvantulacunqve cognitione* INFINITIS AUREORUM MILLIBUS CARERE NOLIM. *Et vos qvoq; dabitis operam, qvi aliqvando docebitis Religionem, ut hanc lingvam discatis,* SI NON PECORA CAMPI ET INDOCTUM VULGUS *haberi vultis, qvod editis Germanicis libellis* (POSTILLIS) *adjucum, utcunq; Evangelia Dominicalia & Catechismum docet.* Sic *Tom. II. Jen. Germ. p. 458. vel Altenb. p. 808. & 809.* In der Vermahnung an die Rathsherrn aller Städte in Teutschland / scribit Vir θεόλατος: Wenn kein ander Nutz an den Sprachen wäre / solte uns doch das billig erfreuen und anzünden / daß es eine edle / feine Gabe GOttes ist / damit uns Deutschen Gott itzo so reichlich / fast über alle Länder heimgesuchet und begnadet. Man siehet nicht viel / daß der Teuffel dieselbe hätte lassen durch die hohen Schulen und Klöster auffkommen / ja sie haben allezeit auffs höchste darwider getobet / und auch noch toben / denn der Teuffel roch den Braten wohl / wo die Sprachen herfür kämen / würde sein Reich ein Fach gewinnen / daß er nicht könte leicht zustopffen. Weil er nun nicht hat mögen wehren / daß sie hervorkämen /

dencket er doch Sie nun also schmal zu halten / (qvi & hodiè qvorundam subtilesti consilii modus ac finis est) daß sie von ihnen selbst wieder sollen vergehen und fallen. Es ist ihm nicht ein lieber Gast damit ins Haus" kommen / darum will er ihn auch also speisen / daß er nicht lange soll blei-" ben. Diesen bösen Tück des Teuffels sehen unser gar wenig lieben" Herren. Darum lieben Deutschen / lasset uns hie die Augen auff-thun / GOtt dancken für das edle Kleinod / und fest drob halten / daß es uns nicht wieder entzücket werde / und der Teuffel nicht seinen Muth-willen büsse. Denn das können wir nicht läugnen / daß / wiewohl das Evangelium allein durch den Heiligen Geist ist kommen / und täglich kömmt / so ist es doch durch Mittel und Sprachen kommen / und hat auch dadurch zugenommen / muß auch dadurch erhalten werden. Denn gleich als da GOTT durch die Apostel wolte in alle Welt das Evangelium kommen lassen / gab er die Zungen (Sprachen) darzu: Also hat er ietz auch gethan. Niemand hat gewust / warum GOTT die Sprachen herfür ließ kommen / biß daß man nun allererst siehet / daß es um des Evangelii willen geschehen ist / welches Er hernach hat wollen offenbaren / und dadurch des Ende-Christs Regiment auffdecken und zerstören. So lieb nu als uns das Evangelium ist / so hart lasset uns über die" Sprachen halten. Denn GOtt hat seine Schrifft nicht umsonst allein in die zwo Sprachen schreiben lassen / das Alte Testament in die Ebreische / das Neue in die Griechische. Welche nun GOtt nicht verachtet / sondern zu seinem Wort erwehlet / sollen auch wir dieselben vor allen andern ehren - - - dahero auch die Ebreische Heilig heißet - - also mag auch die Griechische Sprache wohl Heilig heissen / daß dieselbe vor andern darzu erwehlet ist / daß das Neue Testament darinnen geschrieben würde - - und lasset uns das gesagt seyn / daß" wir das Evangelium nicht wohl werden erhalten ohne die Sprachen." Die Sprachen sind die Scheiden / darinnen diß Messer des Geistes stecket. Sie sind der Schrein / darinnen man dis Kleinod träget. Sie sind das Gefäß / darinnen man diesen Tranck fasset. Ja wo wirs versehen / daß wir (da GOtt für sey) die Sprachen fahren lassen / so werden wir nicht allein das Evangelium verlieren / sondern wird auch endlich dahin gerathen / daß wir weder lateinisch noch deutsch recht reden oder schreiben können - - Darum ists gewiß / wo nicht"

„die Sprachen bleiben / da muß zuletz das Evangelium untergehen / „das hat auch beweiset / und zeiget noch an die Erfahrung. Denn so bald nach der Apostel Zeit / da die Sprachen auffhöreten / nahm auch das Evangelium und der Glaube / und gantze Christenheit je mehr und mehr abe / biß daß sie unter dem Pabst gar versuncken ist / und ist sind der Zeit die Sprachen gefallen sind / nicht viel besonders in der Christenheit ersehen / aber viel gräulicher Gräuel aus Unwissenheit der Sprachen geschehen. Also wiederum / weil itz die Sprachen herfür kommen sind / bringen sie ein solch Licht mit sich / und thun solche grosse Dinge / daß sich „alle Welt verwundert. — — Und Summa / der H. Geist ist kein „Narr / gehet auch nicht mit leichtfertigen / unnöthigen Sachen üm / der „hat die Sprachen so nütze und hoch geachtet in der Christenheit / daß er sie offtmahls vom Himmel mit sich gebracht hat / welches uns alleine „solte gnugsam bewegen / dieselben mit Fleiß und Ehren zu suchen / weil „Er sie nun selbst wieder auff Erden erwecket.

§. 7. Nec aliter fidissimus B. Lutheri dum vixit, parastates Philippus Melanchthon de Lingg. SS. usu & necessitate disserit *Tom. 3. Orat. p. m. 806.* Non *alia*, inqviens, *ad veterem barbariem reducendam magis compendiosa est via, quàm si linguarum studia intereant.* Et pag. 812. *Scio*, ait modesta anima, *me vix primis labris degustasse literas Latinas, Græcas & Ebraicas. Sed tamen hoc ipsum quod didici quantulumcunq; est, propter judicium de Religione, omnibus mundi regnis, omniumq; opibus longè antepono. Quod eò dico, ut cùm mihi & aliis, qui parum didicimus, videatis ad veritatis agnitionem, hanc exiguam doctrinam plurimùm prodesse, & ipsi speretis magnum vos operæ pretium facturos, si linguas mediocriter didiceritis.* Et nonnullis interjectis pag. 121. ait: *Est nostri officii juventutem adhortari, ut hoc donum* (scil. Lingvæ Hebr.) *Quod Deus semper in Ecclesia excitavit, & stu-* „*diis doctorum conservari voluit, tueantur, ac sciant, se laborem sumere in* „*munere divino propagando, & in veris Opibus Ecclesiæ defendendis. Laudamus pios Principes, qui prohibent Pastoribus eripi suos nidos & agros: & jure laudamus. Sed literarum & hujus Lingvæ cognitio verius est inter* OPES ECCLESIÆ *numeranda.* Et circa finem illius orat. *De lingvæ hujus studio hoc vos oro & obtestor, ut cogitetis, donum Lingvarum in Ecclesia divinitus excitari: & velle DEum, ut nostra diligentia id munus tueamur, ut laudat servos, qui talenta collocarant in fœnus. Et minatur ignavis, inqvi-*

ens, Habenti dabitur, & non habenti etiam quod videtur habere, auferetur. &c. &c. Et in Præfat. Avenarii Grammaticæ Hebrææ præfixa hæc habet: *Necesse est in Ecclesia conservari Linguæ Hebraæ cognitionem, cum & Prophetarum libri Ebræi sint, & Apostolica phrasis magna ex parte Ebræa sit. Cumq; in Psalmô dicitur: Benedicite Domino de fontibus Israël, ubi docemur, hanc esse veram Dei Ecclesiam, quæ Prophetarum doctrinam rectè intellectam retinet; invitari nos hoc dulcissimo versu sciamus, ad discendas & res in Prophetis traditas, & linguam, quæ adres aditum monstrat. Nec dubium est, semper in Ecclesia aliquos fuisse ejus linguæ gnaros, etsi enim extant interpretationes necessariæ populo, & profectò non contemnendæ, tamen Deus semper vult testes aliquos illarum interpretationem esse. Vult in locis obscuris consuli fontes. Id beneficium Dei agnoscamus, & læti ac grati hanc linguam discamus, & quamplurimos ad eam discendam invitemus. Quantò sit illustrior sententia Prophetarum iis, qui fontes norunt, experti judicare possunt. Illud constat, valdè delectari bonas mentes certitudine sententiæ, cum nota est Prophetarum lingua.* Hæc ille.

§. 8. Hisce duûm viris magnô numerô se se jungunt nostrates Theologi ac Philologi. Ita enim B. Matthesius *in Hist. B. Lutheri conc. 1. p. 9.* scribit: Die schöne Sprachen / neben hertzlichen Gebet / heil. Kreutz / und ernstlicher Betrachtung sind die schönsten Commentarii und Ausleger des göttlichen Worts. Hinc beatus Ægid. Hunnius *in Exam. primæ controvers. general. de Verbo Dei scripto contra Bellarm. lib. II. cap. 11. Par est* inquit, *ut studiosi Theologiæ, multoque magis, qui jam in ministerio versantur, ex ipsis fontibus hauriant, & linguarum cognitionem sibi comparent, quô cum fructu in Hebraicis Bibliis & Græco textu Novi Testamenti versari queant. Ideòq; cum meditantur concionem, aut disputationem, aut tale quid vel ad plebem vel ad eruditos, semper fontes consulant, præsertim si tempus habeant & ocium. Maximè autem in redarguendo faciendum illud est, ut adversariis Judæis, Arianis, Papistis, Calvinianis, & aliis obviam eatur, quando in argumentando nituntur versionibus ad Hebraicam & Græcam veritatem minus congruentibus.* Pariter D. Wolffg. Franzius in aureo tractatu *de interpretat. Script. pag. m. 12. Hebrææ linguæ studium,* inqvit, *deserere* „ *non potest Theologiæ studiosus & Theologus, qvamdiu huic facultati in his* „ *terris operam navabit.* Et pag. 56. *De diligentia in Hebræis collocanda* „ *dixi: Qvi vero secus fecerit, nec fundamenta intima Fontium comparare* „

sate-

sategerit, Eum divinam vindictam experturum pronuncio. B. Gerhardus in *Meth. studii Theolog.* post plurima allata de summa lingvarum Sacrarum in Theologia necessitate ita infit *p. m. 53. Miserum est, in re tantâ alienis videre oculis, eum præsertim, qvi aliorum oculus est constitutus; ac fieri nequit, qvin aliorum judicio innitens aliqvoties fallatur:* & tandem concludit, gravissima illa B. Lutheri cohortatione, qvam supra ex *Comm. ejus in Esa. 45. adduximus: Sæpe monui &c.* B. Glassius, uti per totam *orationem de lingvæ Hebr. necessitate*, ita inter alia de ea differit hunc in modum: *Hebræam si lingvam dico, rem dico, qvæ omnium verè Christianorum & mentes & oculos in se convertere, æstimationemq; cum admiratione summa conjunctam concitare debet & potest.* Et mox: *Hebræa lingva, qvæ "mel meum est, meum nectar & ambrosia, meus Scopus, mea prora puppis- "que &c.* Sic Dn. D. Calovius Thesi Anti-Syncretist. IV. *Theologiæ "Studioso* inqvit, *longè magis necessaria est lingvæ Hebræa & Græca, qvàm "Theologiæ Scholastica notitia, aut Patrum studium, aut Philosophia ac nominatim Logica & Methaphysica. &c.* Nec minus D. Georgius Calixtus *Appar. Theolog. pag. 155.* agnoscit cum Erasmo, *inde ortam esse in Ecclesia* CALIGINEM ET BARBARIEM, *qvod neglecta tunc sint bonæ literæ, fastidita Græci sermonis peritia, multoq; magis Hebraici.* Et p. 158. scribit: *Hebræâ lingvâ opus fuisse & esse, sanum hominem neminem dubitare finit ipsa rei evidentia.* Et paulo post: *Res ipsa loqvitur & pridem à nobis demonstraeum est, Neminem Studiosum Theologiæ agnoscere nos posse, nisi qvi in literis & Lingvis & disciplinis versatus sit.* Eodem modo D. Hornejus *Disp. I. de Nat. Theol. p. 41. Omnium lingvarum istarum* (Latinæ, Græcæ & Ebraicæ) *notitia ad Theologiæ studium reqviritur: Nec Discrimen ullum hac in re est, sive Latinam cum duabus cæteris, sive duas illas inter se contendas.* & pag. 44. *Certe, ut Scripturam eâ lingvâ, qvâ ab initio consignata est, cognoscat, & phrasin ejus, totumq; Idioma NB. probe calleat, Theologiæ Cultori necesse est.* Idem l. c. hoc *tribuit renascentibus per Europam latinis, Græcis & Hebraicis literis, qvod Theologiæ studium divina ope denuo revocatum, & ita Ecclesia à multis Erroribus repurgata sit.* Et qvis omnia hæc & similia Doctorum nostrorum judicia de summa & absoluta Ling. SS. necessitate hic enarrare valeat? Legatur hac de re præ aliis integra illa Oratio Philippi Melanchtonis supra ex Tom. III. ejusd. operum allegata, it. Oratio. B. Glassii, qvæ habetur in *Philolog. S. lib. II.* subjuncta; & fusius Programma ad

ma ad Panegyrin Hebræo-Oratoriam Dn. D. Wasmuthi, Collegæ & Antecessoris mei honorandi.

§. 8. Audiamus nunc etiam celebriorum qvorundam Reformatorum hanc in rem suffragia & judicia: Musculus in *LL. CC. tit. de Lingv. Scr. Studiosos Theologiæ admonere non solùm, sed & vehementer hortari jubet, ut sacrarum lingvarum Hebrææ & Græcæ cognitionem, studiis suis, non dico qvasi παρεργον adjiciant, sed NB. instar fundamenti, in ipsum* FUNDUM *mentium suarum submittant, scil. ne docturi deinde in Ecclesia, incurrant illud* Matth. XXII. 29 ERRATIS, NESCIENTES SCRIPTURAS. Pariter J. Drusius *lib. de quæs. per Epist. 99. Sacris literis*, scribit, *intelligendis ac enarrandis, non tàm piscibus aqva, qvàm Theologis necessaria est Lingvæ S. cognitio, sine qvâ neqvaqvam est, ut solidam peritiam earum literarum assequantur. Qvemadmodum enim* ASINUS MOLENDINARIUS *assiduè circuit, nec tamen recedit aut movetur loco; sic qvi verbum DEI enarrant, nulla lingvarum Orientalium cognitione imbuti, licet assiduè versent, nunqvam tamen illud rectè, ita ut oportet, intelligent.* Nec minus Paræus *in Gen. cap. 48. v. 16. Hebraismorum ignorantiam* HORRENDOS ERRORES *in Ecclesiam invexisse* ait. Et clariss. Anglus Prideaux *in lect. de Cap. Relig. p. 185 Observarunt.* inqvit, *circumspecti, vix unqvam hæresin aliqvam aut errorem exercuisse Ecclesiam, qvin è Scripturæ apicibus aut neglectis, aut perperam intellectis duxit originem.* Sic P. Cunæus *de Republ. Hebr. lib. III. prolegom.* scribit: *Enim vero cum S. Codicis lectio non Theologis modo, sed omnibus bonis viris, & præsertim eruditis, esse debeat jucundissima: qvid aliud magis seriò agendum nobis est, qvi in hoc honesto otio vivimus, nisi ut qvàm optimè nobis cognitus intellectusq; sit is sermo, qvô olim usus ipse DEUS fuit, cum priscos Ecclesiæ rectores suo dignatus alloqvio est? Dicendum aperte est: Valde supine* " *atqve ossitanter viximus: Hispanorum Gallorumq; & Italorum verba atq;* " *voces discimus, - - unam illam non intelligimus lingvam, qvam profecto u-* " *nam didicisse, operæ erat pretium. qvod qvi sunt, qvi animum suum ad pulcherrimum hoc applicant studium, admodum id fit plerumq; perfunctoriè.* Qvare & clar. Gomarus in *Epist ad Synod. Fris.* (qvæ prudenter constituerat *ut in posterum Theologiæ candidati, qvotqvot ad Examen Ministerii Ecclesiastici admitti desiderarent, exhiberent etiam testimonia Professorum Hebrææ & Græcæ lingvis &c.*) scribit: *Dissimulare sine ingratitudine non possumus, qvantâ merito lætitiâ perfusi simus, qvod & Hebrææ lingvæ rationem haben-*

dum sanctissimè & prudentissime Gallicarum Ecclesiarum more (qvo scil. Theologiæ candidato in utriusqve Testamenti & textu originali illud, qvod præsidi codicem aperienti se primo exhibet, caput legendum & interpretandum proponitur, teste Sixt. ab Amama Antibarb. Bibl. p. 216.) *statuitis. Alioqvin enim verendum est, ne qvemadmodum sacrarum lingvarum studiis, patrum nostrorum memoriâ suscitatis, simul veritas pene sepulta emergere capit, ac caput attollere: Ita contra, studiis hisce neglectis, in pristinam barbariem & veritatis jacturam relaberemur. Gratulamur igitur vobis Pp. Rev. insignem illam pietatem & prudentiam, qvod Ecclesiæ DEI (qvam sanguine suo acqvisivit) laboranti ac ruinam minitanti salutarem statuti vestri manum, primi in Belgio subjecistis. Qvo fit, ut SS. Theolog. Studiosi, qvi ad ministerii Ecclesiastici munus adspirant, recto ordine procedant, Scripturamq; NON PER SOLAM VARIÆ INTERPRETATIONIS TRANSENNAM eminus adspiciant, sed eam penitus intueantur ac scrutentur, sanctarum lingvarum subsidio adjuti. Qvomodo & certius veritatem docere, & eruditis Adversariis occurrere valebunt &c.* Plura talia vide apud Junium, *elogio Grammat. præfixô & præfat. in Bibl.* it. *Buxt. præf. Lex. Talmud. Rabb.* in primis verò apud Erpenium *Orat. de lingv. Ebr.* it. Sixtin. ab Amama *in paranesi*, & Clariss. Hulsium *orat. pecul. Nomenclat. ejus subjuncta.*

§. 10. Nec prætereundi hîc sunt ipsi saniores in his Pontificii. Etenim qvod doctissimus Erasmus de studio hujus necessitate senserit, satis ipse prodit in profundæ Eruditionis opere Adagiorum, titulo Temeritatis, ubi illustraturus proverbium: *Illotis manibus & pedibus rem aggredi*, hunc in modum differit pag. m. 684. *Proverbium usurpabitur in eos, qvi vel audacius, vel parum instructi rebus his, qvibus oportuit, negotium invadunt: veluti si qvis divinas literas interpretari conetur, Græcæ, Latinæ & Hebraicæ lingvæ rudis & imperitus: sine qvibus non stultum modo, verum etiam impium est, Theologiæ mysteria tractanda suscipere. Qvod tamen heu nefas, jam passim plerique faciunt, qvi frigidis aliqvot instructi Syllogismis & puerilibus sophismatis, DEUM immortalem, qvid non audent? qvid non præcipiunt? qvid non decernunt? Qvi si possent cernere, qvos risus, vel potius qvem dolorem moveant lingvarum & antiqvitatis peritis, qvæ portenda proferant, in qvam pudendos errores subinde prolabantur; nimirum puderet illos tantæ temeritatis & vel senes ad prima literarum elementa redirent. Nullus unqvam sententiam alicujus intellexit ignarus sermonis, qvô sententiam ille suam*

expli-

explicuit. Proinde D. Hieronymus, cum constituisset arcanas interpretari literas, ne illotis, ut ajunt, pedibus rem tantam aggrederetur, qvæsò, num sophisticis nugis instruxit ingenium? minimè. Qvid igitur? inæstimabili sudore trium lingvarum (Latinæ Græcæ & Hebrææ) *peritiam sibi comparavit. Qvæ qvi ignorat, non Theologus est, sed sacræ Theologiæ violator. Ac "vere manibus pariter ac pedibus illotis, rem omnium maxime sacram non tractat, sed profanat, conspurcat, violat.* Sic Marsennus Theolog. Paris. in *Observ. ad Probl. D. Veneti p. 336. Operæ pretium esset*, ait, *ut Christiani diligentius Hebræa lingvæ incumberent.* Possevinus in Bibliotheca selecta: *In Ebraica scriptura*, inqvit, *tot sunt Sacramenta, qvot literæ, tot mysteria, qvot puncta, tot arcana, qvot apices,* Sic Benedictus Arias Montanus in Præfat. ad Operis Regii Antvverp. Tom. I. fol. 5. & 6. de summâ & pene absoluta (ut vocat) Lingvæ Hebrææ cognitione eruditè, & prolixius, qvam ut angustia hujus consilii capiat, differit, *nullum q. d. qvamvis maximum laborem, nullum vel effusissimum sumptum ad Sacras literas in Textu Originali intelligendas non suscipiendum, sustinendum atq. impendendum esse asserit.* En! Papistas hic ὀρθοδοξοτέρους multis hodiè non-Papistis.

§. 11. Reliqvarum Sectarum defensores nunc ut prætermittamus, unicus adhuc ex Arminianis Episcopii locus dignus est, qvi adducatur. Habetur autem ille *Vol. I. part II. operum ejus, Respons. ad Epist. Jesuitæ Wadingi, cap. III. pag. 105.* hisce verbis: *Si plebeji & indocti omnes certi essent, se consecuturos, aut consequi posse rationem lucrandi centum millia florenorum, si modo lingvam Hebræam aut Syriacam scirent, an indecorum & pretium operæ non putares eos facturos, si eam addiscerent? ipsi procul omni dubio, si modo id crederent, repente ex indoctis fierent docti, & vel unam & viginti lingvas cum Mithridate, qvin imò septuaginta duas lingvas cum senatoribus Sanhedrin Judaici discerent potius, qvam tanto damno seipsos mulctarent. Jam verò cum ex lingvæ divinæ cognitione cœlestes & incomparabiles illos divinorum præceptorum & promissorum thesauros omni pretio majores comparare sibi & nanciscì qveant, mirumne tibi videretur, si judicarent operæ pretium, adeoq. esse necesse, ut Hebraicè scire laborent? Certè Judæi hac in parte Christianis ruborem suffundunt, qvippe qvi infantes suos à primis annis in Hebræa lingvæ cognitione, sive Hebræa legis divinæ aliorumq. sacrorum rituum cognitione erudiunt, adeò sollicitè, ut nullus puer reperiatur, qvi non Hebræa omnia, cum punctis & sine punctis, prima statim ætate legat, canat*

& intelligat. Atqve hæc pro summa utilitate & necessitate Studii SS. linguarum hac vice adduxisse sufficiant.

§. 12. Qvandoqvidem verô ut ingenioſa est inertia, à variis varia hîc prætendi solent aut objici, ne fortè ad sanctiora hæc studia discenda nimium adigantur: non possumus non breviter illa qvoqve effugia vel objectiones, unà cum magnorum virorum ad ea responsionibus, ne qvid affectibus tribuatur, hic exhibeamus. Primò itaqve excipere solent: *non videri operæ pretium, ut tantum temporis & laboris, Grammaticæ Hebrææ* (ita enim studium lingg Sacr. & textus origin. μισόγραφοι illi per contemtum vocare solent) *impendatur.* Qvibus verò pro me respondeat tùm B. Luth. Serm. Conviv. LXIX. fol. 410. Wenn ich wiederum wolte in der Ebräischen Sprache studiren/ so wolte ich die besten Grammaticos für mich nehmen und lesen: tùm communis ille Germaniæ Præceptor Phil. Melanchthon, qvando alicubi scribit: *Scriptura non potest intelligi Theologicè, nisi prius intelligatur Grammaticè.* Et Orat. supra alleg. *Verè Ecclesia est Grammatica, interpres divini sermonis* Et B. Chemnitius LL. Theol. *part. 2. p. 217. Ecclesia,* inqvit, *tantùm debet esse Grammatica* i.e. *non debet fingere res novas, aut nova dogmata gignere, sed ea, qvæ à Spiritu S. tradita sunt, debet discere, ex genuina significatione vocabulorum: & postea ostendemus, neglectum veræ Grammaticæ omnium errorum fuisse fontem.* Et pag. 246. scribit: *non possumus custodes esse doctrinæ divinitus repurgatæ, nisi Grammaticam discamus & amemus.* Idq; ibid. probat insigni exemplo ex articulo de Justificatione desumto. *Nec enim,* pergit Theologus summus p. 622. *agitur hic de bello, ut vocant Grammaticali, sed in præcipuis locis doctrinæ, qvantum erratur in verbis, tantum etiam de rebus ipsis amittitur.* Similiter B. Walth. offic. Bibl. pag. 680. *Non firmiora aut tutiora argumenta peti possunt, qvàm qve ex Grammatica & loqvendi more à Spiritu S. usurpato, arcessuntur.* Hinc Jac. Martinii in Speculo rationis lib. II. cap. 11. pag. 818. Wer im studio Theologico recht studieren will/ muß Grammaticam hoch halten/ und allerhand Sprachen lernen/ damit er nicht durch Interpretem, sondern den H. Geist in seiner selbsteignen Sprache hören/ Ihn verstehen/ mit Ihm reden/ und von denen Versionibus judiciren/ die Wiedersacher/ so die fontes turbiren/ hintertreiben/ confutiren und mächtig überwinden könne.

§. 13. Deinde etiam communiter excipiunt illi tricones ἀντιεγλωσσοι; *Versiones hodiè extantes, (qvæ utiq; ex studio linguarum meliores expectan-*

dæ non

dæ non sint) facilè sufficere posse, nec adeò, superstitiose Textum Hebræum & Græcum venerandum esse; siquidem in apicibus literarum, aut sono vocabulorum, reapse vis alicujus sermonis sita non sit, sed in eo, cujus literæ & voces sint signa: Vel uti B. Lutherus eorum objectionem nobis reliqvit, In der Vermahnung an die Rathsherrn aller Städte in Teutschland/*Tom. II. Jen. Germ. p. 458. vel Tom. II. Altenb. p. 808 hisce verbis:* Ja sprichst du/ was ist uns aber nütze Lateinische / Griechische und Ebreische Zungen (Sprachen) zu lehren? Könten wir doch wohl deutsch die Bibel und GOttes Wort lehren/die uns gnugsam ist zur Seligkeit. Quos vero ibid. pro meritô excipit vir beatus, qvando statim subjicit: Ja ich weiß leider! wohl/daß wir Deutschen müssen immer Bestien und tolle Thiere seyn und bleiben/ wie uns denn die umliegenden Länder nennen/und wir auch wohl verdienen. Mich wundert aber/ warum wir nicht auch einmahl sagen/ was sollen uns Seiden/Wein/Würtze/ und der fremden ausländischen Waaren; so wir doch selbst Wein / Korn/ɔc. nicht allein die Fülle haben zur Nahrung/ sondern auch die Kühr und Wahl zu Ehren und Schmuck? ɔc. ɔc. Et Tom. eod. Altenb. p. 309. Ich weiß fürwar/ daß wer die Schrifft predigen soll und auslegen / und hat nicht Hülffe aus Lateinischer / Griechischer und Ebreischer Sprache/ und soll es allein aus seiner Mutterspracbe (ex versione tantum) thun / der wird garmanchen schönen Feilgriff thun. Deñ ich erfahre / wie die Sprachen über die massen helffen zum lautern Verstand göttlicher Schrifft. Sic B. Franzius de interpr. Script. p. 33. *Omnia in concussum manet hoc, qvod Sacer Codex sit Scriptura Omniscii & ἀναμαρτήτε DEI; sed versiones sint scripta hominum, qvi labuntur multipliciter.* Et p. 53. *Qvi nosse cupit verbum DEI, ut ab autore Deo fuit ortum, citra ullam detorsionem purum, putumq; is illud non leget aut intelliget, nisi in eâdem lingvâ, qvâ à DEO primitus est promulgatum.* Pariter B. Dilherus in Icaro Acad. lit. F. 3. *Unica* inqvit, *hujusmodi doctrina ex nativarum significationum visceribus eruta, plus habet roboris, qvam plaustra Locorum communium.* Et doctissimus Sixt. ab Amama in Antib. Bibl. pag. 125, *Hebræa lingva suas habet proprietates aliis inperceptibiles, & Spiritus S. (qvi non solum materiam, sed & verba suis Amanuensibus inspiravit) ejusmodi characteres Majestatis, gravitatis & ἐνεργείας, huic authentico textui impressit, qvos nulla interpretatio valet*

exprimere. Sic eleganter Clarisſimus Hottingerus diſputat: *1.* primit: Heidelb. Multa, inqvit, verſionibus deberi fateor, non tamen plura, qvàm qvibus aliis Commentariis, humanâ induſtriâ elaboratis. Habeant illa & retineant laudem ſuam, ſalvis interim & illibatis fontibus, qvorum examen Miniſtro commendare debet. I. *Emphaſis Verborum*, qvæ major ſæpè eſt in originali contextû, qvàm uno & altero interpretum vocabulo, qvacunq; alia lingva exprimi qveat. II. *Verſionum diſcrepantia*, in qva vel enucleanda vel concilianda una hæc omnibus præſtò eſt Cynoſura. Si Medicis *Galenus & Hypocrates*; Philoſophis *Ariſtoteles* originariâ lingvâ maximè placet, qvid Theologis conveniat, proclive eſt conjicere. Tanto enim in Theologia παρεξηγνεῖαι periculoſiores ſunt, qvantò anima præſtat Corpori. *Amatus Luſitanus in Scholiis curat. I. Cent. 1.* luculentiſsimo docuit exemplo, qvàm non liceat impunè peccare in translatione *Avicennæ* Medici. Morſum Viperæ curare juſsit Celeberrimus (primas enim ei poſt Galenum deferunt (Arabs אלתום *alio*; ſed אלנום interpretis ἀβλαβία irrepſit, qvod *ſomnum* notat, non ſine vitæ diſcrimine. In Theologicis qvot deviæ â textu Originali pepererint verſiones nova in Eccleſia dogmata, eâ præſertim ætate, qvâ vulgata editio omnia penè pulpita Templorum & Academiarum occupavit; alibi jam apertius demonſtravimus. Hodierno die, etſi in tanta literarum luce, verſiones exactæ & accuratæ non deſint, ſemper tamen manet: *Dulciùs ex ipſo fonte bibuntur aqvæ.* Imò ex Pontificiis ipſis Gretſerus alicubi ſcribit: *Hebræus textus hanc habet prærogativam, ut ipſa etiam verba immediatè ſint à Deo, qvod in translatione contigit; cùm verba ſuppeditet interpres, & qvidem humano ſtudio, non illo peculiari ductu & inſtinctu Spiritus S.* Ita Aloyſius Catanæus in concil. Trid. monuit, Card. Cajetanum ſæpe dicere ſolitum; *Eum, qvi Latinum ſolummodo Textum intelligeret, dici non poſſe, INFALLIBILE DEI Verbum intelligere; talis enim*, inqviebat, *ſolummodò intelligit vocem interpretis, qvi Erroribus obnoxius eſt.*

§. 14 Præterea ignorantiæ ſuæ ſolatium qværunt miſeri in Patrum ignorantia, ceu patet ex B. Luth. *Tom. II. Jen. Germ. pag. 459. vel Tom. II. Altenb. pag. 809.* ubi ejus hæc habentur verba: Ja ſprichſt du / es ſind viel Väter ſelig worden / haben auch gelehret ohne

Spra-

Sprachen : qvibus vero itidem l. c. respondet : Das ist wahr. Wo rechnest du aber auch das hin / daß sie so offt in der Schrifft gefehlet haben ? Wie offt fehlet S. Augustinus im Psalter und andern Auslegungen / so wohl als Hilarius / ja auch alle / die ohne die Sprachen sich die Schrifft haben unterwunden auszulegen ? Und ob sie gleich etwan recht geredet haben / sind sie doch der Sachen nicht gewiß gewesen / ob dasselbe recht an dem Orthe stehe da sie es hindeuten. Als daß ich des ein Exempel zeige. Recht ist geredet / daß Christus GOttes Sohn ist. Aber wie spöttlich lautet es in den Ohren der Widersacher / da sie des Grund führeten aus dem 110. Psalm : Tecum principium in die virtutis tuæ, so doch daselbst in der Ebräischen Sprache nichts von der Gottheit geschrieben stehet. Wenn man aber also mit ungewissen Gründen und Fehl-Sprüchen den Glauben schützet / ists nicht eine Schmach und Spott der Christen bey den Widerfechtern / die der Sprüche kündig sind ? und werden nur halsstarriger im Irrthum / und halten unsern Glauben mit gutem Schein für einen Menschen-Traum. Wes ist nun die Schuld / daß unser Glaube also zu schanden wird ? Nehmlich / daß wir die Sprachen nicht wissen / und ist hie keine Hülffe / denn die Sprachen wissen. Ward nicht S. Hieronymus gezwungen / den Psalter von neuen zu verdolmetschen aus dem Ebräischen / um des willen / daß / wo man mit den Jüden aus unserm Psalter handelt / spotten sie unser / daß es nicht also stünde im Ebräischen / wie es die Unsern führeten ? Nun sind aller alten Väter Auslegung / die ohne Sprachen die Schrifft haben gehandelt / (ob sie wohl nichts unrechts lehren) doch dergestalt / daß sie fast offt ungewisse / unebene / unzeitige Sprachen führen / und tappen wie ein Blinder an der Wand / daß sie gar offt des rechten Textes fehlen / und machen ihm eine Nasen nach ihrer Andacht / wie dem Vers / droben angezeiget / Tecum principium &c. daß auch S. Augustinus selbst muß bekennen / wie Er schreibet de doctrina Christiana, daß einem Christlichen Lehrer / der die Schrifft soll auslegen / noth sind / über die Lateinische / auch die Griechische und Ebräische Sprachen / es ist sonst unmüglich / daß Er nicht allenthalben anstosse : Ja noch Noth und Arbeit da ist / ob einer die

Spra-

Sprachen schon wohl kan - - dahero kommts/ daß jtzt der Apostel Zeit die Schrifft so finster ist blieben/und nirgend gewisse beständige Auslegung darüber geschrieben sind. Denn auch die H. Väter (wie gesagt) offt gefehlet / und weil sie der Sprachen unwissend gewesen/ sind sie gar selten eins / der fähret sonst / der fähret so - - derohalben haben auch die Sophisten gesagt / die Schrifft sey finster: haben gemeinet/ GOTTes Wort sey von Art so finster / und rede seltzam. Aber sie sehen nicht daß aller Mangel liegt an den Sprachen/ sonst wäre nichts leichters ie geredet denn GOttes Wort / wenn wir die Sprachen verstünden. Ein Türcke muß mir wohl finster reden / welchen doch ein Türckisch Kind von sieben Jahren wohl vernimmt / dieweil ich die Sprache nicht kenne. „ Darumb ist das auch ein toll Fürnehmen gewesen / daß man die " Schrifft hat wollen lernen durch der Väter Auslegen/und viel Bü- " cher und Glossen lesen. Man solte sih dafür auff die Sprachen begeben haben. Denn die lieben Väter/weil sich ohne Sprachen gewesen/ haben sie zuwei'n mit vielen Worten an einen Spruch gearbeitet / und deñochnu2 kaum hiñach geahmet/und halb gerathen/halb gefehlet. So lauffest du demselben nach mit viel Mühe/und köntest dieweil durch die Sprachen demselben viel baß selbst rathen/ denn der / dem du folgest: " Denn wie die Soñe gegen dem Schatten ist/ so ist die Sprache gegen " aller Väter Glossen. Weil denn nun den Christen gebühret die H. " Schrifft zu üben / als ihr eigen einiges Buch / und eine Sünde und " Schande ist / daß wir unser eigen Buch nicht wissen / noch unsers " GOttes Sprache und Wort nicht kennen / so ists noch vielmehr Sün- " de und Schande / daß wir nicht Sprachen lernen / sonderlich / so uns " ietz Gott darbeut/ und giebt Leute und Bücher/und allerley / was da- " zu dienet / und uns gleich dazu reitzet/ und sein Buch gerne wolte offen " haben. O wie froh solten die lieben Väter gewesen seyn/ wenn sie " hätten so können zur heiligen Schrifft kommen / und die Sprachen " lernen/ als wir könten. Wie haben sie mit grosser Mühe uud Fleiß " kaum die Brocken erlanget/da wir mit halber/ja schier ohne alle Arbeit „ das gantze Brod gewinnen konten. O wie schändet ihr Fleiß unsere " Faulheit/Ja! wie hart wird Gott auch rächen solchen unsern Unfleiß " und Undanckbarkeit. Daher gehöret auch/ das S. Paulus 1. Cor. 14.

will

will/ daß in der Christenheit soll das Urtheil seyn über allerley Lehre/ darzu allerdinge von nöthen ist/ die Sprachen zu wissen. Darumb ob" wohl der Glaube und das Evangelium durch schlechte Prediger mag ohne Sprachen geprediget werden/ so gehets doch faul und schwach/" und man wirds zuletzt müde und überdrüßig/ und fällt doch zu Bo-" den. Aber wo die Sprachen sind/ da gehets frisch und starck/ und" wird die Schrifft durchtrieben/ und findet sich der Glaube iñer neu/" durch andere und aber andere Wort und Wercke/ daß der 104. Psalm" solch Studieren in der Schrifft vergleicht einer Jagt/ und spricht:" GOtt öffne den Hirschen die dicken Wälder/ und Psalm 1. einem" Baum der immer grünet/ und immer frisch Wasser hat. Et paulo post" de Waldensibus: Weil sie ohne Sprachen bleiben/ wird ihnen man-" geln müssen/ daß sie die Schrifft gewiß und gründlich nicht handeln mö-" gen: Weil sie aber das wohl thun könten/ und nicht thun wollen/ mü-" gen sie znsehen/ wie es für GOtt zu verantworten sey.

§. 15. Deniqve etiam non raro excipiunt, *se velle tantùm Pastores rusticanos*, (paganos inqvam) *fieri; ad qvid igitur sibi illa lingvarum sacrarum studia, rusticis utiq; non profitenda?* Qvos verò Honoratissimus noster Anteceſſor Dn. D. Wasmuthus, *in Heautontimor. Conring. p. 70.* masculè pro more suo excepit, qvando ibid. scribit: *Eâdem operâ illi, Boves & ignavum pecus citiùs, qvàm Pastores futuri, omnibus liberalibus studiis, & Logicæ & Metaphysicæ, ipsiq; lingvæ Latinæ, (qvod & jam proximè expectatur), nuncium remittere possent; cùm & ea non magis apud Rusticos suos sint professuri. Ex hac jam verò deplorandâ, imò detestandâ ignaviæ προφάσει, in Academiis hodie plerisq; dudum evenire videmus, ut præ 20. aut 30. Collegiis Philosophicis, vix unum atq; alterum Lingvæ sanctæ haberi audiatur; aut si qvid tentent aliqvi, nihil atrociùs caveant, qvàm neulem* RADICIS EXTRACTIONEM *promoveant pigri; nam nec Præpositos suos, aut Superintendentes, magnos Doctores aliqvando, plura didicisse dicunt, qvales ipsi vix futuri sint. At interim verò videmus subinde tales socios & Fratres ignorantiæ, meros POSTILLATORES, vix literas Hebræas satis doctos, nihilominus suprema deinde affectare quasq; dignitates, (& qvid si etiam Theologicas aliqvando Professiones), qvi alios tunc meliom doctos, omnibus premunt modis, ne sint, qvi ipsos de imperitiæ possessione dejecturi metuantur, &c. &c.* Et in programm. contra D. Conring. p. 11. *Adò profundas apud eos egit radices ἀνεβρεγισίας persuasio, tantâ Præcepto-*

rum (Antecessorum) *autoritate nixa, ut novo seculum hoc egeat. Davide Burgundô Episcopô Ultrajectensi, qvi cùm è trecentis candidatis munium sacrorum, tres tantùm literarum sacrarum peritos admisisset, & ab amicis moneretur, reputandum esse, qvod hoc seculum non gignat Paulos aut Hieronymos, justo zelo respondit; Se nec Paulos nec Hieronymos requirere, saltem* ASINOS *pro hominibus admittere nolle.* Qvæ omnia tandem obsignare licebit Scaligeriano isto *lib. 3. Epist. p. 254.* STUDIA LINGVARUM NEMO BONUS UNQVAM NON ÆSTIMAVIT, NEMO MALUS NON CONTEMPSIT.

§. 16. Qvibus sic κατὰ ἄρσιν præmissis, jam κατὰ θέσιν & *per positionem* reqvirimus *(a)* Necessariam ante omnia *Protheoriam Generalem Præceptorum.* Qvamvis verò minimè probemus illos, qvi in merâ Grammatices explicatione occupati sunt, nec unqvam ad Scripturæ S. lectionem accedunt: non possumus tamen & illos probare, qvi totam Lingvam S. usu tantùm discendam esse, & proinde neglectâ omni Theoriâ Præceptorum, statim ad praxin seu continuam Bibliorum lectionem (illotis sanè manibus & pedibus, qvod ajunt) procedendum suadent. Qvam enim perversâ methodô hi incedant, dudum docuit Clar. Bauerus Ling. S. olim ap. Lipsienses Prof. Publ. *in Præfatione* Oraculis V. T. præmissâ, qvando scribit: *Nonnulli ἀεροβατοῦντες, nescio qvô opinionis errore fascinati, præcepta Grammatices prorsus, proscribunt, & more Rabbinicô aut Ratichianô, ad usum sive ipsum codicem Hebræum evolvendum extemplò festinant. At verò qvid præstent illi præceptorum Grammat. osores, & qvousqve perveniant, suo cum damno ac rubore experiuntur; haud absimiles Icaro ac Phaëtonti, qvorum hic solis currum artis ignarus affectavit; ille sine pennis volavit. Etenim, tùm Judæi, licet minorennes sine arte integrum Pentateuchum legere ac interpretari possint, adultiores tamen facti, & ad dignitatem Rabbinicam aspirantes, ad R. Eliæ, aut R. D. Kimchi elementa; tùm Ratichianæ Methodi amatores & æstimatores post multivias & reciprocas ambages, ad classicorum autorum præcepta Grammatices tandem recurrere, eademqve non sine tædioso labore addiscere necesse habent, si solidi qvid in Hebraica literatura proficere velint. Medio itaqve tutissimus ibit, qvisqvis hic feliciter metam attingere volet.*

§. 17. Atqve sic à primis Elementis orsurus Hebræophilus noster, simul ac literas & vocales modo nôrit ex pag. I. & seqq. lustret *Tabulam illam Synopticam toti operi præmissam*, & ex eâ consideret totius *Grammaticæ* nostræ simul & *Hebraismi Wasmuthiani* structuram, sicqve observet *partes*

majo-

majores seu *capita* ejus VII. esse, *Minores* autem seu *Regulas* esse L. planè sec. ordinem nativum Lingvæ dispositas. Qvem naturalem ordinem ut eò rectiùs intelligat tyro Hebræus (1) cogitet; in omni lingvâ addiscendâ, primum locum occupare ea, qvæ ad *lectionem* ejus requiruntur: habebit Caput I. *DE ELEMENTIS Ling. Hebrææ*; & qvidem ante omnia, *literarum, vocalium, & ministri vocalium* figuras, valorem & potestatem. Hinc Reg. I. II. III. IV. V. VI. VII. agent *de Schvajim & Dagesch, ceu nexibus literarum & vocalium.* Reg. VIII. *de Effectu nexûs literarum & vocalium, nim. de Syllabis.* Reg. IX., *de sede Accentus Tonici.* Reg. X. *de Translatione Accentus Tonici* è sua sede naturali: Hinc Reg. XI. *de Accentu Euphonicô*; & tandem Reg. XII. *de discrimine, Catuph a longo & Cateph Kamez*, utpote ex præcedentibus demùm Regulis rectè dignoscendô. (2.) Post *lectionem* vocis, statim sollicitus esse debet Hebræophilus de *significatione & Etymologiâ* ejus. Hæc qvia ex lexicis discenda est, & verò Lexica Hebræa, non uti Latina pleraqve sec. ordinem Alphabeticum singularum vocum, sed sec. ordinem radicum scripta sunt: igitur statim CAPUT II. & sic doctrinæ de *Etymologico Discrimine Literarũ* adeoq; *investigatione Radicis* sequitur. Atq; ita, qvia *Radix* seu primitivum constat suis literis *radicalibus*; Derivatum autem præter radicales etiam qvibusdã *servilibus*; Hinc agit Reg. XIII. *de literis Radic. & servilibus in genere.* Reg XIV. *de punctis lit. Radicalium & servilium in genere.* Reg. XV. *de Divisione lit. servilium in Essentiales & Extraessentiales.* Reg. XVI. *de lit. Extraessentialibus Paragogicis.* Reg. XVII. *de lit. Extraess. Epentheticis.* Reg. XVIII. *de lit. Extraess. Præfixis seu Consignificativis.* Post investigatam sic vocis radicem, Hebrææ lingvæ Cultor ulteriùs sollicitus esse debet de specie illius vocis; & qværere, an præsens vox sit *Nomen*; an vero *Pronomen*; An *Verbum regulare*, an *irregulare*; Unde (3) Cap. III. & simul Reg. XIX. agit *de Nomine.* (4.) Cap. IV. & simul Reg. XX. *de Pronominibus, tùm separatis, tùm insepanabilibus.* (5.) Cap. V. *de Verbo regulari*, & qvidem Reg. XXI. *de Congugationibus in genere.* Reg. XXII. *de Temporibus in genere.* Reg. XXIII. usqve ad XXVIII. *de Conjugationibus earumq; specialibus Temporum formis in specie.* (6.) Sic & Cap. VI. *de verbo Irregulari seu Anomaliis vocum*; qvæ triplices sunt, nim. vel ob lit. *Gutturales*, vel *Quiescentes*, vel *Defectivas.* Hinc Reg. XXIX. & XXX. *De Anomalia liter. Gutturalium.* Reg. XXXI. usqve ad XXXVII. *de Anom. liter. Qviescentium.* Reg. XXXVIII. usqve ad XLII. *de Anom. liter.*

Defectivarum, qvibus subnectitur Reg. XLIII. *de Anom. Verborum confundentium formas.* (7) Restat deniqve Doctrina de *Mutatione vocalium*, ut omnibus partibus orationis communis, qvæ igitur ad ultimum servata, demum Cap. VII. & ult. proponitur. Et qvia de *Mutatione Vocalium*, est vel *Euphonica*, hinc Reg. XLIV. *de eâdem agitur*: vel *Necessaria* cui permittitur per modum præmonitionis Regula XLV. *de vocalibus immutabilibus tam in Nominibus, qvàm Verbis*, ceu *Generalis* qvædam *Exceptio* à sequentibus Regulis simul omnibus, qvibus aliàs semper ingeminanda ea denuò fuisset. Hinc Reg. XLVI. *agit de necessariâ Mutatione vocalium in Nomine tantùm, per VIII.* Membra, sec. ordinem vocalium. Reg. XLVII. *de Affixis verborum, & Punctis eorum cum verbis.* Reg. XLVIII. *de Mutatione Vocalium in Verbis ob Suffixa per* VI. Membra, itidem sec. ordinem Vocalium. Reg. XLIX. agit *de mutatione terminationis servilis in verbis ob Affixa.* Et tandem Reg. L. *de Mutatione Vocalium in particularum præfixione cum affixis pronominum Personalium.* Tandem subjiciuntur *Idiotismi Syntactici & Poëtica Hebræorum.*

§. 18. *Tabulâ hâc Synopticâ* sic benè lustratâ; immittat se Hebræophilus in ipsam Grammaticam, & attentè perlegat (1) Capitis I. Regulam I. II. VI. & VIIæ Membrum I. it. Reg. XI. & XII. qvippe qvæ imprimis ad *lectionem* facient. Atqve harum qvalicunqve perceptâ prænotione, statim ingrediatur *Exercitium Lectionis* illud, qvod eum in finem, initiô nostræ *Praxeos Analyticæ in Parte III.* hujus opusculi, Latinâ expressione genuinæ pronunciationis, est subjectum Hebræo textui, distinctis semper syllabis, cum tonô & charactere diversô vocalium, qvantum licuit. Consideret jam circa Voces legendas (α) *literas*, & qvidem an habeant *Schva* an *Vocalem.* Si Schva, videat, an illud Mobile, an qviescens sit, ex Reg. I. atqve recordetur inde, Schva illud nunqvam cum sua litera facere Syllabam, sed nectere tantùm illam vel cum seq. litera, (si scil. fuerit Schva mobile); vel cum præcedente, (si fuerit Schva qviescens); itidem ex Reg. I. Si vero literæ habeant Vocalem, videat, an longa sit illa vocalis, an brevis? Si longa, constituet & absolvet illa unà cum suâ literâ *Syllabam*, & qvidem *simplicem*; sin brevis, ordinariè non constituet aut absolvet Syllabam, sed attrahet seqventem literam vel per *Dagesch*, vel per *Schva*, & sic faciet *Syllabam Compositam* ex Reg. VIII. (β)

Con-

Consideret *Accentum Tonicum*, an is in ultima, an in penultima sit, sec. Reg. IX. nec non Accentum Euphonicum *Metheg*, si fortè adsit sec. Reg. XI. atqve ita instituat *Praxin* hujus Cap I. *in Lectione*, & qvidem clarâ voce, donec lingva peregrino huic Idiomati adsuescat, ne dehinc ad singulas occurrentes voces titubet. (2) Nunc obiter saltim lustret Reg. III. IV. V. VII. & X ac statim se conferat ad Cap. II. qvod agit de *Derivatione vocum* seu, ut vulgo dici solet, *de Investigatione Radicis*. Atqve hîc ex Reg. XIII. accuratè discernere discat *à Radicalibus*, literas *serviles*, qvæ sunt: מֹשֶׁה וְכָלַב אָתִין, & sciat, literas illas non sic dici *serviles*, qvasi semper serviant; sed qvod servire possint, sc. litt. אֶלְבָּשׁ circa initium tantum: הֶמְכֵן circa initium & finem: יוֹת ubiq; : pervolvat dehinc levi operâ Reg. XIV. XV. XVI. & XVII. sed XVIII. accuratius paulo sec. Membra sua consideret. (3) Progrediatur nunc porrò ad Cap. III. *de Nomine*, idqve attentius etiam unâ cum suis octo affectionibus sec. totidem membra pertractet. (4) Tum pergat ad Cap. IV. De *Pronominibus tàm Separatis, qvàm Affixis*, eamqve doctrinam accuratè memoriæ mandat, qvia hujus præcognitio ubiqve, imprimis verò in Verbis usum exerit. Probè hoc capite cognitô immittat se in Cap. V. *de Verbo Regulari*, & Reg. XXI. & XXII. accuratiùs paulo legat: Ex reliqvis vero Regulis sc. XXIII. XXIV. XXV. XXVI. XXVII. & XXVIII. lustret saltim Memb. I. & II. atqve ex iis significationes & characteres singularum Conjugationum benè observet: Membrum autem III. reservet futuræ Praxi Analyticæ. Hisce sic perceptis, fideliter memoriæ mandet Paradigma פָּקַד & in eo qvidem (α) *Præterita omnia*, imprimis v. Præteritum primæ Conjug. seu Kal. Consideret hic literas Characteristicas Personarum, sc. in fine ה ָ, tertiæ sing. Fœm. תָּ, 2. sing. Masc, תֶּ, 2. sing. Fœm. תִּי, 1. sing. Comm. ו, 3. plur. Comm. תֶּם 2. plur. Masc. תֶּן 2. plur. Fœm. נוּ, 1. plur. Comm. Qvarum pleræqve desumtæ sunt ex Pronominibus personalibus, eorumq; ultimis Syllabis, uti ex collatione cum *Reg.* 20. patescet. Hoc Præteritô benè cognitô, ita ut Hebræophilus illud, tùm sec. ordinem personarum, tùm extra ordinem possit recitare; pergat ad reliqvorum qvoqve Præteritorum flexionem, qvæ planè eadem erit cum flexione τȣ̃ Kal, observatis saltim reliqvarum Conjugationum Characteristicis: & in his qvoqve eo usqve (per horam fortè) sese exerceat, dum

memo-

memoria omnes omnium conjugationum personas fideliter secundum & extra ordinem reddere possit. (β) *Futura* qvoqve omnia. Hic iterum consideret Characteristicas Futuri tùm ab initio *præformativas* אתין sc. א, י. Personæ sing. ת, 2. pers. & י, 3. pers. sing. & נ, 1. pers. plur. tùm à fine *afformativas* ינה, nim י, 2. sing. Fæm. ן, 2. & 3. plur. Masc. נה, 2. & 3. plur. Fæm. Qvæ itidem per horam uti Præterita exerceantur. (γ) Hisce bene cognitis, ultro notæ erunt formæ *Imperativi & Infinitivi*, scil. ex secundis personis Futurorum, vel abjiciendo tantum Characteristicas Futuri, ut in Kal & Piel; vel substituendo literam Characteristicam Imperativi nim. ה in locum Characteristicarum Futuri אתין, uti in reliqvis Imperativis & Infinitivis. (δ) Ulterius assumat *Participia*, eaq; flectat instar nominum, seu omnia hæc patent ex ipso Paradigmate. Qvod Paradigma si vel cum sodali vel etiam solitariè benè exerceatur, nulla dehinc fere in universa lingva restabit difficultas. (ε) Ut tamen paradigma illud firmius adhuc infigatur memoriæ, flectatur unum alterumve Verbum regulare, e. g. מָלַךְ *regnavit* & שָׁמַר *custodivit* sec. normam פָּקַד, ubi solùm ex Reg. XXVIII. Memb. III. observetur, qvod verbum שָׁמַר in Hithpael literam ש ceu sibilam cum ת transponat, ut ita loco הִתְשַׁמֵּר fiat חִשְׁתַּמֵּר. (6) Hisce præcedentibus sufficienter cognitis, pervolvat jam CAPUT VI. *De Anomaliis vocum*, & in eo attendat, tria tantum Anomalorum genera esse, scil. literarum *Gutturalium*, *Quiescentium* & *Defectivarum*, qvæ ab initiô leviter saltim in suis Regulis pervolvat. (7) Eodem etiam modo percurrat CAP. VII, *De Mutatione Vocalium*, ac denuò attendat, illam esse vel (α) *Euphonicam* in Reg. XLIV. vel (β) *necessariam* eamqve vel in *Nomine* tantùm, sec. Reg XLVI. vel in *Verbo* tantùm sec. Reg. XLVII. XLIIX. & XLIX, vel deniqve in Particulis sec Reg. L.

§. 19 Præmissa nunc tali, ut diximus, Theoriâ, reqvirimus (β) *Praxin Grammaticæ*, qvâ Hebræophilus statim aggrediatur Partem III. hujus Atrii, nim. *Analysin Hebræo-Practicam*, planam admodùm & dilucidam, è nativo omnium Notionum Grammaticarum nexu sic adornatam, sec. Regulas vel hujus *Compendii* vel & *Hebraismi Restituti* D. Wasmuthi è qvibus semper modo Exempla ad Regulas accommodando, non poterit non vel qvivis mediocri ingeniô, tàm facilè & evidenter omnia penetrare, ut ipsâ re & opere comperturus sit, qvàm nullô negotiô & qvasi per ludum nunc addisci

possit

possit nobilissima omnium Lingva S. ad eamqve jam vel cuilibet liceat sibi ipsi esse Doctori & discipulo.

§. 20. Hîc speciatim vero de *investigatione Radicis* monendum, qvod non opus sit hîc cum vulgatis Grammaticis Hebræis peculiarem proponere doctrinam, aut novos plane de ea libros conscribere, aut tritis versiculis, *Abjice serviles, & si tres forte supersint &c.* novi qvid (non sine tricis & magnâ tamen imperfectione), inculcare Tironi; sed monendus is modò est, qvod Radicem seu Etymon Vocis investigaturus, nonnisi recordari opus habeat illarum Regularum, qvæ jam tum extant, & ipsi notæ erunt, tùm de literis *radicalibus* & *servilibus*, & his qvidem vel *Essentialibus* seu *formativis* האמנתיו in nomine & Verbis; vel *Extraessentialibus* sive *Paragogicis*, sive *Epentheticis*, sive *Consignificativis*, (ceu Regulæ nostræ 13. 14. 15. 16. 17. 18. ostendunt); tùm de *suffixis* Pronominalibus in Nomine aut Verbo, in Reg. 20, & 47. Qvò scil. nôrit Tiro, literas illas omnes in resolutione vocis sic iterum abjiciendas esse, prout compositionem aut flexionem Radicis ingressæ sunt per illas regulas. Imprimis a. ex Reg. XIII. observet, qvod literæ אלבש circa initium, המכן circa initium & finem, יות ubiqve servire, adeoqve in derivato iterum abjici possint. Qvoad *Anomaliam* vero recordetur pariter illarum Regularum, qvæ sive primam, sive secundam, sive tertiam radicalem, sive duas simul abjiciendas aut mutandas docuerunt, in toto CAP. VI. hujus nostræ *Grammaticæ*, vel *Hebraismi Rest Wasmuthiani*; ut scil. eodem modo restituat eas Tiro, qvo amissas easdem jam didicit locis citatis. Qvi enim Genesin novit, qvi Analysin non nôrit? hæc omnium commodissima & certissima est ratio investigandæ radicis. Conf. de eodem ulterius Heb. Rest. Wasm. p. 61.

§. 21. Et ut totum id, qvod diximus, Exemplo qvodam illustremus, assumat Hebræophilus e. g. primam Scripturæ S. vocem בְּרֵאשִׁית. Hic procedat sec. Capita Grammat. & instituat

(α) Lectionem ex Cap. I. ubi inveniet literam בּ habet punctum intrà se, (qvod est Dagesch lene, sec. Reg. VI.) sub se autem Schva mobile, adeoqve non constituens Syllabam, sed nectens saltim literam cum seqv. רֵ, sec. Reg. I. qvæ lit. רֵ sub se habet Zere, in qvô seqvens א qviescit, sec. Reg. II. M. II. atqve sic fit Syllaba composita, sec. Reg. IIX. hinc שׁ cum Chirek, (in qvo י qviescit sec. Reg. II. M. I.) ultimam literam תּ per Schva ejus

subin-

subintellectum attrahit, sec. Reg. II. M. I. & Reg. VIII. fitqve Syllaba nova: Accentus est ultima, sec. Reg. IX. M. II.

(β) Etymologiam ejusdem vocis: Hic consideret ex Reg. XIII. eam non esse Primigeniam, sed Derivatam, qvia pluribus, qvàm tribus constat literis. Qværenda igitur erit Radix, qvæ invenietur abjiciendo literas serviles, & retinendo veras radicales: sed qværas, qvænam literæ sint h. l. verè radicales? Resp. consideretur tum ב, qvæ litera est ex numero servilium, & qvidem h. l. debitô cum punctô, debitôqve in loco posita per Reg. XIII. lit. α. tùm ר, qvæ non est ex servilibus sed radicalibus, tùm א & ש, quæ licet aliàs qvidem sint serviles, h. l. tamen actu serviles non sunt, quia non debitô in locô sunt positæ: (אלבש enim ab initio communiter tantùm servire, notum est ex Reg. XIII.) tum ת, qvæ sunt serviles, qvippe qvæ ubiqve servire possunt, imprimis qvia jam antea adfuere tres radicales, nim. ראש qvæ literæ si evolvantur in Lexico, exhibebunt significationem *Capitis*, inde descendet Nomen ראשית *principium*, cui tantum proponitur lit. ב, significans *In* ex Reg. 18. M. VII. & vox habetur qvæsita. Et sic in aliis procedat.

(γ) Ulterius determinetur, an illa vox sit Nomen ex Cap. III. an alia pars Orationis? & qvia est *Nomen*, consideretur sec. VIII. Membra Regulæ XIX. ubi apparebit, id esse Nomen (1) *auctum*, (2) *Substantivum*. (3) *Gen. Fœm.* (qvia in ת servile desinit) (4) *Motionem* ei non competere, nec (5) *Comparationem*, qvia est substantivum: (6) *Casus esse κατ' ἀναλογίαν* forte Ablativi. (7) *Numeri sing.* (8) *Status* absoluti: & qvidem cum præf. ב, qvod significat in sec. Reg. XVIII. M. VII. Atqve sic in aliis per aliqvot horas sec. ductum Analyseos nostræ procedat, donec tandem nonnullos in Analysi sentiat profectus.

§. 22. Hinc regrediatur noster Hebræophilus, & reassumat accuratius paulo pertractandum Cap. VI. & in eo (α) *Anomaliam Guttural.* ex Reg. XXIX. & XXX formetqve e. g. Rad. עבד *servivit* & אסף *collegit* sec. formam פקד applicetqve Regulas modò dictas in illis scil. personis, ubi littera Gutturalis deberet recipere Schva: aliàs enim talia Verba nullam pariunt Anomaliam.

(β) *Anomaliam Qviescentium*, vel in Genere sec. Reg. XXXI. vel in specie, tùm 3. Radicis & sic flecti possunt e. g. Radices מצא invenit & ברא

crea-

creavit sec. Reg. XXXII. (ubi tamen circa Verbum בָּרָא observetur, Literam ר levem qvoq; parere anomaliam in recipiendo Dagesch, e. g. in *Piel, Püal & Hithpael*, ubi Dagesch illud excluditur & compensatur per vocalem longam sec Reg. VII. & licet illæ formæ in hoc verbô non occurrant, totum tamen analogicè formandum est, ut difficultates in aliis dehinc verbis occurrentes sic innotescant): tùm 3. Radic. ה, ubi formentur e. g. Radices גָּלָה & עָלָה sec. Reg. XXXIII & XXXIV. & conferantur simul in Rad. עלה Reg. XXIX. & XXX. tum med. Radic. ו, ubi flectantur e. g. Radices קוּם & רוּם sec. Reg. XXXVI. tum 1. Rad. י, ubi exerceantur v. e. Radic. יָשַׁב & יָלַךְ sec. Reg. XXXVII.

(γ) Anomaliam Defectivorum scil. tum 1 & 3. נ, & sic formentur Verba נָגַשׁ & נָתַן sec. Reg. XXXVIII. & XXXIX. tum 3. ת ubi flectatur Verbum כָּרַת sec. Reg. XL. tum mediæ geminatæ, ubi flexio fiat Radicum סָבַב & גָּלַל sec. Reg. XLI. & XLII.

§. 23. Nunc ordo postulat, ut attentiùs etiam perlegat CAP. VII. de *Mutatione Vocalium*, non qvasi verbotenùs ediscendæ sint istæ Regulæ, sed saltim, ut promtè in Analysi rationes mutandarum vocalium inveniri possint. Nam qvod iterum iterumqve ingeminatum volo: *Grammatica ex praxi potius, qvàm ex Theoria exactè discenda est.*

§. 24 His omnibus sic accuratiùs pertractatis, continuet ulterius *Praxin Analyticam*, nec desistat, donec tandem hæc IV. Cap. Genes. absolverit. Hæc enim, præterqvam, qvod qvintam ferè Radic. Hebr. partem exhibent, eô etiam modô comparata, ut priùs faciliores, postea verò paulatim difficiliores formas sistant. Ut ita apta nata videantur hæc IV. Capp. ex qvibus qvis non contemnenda Lingvæ S. fundamenta acqvirere possit.

§. 25. Huic verò Analytico-Grammatico studio perqvam utile & jucundum erit addere etiam, (I.) *Idiotismos Lingvæ S.* Grammaticæ nostræ & pleius Hebraismo Rest. Wasmuthiano subjectos, qvô Spiritus S. sensus intimiùs perspici & modi loqvendi huic lingvæ peculiares è nativis suis principiis intelligi qveant. Conferri etiam potest Syntaxis in *Thesauro Buxtorfiano* exhibita, nec non observationes Syntacticæ in Philolog. Sacr. B. Glassii vel ejusdem Epitomatoris *Henrici Philippi Heerwarti* in scrutinio Philologico contentæ. (II.) Conjungi possent simul addiscendæ qvotidiè aliqvot Radices Hebrææ (saltim 10. aut 15 in dies) è subjuncto hic simu ob id, in parte *IV. Compendio illô Lexici Hebræi*, qvod singulari

curâ & selectu ex Concordantiis ita est excerptum, prout freqventissimus qvarumqve vocum usus in Codice S. Tironem maximè juvare potest: Præmitti autem possent primô curriculô illa, qvorum significatio Latinâ antiqva literaturâ, qvam in Typographiis vocant, est expressa, utpote qvæ minimùm in Script. S. trigesies occurrunt: qvibus etiam subjunxi Catalogum ferè omnium *particularum separatarum*, qvarum cognitio magnum in interpretatione Scripturæ S. præbet Usum. Atq; illa initio Tironi sufficere possunt. In majores autem profectus serviet Lexicon Clariss. Buxtorffii in 8. vel qvodplenissimum Deo vol. proximâ occasione edemus, ad prælum jam paratum, *Inventarium Linguæ S* seu *Lexicon Hebræo Biblicum bipartitum*, cujus *prior pars* procedet sec. *Radices*, easqve sæpè amissas, unà cum Derivatis & veris ac formalibus *significatis*, maximam partem ex reliqvis Lingg. Orientall. restituet: *Posterior verò Pars* exhibebit *Formas* vocum omnes tùm *regulares*, *tùm irregulares* sec. ordinem Alphabethicum digestas atq; *Analysi Grammaticâ* (allegatis ubiqve Regulis earumqve membris ex *Hebraismo Wasmuthiano* vel & hoc ejus Compendiô) instructas, ad modum ferè Græci Lexici Schreveliani, ut ita qvis in offenso pede in universo Codice S, feliciter progredi qveat.

§. 26. Intereà, ne in his tàm necessariis, Hebræophilis nostris deessem, cumqve Lingvæ S. non solùm tirones, sed & provectiores in eadem, aliqvando in horum *Anomalorum difficiliorum investigatione* dubii fluctuent, non sine magnâ temporis & laboris jacturâ; commodissimum in eam rem subsidium hic suppeditare volui *Parte V. hujus* Atrii, *INDICEM* nim: plenissimum Anomalorum difficil. omnium ex universo Codice S. in *Hebraismo Restituto Dn. D. Wasmuthi* enucleatorum, allegatis semper illius *paginis & lineis*. Ubi saltim prænotamus, qvòd cùm singulari horum omnium delectu opus fuerit, ne enormiter excresceret Grammaticum hoc nostrum institutum, eô institerimus compendiô, qvô & indagator horum nobiscum utetur), ut (α) communiores & regulariores Anomalias jam tùm ex praxi nostra velut notas præsupponamus, hic igitur non amplius reqvirendas. (β) Vocum incipientium à *servilibus* משה וכלב imprimis ו & ה, ea imprimis Anomala recensuerimus in dicto Indice, qvæ per ipsarum harum literarum Grammat. rationes Anomaliam suam accepêre; reliqva verô qvæ non per ipsas illas Literas, sed abs se Anomaliam sortita sunt, sub propriis suis literis initialibus plerumq; qværenda sunt, ut ut

sæpè

sæpè & cum ejusmodi servili initiali reperiantur. (γ) De Anomaliis à litera aliqvâ Essentiali servili אהין, aut aliis formativis Temporum incipientibus idem observandum; qvod si fortè non sub hâc vel illâ præformativâ occurrant (sive in Indice, sive in Codice S.) sub altera simili, (sive אהין sive reliqvis Temporum præformativis) qværendæ veniunt.

§. 27. Nunc (III.) *Praxis* qvoq; *Hebræo-Biblica* omnino accedat necesse est. Neqve enim in hisce modò Grammaticis Principiis aut exercitiis Elementaribus, (qvamvis & ipsis priùs necessariis, ceu superius demonstravimus), substitisse fas erit, sed *malè potiùs eum cœpisse diceremus, qui hic desineret.* Qvin ergò ab hisce fundamentis benè jactis, transire prorsus oportet Lectorem Hebræophilum ad studium *Cursorio-Biblicum*; atq; ita qvidem, ut is priùs nostra *Biblia parva dictorum Classicorum totius V. T.* sibi qvam familiarissima reddat; ubi non solum in Lingva S. eam acqviret perfectionem, qvâ dehinc in universo codice S. fere sine remorâ versari, enmq; fermè totum ultrô intelligere possit, utpote in qvibus pleræq; & tantum non omnes Voces Hebr. & Chaldaicæ Codicis S. cum curâ exhibentur, uti id experientia abunde hactenus comprobavit: sed in promtu aliqvando habebit Thesaurum egregium Dictorum tum probantium in Disputationibus Theologicis contra Adversarios, tum & Textualium pro concionibus explicandorum. Hisce Bibliis nostris parvis semel atqve iterum perlectis, eorundemq; repetitione forte in diem Sabbathi translatâ, accingat jam se hujus lingvæ Cultor ad qvotidianam Biblicorum Lectionem, eâq; ad certum aliqvot capitum pensum firmiter adstrictâ, intra præfinitum aliqvod tempus totum Codicem S. absolvat, qvô sic qvandam cum lingva S. familiaritatem contrahat: ubi reverâ experietur demum, qvam ineffabilis dulcedo Originarii & authentici sermonis Spiritus S. majorem in dies ardorem ultrò exstimulatura sit erga divinissimos illos sensus & emphases Sacri fontis, qvas nulla unqvam versio satis assеqvi potest, frustra sic suam Lingvæ S. imperitiam solâ versionum ope solantibus sæpe multis ἀνιερογλώττοις. Et ne qvis jure conqveri possit vel de iniqvô Codd. Hebræorum pretiô, qvô qvi aliqvam ἀκριβείας somam habent, vendi solent, vel de perpetuis, qvibus etiam accuratiores Codd: laborant vitiis, nunc qvoq; in gratiam Hebræophilorum prodeunt Biblia nostra Hebræa Emendatissima in octavo, ut vocant, minori, qvibus per multos annos insudavi, qvæq; cum plusqvam viginti & pluribus Codicibus optimis & impressis & MSCtis la-

boriosissimè contuli, eiqve ad Masoram utramqve & libros Masorethicos & Criticos Hebræorum alios, itemq; ad analogiam Grammaticam & Accentuatoriam magnâ cum curâ & studio examinavi, qvorum pretium nemini unqvam erit.

§. 28. Huic jam ergo majori Lingvæ S. perfectioni, insignia præstabunt adjumenta, qvin necessario prorsus ad manus sint, & conferantur oportet (α) *Plenius illud opus Hebraismi Restituti DN. D. Wasmuthi*, veluti *Commentarius Grammaticus absolutus*, qvô difficultates omnes & speciliariores Anomaliæ plenè expeditæ sunt, ordine ac tenore ubiq; eodem cum publicato jam *Compendio* ejusdem.

(β) *Accentuationis Hebraæ* tot seculis desideratissima Doctrina ab eodem viro Celeberrimo, primò omnium in justas Regulas & omninò *Methodicam Institutionem* redacta, cum præmissa *Instructione planâ* & perspicuâ, qvomodo qvis eam proprio demum Marte (in defectu vivæ manuductionis), addiscere & in usus Hermeneuticos Scripturæ Originariæ transferre possit ac debeat. Ad qvod opus prolixius & plenius ut Tironibus qvoqve aditum pararem faciliorem edidi *Atrium meum Accentuationis Hebraicæ*, in qvo (1) *Præcepta* compendiosè ac plenè eodem regularum ordine & Verborum tenore cum majoribus Institutionibus Dn. D. Wasmuthi ex industriâ sic servatô proponuntur, ut & hic alterum alterius fundamentum & Complementum, ambo verò mutua sibi & discentibus subsidia præstare possint. (2) *Index* difficiliorum & ultra 3000. Anomalorum ex universô Codice Hebræo sec. ordinem libb. & Capitum selectorum, & Institutionibus majoribus Wasmuthianis enucleatorum non sine labore exhibetur, qvô facilius, si qvis locus in Codice Hebræo difficilior occurrat, sine jacturâ temporis inveniri atqve per regulas & rationes in præceptis propositas explicari possit.

§. 29. Restat nunc PRAXIS HEBRÆO-*Philologica*, qvâ non minùs necessaria qvoqve Hebræophilo est Notitia, (α) *Momentosarum maximè Controversiarum sacrarum*, tùm circa *Literarum & Punctorum*, S. Textus Heb. *Authenticam originem*, qvorum illas (Literas) pridem malitia & fraus Diaboli qvasi *spurias*, *adulterinas* & *suppositias*; hæc vero (*puncta*) qvasi recens *additamentum Masoretharum* aut *Excrementum*, ut loqvuntur, *Rabbinorum*, per nonnullos Anti-Hebraistas pessimè infamavit); tùm circa *Integritatem ac certitudinem* S. Textus Hebræi, qvam post Pontificios, alii etiam, proh dolor! qvorum potiùs fuisset defendere, qvàm destruere aeropolin

polin orthodoxæ Ecclesiæ, acerrimè impugnarunt, & qvantum in ipsis, perditissime pessundatum iverunt. Qvos verò unà omnes pro meritô exceptos, & mascule contusos, vide in clariss. Buxtorfii tum *Anti-Critica*, tùm *Tract. de Punctis*, nec non Celeb. nostri Antecessoris Dn. D. Wasmuthi *Vindiciis Anti-Capell-Walton-Conringianis*, qvibus & ipsis adeo rem Hebræam qvoqve præclarè restituit laudatus Autor.

(β) *Variarum rerum Philologicarum S.* necessaria non minùs est cognitio; qvam summariè qvidem è *Cl. Leusdenii Amici honorandi Philologo Hebræo & Hebræo-Mixto*, imprimis nova ejusdem editione; nec non è Celeb. Hottingeri Thesauro Philologico, it. è *Clariss. Dn. Pfeifferi* dissertationibus eruditis; pleniùs verò ex pluribus aliis Celeberr. Virorum Buxtorfiorum, Glassii, Hacspanii, Helvici, Caroli Sigonii, Corn. Bertrami, Petri Cunæi, &c. scriptis inclytis perdiscere licet, seu de *Masora*, *Targumim*, *Cabbala*, *Lexicis*, *Commentariis Rabbinorum*, *Rebus & Ritibus Hebræorum*, *Lingvarum & Versionum Orientalium usu*, aliisqve Philologicis Tractatibus singularibus variorum Autorum, ut Ar. Montani & Waltoni Apparatu Biblicô, ipsorum operibus sumptuosissimis præfixô. In *Bilico-Criticis* autem *Clariss. Dn. Poli* Angli, amici qvondam Honoratissimi *Critica selecta* in universam Scripturam S. itemqve B. Welleri & Geieri, Tarnovii, Varenii & Schmidii Scripta Exegetica præ aliis adhiberi possunt.

§. 30. Deniqve & reliqvorum adjungenda pariter est lingvarum orientalium cognitio, qvarum præcipuæ omnium

(α) *Chaldæo-Targumico-Rabbinica*, in opere Buxtorfiano Basileensi, luculentis Rabbinorum Commentariis conferendis cum S. Textu Originario, ut & aliorum judæorum legendis scriptis, tum insignem præstat usum, ut ejus qvoqve cultu & peritia carere non possit dexter futurus Theologus. Præcepta ad eam dedimus facillima & perfecta, eâdem cum his Hebraicis Methodo iisdemqve L. Regulis, ut qvi has intelligit, non possit non & illa ultrò intelligere.

(β) *Syriaca Lingva* non minus necessaria, luculentum sui monstrat usum tum in obscurioribus Scripturæ S locis per antiqvissimas suas V. & N. Tti. Versiones illustrandis; tum in Radicum ap. Hebr. perditarum genuina significatione restituenda, tum & in Historia Ecclesiastica & Ecclesiarum Orientalium statu cognoscendo, hujus qvoq; Præcepta exhibuimus in *Syriasmo nostro Hebraismo Harmonico*.

(γ *Samaritana* ut facillima, ita qvoqve utilissima futuro Theologo. In ea habemus tum Textum Pentateuchi Hebræum Samaritanis literis jam olim (non tamen originaliter) descriptum: tum Versionem ejusdem antiqvissimam, tum & multas adhuc Voces, qvæ lingvæ Hebrææ lucem fœnerari possunt non ingratam. Præcepta suo tempore dabimus Chaldaicis Harmonica in nova editione nostri Chaldaismi Targumico-Rabbinici. Lexicon simul exhibuit Celeberrimus Castellus in Lexico suo Heptaglotto.

(δ) *Arabica*, si qvæ alia totius Orientis, hæc sanè utilissima & prope necessaria est Hebræophilo. Præterqvam enim, qvod hæc Hebrææ maximam lucem affundit tum in accurata Etymologiæ ratione, tum in formali vocum significatione, (ut qvodammodo patet ex Atrii hujus Parte III. ad Vers. 1. cap. 1. Genes.): magnum eâ qvoq; exerit usum in Theologia exegetica, Facult. Medica, Philosophia, aliisq; artibus & scientiis, id qvod jam olim Clariss. Clenardus pecull. Orationibus de lingva Arab. & Dn. D. Wasmuthus *in Paræneſi* Gramm. suæ Arab. præmissa, aliiq; plures abundè demonstrarunt. Adminicula ad hanc ut præcipua saltim breviter indigitem, sunt (1) *Grammatica Arabica*, præcipuè celeberr. Wasmuthi, Amstelodami Anno 1654. excusa. (2) Praxi studii Arabici maximè inserviet initio illud specimen Arabicum Clariss. Fabritii Rostochii An. 1638. editum, aut Erpenii Surata Josephi cum breviss. Annot. aut celeb. Pocokii, Præceptoris in his qvondam mei venerandi Carmen *Tograi* Oxonii Anno 1661. editum cum prosod. Arab. Clariss. Clerice. (3) Lexicon vero adhibendum erit Clariss. Golii in fol. An. 1653 Lugd. Bat. editum: aut qvi horum compendium facere velit, sumat aliqvando nostrum ATRIUM lingvæ Arabicæ, eadem cum hoc Hebræo concinnatum methodo, qvod commodis φιλανατολικογλώττων ab aliqvot annis elaboratum asservamus, dum ei typis exprimendo forte inveniamus, impensas qvi ferat. Sistimus autem ia eo (1) Consilium, qvomodo qvis proprio Marte studium hoc aggredi & feliciter absolvere possit. (2) Grammaticam plenam & Methodicam Hebraismo, qvantum fieri potuit, Harmonicam (3) Accuratam Analysin Grammatico-Philologicam multorum Textuum Arabicorum cum genuina expressione veræ & genuinæ lectionis & pronunciationis (4) Lexicon Arabicum compendiosum pro Versione Bibliorum Arabica & Alkorano pleramqve partem intelligendas.

(ε) *Per-*

(ε) *Persica* qvoq; Lingva Philologiæ Studiosi non penitus negligenda. Hæc præter summam sui facilitatem, non solum multas voces Persicas, Textui S. imprimis libris Estheræ, Danielis & Esræ insperſas, adeoque sine hujus lingvæ cognitione obscuras clarissime illustrat; sed & ad sensum Scripturæ S. facilius intelligendum Versio ejus interdum satis apta, non omnino nihil facit: ut taceam elegantissima scripta alia in hac lingva edita, ceu sunt, Historia CHRISTI Xaveriana cum notis à Lud. de Dieu edita, & Musladini Sadi Rosarium Persicum, seu Amœnum sortis hum. Theatrum cum versione & notis à Clariss. Gentio Orientis per aliqvot annos incolâ Amstel. 1651. in fol. editum &c. *Grammaticam* dedit tum Ludov. de Dieu in Rudimentis suis Persicis, tùm Clariss. Joh. Gravius Anglus cum Tractatu de Siglis Arab. & Persarum Astronomicis. Lond. edit. 1649. Qvalem & ipsemet eamqve qvantum fieri potuit Hebræo-Harmonicam, & ex Versione Codicis S. exstructam hactenus Auditoribus meis in scripto communicavi.

Deniqve (ζ) & *Ethiopica* adjungenda, ob rationes easdem, quibus præcedentes lingvas requisivimus. In hac optimè præibit Nobiliss. Ludolfus, exquisitâ Grammaticâ & Lexicô sufficienti & pleno Londini in Angl. per Clar. Wanslebium Anno 1661. edit.

Tandem vero (η) cum in hic exoticis Lingvis omnibus, Textus, imprimis Sacri sint rarissimi, optandum, ut qvis bono publico Biblia Parva Polyglotta seu Compendium elegantissimorum & Classicorum dictorum, ex universo opere Anglicano adornaret. Is enim sine dubio magnam ab æqvis rerum æstimatoribus omnibus iniret gratiam, quandoquidem non omnium est Centum statim imperiales expendere pro Bibliis Anglicanis. Aut si quis putet, à memetipso auxilium hic ferendum esse, qui id Consilium dederim, lubens annuo, modo sit, qui sumtus operi huic edendo ferre & suppeditare velit.

(θ) *Lexicon* autem Universali præcedentium Lingvarum, si quis ultimo loco desideret, inserviet initio Clariss. Dn. *Joh. Frid. Nicolai*, Superintendentis qvondam in Diœcesi Saxo-Lauenburgicâ meritissimi, Amici & Antecessoris mei in Adjunctura Facultatis. Philosoph. ap. Jenenses Charissimi, *νῦν ἐν ἁγίοις*, *Hodogeticum Orientale*.

In ma-

In majores autem profectus comparari poterit incomparabile illud *Lexicon Heptaglotton*, qvod An, 1669. immenso labore, corporisqve & fortunæ viribus per sedecim annos exhaustis fere omnibus Orbi Christiano dedit Vir bono publico & illustri stemmate natus fere πολύγλωττος *Edmundus Castellus* Fautor, Præceptor & studiorum meorum Orientalium in Anglia qvondam Promotor Candidissimus, indeqve ætatem à me devenerandus, cui hîc tum pro hoc, tum & pro altero vegrandi labore Bibliis Anglicanis insumpto, publicas, easqve, qvantas possum, ago gratias; imprimis verò, qvod licet ipsius operâ pleraqve Anglicani Operis prodierint, neutiqvam tamen *Appamtum* ejus seu *Prolegomena*, (qvatenus Sacri Textus authentia & integritas in iis pessimè destruitur) per omnia approbat Vir idem Optimus. Qvid igitur restat, qvàm ut seni huic laboriosissimo gratâ voce & pectore apprecemur solenne illud Eucharisticum Arabum:

اهله الله في الجنة ❁

Introducat eum DEUS in Paradisum.

Plura aliàs cum Lect. Ben. communicabo, hisce in præsens metam & temporis & chartarum fixit angustia. Interea confido & à bonitate causæ & dexteritate judicii Tui, Lect. Ben. expecto, & benevolentiam & charitatem mihi ap. Te esse conciliatum, juxta illud Ciceronis lib. I. de finibus, *Liberalitate qvi utuntur, benevolentiam sibi conciliant, & qvod optimum est ad qvietè vivendum, charitatemq;*

בנלך ילאעי

Ad pag. 33.

TABULA SYNOPTICA.

COMPENDII HEBRAISMI RESTITUTI.

CAP. I. DE ELEMENTIS LINGVÆ HEBRÆÆ.

REG.

I. De Lectione ⁊ϑ : *Schva.*
II. De nativâ ſede ⁊ϑ : *Schva.*
III. De *Schvajim* ſimplicium *Concurſu* ſub litt. non Guttularibus.
IV. De *Schvajim* Compoſitorum *Conciſione*, ſeu reſolutione in ſimplicia.
V. De *Schvajim* Compoſitorum *Craſi*, ſeu Contractione.
VI. De *Dageſch* leni.
VII. De *Dageſch* forti, ubi ſimul de *Mappik.*
VIII. De *Syllabâ* ſimplici & compoſitâ.
IX. De *Accentûs* Tonici locô ſeu *ſede* nativâ.
X. De *Accentûs* Tonici *translocatione*, indeqve Vocalium mutatione.
XI. De *Accentu* Euphonicô Metheg.
XII. De ֲ *chatuph* diſcernendô à ָ longô, & ֳ Chatephkametz.

CAP. II. DE ETYMOLOGIA ſeu NOTATIONE VOCIS.

XIII. De Literis *Radicalibus* & *Servilibus in genere.*
XIV. De punctis literarum *Radicalium* & *Servilium in genere.*
XV. De Diviſione litt. Servil. & in ſpec. de Literis Eſſentialibus הֵאֱמִנְתִּיר
XVI. De Literis ſervilibus Extraeſſentialibus (1.) Paragogicis אָהֳרוֹנִית
XVII. De Literis ſervilibus Extraeſſentialibus (2.) Epentheticis אֲוִיר
XVIII. De Literis ſervilibus Extraeſſentialibus (3.) Conſignificativis מִשֶּׁה וְכָלֵב

CAP. III. DE NOMINE.

XIX. De Nominis (1.) *Forma.* (2.) *Qvalitate.* (3.) *Genere.* (4.) *Motione.* (5) *Comparatione.* (6.) *Caſibus.* (7.) *Declinatione.* (8.) *Statu triplici.*

CAP. IV. DE PRONOMINE.

XX. De Pronomi inibus, tum Separatis, tum Affixis.

CAP. V. DE VERBO REGULARI.

XXI. De Conjugationibus *in genere.*
XXII. De Temporibus *in genere.*
XXIII. De Conjugatione *Kal.*
XXIV. De Conjugatione *Niphal.*
XXV. De Conjugatione *Piel.*
XXVI. De Conjugatione *Pyal.*
XXVII. De Conjugatione *Hiphil* & *Hophal.*
XXVIII. De Conjugatione *Hithpaël.*

CAP. VI. DE ANOMALIIS VOCUM IRREGULARIUM.

ob litt. vel *1. Gutturales*, vel *2. Qvieſcentes*, vel *3. Defectivas.*

XXIX. De Anomalia literarum אהחע in recipiendô Schva mobili.
XXX. De Anomalia literarum אהחע in recipiendô Schva qvieſcente.
XXXI. De Anomalia literarum אהוי in genere.
XXXII. De Anomalia א tertiæ ridicalis.
XXXIII. De Anomalia ה tertiæ radicalis, *non creſcentis à fine.*
XXXIV. De Anomalia ה tertiæ radicalis *creſcentis à fine.*
XXXV. De Anomalia ח ſervilis, aliqvando mutatæ in ת.
XXXVI. De Anomalia ו mediæ radicalis.
XXXVII. De Anomalia ו primæ radicalis.
XXXVIII. De Anomalia נ primæ radicalis defectivæ.
XXXIX. De Anomalia נ tertiæ radicalis defectivæ.
XL. De Anomalia ת *Schvati* defectivi.
XLI. De Anomalia mediæ geminatæ, Defect. in Conjug. *1.* & *3.*
XLII. De Anomalia mediæ geminatæ, Defect. in Conjug. *2.* & *4.*
XLIII. De Anomalia verborum *confundentium formas.*

CAP. VII. DE MUTATIONE VOCALIUM.

XLIV. De Vocalium *alternatione Euphonicâ.*
XLV. De Vocalibus *immutabilibus.*
XLVI. De Vocalium mutatione *in Nomine*, ob incrementum fin. aut Regimen.
XLVII. De punctis *Suffixorum in verbis*, (ipſisqve *Verborum Suffixis.*)
XLVIII. De Vocalium mutatione *in Verbis*, ob ſuffixa.
XLIX. De mutatione *Terminationis ſervilis* Verborum ob ſuffixa.
L. De Vocalium mutatione *in particularum affixione* cum Pronom. Perſ.

APPEND. I. De Idiotiſmis Syntacticis.
APPEND. II. De Poëtica Hebræorum.

F I N I S.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn767031385/phys_0045
DFG

ATRII LINGUÆ S.
PARS II.
Seu
COMPENDIUM GRAMMATICUM HEBRAISMI RESTITUTI
Dn. D. Wasmuthi:

Not. Numeri in margine positi indicant paginas Hebr. Wasmuthiani: Sed (*) *asteriscus* Regulis appositus arguit *Singularia* ibid. occurrentia quærenda esse in Hebraismô paginâ in margine positâ.

CAP. I. de Element: Linguæ Hebr:
SECT. I. De Literis.

Literæ Hebræorum sunt XXII. omnes Consonæ, quarum consideranda sunt

Nom.	Fig.	Potestas.		Nom.	Fig.	Potestas.	
Aleph	א	Spiritus lenis, sumens sonum adscriptæ Vocalis.	1	Lamed	ל	l	30
				Mem	מ	m	40
				Nun	נ	n	50
Beth	ב	bh	2	Samech	ס	s acutum	60
Gimel	ג	gh	3	Ajin	ע	Spir. asperr.	70
Daleth	ד	dh	4	Pe	פ	ph	80
He	ה	h Spiritus asper.	5	Tzade	צ	tz	90
Vau	ו	v Consona.	6	Koph	ק	k	100
Sajin	ז	s lenis s.	7	Resch	ר	r	200
Hheth	ח	hh Spir. asperior.	8	Schin	ש	sch	300
Thet	ט	t	9	Sin	שׂ	s lene	
Jod	י	j	10	Thau	ת	th	400
Caph	כ	ch	20				

Not. Dividuntur literæ vel (I.) ratione scriptionis (a) in *Finales*, quæ sunt כמנפצ Camnæphæz, & sumunt in fine vocum hanc figuram ך מ ן ף ץ, & (b) *Dilatabiles* sc. אהלם quas adhibent ad explenda linearum spatia. 2

(II) Ratione Organorum, & sic Literæ sunt vel *Gutturales* אהחע *Ahahha* & æmula ר; vel Linguales דטלנת *Datlænæth*; vel Palatinæ גיכק *Gichak*; vel Dentales זסצרש *Saszarasch*; vel Labiales בומף *Bumaph*, ubi observ. Regula: 3

Literæ unius organi facile inter se permutantur.

Paginæ Hebraismi restituti.

SECT. II. De Vocalibus.

Vocales Hebræorum sunt X. *nimirum*

5. *Longæ.*				5. *Breves.*			
Kametz	◌ָ	a	*amo*	Patach	◌ַ	a	*annus.*
Tzere.	◌ֵ	e	*metus*	Sægol	◌ֶ	e	*æstas.*
Chirek longum	◌ִי	i	iter	Chirek breve	◌ִ	i	*inter.*
Cholem	(◌)וֹ	o	onus	Kamezchatuph	◌ָ	o	*olla.*
Schurek	וּ	u	durus	Kübbutz	◌ֻ	ü	*hymnus.*

Nota (1) ◌ִי & וֹ sæpe abjiciunt fulcrum, sed וּ nunquam, ut: הַקְּמִתִּי.

(2) Cholem sæpè per puncta שׂ & שׁ designatur.

SECT. III. De Vocali Impropria, Schvâ,

Schva Hebr. est Vel *Simplex*, hujus figuræ (:) nullumq; sonum habet:

Vel *Compositum*, quod est triplex, nim.

Chateph-patach, hujus figuræ ◌ֲ, quod *a* brevissimum sonat.

Chateph-Sægol, hujus figuræ ◌ֱ, quod *æ* brevissimum sonat.

Chateph-Kametz, hujus figuræ ◌ֳ, quod *o* brevissimum sonat.

Not. Hæ vulgo dicuntur *brevissimæ vocales*, suntque celerrimæ pronunciationis, ita quidem, ut nunquam cum litera sua faciant Syllabam, nec unquam Accentum sustinere possint.

REGULA I. De Lectione ת Schva.

Litera habens Schva cum sequente literâ facit Syllabam, (*& tunc Schva illud vulgò dicitur* Mobile), sitq; (1) ab initiô vocis. (2) sub Dagesch. (3) post longam (*aut longæ vicariam*) Accentu Tonicô destitutam, (4) post Metheg (*sive expressum sive subintellectum*) & (5) post aliud Schva, ut: פְּרִי *prî.* יִפְקְדוּ *pik-Kdhû.* פָּקְדוּ *pa-Kdhú.* תִּפְקְדוּ *tiph-Kdhú.* Sic & Schva Compositum, (*quod semper* Mobile *est*), ut: חֲצִי *bhazî.* אֲמֹר *amór* חֲלִי *bholi*, quæ omnia monosyllaba sunt.

Exc. Litera habens Schva cum præcedente litera facit Syllabam (*& tunc Schva illud vulgo dicitur* Quiescens)

1. Post vocalem parvam, sine intercedente Metheg aut Dagesch, ut: אַפְקֹד *aph-Kódh.* מַלְכִּי *mal-kî.* Sed intercedentibus his (*sive expressis sive subintellectis*), Schva illud fit Mobile, ut: וַיְהִי vel וַיִּהְיוּ *va-jhi.* הַמִּכְסֶה *ha-mchas-se.* הַמְנַשֶּׁה *ham-mnasch-schæ.*

2. Im-

Immediatè post tonum vocis, (*sive præcedens Vocalis sit longa, sive brevis*) ut: תִּפְקְדֵנָּה *tiph-Kódh-na*. פָּקְדֵנוּ *pa-Kâdh-nu*.

Not. Particula נָּ pro נְ cum sequ. litera facit Syllabam, & sequens (:) est quiescens, nisi forte intercedat Metheg, ut וּפְקֹד *uph-Kodh*. Sic וּמִי *umi* est monosyllabum.

REG. II. De nativâ sede Schva. 7

Memb. I. Omnis Litera mobilis, vocali destituta, habet Schva, vel *expressum* sub prima & mediis literis, vel *subintellectum* sub ultimâ, ut פִּקְדֵהֶם. Pik-kadh-tæm, *sæpè visitâstis*.

Not. (1) Pro Subintellecto Schva ultimæ literæ Gutturales עחה, post vocalem longam (præter ־), & post ׃ vicarium sui ְ, sumunt *Patach Gnubha*, quod ante consonam celeriter pronunciatur ut: אֱלֹהַּ *Eloah* רוּחַ *Rûah*.

(2) Exprimitur (:) in ךָ finali; & (*exprimitur*), si penultima quoq; litera habuerit Schva expressũ, ut וַיִּשְׁבְּ ubi pro priori (:) sub Guttur. ח vel ע post vocalem paryam, venit pathah furtivum, ut: לַקַּחַתְּ *La-ka-ahht*, non *La-ka-hhat*.

Membr. II. Quatuor hæ Literæ אֲהוִי vocali destitutæ, non admittunt Schva simplex, nec expressum in mediô, nec subintellectum in fine, sed quiescunt tunc in præcedente vocali homogeneâ; unde *Quiescentes* appellantur. Et quidem 8

א) perpetuo ferè, ut בְּרֵאשִׁית, bre-schith, *in principio*.

ה) sine Mappik in fine, ut גָּלָה *gala*. Contra: גַּבֵּהּ *gabbah*.

ו) tantum post Cholem & Schurek, ut: טוֹב *tobh bonus* טוּב *tubh bonitas*. Nisi tamen duas contiguas habeat vocales, ut: קוֹמֵם *Kovim*, non *Koim*.

י) tantum post *Chirek*, *Tsere*, vel *Segol*, & in *Affixô* יָ, *ut* בֵּיתִי be-thi, *domo mea*, בְּיָמֵי bi-me, *in diebus*. דִּבְרָךְ dbha-ræ-cha, *viæ tuæ*. פָּנָיו pa-náv, *facies ejus*.

REG. III. De concursu Schvajim simplicium sub literis non gutturalibus. 9

Sed sub Gutturalibus vid. *Reg. 29. Memb. II.*

Memb. I. Cum duo Schvajim concurrunt in eâdem syllabâ, prius mobile mutatur in Chirek parvum, ut בִּרְבַּר pro בְּרַבֵּר *in verbo*.

Exc. Pro illô *Chirek* sumitur (1) *Pathach tùm* ante ר, sub litera radicali, ut: à דֶּרֶךְ, דַּרְכּוֹ pro דִּרְכּוֹ, (Exceptis his VII. quæ Chirek retinent, scil.! בֶּרֶךְ, קֶרֶב, פֶּרֶשׁ, פֶּרֶץ, פֶּרַח, פֶּרֶד, גֶּרֶשׁ.
tùm in polysyllabis in ֶת, ut ab אִוֶּלֶת, אִוַּלְתּוֹ pro אִוִּלְתּוֹ,
tùm in 21. vocibus ut: כֶּסֶף, מֶלֶךְ, נֶפֶשׁ, צֶלֶם, צֶרַע, קֶרֶם, קֶשֶׁת, רֶגֶל, כֶּלֶב, דֶּלֶת, גֶּפֶן &c.
(2) ֶי in 7. vocibus seqq. גֶּרֶל, יֶשַׁח, לֶכֶת, נֶגֶד, נֶכֶר, קֶצֶב, קֶצֶף.
10 Sic à formâ פְּרִי fit פִּרְיוֹ, & פֶּרְיְךָ.
Memb. II. Posteriori Schvâ pereunte, prius redit, ut פְּרוּ pro פִּרְחוּ *crescite.* *

REG. IV. De Shvajim compositorum concisione seu Resolutione in simplicia.

Omne Schva compositum, sequente Schvâ simplici conciditur, manente nihilominùs (sub præcedente literâ) punctô primariô à Gutturali eò substitutô pro Schva vel Chirek, ut pro יַעֲמְדוּ, fit יַעַמְדוּ vel יַעְמְדוּ *stabitis.* Sic pro תֶּחֱטְאוּ fit תֶּחֶטְאוּ, vel תֶּחְטְאוּ At (־) Chateph Kametz semper tantum
11 Schva abjicit, ut אָהֳלְכֶם pro אָהֳלְכֶם.

REG. V. De Schvajim Compositorum crasi seu contractione.

Schva compositum sub א radicali, cum præcedente signo compositionis sæpè per Crasin contrahitur; & quidẽ ֶ in ֶ;
12 ֶ in ֶ, & hoc frequenter etiam in ֶ, rariùs in ֶ, ut בֵּאלֹהִים pro בֶּאֱלֹהִים sic בַּאדֹנָי pro בַּאֲדֹנָי *in Domino.*

SECT. IV. De Dagesch & Mappik.

REG. VI. De Dagesch Leni.

Dagesch lene est punctum, quod imprimitur sex literis בְּגַדְכְּפַת aspirationem (*quæ in MSct. ordinariè per lineam* Raphe *indicatur*) ab iis tollens; quod fit
Memb. I. Ab initio vocis, & quidem extra contextũ perpetuò;
13 at intra Contextum, si (α) præcedens vox terminetur literâ mobili, non exeunte in vocalem longam, ut: בְּרֵאשִׁית בָּרָא.

(β) Si

(β) Si præcedens vox habeat Accentũ Distinctivũ, ut Gen. I, 27. וּנְקֵבָה בָּרָא (γ) sub quibusdam aliis Conditionibus, quas vid. in Hebr. Rest.

Memb. II. In mediô vocis, post Schva quiescens; ut: מַלְכּוֹ *rex ejus.* 14

Exc. Non imprimitur Dagesch, si Schva præcedens qviescat, vel ob præfixum, vel ob paucas alias conditiones, quas vid. in Hebr. Rest.

Memb. III. In fine vocis, itidem post Schva quiescens; ut וַיִּשְׁבְּ *vaj-jiscb*, vel etiam post-*furtivum* ut וַיִּחַדְּ *vaj jiabhd.*

REG. VII. De Dagesch Forti. 15

Memb. I. Dagesch forte est punctum, quod literæ impressum, pronunciationem ejus geminat, ut פִּקֵּד *pikkedh.* sæpè visitavit.

Not. Excidit verò Dagesch forte (1) è litera Schvata, præcipuè è jod schvato, compensante id Metheg. ut: וַיְהִי pro וַיְהִי & fuit (2) si vocalis literæ perit.

Memb. II. Dagesch forte ordinariè post vocalem brevem tantùm literis est imprimendum. Si verò obtingat post longam, corripitur ordinariè hæc in oppositam brevem; nim. ־ in -, ֵ in *chireck* vel ֶ, וֹ in ־ *Chatuph* vel ֻ, וּ in ֻ, ut à יָם *mare* יַמִּים *maria*, à לֵב, לִבִּי *cor meum*, à תֹּם, תֻּמּוֹ *integritas ejus.* *

Memb. III. Dagesch forte non potest imprimi literis Guttur. אהחע nec ר. Hinc ad ejus compensationẽ, præcedentes vocales breves mutantur in oppositas longas, scil. -in-; ֶ & Chirek in ֵ; ־ *Chatuph* & ֻ in וֹ; ut יְבָרֵךְ pro יְבַרֵּךְ *benedicet*, aut si maneant breves, valent tamen longas. * 16

Not Dagesch ex ח & ה exclusum rarius compensatur.

Memb. IV. Interdũ Dag. forte Euphonicè imprimitur literis *vel* (a) in medio vocis, *tùm* post vocalem longam, ut חָדֵלּוּ pro חָדְלוּ *cessârunt*, &c. *tùm* in literâ Schvatá, ut מִקְּדָשׁ pro מִקְדָשׁ. *vel* (a) ab initio vocis præcedente plerumq; ה ַ vel ה ֶ, *vid. Heb. Rest.* 17

Nota *de Mappik.*

Mappik est punctũ, quod soli literæ finali ה impressum, docet eam genuinô suô sonô efferendam, quæ sine eô quiesceret; fitq; in 4. Radicibus גָּבַהּ gabhah, כָּמַהּ, נָגַהּ & תָּמַהּ, & in voce אֱלֹהַּ; it. in Affixo הָ ut מַלְכָּהּ *rex ejus.* 18

SECT. V. De Syllabis.

REG. VIII. De Syllaba simplici & compositâ.

Syllaba alia est *simplex*, quæ unâ literâ & una vocali ordinariè longâ absolvitur, ut אֵלִי *Deus meus*: Alia *Composita* quæ pluribus literis & unâ vocali ordinariè brevi absolvitur, ubi hæc sequentem literam vel per Schva quiescens vel per Dagesch forte attrahit, ut פִּקֻּדְתָּם Pikkad-tæm.*

SECT. VI. De Accentibus.

Accentus Hebr. est vel *Tonicus*, vel *Euphonicus*.

Tonicus iterum vel *Distinctivus* vel *Conjunctivus* est.

I. *Distinctivi* Accentus sunt 21. in universum, (scil. *Prosaici & Metrici conjunctim*):

(α) *Imperatores in Prosaicis 2*; Supremus ׃ — *Silluk cum* (׃) *Soph-Pasuk*; *ejusq;* Vicarius — *Atnach*. Sed in Metricis unus tantum, nim.: — *Silluk cum Soph-Pasuk*.

(β) *Reges 6*. — *Sgolta*, — *Sakephkaton*, (& alternans — *Sakeph gadol*.) — *Tiphcha*, & in Metricis — *Merca Mahpachatus*, & — *Athnach*.

(γ) *Duces 8*; — *Rbhia*. — *Sarka*. — *Pascht a*. & Altern. — *Iethibh*.) — *Tbhir*, (& alternans — *Merca chphula*) in lib. Metr. — *Rbhia Gereschatus*, (& alternans, — *Schalscheleth cum Psik*)

(δ) *Comites 6*. — *Paser*, (& alternans, — *Karnephara*) — *Tlischa gdola*. — *Geresch* (& altern. — *Graschajim*) & — *Psik*.

II. *Conjunctivi* seu servi sunt 7. — *Merca*; — *Munach*; — *Mahpach*. — *Darga*; — *Kadma*; — *Tlischaktanna* — *Jerach*.

Not. Discrimen (1) inter — Paschtam & — Kadma hoc est, quod ille semper in ultimâ literâ scribitur, hic verò nunquam in ultima litera.

(a) Inter — Ietibh, & — Mahpach est, quod ille semper ante primam tantùm suæ vocis literam, (& quidem ante ejus vocalem) scribitur hic verò Mahpach semper aliter.*

REG. IX. *De Accentûs Tonici loco, seu sede nativâ.* 25

Memb. I. Quælibet dictio ordinariè unicum Accentum Tonicum habet, vel in ultimâ & *dicitur* Milra i. e. *infra*, vel in penultimâ Syllabâ & *dicitur* Milel i. e. *suprà*, nunquam in antepenultimâ.

Not. 1. Si duo diversi Accentus simplices sint in ejusdem vocis diversis Syllabis, posterior tantùm est Tonicus & acuit; prior verò saltim vice *Metheg* suspendit decore Syllabam, ut: וְהָאָדָם. 26

Not. 2. Tonus vocis non semper ex appositis figuris Accentuum, sed ex subseqq. Regulis dijudicandus est.

Not. 3. Quidam Accentus geminantur in voce naturâ penacutâ, vel desinente in geminum Schva aut Patach, aut Patach furtivum. v. Hebr. Rest.

Memb. II. Accentus è regulari suâ naturâ ultimam Syllabam occupat; unde voce à fine crescente, ad illud incrementum Accentus regulariter descendit, corripiendo communiter præcedentes vocales longas in oppositas breves, vel utrasque in Schva. (*Quod generale fundamentum est mutationis vocalium, & specialiùs suis locis, inprimis totô Cap. VII. declarabitur.*) 27

Exc. Accentum non demittunt ad ultimam, sed penacuta manent, quæ terminantur in servilia תִי (*Verbale*), תָ (vel תֵה), ךָ (non ךְ:), הָ, נָה, וּ, (præter Imperat. & quoties tertia litera Radicalis ה est abjecta ceu quæ Milra sunt) נִי, מוֹ; atque ה locale & paragogicum, NB non præcedente *proximè* ante quævis illorum, Schvâ mobili; פָּקַדְתִּי, פָּקַדְתָּ, פָּקַדְוֶךָ, פְּקֻדוֹהָ, תִּפְקֹדְנָה, פָּקָדוּ, פְּקָדְמוֹ, פְּקָדֵנִי, אַרְצָה, *versus terram.* 28

Memb. III. Vocis in literam Radicalem terminatæ,

(a) Vocalis longior habet ordinariè Accentum, ut קֹדֶשׁ, סֵפֶר, nisi vel sit ipsa radix, ut פָּקַד, vel terminetur in ה, vel brevis vocalis alternet pro longa, aut vicissim, quod docebit Analogia.

(b) Cùm vocales sunt æquales, accentus comitatur ultimam, ut לֵבָב *Exc.* Penacuta sunt desinentia in ־ֶיו, ־ָיו, ־ָיִי, ־ֵי, ut: מֶלֶךְ *rex*, תַּחַת *sub*, זֶרַע *semen*, שָׁמַיִם *cœlum.*

29 *REG. X. De Accentus Tonici Translatione, & vocalium ob quámque ejus sedem mutatione.*

Memb. I. Ob sedem nativam majoris distinctionis Accentuum, Imperatorum ֽ & ֽ plerumque, Regum ֑ ֖ & Ducis ֔ sæpè, reliquorum minorum rariùs, vocales breves mutantur in longas, scilicet ultimæ & penultimæ syllabæ, & ֫ penultimum è geminis, in ֫; ut יָשָׁב pro יָשַׁב *sedit*, זָרַע pro זֶרַע *semen*. *

Not. Quædam tamen juxta majores Accentus retinent vocales breves *

30 *Memb.* II. Retrahitur Accentus (1.) *Conjunctivus*, ex ultimâ in penultimam (vocali longâ notatam), ob subsequentem vocem monosyllabam, aut bisyllabam penacutam, ut קָרְאָה לָיְלָה *Gen. 1, 5.* &c.

31 Nota Ultimæ syllabæ, (è qua accentus sic retrahitur,) ֽ ante consonam mobilem existens corripitur in ֽ, & וֹ in ֽ chatuph, ut: יָקֻם לָךְ pro יָקוֹם.

Exc. Non fit illa retractio Accentûs, (nec proinde illa vocalium mutatio) (1) In Participio Præsenti Kal, nisi tamen hoc desinat in literam qui-
32 escentem, ubi tunc nihilominus Accentus retrahitur, at vocalis non mutatur. Nec (2) in Radicibus formæ יָכֵשׁ. Nec (3) in Præteritis pluralibus quiescentium tertia ה. Nec (4) in Nominibus pluralis absoluti.

(2) Retrahitur Accentus *Conjunctivus*, ut & interdum minoris distinctionis, ob particulam אַל *ne*, nec non ob ו conversivum Futuri terminati in literam Radicalem mobilem, quam immediatè præcedunt duæ vocales longæ, quarum posterior tunc itidem in analogam brevem corripitur, nimirum ֫ in ֫, & וֹ (vel וּ alternans) in ֫ *Chatuph.* אַל תִּלָּחֶם pro תִּלָּחֵם; וַיָּקֶם pro וַיָּקוֹם. *

33 (3) Retrahuntur Euphoniæ causâ Accentus majoris *distinctionis*, ex ultima in penultimam

(α) In verbis terminatis in וּ, יִ, & ָה, præcedente Schvâ; quod (Schva) tunc simul in vocalem illam, è qua ortum est, redit; plerumq; rursum, (*sec. præced, Memb. I.*) productô in ֫, ut: פָּקְדוּ pro פָּקְדוּ à פָּקַד;

(β) In

(β) In vocibus formæ פְּרִי & affixô ךָ:, in quibus (:) tunc mobile in ֵ mutatur, ut ֵ שֶׁבִי pro שֶׁבִי, דְּבָרֶךָ pro דְּבָרְךָ.

(γ) In Affixô ךָ: cum particulis ב, ל, אֵת, עִם constructô, retrahuntur sæpè illi Accentus, & transponitur punctum (:) cum ָ, ut בָּךְ pro בְּךָ;

(δ) Sic in paucis aliis, quæ vid. *in Heb. Rest.* imprimis in tribus his vocibus אָנֹכִי pro אָנֹכִי; אַתָּה pro אַתָּה; עָתָּה pro עַתָּה. 34

Memb. III. Trajicitur Accentus conjunctivus, ut & minoris distinctionis è penultimâ ad ultimam, ob præfixum ו conversivum Præteriti, in Personis Præteriti penacutis (præter primam pluralem), si nempe sequens dictio Accentũ non habeat in primâ syllabâ, ut וְשָׁמַרְתָּ à שָׁמַרְתָּ *& custodies.** 35

Memb. IV. Ablatio accentuum fit per lineolam *Makkaph*, corripiendo itidem ante consonã mobilem in fine vocis, ֵ in ֶ, & Cholem (vel alternans וֹ) in ָ *Chatuph* ut וְאֶת־כָּל־ pro אֵת, כֹּל. Exc. pauca quæ per Makkaph non mutantur.* 36

REG. XI. De Accentu Euphonico seu Metheg.

Accentus Euphonicus est, qui tonico præmissus, syllabam suam decorè suspendit, & dicitur *Metheg*, rectâque virgulâ notatur sub literâ; 37

Apponitur autem Accentus Euphonicus *Metheg*.

(1) Tertiæ Syllabæ simplici ante Accentũ tonicum, ut הָאֶחָד,

(2) Vocalibus longis (non habentibus tonum) ante Schva, ut הָיְתָה.

(3) Vocalibus brevibus ante Schva, si valeant longas, ut הַלְלוּ pro הַלְּלוּ *laudate*, וַיְהִי pro וַיְּהִי *& fuit.*

(4) Vocalibus ante Schva compositum, ut ֵ יַעֲשֶׂה *faciet.* 38

(5) Post Chirek in Futuris Verborum הָיָה & חָיָה, ut ֵ יִהְיֶה &c.

(6) Sæpê ante Dagesch forte in Polysyllabis, ut ֵ וַיִּתְפְּרוּ *& consuerunt sibi.*

Not. Interdum duo sunt Metheg in eâdem voce è duplici causâ. *

REG. XII. De Discrimine - chatuph à - longo & ־ Chateph Kametz.

39 Figura - vel ־ *est Kametzchatuph* (I) in Syllabâ compositâ, (hoc est, *sequente literâ vel Dagessatâ vel Schvatâ*) sine
40 Accentu quovis, ut רָנּוּ *ronnu*. חָכְמָה *hhochma*. (II) Quoties in fine vocis ante consonam mobilem existens, accentum amisit; ut וַיָּקָם *Vai-jâkom* כָּל־ *Kol*. Contra cum Accentu quocunque est Kametz. e. g. שָׁת־ *schâth*.

Sed ־ sub Gutturali (non sequente Schva), communiter est Chateph Kametz. *

CAP. II. De Etymologia seu Notatione Vocis Nominis, Pronominis, Verbi, Particulæ.

REG. XIII. De Literis Radicalibus & Servilibus in genere.

Ratione Etymologiæ (a) Vox est vel *primigenia* seu *Radix ipsa*, nempe tert. persona Præter. primæ Conjug. Activæ, & tribus communiter constat literis, ut פָּקַד; aut si qua 4. vel rariss. 5. constet literis, reducitur tamen ad triliteras; Vel est *derivata*, quæ fit à Radice, vel *solâ vocalium mutatione*; vel *literarum servilium adjectione*, modô à principiô, modò in mediô, modò à fine, modò ubivis. Atque istæ quidem Literæ sic dicuntur *serviles*, non quod semper serviant, sed quod possint servire: *Literarum autem Servilium sunt XI. comprehensæ his vocibus mnemonicis* משה וכלב אתין *Serviunt autem communiter*, אֶלְבָּשׁ *ab initiò tantùm*; הֶמְכֵּן *ab initiò & fine*; יוֹת *ubique servire possunt*.

41 (b) Utraque vox (*tàm primigenia quàm derivata*) est vel *Perfecta*, in quâ tres literæ Radicales servantur, vel *Imperfecta*, in qua supprimitur litera Radicalis, vel una, vel duæ. Dantur & *Composita*, quæ tamen Appellativa rariora sunt. Propria autem (*Composita*) sunt plurima: ut עִמָּנוּ אֵל *Immanuel*, &c.

REG.

REG. XIV. De Punctis Literarum Radicalium & Servilium in genere.

Memb. I. Literæ præformativæ ſerviles ordinariè accipiunt Schva. *

Memb. II. Prima Radicalis litera poſt præformativam ſervilem, ſumit Schva, ut לִפְקֹד *ad viſitandum.* * 42

Memb. III. Litera quævis tàm radicalis, quàm ſervilis abjecta, vocalem ſuam (vel quandoque cognatam) rejicit ad præcedentem literam, cujus punctum perit, ut סַב à סָבַב, בַּיּוֹם pro בְּהַיּוֹם.

REG. XV. De Diviſione Litt. Servilium in genere & in ſpecie.

De Literis Servilibus Eſſentialibus ſcil. Heemanticis.

Memb. I. Literæ ſerviles vel ſunt eſſentiales voci, vel extraeſſentiales.

Memb. II. Eſſentiales ſunt, quæ Eſſentiam vocis derivatæ ingrediuntur; & ſi præfigantur Voci dicuntur *Præformativæ*; ſi ſuffigantur *Afformativæ*, ſuntque הֶאֱמַנְתִּיו, atque hæ 43
(1) ex verbis poſſunt facere Nomina, ut מִשְׁפָּט *judicium*, ex שָׁפַט *judicavit*. (*Ubi Præformativa habet cholem, ſi prima Radicalis fuerit* ו; *ſed* ָ, *ſi media* ו; *at* ֻ *vel interdum* וֹ, *ſi media fuerit geminata.*)* (2) In Nominibus formant Numerum & Genus; in Verbis, Tempora & Conjugationes. *

Memb. III. Extraeſſentiales ſunt, quæ conſtitutæ voci ſuperadduntur; & quidem, vel (1) *otiosè* in fine; vel (2) *otiosè* in mediô, vel (3) *negotiosè* (ſeu conſignificativè) in principio. 44

REG. XVI. De Literis Servilibus extraeſſentialibus, (I) Paragogicis.

Literæ Paragogicæ, ſeu quæ *otiosè in fine vocis* ponuntur, ſunt: אֶהֱוִינֹת:

Memb. I. א *Paragogicum* rariùs datur, Exempla vid. *in Heb. Reſt.*

Memb. II. ה *Paragogicum* eſt frequentiſſimũ præmiſsũ habet ָ, rarius ֻ, & præcedẽs ה quodvis quieſcẽs ſẽper mutat in ת * 45

Apponitur autem ה *Paragogicum*

(1) Futuri primis personis, Imperativis terminatis litera radicali, & Infinitivis rariùs. *

(2) Nominibus interdum Masculinis, ut à לַיְלָה, לַיִל *nox* &c. sæpiùs fœmininis, ה tunc in ת mutatô, ut ab אֵימָה, אֵימָתָה &c.

46 (3) Nominibus loci vel temporis. Sed his appositũ nõ est planè otiosum, sed significat *in, ad, versus*, ut: שָׁמַיְמָה *versus cœlum*. Unde & *Locale* dicitur.

47 (4) Sic & nonnullis aliis, quæ vid. *in Hebr. Restit.*

Memb. III. ו *Paragogicum* rarius apponitur Nomini, & quidem cum Cholem in formâ constructâ, ut â חַיַּת, constr. חַיַּת est חַיְתוֹ *hha-jtho, bestia.*

Memb. IV. י *Paragogicum* interdum apponitur, cum præmissô
48 Chirek, *tùm* particulis, *tùm* Participiis accentu servatô in ultimâ *.

Memb. V. ן *Paragogicum* Accentum habens in ult. apponitur rariùs 3tiæ plur. Præteriti. Frequentissimè a. Futuris in ו vel rariùs י. terminatis.

49 *Memb. VI.* ת *Paragogicum* in quibusdam verbis Anomalis (scil. Defectivis prima נ & י) formativum quasi est Infinitivi, *de quo vid. Reg. 37. Annot. 2. & Reg. 38. Ann. 2.*

Exempla, quæ pleraque Singularia sunt vid *in Hebr. Rest.*

REG. XVII. De Literis extraessentialibus,

(II) *Epentheticis.*

Literæ Epentheticæ seu quæ *Otiosè in medio vocis ponuntur*, *sunt* אוין.

Memb. I. א *Epentheticum* sæpè inseritur post vocalem quieti suæ homogeneam, imprimis pro defectivô ו; ut קָאם pro קוּם à קָם *

50 *Memb. II.* ו *Epentheticum* interdum inseritur, tùm quiescens otiosè, tum mobile per Vocalem, ut וַאֲשַׁקְוֵלָה *Esr. 8, 25.*

51 *Memb. III.* י *Epentheticum* sæpè inseritur quiescens post vocalem homogeneam, ut: תִּיעְשֶׂה pro תֵּעָשֶׂה.

Memb. IV. נ *Epentheticum* frequentissimum est, ante certa Affixa verborum, & in particulis.

Exempla Singularia alia. Vid. *in Hebr. Rest.*

REG.

REG. XVIII. De Literis servilibus (III) Consignificativis. 52

Literæ Consignificativæ (seu quæ *Negotiosè in Principio* existũt literæ Serviles extraessentiales, & voci certam significationem superaddunt), sunt: משה וכלב de quibus nota seqq.

Memb. I. מ (ex מִן) signif. *à, ex, de, præ, præter*, habetque sub se *Chirek parvum seq. Dagesch, ut* מִלֵּב *ex corde. At ante indagessabilem habet* ֵ, ut מֵאָדָם *ab homine.* * etiam ante dagessabilem habet

Memb. II. ש (è שֶׁל vel אֲשֶׁר) notat *qui, quæ, quòd*; nec non Conjunct. *ut, quod, quia, quando*; habetque sub se ֶ *seq. Dagesch* ut: שֶׁלִּי *qui mihi* *

Memb. III. ה est triplex:

(1) ה *Demonstrativum* seu *Emphaticum* (signif. ὁ, ἡ, τὸ), quod præfigi potest omni dictioni flexibili, habetque sub se 53
(α) - *seq. Dagesch*; ut הַשָּׁמַיִם. Hoc Dagesch à מ Participiali & â י non habente post se gutturalem, nec non à literis ה & ח, (*sine compensatione in* ָ), exulat ut: הַמְכַסֶּה *operiens*, &c. (β) ante רעא verò & ante ח chateph Kametzatum, compensatur per ָ, ut: הָאָדָם *homo*, הָחֳרָבוֹת ha-hhora bhoth *vastitates istæ*. (γ) ante Kametzatas (non Monosyllabicas) עחה assumitur ֶ ut הֶהָמוֹן *illa turba* &c. *

(2) ה *Interrogativum* habet se ֶ ut הֲבַת *num filia?* Interdum 54
ante: habet - *seq. Dagesch*; הַלְּבֵן *num filio?* sed ante Gutturalem Kametzatam habet ֶ, ut הֶאָנֹכִי *an ego?* Aliâs ante Gutturalem conciditur illud ֶ sub ה Interrogativo, ut: הַאִישׁ *an vir?* *

(3) ה *Vocativum* assumit - seq. Dagesch, ut הַדּוֹר *ô generatio!*

Memb. IV. ו (1) Signif. *Et, ut, ast, prætereà, sic*; quandoque 55
redundat.

(2) Punctum ejus ordinar. est (:); sed ante במף & ante literam Schvatam, accipit Schurek; ut וּמֹשָׁב, וּלְאֻמִּים.

Præterea ו Copulans duo Nomina, quorum prius sit cum Accentu servô, (vel ejus vicariô), posteriùs habeat Accentum in primâ, sed non incipiente à Schva, (nec non ante Infinitivos monosyllabicos) Kametzatur, etiam ante במף, ut תֹּהוּ וָבֹהוּ *

56 (3) ו *Conversivum* quoque datur, quod præter copulandi usum, mutat etiam significationem, vel (α) *Futuri* in significationem Præteriti, habetque sub se (-) *seq. Dagesch*, ut וַיִּפְקֹד *& visitavit*. Vel (β) *Præteriti* significationem mutat in signif. Futuri, habetq; ordinariè Schva, ut וְשָׁמְרוּ *& custodies*, nisi sequatur vel במף, vel litera Schvata, tunc enim itidẽ ו sumitur.

Quomodo ob ו Converf. Fut. vel retrahatur Accentus vid. *Reg. X. Memb. II n. 2.* vel abjiciatur ו. Rad. ה, vid. *Reg. XXXIII. Annot. I.* Quomodo verò ob ו converf. *Præt.* trajiciatur Accentus ex penultima in ultimam vid. *Reg. X. Memb. III.*

Memb. V. כ Adverb. similitud. significat, *Sicut*; Punctum ejus est (:).

57 *Memb. VI.* ל plerumque nota Dativi; aliquando Genitivi possessoris vel Autoris, & exponitur, *Ad, juxta, super, contra, in.* Punctum ejus ordin. est (:), sed ante vocem penacutam vel monosyllabicam, nunc Schva habet, nunc ־, ut לְנֶפֶשׁ *in animam*, לָעָם *populo*, לָטוֹב *in bonum*.

Memb. VII. ב signif. *In, cum, pro, propter*, Punctum ejus est (:).

Memb. VIII. Lit. בְּלֵב præfixæ (1) Nominibus & Participiis ordinariè excludunt ה demonstrativum, assumptô ejusdẽ appropriatô punctô, ut בַּשָּׁמַיִם pro בַּהַשָּׁמַיִם *in cœlo*.

58 (2.) Eôdem modô in 41. locis ך Characteristicum Infinit. Niphal & Hiphil à literis כלב excluditur. vid. *Hebr. Rest.*

Memb. IX. Lit. בכלמ præfixæ Infinitivis, designant Latinorum Gerundia, habentque sua puncta propria, sigillatim modò indicata, & tunc ב signif. *dum, quando, cùm*, formatque Gerundium in *do*, ut: בְּשׁוּב *in revertendo*, כ signif. *postquam, juxtà, quando, cùm* ut: כְּבוֹא *cum veniret*. ל facit Gerundium in *dum* vel *di*, & si præfigatur Infinitivo monosyllabo aut dissyllabo penacuto, accipit ־; ut לָמוּת *ad moriendum*.

59

60

Memb.

Memb. X. Lit. כּכלם componuntur interdum cum particulis הֵי, פִּי, & מוֹ; ut & sæpè cum particulis separabilibus ut בְּרֵי רִיק *in vanum.* *

CAP. III. De Nomine.

REG. XIX. De Nomine, in quô sunt considerandâ octo: 61

Memb. I. Forma; sec. hanc Nomen est vel *nudum;* solis constans literis radicalibus; vel *heemanticum*, i. e. auctum lit. heemanticis.

Memb. II. Qualitas, sec. hanc Nomen est vel Substantivum vel Adjectivum. Huc pertinent *Numeralia,* quæ sunt vel *Cardinalia,* vel *Ordinalia,* quæ vid. in *Hebr. Rest.*

Not. (1.) CARDINALIA à 3. ad 10. sub terminatione Masculina sunt Fœminina, & sub terminatione Fœminina sunt Masculina. (2.) A. 3. ad 10. in plurali suo tot denarios significant, quot unitates singulare denotat. * 62 63

Memb. III. Genus est vel *Masculinum*, vel *Fœmininum*, vel *Commune. Neutrum* plerumque per Fœmininum exprimitur. 64
Cognoscitur autem Genus

Tùm è significatione: sic *Masculina* sunt nomina naturæ aut officii virilis, Montium, Fluviorum, Populorum & Mensium.

Fœminina sunt nomina Muliebris naturæ aut officii, it. Urbiũ, Regionum & Insularum, nec non plagarum mundi; ut & membrorum corporis, præsertim geminorum; ut יָד *manus.* רֶגֶל *pes.*

Communia sunt nomina animalium, sub unâ terminatione utrumque sexum notantia, ut נֶשֶׁר *aquila*, &c.

Tùm è terminatione; *Sic* (α) *Fœminina sunt*, desinentia in ה vel ת servile, ut חָכְמָה *sapientia*, רֵאשִׁית *principium*, מַלְכוּת *regnum*, nec non זי alia, quæ vid. in *Hebr. Rest.* 65

(β) *Communia* sunt pauca: quæ vid. in *Hebr. Rest.*

(γ) *Masculina* sunt reliqua omnia.

Memb. IV. Motio nominis è Masculino in Fœmininum, fit additô ה, ut טוֹבָה, טוֹב. 66

Mutan-

Mutantur autem hinc (1) *penult.* in (:) ut גְּדוֹלָה, גָּדוֹל: (2) *ultimum* in Schva; ut עִירָהּ, עִיר; nisi præcedat -, tunc enim manet (3) *quodvis*, (vel pro eô -), hic mutatur in (:).* (4) ה mutatur hîc in ה, salvô - præcedaneô, ut à יָפֶה fit יָפֶה (5) *ultimum* manet. (6) Gentilia & numeralia in י. moventur in ית ut à יְהוּדִי, יְהוּדִית; aliàs in יָה &c.

Memb. V. Comparatio fit periphrasi, (α) *Comparativus* per מִן vel מ; ut טוֹבָה חָכְמָה מִפְּנִינִים *bona est sapientia præ Margaritis i. e.*
67 *melior* (β) *Superlativus* vel (1) per geminationem Positivi, ut: טוֹב טוֹב *bonus, bonus, i. e. optimus.* vel (2) per מְאֹד; ut טוֹב מְאֹד *valdè bonus, i. e. optimus.* vel (3) per particulam ב; ut קָטֹן בַּגּוֹיִם *parvus in gentibus, i. e. minimus.**

Memb. VI. *Casus* diversarum terminationum Hebræi non habent, sed dijudicandi sunt ex Constructione, & cohærentiâ aut separatione vocum *per Accentus.*
68 Denotat tamen interdum lit. ל *Dativum*, rarius *Genitivum, aut Accusativum*; particula אֵת post verbum Activum *Accusativum*; post Passivum verò & Neutrum *Nominativum.* ה articulus est omnium Casuum.

Memb. VII. *Declinatio* (seu flexio in Pluralem vel Dualem) est vel Masculinorum, vel Fœmininorum. *De Mutatione vocalium hîc vid. Cap.* VII.

(α) *Masculina*, desinunt in plurali in ים, ut à דָּבָר, דְּבָרִים.
Not. (1) Desinentia in י. faciunt ים vel יִם ut à צִי, צִיִּים & צִיִּם,
(2) Lit. י interdum ex ים excidit, ut תַּנִּינִם.

(β) *Fœminin, & Communia*, in plurali desinunt in וֹת, abjectis ה vel ת servilibus cum præced. vocali, ut à צַדָּקָה, צְדָקוֹת.
Not. ab וֹת fit plurale יוֹת vel יוֹת; ab יוֹת, וֹת; ut à מַלְכוּת regnum, fit מַלְכֻיוֹת; à מַשְׁכִּית cogitatio, מַשְׁכִּיוֹת. At monosyllaba retinent וֹת & יוֹת iisque adjiciunt terminationem pluralem.

(γ) *Dualis Numerus* omnium generum desinit in יִם-; ut
69 יוֹמַיִם à יוֹם & assumit (tàm in absolutô quam affixô statu) formam & punctationem status affixi singularis, ut à שִׁפְתַיִם affixe שִׁפְתִי.* At Constructus Dualis mutat

tat ים_, in י_, & assumit puncta Constructi pluralis; ut à שִׁפְתַי, שִׂפְתֵיכֶם.*

Not. (1) Terminantur Pluralia XII. more Chaldæô in ין & alia X. plane irregulariter in י_ XLII. Masculina in וֹת more fœmininorum ut אָב, אָבוֹת *patres*, sic אוֹת *signum*, לַיִל *nox*, קוֹל *vox*, שֵׁם *nomen*, &c. & XXXV. Fœminina & Communia in ים more Masculin. ut: מִלָּה, מִלִּים verba. Sic נָשִׁים mulieres &c. nec non XLVII. simul in ים & וֹת ut: יוֹם dies יָמִים, יָמוֹת, Sic לֵבָב cor, מָאוֹר luminare &c. Quorum omnium Catal. V. *Hebr. Restit.* (2) *Singularia* tantùm sunt Nomina Propria, nec non liquorum, Metallorum, & pauca alia. *Dualia* tantùm sunt XV. *Pluralia* tantùm sunt Nomina ætatum, quorum Catal. V. *Hebr. Rest.*

Memb. VIII. *Status Nominis est triplex:*

(1) *Absolutus*, cum nomen extra Constructionem cumaliô, aut affixionem ponitur, cujuscunque sit Numeri.

(2) *Constructus* seu *Regiminis*, quando Nomen regit post se aliud nomen, quod apud Latinos in Genitivô ponitur, ut דְּבַר יְהוָה *Verbum Domini.* Mutat autem status Regiminis (*præter Vocales*) nil, nisi terminationem ה_ Singularis in ת_ & Pluralis ים (& ַיִם_, Dual. num.) in י_, ut à דְּבָרִים, דִּבְרֵי; sic à שָׁמַיִם, שְׁמֵי.

(3) *Affixus*, dum Nomini suffigitur à fine, vel (a) Pronomen aliquod inseparabile, quod dicitur Affixum; ut à דְּבַר *verbum*, דְּבָרוֹ *verbum ejus.* Nulla autem hîc fit absoluti mutatio in literis, præterquam quod ים & ַיִם_ tantùm abjiciuntur, & ה_ Fœmin. in ת_ mutatur. Vel (b) Litera Paragogica *Conf. Reg. 16.*

NB. De mutatione punctorum ob unumquemque statum, Vid. Cap. VII.

Cap. IV. De Pronomine.

Reg. XX. De Pronominibus tum Separatis tum Inseparabilibus seu Affixis.

Pronomina alia sunt

I. *Personalia*, suntque

Vel (1) *Separata*, quæ seq. Schemate exhibentur:

Pers.	Genus.	SING.	PLUR.
1	Com.	אֲנִי ego	אֲנַחְנוּ nos
2	Masc.	אַתָּה tu	אַתֶּם vos
	Fœm.	אַתְּ tu	אַתֶּן vos
3	Masc.	הוּא ille	הֵם illi
	Fœm.	הִיא illa	הֵן illæ

Not. 1. Pro אֲנִי ego, usurpatur etiam אָנֹכִי. In pausa dicitur אָנִי & אָנֹכִי; pro אַתָּה, אָתָּה. Pro הִיא semper in Pentateucho est הִוא; Except. XI. locis. Pro הֵם, הֵן cum ה Parag. sæpè est הֵנָּה, הֵמָּה. *

2. Neutrum tertiæ pers. exprimitur per Fœmin. interdum per Masculinum.

75 Vel (2) *Inseparabilia* seu *Affixa*; & referunt in nomine, Latinorum Pronomina Possessiva, in Verbo & Particulis eorundem personalia: fiuntque à separatis Pronominibus, demptis plerumque capitibus, & ת in כ mutatô: Ubi notanda Regula: *Affixum numero quidem convenire debet cum illo nomine, cui annexum est; genere autem cum illa re vel Personâ, quam Affixum innuit.*

affixa Pronominum in verbis vid. Reg. 47.

76

Hinc Schema Affixorum Nominis:

Pers.	Gen.	Affixa Nominũ		Singul. Numeri		
77 1	Com.	de Personâ unâ.	יִ	Meus, a.	de pers. pluribus	נוּ noster, a.
2	Masc.		ךָ	Tuus, a.		כֶם vester, a.
	Fœm.		ךְ	tuus, a.		כֶן vester, a.
78 3	Masc.		וֹ	ejus suus, a.		ם eorũ suus, a.
	Fœm.		הָ	ejus suus, a.		ן earũ suus, a.

Affixa Nominum Plur. Numeri.

Pers.	Gen.	Affixa Nominũ		Singul. Numeri		
1	Com.	de persona unâ.	יַ	mei, æ.	de pers. pluribus.	יֵנוּ nostri, æ.
2	Masc.		יְךָ	tui, æ.		יֵכֶם vestri, æ.
	Fœm.		יֵךְ	tui, æ,		יֵכֶן vestri, æ.
79 3	Masc.		יָו	ejus sui, æ.		יֵהֶם eorũ sui, æ.
	Fœm.		יָהּ	ejus sui, æ.		יֵהֶן earũ sui, æ.

Annot. I. (a) Certis quibusdam affigitur pro וֹ, הוּ; pro הָ, הָ; pro ם, הֶם; pro ן, הֶן & quidem (1) Nominib9 formæ עָלֶה (2) Quatuor his Nom. חָם, אָח, אָב & פֶּה mediante insuper י. ut: אֲבִיהֶם pater ipsorum. (3) Nominibus formæ פְּרִי utroq; modo. * (b) In nonnullis pro יָו est הוּ; pro הוֹ; pro הָ־הּ; pro כִּיךְ; pro ךָ ךְ pro ם & מוֹ הֶם; pro יֵהֶם & יֵהֶן, ם־ & ן־. *

Annot. II. Affixa gravia, quæ sunt הֶן, הֶם, כֶן, כֶם, (reliqua dicuntur levia,) nomini suo semper in forma constructa suffiguntur.

II. Alia

Ad pag. 51.

PARADIGMA CONJUGATIONUM HEBRAICARUM.

PRÆTERITUM.

PLURALIS.				SINGULARIS.					
1. Comm.	2. Fœm.	2. Masc.	3. Comm.	1. Comm.	2. Fœm.	2. Masc.	3. Fœm.	3. Masc.	
פָּקַדְנוּ	פְּקַדְתֶּן	פְּקַדְתֶּם	פָּקְדוּ	פָּקַדְתִּי	פָּקַדְתְּ	פָּקַדְתָּ	פָּקְדָה	פָּקַד	KAL. I.
נִפְקַדְנוּ	נִפְקַדְתֶּן	נִפְקַדְתֶּם	נִפְקְדוּ	נִפְקַדְתִּי	נִפְקַדְתְּ	נִפְקַדְתָּ	נִפְקְדָה	נִפְקַד	NIPHAL.
פִּקַּדְנוּ	פִּקַּדְתֶּן	פִּקַּדְתֶּם	פִּקְּדוּ	פִּקַּדְתִּי	פִּקַּדְתְּ	פִּקַּדְתָּ	פִּקְּדָה	פִּקֵּד	PIEL. II.
פֻּקַּדְנוּ	פֻּקַּדְתֶּן	פֻּקַּדְתֶּם	פֻּקְּדוּ	פֻּקַּדְתִּי	פֻּקַּדְתְּ	פֻּקַּדְתָּ	פֻּקְּדָה	פֻּקַּד	PÜAL.
הִפְקַדְנוּ	הִפְקַדְתֶּן	הִפְקַדְתֶּם	הִפְקִידוּ	הִפְקַדְתִּי	הִפְקַדְתְּ	הִפְקַדְתָּ	הִפְקִידָה	הִפְקִיד	HIPHIL. III
הָפְקַדְנוּ	הָפְקַדְתֶּן	הָפְקַדְתֶּם	הָפְקְדוּ	הָפְקַדְתִּי	הָפְקַדְתְּ	הָפְקַדְתָּ	הָפְקְדָה	הָפְקַד	HOPHAL.
הִתְפַּקַדְנוּ	הִתְפַּקַדְתֶּן	הִתְפַּקַדְתֶּם	הִתְפַּקְדוּ	הִתְפַּקַדְתִּי	הִתְפַּקַדְתְּ	הִתְפַּקַדְתָּ	הִתְפַּקְדָה	הִתְפַּקֵּד	HITHPAEL. IV.

FUTURUM.

PLURALIS.				SINGULARIS.					
3. Fœm.	3. Masc.	2. Fœm.	2. Masc.	1. Comm.	3. Fœm.	3. Masc.	2. Fœm.	2. Masc.	1. Comm.	
תִּפְקֹדְנָה	יִפְקְדוּ	תִּפְקְדוּ	תִּפְקְדוּ	נִפְקֹד	תִּפְקֹד	יִפְקֹד	תִּפְקְדִי	תִּפְקֹד	אֶפְקֹד	KAL. I.
תִּפָּקַדְנָה	יִפָּקְדוּ	תִּפָּקַדְנָה	תִּפָּקְדוּ	נִפָּקֵד	תִּפָּקֵד	יִפָּקֵד	תִּפָּקְדִי	תִּפָּקֵד	אֶפָּקֵד	NIPHAL.
תְּפַקֵּדְנָה	יְפַקְּדוּ	תְּפַקֵּדְנָה	תְּפַקְּדוּ	נְפַקֵּד	תְּפַקֵּד	יְפַקֵּד	תְּפַקְּדִי	תְּפַקֵּד	אֲפַקֵּד	PIEL. II.
תְּפֻקַּדְנָה	יְפֻקְּדוּ	תְּפֻקַּדְנָה	תְּפֻקְּדוּ	נְפֻקַּד	תְּפֻקַּד	יְפֻקַּד	תְּפֻקְּדִי	תְּפֻקַּד	אֲפֻקַּד	PÜAL.
תַּפְקֵדְנָה	יַפְקִידוּ	תַּפְקֵדְנָה	תַּפְקִידוּ	נַפְקִיד	תַּפְקִיד	יַפְקִיד	תַּפְקִידִי	תַּפְקִיד	אַפְקִיד	HIPHIL. III
תָּפָקַדְנָה	יָפְקְדוּ	תָּפָקַדְנָה	תָּפְקְדוּ	נָפְקַד	תָּפְקַד	יָפְקַד	תָּפְקְדִי	תָּפְקַד	אָפְקַד	HOPHAL.
תִּתְפַּקַדְנָה	יִתְפַּקְדוּ	תִּתְפַּקַדְנָה	תִּתְפַּקְדוּ	נִתְפַּקֵּד	תִּתְפַּקֵּד	יִתְפַּקֵּד	תִּתְפַּקְדִי	תִּתְפַּקֵּד	אֶתְפַּקֵּד	HITHPAEL. IV.

PART. PRÆT.		PART. PRÆS.		INFIN.	IMPERAT.		
PLUR.	SINGUL.	PLUR.	SINGUL.		PLUR.	SINGUL.	
Fœ. Masc.	Fœm. Masc.	Fœm. Masc.	Fœm. Masc.		2. Fœm. 2. Masc.	2. Fœm.	2. Masc.
רִים רוֹת	פְּקוּדָה פָּקוּד	פְּקֻדִים קְרוֹת	פְּקֻדָּה פְּקֻדַּת	פָּקֹד	פִּקְדוּ פִּקְדָנָה	פִּקְדִי	פִּקֹד KAL. I.
		נִפְקָדִים קְרוֹת	נִפְקָדָה נִקְדַּת	הִפָּקֵד	הִפָּקְדוּ הִפָּקַדְנָה	הִפָּקְדִי	הִפָּקֵד NIPHAL.
		מְפֻקָּדִים קְרוֹת	מְפֻקָּדָה מְקֻדַּת	פַּקֵּד	פַּקְּדוּ פַּקֵּדְנָה	פַּקְּדִי	פַּקֵּד PIEL. II.
		מְפֻקָּדִים קְרוֹת	מְפֻקָּדָה	פֻּקַּד	Ca-	ret	PÜAL.
		מַפְקִידִים קְרוֹת	מַפְקִידָה מַקְדַּת	הַפְקִיד	הַפְקִידוּ הַפְקֵדְנָה	הַפְקִידִי	הַפְקֵד HIPHIL. III.
		מָפְקָדִים קְרוֹת	מָפְקָדָה	הָפְקַד	Ca-	ret	HOPHAL.
		מִתְפַּקְּדִים קְרוֹת	מִתְפַּקְּדָה מִקְדַּת	הִתְפַּקֵּד	הִתְפַּקְּדוּ הִתְפַּקֵּדְנָה	הִתְפַּקְּדִי	הִתְפַּקֵּד HITHPAEL. IV.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn767031385/phys_0065
DFG

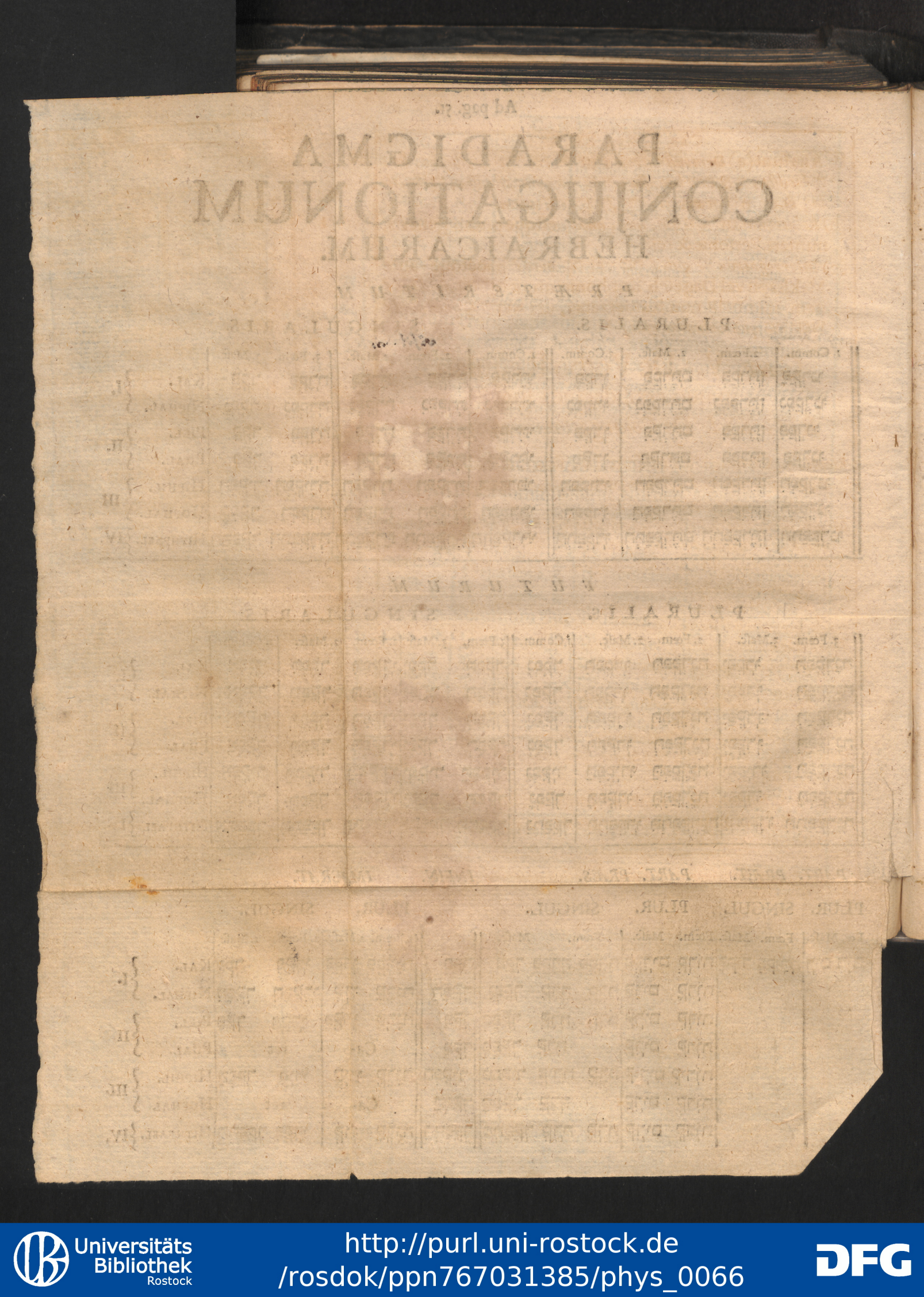

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn767031385/phys_0066
DFG

II. Alia sunt (a) *Demonstrativa*; ut אֵל vel אֵלֶּה *hi, illi, hæ, illæ;* זֶה *hic, iste;* זֹאת & זוֹ *hæc, ista;* זוּ & זוֹ, *hic, hæc, iste, ista;* הַלָּז *ille, illa;* & cum ה præfixô; הַלָּזוּ, הַלָּזֶה, הַלָּז, *idem.* 80

(b) *Relativum*, ut אֲשֶׁר *qui, quæ, quod*, estque omnis generis, numeri, Personæ & rei.

(c) *Interrogativa* מִי *quis?* מָה vel מֶה *quid?* habetque ante Makkaph vel Dagesch Euphonicum, ut מַה־זֶּה *quid hoc?* 81 item ante עחה non Kametzatas, ut: מַה־הוּא *quid illud?* מַה חֶפְצוֹ *quæ voluntus ejus?* *

CAP. V. De Verbo Regulari.
in quo considerandæ sunt
REG. XXI. De Conjugationibus in genere. 82

Memb. I. Conjugationes sunt IV. singulæ habentes formam *Activam & Passivam*, præter quartam, quæ reciproca est: *Neutra* carent *Passivô.*

Memb. II. *Nomen & Forma* Conjugationis I. Activa est פָּעַל seu *Kal;* Passiva *Niphal*: Conjug. II. Activa est *Piel*, Passiva *Pyal.* Conjug. III. Activa est *Hiphil*; Passiva *Hophal;* Conjug. IV. est *Hithpael.*

Noc. (1) Hæc Nomina ex antiquo Paradigmate פָּעַל adhuc servantur, cui ob Anomaliam illius verbi substitutum est פָּקַר, cujus conjugandi *Paradigma* vide hic insertum (2) Præterita omnia formantur à præteritô primæ Conjugationis tànquam à communi Radice per certos characteres.

REG. XXII. De Temporibus in genere.

Tempora sunt Præteritum, Futurum, Imperativus, Infinitivus, Participia (a) *Benoni* seu Præsens. (b) *Pabul* seu Præteritum. 83

Memb. I. *Formantur* Tempora singula à suô Præteritô vel mutando puncta, ut in *Paradigmate* vel præfigendo Characteristicam Temporis.

in plurali in fine
דּוּ נָה

Not. (a) Sunt autem *Characteristicæ* 1) *Futuri*, literæ אתין (2) Imperativi & Infinitivi (*exceptô Kal & Piel*) ה; (3) Participii (*exceptô Kal & Niphal.*) מ.

84 (b) Litera Characteristica Temporis excludit literam Characteristicam Conjugationis, ejusq; assumit punctum.

85 *Memb. II. Flectuntur* Tempora ut in Schemate patet.

Not. Futuri & Imperativi Afformativa נָה sæpè amittit ה ut קְרֶאן *

86 *Memb. III. Significatio* (1) *Præteriti* includit Imperfectum, Perfectum & Plusquamperfectum, interdum & Præsens (2) *Futuri*, includit sæpè Præsens & Perfectum. (3) *Imperativi* significatio est affirmativa tantùm. (4) *Infinitivus* sæpè exhibet Gerundia, præfixa habens בִּכְלוֹ.

87 (5) Particip. *Benoni* exprimit *Præsens* Verbi. *Pahul* autem *Præteritum*, sed adhuc durans. *

83 ## *REG. XXIII. De Conjugatione I. Activa* KAL.

Memb. I. Character hujº Conjugationis est carere omni Charactere, unde & *Kal* seu levis dicitur.

Memb. II. Significatio est vel Activa (seu *Transitiva*), vel Neutralis (seu *Intransitiva.*)

89 *Memb. III. Speciales Temporum formæ.* (1) *In Præteritô* pro (-) 3tiæ sing. interdum est ֶ, ut אָהֵב *dilexit*, vel Cholem, ut: יָכֹל *potuit*, קָטֹן *parvus fuit.* * (2) *in futuro & imperat.* Kal, si 2da aut

90 3tia Radic. sit Gutturalis aut Verbum sit neutrum, pro Cholem ult. est -* (3) *infinitivus* Kal sub primâ interdum

91 habet ֶ, præcipuè in verbi reduplicatione, ut אֲמֹר הָאֲמֵר * *Participium* præsens sub 1. Radicali interdum habet ֵ pro Cholem. *

92 ## *REG. XXIV. De Conjug. I. Passiva* NIPHAL.

Memb. I. Character ejus est lit. נ.

Memb. II. Significatio ordinariè est passiva ab aliô.

Memb. III. Speciales temporum formæ. (1) *in Præter.* pro (-) sub sec.

93 Radicali interdum est ִ * (2) *in Futuro* (α) pro præformativa אִ interdum est אֶ; (β) pro ֶ sub 2 Radicali sæpè

est

est - * (3) *in Infinit.* pro - sub 2. Radicali interdum est Cholem.* (4) *in Particip.* pro - sub 2. Radicali rariùs est - vel Cholem. *

REG. XXV. De Conjug. II. Activa PIEL. 95

Memb. I. Character ejus est Dageschin mediâ Radicali.

Memb. II. Significatio est intensiva & frequentativa. *

Memb. III. Speciales Temporum formæ. (1) *In Præter. & Imperat.* 96
(α) pro - sub 2. Rad. est -, imprimis sub & ante Gutt. aut ר.
(β) Tria hæc כִּפֶּר, כִּבֶּס, דִּבֶּר habent - pro ¨ (γ) Quædam pro Dag. sumunt ו; (δ) Quædam pro Dageschunam vel alteram Radicis lit. geminant, unde fiunt *Quadriliteræ* * (2) 97
In Infinitivo interdum redit Præteriti forma. (3) Terminatio *Participii* מְ.. contrahitur sæpè in מ_ *

REG. XXVI. De Conjug. II. Passivâ PYAL.

Memb. I. Character hic idem est, qui in Piel.

Memb. II. Significat Passionem ab alio agente dependentem. 98

Memb. III. Speciales Temporum formæ. In Præter. pro - sæpè est 99
- *Chatuph*; & pro - 2dæ Radicalis interdum est. *

REG. XXVII. De Conjug. III. Activâ HIPHIL.

Memb. I. Character hujus est lit. ה.

Memb. II. Significatio est impulsiva, permissiva & declarativa *

Memb. III. Special. Temp. formæ. In toto Hiphil (1) secunda Radicalis habet ֵ, sæpè -, interdum - ante ה ח ע aut ר.

Not. (a) Futurum præfixô ו convers. (vel Particulâ אֶל) semper (citra Affixum) habet -; sic (b) Infinitivus ordinariè desinit in - * 100

(2) Litera ֵ sæpè à Chirek excidit, interdum post - redundat. 101

(3) Accentus ad ֵ, ו & ה_ (præterquam in Particip.) non descendit.

(4) Præformativæ quævis (*extra Præteritum*) habent -, singularia insuper in toto Hiphil v. Hebr. Rest. p. 102. 103. 102

Memb. IV. In Hophal sæpè pro - chatuph est -, si prima Rad. non sit Gutturalis, ut חָמַל pro חֻמַל. 103

REG. XXVIII. De quartâ Conjug. HITHPAEL.

Memb. I. Characteres sunt הִת & Dagesch in sec. Radicali.

Memb. II. Significatio est reciproca, interdum frequentativa.

104 *Memb. III. Spec. Temp. formæ.* (1) Hîc ubique fit Transpositio lit. ת, quando verbum incipit à ס, צ, ש, mutatô insuper ת in ט post צ, ut: הִשְׁתַּבַּח *laudavit se* pro הִתְשַׁבַּח; הִצְטַדֵּק *justificavit se* pro הִתְצַדֵּק (2) Quod ת ex הִת excidat ante ד ט ת vid.

105 Reg. XL. (3) Pro - ult. hîc sæpè est - *

106 # Cap. VI. De Anomaliis Vocum irregularium, ob Literas vel *Gutturales*, vel *Quiescentes*, vel *Defectivas*.

SECT. I. De Literis Gutturalibus.

REG. XXIX. De Anomalia Literarum אהחע, *in recipiendo Schva mobili.*

Literæ Gutturales אהחע, Schvâ mobili notandæ,

Memb. I. Ante Literam vocali affectam, sumunt Schva aliquod compositum, quod sibi conformat accedens ab initiô (:) mobile (*sub præfixô extraessentiali*); ut וַעֲבָרִים pro וְעֲבָרִים.

107 Sumunt autem Gutturales tunc pro Schvâ *simplici mobili*,

(1) -: ordinariè, ut עֲקָרָה pro עְקָרָה.

(2) ..: (α) Sub 1. Radicali א Imperativi & Infinitivi Kal, ut אֱמֹר pro אְמֹר sed אָכַל & אָחַז faciunt אֱכֹל & אֱחֹז אֲכֹל & אֲחֹז

(β) sub ה & ח, Imperativi & Infinitivi Kal in הָיָה & חָיָה;

108 (γ) in 19. Nominibus ut patet ex Lexicis. *

(3) Analogum aliquod Schva compositum, illi scil. cognatæ vocali, è quâ (:) mobile est ortum; ut אֲהָלִים pro אְהָלִים, quia ex אֹהֶל.

Memb. III. Ante Schva quiescens sub litera non gutturali sumunt Patach pro eôdem Schva (*in Chirek aliàs mutando sec. Reg. III.*) ut à חֶסֶד fit חַסְדּוֹ, pro חִסְדּוֹ vel הִסְדּוֹ.

Not.

Not. (1) Pro (-) interdum sumitur ⁘ imprimis si ortum sit ex ⁘ vel ⁘. * 110
(2) In Imperat. Kal ante י. vel ו, nec non in 10. Vocibus aliis, retinetur Chirek *

REG. XXX. *De Anomalia Literarum* אהחע, *in reciptendo Schva quiescente.*

Literæ Gutturales אהחע, Schva quiescente notàndæ,
Memb. I. *Post* vocalem parvam, (*præter Chirek*) sumunt tunc tale Schva compositũ, quod conforme sit isti præcedenti vocali parvæ, nim. -: post -ִ: post ⁘ִ: post -ֶ chatuph.
Memb. II. *Post* Schva mobile aut Chirek parvum è (:) sumunt (*conformando sibi præcedens* (:) *vel Chirek*),
(1) ⁘ in Futuro Kal, (*scil. 1. Radicali existente* א, *vel 2. Rad.* ־, *aut* ⁘ *notatâ*), & in Præteritô Hiphil (*scil. non habente* ו *Convers. aliàs vid. seq. num. 2. l. γ*) ut יֶאֱהַב pro יֶאֱהַב, יֶחֱטָא, הֶאֱמִין pro הֶאֱמִין.

Not. Seqq. 5. Verba אָבַד, אָבָה, אָפָה, אָכַל, אָמַר, in Futuro Kal ⁘ cum ⁘ contrahunt in Cholem; prima ipsorum Radicali א elisâ, (præcipuè in primâ persona) & secunda Radicali - vel .. notatâ, ut אֹמֵר pro אֶאֱמֹר sic יֹאמֵר * 111

(2) -: (α) Si in Futuro Kal 1. Radicalis sit עחה, & 2. Radic. Cholem notata, ut: יַעֲבֹד pro יִעְבֹד; nec non primâ existente ע & ultimâ ה, ut יַעֲשֶׂה *faciet*, pro יִעְשֶׂה. (β) In Præter. & Particip. Niphal plerumque -:, rarius ⁘ ut נַעֲשָׂה pro נִעְשָׂה; (γ) In Præteritô Hiphil cum ו Conversivô ante ת servile Præteriti, ut: וְהַחֲרַרְתִּי pro וְהֶחֱרַרְתִּי; (δ) In Imperativô & Infinitivô Kal; ubi tamen sumitur modò ⁘ modò -: (ε) In Nominibus & particulis perpetuò -:, ut à בַּעַל, בַּעֲלִי pro בִּעְלִי * 112 113 114

Except. Retinetur (: simplex quiescens) semper sub tertia Rad. עחה ante ת & נ afform. Præter. & נָה Fut. & Imperat. ut שָׁמַעְתָּ (2) sub 1. gutturali ante י; adeoque semper in הָיָה & חָיָה post præfixa in Kal & Niphal * (3) Interdum sub 1. vel 2dâ Gutturali (non sequente alia Gutturali), nihilominus priore Schvâ vel Chirek in debitum Compositionis punctum transeunte, ut: יֶהְגֶּה pro יֶהְגֶּה * 115

SECT.

SECT. II. De Anom. Lit. Quiescent: in genere.

116 *REG. XXXI. De Anomaliâ Litt.* אהוי, *quatenus*
117 *vel alternant, vel eliduntur, vel quiescunt; imitantibus*
118 *idipsum rariùs aliis Literis.*

119 *Memb. I.* Literæ אהוי frequentissimè pro se invicem alter-
120 nant certis in locis: e. g.
121 (1) א pro ה,ו,ח (2) ה pro א,ו,י (3) ו pro א,ה,י, vid. Hebr. (4) י pro א,ה,
(5) Sic aliæ quædam literæ certis in Vocibus ut ב pro ד,כ,מ,ה,פ; ז pro צ;
122 ר pro ת,ח; ח pro ת,ה; כ pro ב; ך pro ר; ם pro ם; ה pro נ; נ pro ת;
123 ן pro ם; ס pro ש; ע pro א,צ; פ pro ב; ר pro נ,ל; ש pro ס; ת pro
124 ר,ד. Exempla vide in Hebr. Rest. (6) Huc etiam pertinet *Transpositio* certa-
125 rum literarum in certis vocibus, necnon *Permutatio* Vocum honestiorum
126 cum obscœnioribus visis. *

127 *Memb. II.* Literæ אהוי sæpè eliduntur, præsertim actu quie-
128 scentes, in certis vocibus. Hanc elisionem imitantur aliæ quoque Literæ vel cum vocali, vel manentibus etiam vocalibus in nonnullis.

Not. Horum omnium exempla & loca videantur tùm in Hebr. Restit. tùm in Bibliis accuratioribus, ubi hæ voces plerumque circello Masorethico notatæ & in margine per ק (i. e. קְרִי) explicatæ minimè vitiosam lectionem arguunt, de quibus vid. *Anti-Conring. Dn. D. Wasm. p. 236. ad 367.* accuratè & solidè contra varios Bibliomastigas.

129 *Memb. III.* Literæ א & י interdum Vocalem suam rejiciunt ad
130 præcedentẽ literam Schvatam in certis vocibus, ut וְאֶעְשֶׂר pro וְאֶעֱשֶׂר; sic כִּיתְרוֹן pro כִּיתָרוֹן *

SECT. III. De Anomalia Liter. Quiescentium אהוי in specie.

131 *REG. XXXII. De Anomalia Tertiæ Radic.* א.

Memb. I. Secunda Radicalis in hac Anomaliâ ubique (*præter Infin. Kal & Pyal*) sumit - pro - & pro י, in quô tertia Radicalis א quiescit, ut מְצָא pro מְצַא; יִמְצָא pro יִמְצַא, &c.

Memb. II. illud (pro - vel י assumptum) in Kal ante ת & נ Præteriti manet ut מָצָאתָ, מָצְאָה, מָצְאוּ, at in reliquis Conjugationibus (ante ת & נ) mutatur in - ut נִמְצֵאתָ.

Memb. III.

Memb. III. Ante נָה Futuri & Imper. 3. Rad. א quiescit in ֶ, ut תִּמְצֶאנָה.

Memb. IV. Participiorum terminatio ֶת hîc contrahitur in ֵת vel ֶת 132

Annot. Specialem anomaliam certa quædam habent, assumptâ plerumque formâ tertiæ Rad. ה, & mutatô crebrô א in ה, quorum catalogum prolixum vid. *Hebr. Rest. p. 132. 133. 134. 135. 136.* 133 134 135 136

REG. XXXIII. De Anomaliâ Quiescentis tertiæ Radicalis ה, non crescentis à fine.

(Nam desinentia in ה flectuntur regulariter) de quibus v. *Reg. XXXIV, An. I.*

Tertia Radicalis ה, (*voce à fine non crescente*) desinit

(1) In omni Præteritô in ָה, ut גָּלָה, גָּלָה, הִגְלָה * 137

(2) In omni Futurô in ֶה, ut יִגְלֶה, יִגְלֶה, יִגְלֶה * 138

(3) In omni Imperativô in ֵה, ut גְּלֵה, הִגָּלֵה * 139

(4) In omni Infinitivô in וֹת ut גְּלוֹת, pro quô (*sine Affixis*) interdum est וֹה vel וֹ, ut גְּלֹה vel גָּלֹה, בָּכוֹ *flendo.* 140 141

(5) In omni Participio præsenti in ֶה, ut גֹּלֶה * 142

(6) In Pahul in וּי, ut גָּלוּי, quod י in reliqua flexione manet*

Annot. I. In Futurô omni hîc ob ו Convers. vel אַל *ne* plerumque, (interdum & sine his *sec. lit. ε*) fit Apocope 3. Rad. ה;

(α) vel nudâ abjectione ֶה ֵה, & accentu ad primam radicalem retractô, quoties scil. prima vel secunda Radicalis regulariter (h. e. sec. formam Pakad) habuerit Dagesch forte; ut à יִגָּלֶה fit וַיִּגָּל * 143

(β) Vel retractione simul ֶה ֵה ad primam radicalem, & accentûs ad præformat. servilem, fitq; in Kal & Hiphil; ubi tunc (1) Futuri Kal *præformativæ* (a) si regulariter punctantur, Chirek suum retinent, interdum ֶ pro eô assumunt, ut à יִגְלֶה fit וַיִּגֶל vel וַיִּגֶל Exc. הָיָה & חָיָה quæ (factâ Apocope) pro וַיִּהֶי & וַיִּחֶי faciunt וַיִּחִי, וַיִּהִי *

At (b) si irregulariter punctantur per ֶ vel ֵ, utraque tàm præformat. quàm prima Radicalis in tali Apocope semper accipit ֵ, ut à יַעֲשֶׂה fit וַיַּעַשׂ * 144

(2) Futuri Hiphil præformativæ pro ordinariô ֵ habent ֶ, ut à יַגְלֶה fit וַיֶּגֶל * 145

(γ) Vel retracti ֵ mutatione in ֶ; fitque in *Kal & Hiph.* (cum secunda Radicalis est בְּרַטְכְּפַקְתְּ); ut à יִפְתֶּה fit וַיִּפְתְּ sic à
146 יִרְדֶּה fit וַיִּרְדְּ. Hæc imitatur וַיַּרְא pro וַיֵּרֶא *
(δ) Apocope illa interdum reperitur neglecta, ut וַיִּבְנֶה *
(ε) Sæpè & aliàs fit, tum Apocope sine ו Convers. vel אַל, tùm
147 retractio ֵ & accentus, ut יִרְבֶּה à יִרְבֶּה sic & יְהִי à יִהְיֶה *
Annot. II. In Imperativis Piel, Hiphil & Hithpael, tertia Radic. ֶה interdum abjicitur, ut גַּל pro גַּלֵּה; הַךְ pro הַכֵּה *
148

REG. XXXIV. De Anomalia tertiæ Radicalis ה crescentis à fine.

Tertia Radicalis ה (*voce à fine crescente*),
Memb. I. Abjicitur cum punctô præced. tùm (α) ante י. & וּ,
149 inque Fœm. & plurali Participiorum & Nominum, ut
150 גָּלוּ pro גָּלְהוּ; תִּגְלִי pro תִּגְלְהִי; גּוֹלָה pro גּוֹלְהָה; sic גּוֹלִים *
151 Tùm (β) ante qualecunque suffixum, ut: עָשָׂהוּ *fecit illud*, pro עֲשָׂהָהוּ *
152 *Except. ad Memb. I.* Litera ה hôc modô abjicienda, sæpè
153 mutatur in cognatam אֱוִי mobilem. *Loca Script. & Singularia Vid. Hebr. Rest. p. 152. 153.*
154 *Memb. II.* Mutatur (1) in ת præcedente Schva, ante ה fœmininum Præteriti, ut גָּלְתָה pro גָּלְהָה &c.

Exc. (a) Pro hoc ה in ת mutando rariùs assumitur cognatum י; (b) Certa quædam hoc ה ante ה fœm. abjiciunt, & ה istud servile in ת mutant *
155 (2) in י, ante ת & נ Præteriti, & נָה Futuri & Imperativi; quod
156 י tunc quiescit (α) in Præteritô Kal, in Chirek; ut גָּלִיתָ pro גָּלַהְתָּ; in reliquis Præteritis in ֶ, rariùs in Chirek, ut: נִגְלִיתָ & נִגְלֵיתָ (β) In Futurô & Imperat. cujuscunque Conjugationis, י illud quiescit in ֶ, ut: תִּגְלֶינָה *
157 *Annot. ad hanc Reg.* (1) Quatuor in ה desinunt & analogicè formantur, suntque תָּמַהּ, כָּמַהּ, נָנַהּ, גָּבַהּ. *
(2) In Nominibus 3tia Radicalis ה, ob præcedens Chirek mutatur in י quiescens *

REG.

REG. XXXV. *De Anomalia* ת *servilis, aliquando mutatæ in* ת.

(α) In Verbis, ה Fœmin. interdum mutatur in ת, Chaldæorum more; ut אַזְלַת pro אַזְלָה (β) Sic in certis quibusdam Nominibus ה mutatur in ת, in statu absolutô. Loca Scripturæ utriusque Numeri, *vid. Hebr. Reſt. p. 157. 158.* 158

REG. XXXVI. *De Anomalia ſecundæ Radicalis* ו *vel* י *in recipiendâ Vocali.* 159

secunda Radic. ו in omnibus Conjugationibus ubique cum punctô ſuô quôcunque abjicitur. Hinc

Memb. I. In Conjug. Kal, prima Radic. aſſumit ו vel י interdum, ut קוּם pro קָוַם, niſi quod in Præter. Kal & Particip. præſenti prima Radic. aſſumit -; ut קָם pro קָוֵם, aliquando etiam cum א Epenthetico poſt - ut קָאַם &c. * Verum ante ת & נ Præteriti, - illud tranſit in -, ut à קָם, קָמְתָּ. 160

Not. Singularia & Singulariſſima hic vid. *Hebr. Reſtit.*

Memb. II. In Niphal, prima Radic. aſſumit נ, ut נָקוּם pro נָקַם; ſed ante ת & נ Præter. pro illo ו poſt primam radicalem eſt ו, tertia radicali י affecta, ut נָקַמְתִּי * 161

Memb. III. In Hiphil, prima Radicalis, (1) aſſumit ה, ut הָקִים pro הָקְוִים, quod י ante נה Futuri & Imperativi, nec non in Infinitivô ordinariè tranſit in -; ut הָקִימָה 162

(2) Interdum ubivis pro י aſſumit -, ut הֵפֵר. (3) Ante ת & נ Præteriti tertia Radicalis accipit י, primâ radicali - vel Chirek affectâ, ut הֲקִימוֹתָ. 163 164

Singularia inſuper & imprimis illa, in quibus litera ה præformativa ſervilis per Aphæreſin perit, vid. *Hebr. Reſt. p. 164.*

Annotationes ad tria hæc Membra.

Annot. I. De Præformativarum punctis. In tribus his Conjug. Præformativæ ſerviles omnes accipiunt -, ut אָקוּם &c. 165

Excip. (1) In Præter. & Particip. Hiph. accipiunt -, ut הֵקִים.

(2) In Futurô, Imperat. & Infin. Niphal, retinent regulare punctum, ut יָקוּם pro יִקָּם *

166 Obſerv. Hæ ſervilium Vocales longæ, (a) interdum reſolvuntur in analogas breves ſeq. Dageſch, ncmpe הִ pro הֵ, מִ pro מֵ * (b) Pro iisdem Vocalibus longis eſt ordinarium Schva (1) ante ת & נ Præteriti, & quid. in Hiph. eſt ־ֽ rariſſ. ־ֽ ut: הֲקִימוֹנוּ, נְקוּמוֹתָ. (2) In motione Participiorum, ut: מְקִימָה *

Annot. II. De Anomaliâ Accentuum ſedis in his verbis. In tribus enumeratis Conjug. Accentus ad ſervilia י. ו & ה (ut & ad ה Paragog.) non deſcendit, niſi vel accedat ן Paragogicum vel præmittatur ו Converſivum Præteriti.

167 *Annot. III.* Pro ordinario נָה Futuri Kal & Hiph. ſæpè eſt יֶנָּה, ut תֹּשְׁבֶּינָה pro תְּשׁוּבֶנָה *

168 *Annot. IV.* Huc pertinet etiam forma בּוֹא, quæ ſervat Ano-
169 maliam mediæ ו *

Annot. V. Quorum 3tia Radicalis eſt ה, eorum ſecunda Radic. ו regularis manet; ה verò ſervat ſuam anomaliam, ut à קָוָה fit קִוִּיתִי *

170 *Memb. IV.* In Hophal, vocalis abjecti ו recedit ad primam Radicalem, & præformativæ ubique aſſumunt ו; aliàs flectitur regulariter, nt הוּקַם pro הָקְוַם *

Memb. V. In Piel, Pyal, & Hithpael, prima Radicalis ubique aſſumit ו, & ultima Radicalis geminatur, aſſumtâ vocali abjecti ו, reliqua ſunt analoga, ut כּוֹנֵן pro כִּוֵּן. *Singulariſſima hîc vid. in Hebr. Reſt.*

171 *REG. XXXVII. De Anomal. primæ Ra-*
172 *dicalis* י.

Prima Radicalis י Schvâ quieſcente notanda

173 *Memb. I.* Abjicitur & compenſatur per Dag. forte in XII. his verbis, nim. יָשַׁר, יָקַץ, יָקַף, יָצַת, יָצַר, יָצַק, יָצַע, יָצַג, יָצַב, יָסַר, יָנַח, יָגַע.
Not. Tria tamen יָגַע, יָצַר & יָקַץ formas nonnullas ſumunt ſec. Memb. III.

174 *Memb. II.* Plerumque in Kal horum 22. Verborum, quieſcit
175 (י *illud, modò eliſum modò retentum*) in ־, rariùs in Chirek, ſecundâ Radicali - vel ־ֽ pro Cholem Fut. affectâ ut: יָאַת,
176 יָקַר, יָקַע, יָקַד, יָצָא, יָנַק, יָמִין, יָלַל, יָלַךְ, יָלַד, יָטַב, יָחַם, יָחַד, יָדַע, יָבֵשׁ, יָרֵד, יָרַע, יָשַׁב, יָשַׁם, יָשַׁר, יָתַר *

Memb. III. In Futuro Kal horum 23. Verborum quiescit (י *illud modò elisum, modò retentum*) in Chirek, 2dâ Radicali itidem - pro Cholem affectâ, ut: יָכֹל, יָטַב, יָהַם, יָגַע, יָבֹשׁ, יָרָה, יָרֵא, יָקַר, יָקַץ, יָקַד, יָצַר, יָפָה, יָעַץ, יָעַף, יָעַד, יָסַף, יָסַד, יָנַק, יָנַח, יָרַט, יָרַשׁ, יָשַׁם, יָשַׁן, יָשַׁר * 177

Not. יָצַר tamen sumit etiam formam ex Memb. II. quo sic referri posset.

Memb. IV. Aliàs ordinariè mutatur illud י in Præteritô & Particip. Niphal, it. in totô Hiphil in וֹ; in Hophal verò in וּ 178
ut נוֹלַד *natus*, pro נִילַד, הוֹלִיד pro הִילִיד; הוּלַד pro הָיְלַד * 179

Annot. I. In Imperativo Kal, prima radicalis י in seqq. 8, verbis abjicitur, 2dâ Radicali - vel - notatâ, ut: דַּע pro יְדַע, sic הַב, רֵשׁ, צֵא, לֵךְ, שֵׁב, רֵד, צַק *

II. Infinitivo Kal, prima Radic. י abjicitur, assumptô à fine ת paragogicô, cum ת in 8. seqq. verbis, ut: לֶכֶת, לֶדֶת, דַּעַת, שֶׁבֶת, רֶשֶׁת, רֶדֶת, צֶקֶת, צֵאת (pro צֶאֶת vel צְאֵת per *Reg. 44.*) 180

III. Prima Radic. י in Futurô, Imperativô & Infinitivô Niphal, mutatur in וּ mobile, ut אִוָּלֵד, הִוָּלֵד * 181

IV. Pauca quædam analogiam servant, ut אַיְסִירֵם. Sic interdum יָשַׁר *

SECT. IV. De Anomaliâ Literarum Defectivarum. 182

REG. XXXVIII. De Anomaliâ primæ Radicalis נ defectivæ.

Prima Radicalis נַ Schvâ quiescente notanda, præcedente literâ servili vocis essentiali, abjicitur, & compensatur per Dagesch forte, ut אֶגַּשׁ pro אֶנְגַּשׁ.

Singularia hic sunt in Futur. Kal, אֶתֵּן, תִּתֵּן, יִתֵּן pro אֶנְתֵּן, תִּנְתֵּן, יִנְתֵּן &c. (quæ semper - habent pro Cholem), aliaque, quæ vid. in *Hebr. Rest.*

Exc. (1) נ illud Schvatum, ante Lit. gutturalem, (*præterquam in Niphal*) & ante ו, manet. (2) Manet & in paucis aliis. (3) Interdum Compensatio non fit per Dagesch, sed per vocalem longam. Exempla & Singularia vid. in *Hebr. Rest.* 183 184

Annot. I. In imperativô Kal prima נ abjicitur, ſecundâ Radicali (*voce à fine non creſcente*) rariùs vel Cholem affectâ; & quidem in ſeqq. גַּשׁ, גַּע, סְעוּ, פְּחִי, פַּח, טַע, נְטַע, שַׁל, תְּנִי, תְּוּ, שְׁאוּ, שָׁא, שַׁק.

185 *Annot. II.* In Infinit. Kal prima נ abjicitur, aſſumptâ ad finem ת paragogico & præmiſſis ordinariis literis בכלם; ut שְׂאֵת, לָטַעַת, כְּנַעַת, לָפַחַת, לָגַשַׁת vel שְׂאֵת. Verbum נָתַן *dedit*, facit תֵּת & regulariter נָתֹן, נָתֵן. *

Annot. III. Hanc Anomal. primæ נ, imitatur ל in לָקַח, in ſeqq. temporibus, (in reliquis eſt regulare) ut bis in Præt. Kal, קַח; Imperat. Kal, קַח, קְחִי, קְחוּ. In Fut. תִּקַּח אֶקַּח &c. *

186 ## *REG. XXXIX. De Anomalia tertiæ Radicalis נ defectivæ.*

Tertia Radic. נ (:) quieſcente notanda, ante נ perpetuò, ante ת verò in certis vocibus, abjicitur & compenſatur per Dageſch, ut נָתְנוּ pro נָתַתְנוּ, נָתַתְּ pro נָתַתְנְתְּ &c. *

187 ## *REG. XL. De Anomaliâ Literæ ת ſchvatæ.*

ת Radicale ſchvatum ante ת; & ת ſervile ſchvatum ante primas Radicales דַּבֶּרֶת, & interdum ante נ, abjicitur & compenſatur per Dageſch, ut כָּרַתְּ pro כָּרַתְתְּ, מְדַבֵּר *ſermocinans* pro מִתְדַּבֵּר *

REG. XLI. De Anomaliâ mediæ Radic. geminatæ, Defectivæ in Conjug. 1. & 3.

188 Media Radic. geminata in Conjug. 1. & 3. (*nempe Kal & Niph. Hiph. & Hoph.*)

Memb. I. Abjicitur, & punctum ejus ad primam Radicalem, cujus punctum perit, rejicitur, ut סַב pro סָבַב; Cum verò h. m. (:) rejiciendum eſt ad primam radicalem, ejus locô vocalis illa perfecta eò rejicitur, è quâ: ortum eſt; ut סַבָּה pro סָבַבָה è סָבַב.

Annot.

Annot. I. In Niphal pro ־ (vel inde ortô:) rejiciendô, venit ־, interdum Cholem; ut Fut. אֶסַּב pro אֶסָּבֵב, וַיִּתֹּם pro יִתָּמֵם, הִסּוֹב pro הִסָּבֵב *

II. In totô Hiph. pro י. vel ־ (rejiciendis) est ־; ut הֵסֵב 189
pro הִסְבִּיב *

Memb. II. Voce à fine crescente, compensatur abjectio mediæ radicalis per Dagesch in 3tiâ Radicali, (vocali longâ simul ob Dagesch in brevem mutatâ, si amittat accentum; aliàs manet vocalis longa); ut סַבּוּ (à סַב) pro סָבְבוּ; à סוֹב plur. סְבֻיָּנָה pro סְבוֹבְנָה; ab הָסֵב fit הָסֵבּוּ *

Memb. III. Ante ת & נ Præteritorum interseritur וֹ, ut סַבּוֹתָ 190
pro סָבַבְתָּ. At ante נָה Fut. & Imperat. interseritur יֶ, ut הַסְבֵּינָה pro הַסְבֵּבְנָה.

Memb. IV. Accentus in hac Anomaliâ ad י. וּ & ה non descendit. Excipe ה Participii, ubi Accentus descendit, & hinc ־ penultimum in ־, & ־ in Chirek in eô corripitur. *

Memb. V. Præformativæ serviles hîc sumunt (1) ־; nisi quod 191
in Præter. & Particip. Hiph. habent ־, & in totô Hophal וּ; ut נָסַב, הֵסֵב, הוּסַב. Exc. (1) In Fut. Imperat. & Infin. Niphal sumitur punctum regulare. (2) In Futurô Niph. ante Guttur. præformativa habet ־ ut: אֵחַל pro אֶחַל *

(2) Quandoque in Hiphil, ־ præformativæ resolvitur in ־ 192
sequ. Dagesch; ut תַּמֵּר

(3) Recipiunt præformativæ (pro ־ & ־), Schva (vel sub ה in Hiph. ־) ante ת & נ Præteriti, ut נְסַבּוֹתָ; nec non ante יְנָה Fut. & Imperativi, ut תְּסֻבֶּינָה, & in motione & flexione Participio um, ut נְסַבָּה *

Except. General. ad hanc Regulam: Regularem formam retinent, (1) Participium utrumque Kal; ut סֹבֵב &c.
(2) Certa quædam verba & tempora analoga, quæ vid. 193
Hebr. Restit.

Annotationes Generales ad hanc Regulam de plurimis Singularibus hic vid. *Hebr. Rest. p. 194. 195. 196. 197.*

REG.

198 *REG. XLII. De Anomaliâ mediæ Radicalis geminatæ, defectivæ in Conjug. 2. & 4.*

Media Radicalis geminata in Conjug. secundâ & quartâ, communiter planè analoga est; Aliquando tamen Anomalicè pro Dag. Characteristico prima Radicalis, vel (1) iteratò post mediam geminatam interseritur; ut גִּלְגֵּל pro גִּלֵּל; vel (2) ad compens. Dagesch exclusi, assumit ו, ut עוֹלֵל pro עֵלֵל *

199 *REG. XLIII. De Anomaliâ Verborum confundentium formas.*

In certis quibusdam Singularis Emphaseos gratiâ confun-
200 duntur formæ, (1) è verbis diversarum Radicum; ut יְבֵשׁוּ
201 *pudefient, ut arescant, Ps. 6, 11. in quô* ו est ex בּוּשׁ *puduit*, .. verò sub י ex יָאֵשׁ *exaruit.* (2) Diversarum Conjugationum aut Temporum, ut Ps. 7, 6. יִרְדּוֹף *Persequamur & alios excitet ad persequendum me.* sc. ex Kal יִרְדּוֹף & Piel יְרַדֵּף Conf. *Celeb. Geier. ad h. l.* Exempla in Script. occurrentia vid. in *Heb. Rest.*

CAP. VII. De Mutatione Vocalium.

202 SECT. I. De Mutatione Vocalium Euphonicâ (arbitrariâ plerumque) in genere.

REG. XLIV. De Euphonicâ Vocalium alternatione.

203 Euphoniæ gratiâ, ob soni affinitatem vel cognationem
204 Vocalium sæpè alternant

205 ־	pro ֵ (& vicissim), it. pro - & ֵ	ֵ	pro -, ante אחרע Kametzatas &
206 ֶ	pro - (& vicissim) it. pro ־ & ֵ		Chateph-Kametzatas, interdum
207 ִי	pro ֵ (& vicissim.)		& aliàs, it. pro Chirek & ֵ
208 וּ	pro וֹ (& vicissim) item pro ֵ (& vicissim.)	Chir.	pro - & ֵ
		־ chat.	pro Chirek parvô & Cholem.
209 ־	pro ֵ & ־ chatuph (semper sub & ante עהה ult. syllab. & ר) aliquando etiã pro Chir. ־ & ֵ	:	pro ֵ ult. ante ult. ב ד ט כ פ ק ת
		־ֵ & ־ֵ	pro : etiam sub non Guttural.
		ֵ	pro ־ֵ

Exempla horum omnium & Catalog. Singularissimorum v. *Hebr. Rest.*

SECT.

SECT. II. De Necessâria Vocalium mutatione in genere.

Hæc fit vel (1) Ob literas Gutturales, sed quam vidimus Reg. 7. it. 29. & 30. 210
(2) Ob literas Quiescentes, quam vid. Reg. 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37.
(3) Ob concursum Schvajim sub litt. non guttural. quam vid. Reg. 3.
(4) Ob Dagesch forte, quam vidimus Reg. 7.
(5) Ob Accentus (a) positum, (b) translocationem, quam vid. Reg. 10.
(6) Denique restat seorsim Mutatio Vocalium, tùm (1) *In Nomine*, ob Regimen, aut incrementum finale, ad quod communiter Accentus descendit, quam vide seq. Reg. XLVI. Sed de mutatione vocalium ob motionem Nominis, in Genus, vid. Reg. 19. Memb. IV. De ipso autem statu regiminis & affixionis eandem Reg. 19. Memb. VIII. Tùm (2) *In Verbo*, ob incrementum per Suffixa, sive Pronominum, sive Literarum paragogicarum, quam vid Reg. seqq. 47. 48. 49. Tùm (3) *In Particulis*, quam vid. Reg. 50. 211

REG. XLV. De Vocalibus immutabilibus, tàm in Nominibus, quàm Verbis. 212

Vocales impuræ (i. e. *quæ includunt* vel (α) *Literam quiescentem*, vel (β) *Compensationem Dagesch, in sequ. gutturali vel* ר; vel (γ) *defectum mediæ geminatæ*; vel (δ) *quæ post se habent Dagesch forte*), sunt immutabiles, seu mutari nequeunt in Schva, licet vox crescat in fine ut אֵילֵמִי ab אֵילֵם; חֲרָשִׁי à חֲרָשׁ, pro חֲרָשִׁים &c. 213

SECT. III. De Necessaria Vocalium mutatione in specie, & quidem in Nomine.

REG. XLVI. De Mutatione Vocalium in Nomine tantùm.

In Nomine mutantur Vocales puræ (*Singul. absolutæ formæ*) ob incrementum finale aut ob Regimen, seq. ratione:

Memb. I. (1) ־ penult. mutatur in ֵ: ut à דָּבָר, דִּבְרוֹ, דְּבָרִים, דְּבָרֵי * 214

Exc. Manet ־ penult. (1) ante וֹת Pluralis absoluti. (2) Ante וֹת & יוֹת. (ê tertia radicali abjectâ) & (3) sub secunda Radicali trisyllaborum dagessatâ, qualia sunt בַּקָּשָׁה &c. it. sub מ Heemant. & in paucis aliis, quæ v. *Heb. Rest.* 215 216

Not. Forma nominum, (1) ־ ubiq; contrahitur in ֹ ut ab אָזֶן, אָזְנִי; (2) ־ת, in constructo sing. mutatur in ־ַת, in reliquâ flexione ת abjicitur, & ־ habetur jam pro ultimo, adeoque manet. (3) Specialia alia v. *Heb. Rest.* *

(2) -ultimum & monosyllaborum, (α) in constructô singulari mutatur in -; ut דָּבָר constr. דְּבַר (β) in constructô plu-
217 rali, in (:); ut דִּבְרֵי; (γ) In reliquo statu manet - ultimum; nisi quod sub primâ radicali mediæ geminatæ, - ultimum ob quodvis incrementum finale, resolvitur ordinariè in - seq. Dagesch; ut תָּם, תַּמִּים *

218 De Singularibus אָב, אָח, דָּם, aliisque paucis vid. *Hebr. Rest.*

(3) ה finale in constructô sing. & cum Affixis gravib⁹ mutatur in ת; ut צְדָקָה, צִדְקַת; cum Affixô levi singularis in ת, ut צִדְקָתִי; in omni plurali in וֹת; ut abs. צְדָקוֹת const. צִדְקוֹת צִדְקוֹתַי *

219 *Not.* (1) Voces quædam patiuntur Syncopen terminationis ה in ת mu-
220 tandæ (2) Nomina & Participia desinentia simul in ה & ת vel ת, in constructô singul. pro ordinario ת ex ה retinent ת vel ת, & in Affixo singul. tunc quoq; formam punctationis exinde sortiuntur; in omni Plurali coincidunt formæ ex ה & ת. Hæc imitantur nonnulla, licet non ita ter-
221 minata, quæ unà cum singulariss. vid. *Hebr. Rest.*

Annot. Ante ה Loc. & Paragog. manet - ult. & penult. *

Memb. II. (1) -ultimum & monosyllaborum ubique manet, impressô sequenti literæ Dagesch forti, quoties vox à fine crescit; ut à גַּן, גַּנּוֹ; Dagesch autem exclusô, fit ordinaria ejus compensatio per -; ut הַר, הָרִים.

222 *Not.* In paucis mutatur - in Chirek seq. Dagesch. * De (-) vircario τῶν vid. seq. *Memb. IV. not. α.*

(2) יָ contrahitur ubique in יְ; ut בַּיִת constr. בֵּית; at ante ה Paragog. in יָ; ut à לַיְלָה לַיִל *

223 *Memb. III.* - quodvis, (1) In constructô singulari manet.

Exc. Præcedente -, mutatur in -; ut כָּבֵד constr. כְּבַד. Sequente verò - mutatur tunc - in :, ut à שֵׁנָה, שְׁנַת.

(2) In reliquô statu mutatur - in :, ut לֵבָב, לְבָבִי;

224 Exc. Manet - in reliquo statu, (a) præcedente (:) mobili vel - vel - (b) ante
225 וֹת ex ה (c) Post Syllabam compositam modò manet - modò in (:) transit. *

226 (3) - Monosyllabicum (*voce à fine crescente*) è radice mediæ geminatæ mutatur in Chirek seq. Dag. ut חֵץ (à Rad חֵצַץ), חִצִּי; at è radice mediæ non geminatæ manet -; ut עֵץ, עֵצִי;
227 *Singularia* hic sunt שֵׁם, בֵּן, עֵט, שֵׁת *

Annot. Ante ה Paragogicum & locale manet - quodvis.

Memb.

Memb. IV. (1) ֶ quodvis ob quodvis Nominis incrementum à fine, mutatur in ֵ, ut מֶלֶךְ, מַלְכּוֹ; nisi quod in absolutô plurali, & cum Affixis pluralis numeri, ֶ ultimum mutatur in ָ, ut à מֶלֶךְ, מְלָכִים, מְלָכֵינוּ * 228

(2) ֶה finalem constructô sing. mutatur in ֵה, in reliquô statu abjicitur, & penultima anteà vocalis jam censetur ultima, ut קֹנֶה constr. קֹנֵה. *Singularia vid. Hebr. Rest. p. 229.* 229

Not. (a) Cùm ֶ, ֵ & ֵ: sæpè sint vicaria τȣ ֶ, proindè eandem habent rationem, quam habuisset ipsum ֶ. (b) Ante ה Parag. & Locale, ֶ vel ֵ vicarium penultimum ordinariè manet, at ֶ ultimum hîc perpetuò in (ֵ) mutatur, sed ante י Paragog. ֶ tam ult. quàm penultimum in (ֵ) transit.

Memb. V. In forma *Cholem* ֶ vel ֵ, quando ֶ ultimum mutatur in (ֵ) tunc Cholem transit in ָ *chatuph*; ut â קֹדֶשׁ, קָדְשִׁי; quando verò ֶ ult. in ָ mutatur, tunc וֹ transit in ֵ; ut à קֹמֶץ, קְמָצִים; manente autem ֶ, manet etiam וֹ. Sic manet וֹ ante ה Parag. & Locale. * 230 231

Memb. VI. De וֹ ultimô & monosyllaborum, nec non de וּ.

(α) וֹ manet invariatum, ut טוֹב, טוֹבִים; *Exc.* וֹ ult. & monosyllaborum med. geminatæ mutatur in ֶ seq. Dagesch ut תֹּם, תֻּמִּים, quod imitantur nonnulla non geminata. *

(β) Speciali anomaliâ quædam וֹ in ָ mutant, vel etiam mobile faciunt è quiescente, aut resolvunt וֹ in ָ *chatuph* seq. Dag. vel quandoque sine eô, ut רֹאשׁ, רָאשִׁים; יוֹם, יָמִים, יְמֵי; אֱנוֹשׁ, אֲנָשִׁים, אַנְשֵׁי &c. * 232

Memb. VII. (1) יִ finale, voce crescente, ordinariè dagessatur, ut à צִי, צִיִּים & צִים.

(2) Forma יֻ (α) in constructô singulari non mutatur, ut פְּרִי absolutè & constructè. (β) cum affixô singul. chirek illud finale in (ֵ) mutatur, & י jam fit mobile, ut פִּרְיוֹ. (γ) In omni Plurali Chirek illud in ָ vertitur, ut גְּדִי, גְּדָיִים * 233

Memb. VIII. Forma ֶה post vocalem brevem in absolutô plur. tota contrahitur in ָ, sub secundâ radicali, & sub prima radicali sic redit Schva, ut שִׂמְחָה, שְׂמָחוֹת; in reliquo statu tantùm attenditur terminatio ָה, ut שִׂמְחַת * 234

SECT. IV. De necessariâ mutatione Vocalium in Verbo.

REG. XLVII. De Punctis Affixorum in Verbis.

Ut Nomini, sic & Verbo suffigi possunt tùm Literæ paragog. ה, י, ן, tùm Affixa Pronominum inseparabilium; & accẽtus utrobique ad incrementum ordinariè descendit; unde punctorum existit mutatio; de quâ sequ. *Reg. 48.*

235 Sunt autem in Verbis Affixa Pronominum ferè eadem, quæ in nomine singularis numeri; ut patet ex *seq. Schemate.*

Schema Affixorum Verbi.

Affixa Fut. Imperat. & Infin. in utrovis numerô.						Affixa Præteriti, in utrovis numerô.					
Pers.	Gen.					Pers.	Gen.				
1.	C.	de Personâ unâ.	נִי Me.	de Personis pluribus.	נוּ Nos.	1	C.	de Personâ unâ.	נִי Me	de Personis pluribus.	נוּ Nos.
2	M.		ךָ Te.		כֶם Vos.	2	M.		ךָ Te		כֶם Vos.
	F.		ךְ Te.		כֶן Vos.		F.		ךְ Te		כֶן Vos.
3	M.		וֹ, הוּ, נּוּ eum.		ם, מוֹ eos.	3	M.		וֹ, הוּ eum		ם, מוֹ eos.
	F.		הָ, הָ, נָּהָ eam.		ן eas.		F.		הָ eã		ן eas.

Annot. I. Affixorum præcedaneum punctũ, assumitur à verbo in Consonã terminatô, dimittitur à verbo in י. vel ו terminatô, ut à פָּקַד, פְּקָדַנִי; à פָּקַדְתִּי, פְּקַדְתִּיהוּ, à פָּקְדוּ, פְּקָדוּנִי; sæpè tunc ו in ֹ mutatô, ut כִּבְשֻׁהָ, פְּקָדֻנִי *subjicite eam.*

236 Not. Verbum in vocalem desinens pro הָ vel הָ assumit הָ.

237 *II.* Affixum ךָ: cum verbis tertiæ Radicalis א & ה, sæpè admittit punctorum transpositionem; ut ab עָנָה fit עָנָךְ pro עָנְךָ. Pro וֹ vel הוּ rariùs reperitur נוֹ &c.

238 *III.* In Fut. & Infin. subinde variãt Affixa, ut אָם pro ם v. *H. Rest.*

IV. Futur. sæpè ante hæc Affixa הוּ, הָ, נִי, ךָ & ךְ sumit נ Epentheticum cum præmissô ֵ vel ַ, ut יִצְרֶנְהוּ *custodiet eũ*; quod נ ante ךָ: interdum denuò ejicitur in singul. & compensatur per Dag. ut: אַרְאֶךָּ *videre faciam te*, pro אַרְאֶנְךָ. Exem-

239 pla & Singul. hic plurima vid. *Hebr. Rest.*

REG. XLVIII. De Mutatione Vocalium in Verbo ob suffixa quævis. 240

In Verbis ante affixa Pronominum, nec non literas paragogicas ן, י, ה mutantur

Memb. I. -purum (1) penultimum in :, ut à פְּקָדַנִי, פָּקַד. Si tamen sit sub lit. Dagessata, tunc manet ־, ut בְּהִבָּרְאָם.

(2) ־ ultimum & monosyllaborũ manet; ut à מְצָאַנִי, מָצָא.

(3) - ultimum mutatur in ־, ut à יִפְצָעֵנִי, יִפְצַע. Nisi in Infin. ubi (-) ult. mutatur in :, ut בְּקַע, בִּקְעָם. Sed ante כֶם & כֶן manet -. 241

(4) : ex ultimô ־ aut - redit in ־, ut à שְׂאוּ (ex Imp. שָׂא) שָׂאוּנִי * 242

Annot. Ante Parag. ן, י, ה suffixionem, (1) manet ־ penult. sc. Accentu suo loco manente; sed ob ן, Accentu descendente, mutatur ־ in (:), (2) ־ ultimum & - finale transeunt in (:) (3) (:) è ־ aut - factum manet. *

Memb. II. ·· purũ quodvis (*etiã ante* ה *Parag.*) hîc *mutatur* in :, (nisi sequatur post - aliud :, tũc n. trãsit ·· in ·· ant - aut rari⁹ in :). 243 244 245

Exc. (1) ·· (pro -) mediæ Radicalis Præt. ante affixa levia manet; ante Affixa gravia verò mutatur in - (2) ·· ult. Hiphil ante Affixa redit in י. *

Memb. III. (α) ו *purum Futuri mutatur* in :, ut à יִפְקֹד, יִפְקְדֵהוּ; sed sequente (:) mutatur ו in ־ *chatuph* ut: יִפְקָדְךָ (β) At Cholẽ Fut. Imperat. & Infin. Radicis mediæ gemin. mutatur in ·, vel ־ *chatuph*, seq. Dagesch; ut à יְחָנֵּנִי, יָחֹן &c. à חֻקָּה, חֹק *

Memb. IV. Forma וְ vel וָ in Infinit. & Imperat. Kal, ante affixa Pronom. & ה Parag. transponũtur, ita ut Schva migret in locum ו, & Cholẽ mutatum in ־ chatuph in locũ Schva ut à פָּקְדֵנִי, פְּקֹד. In Infinitivo autem ante כֶן, כֶם, ךָ aut transpositio illa fit aut nulla transpositione factâ, Cholem tantùm in ־ chatuph mutatur, ut à פָּקְדְךָ, פְּקֹד vel פְּקָדְךָ * 246 247 248 249

Memb. V. ·· ו ·· vel - ו - mutatur hîc in ::, & pri⁹ : in vocalem perfectam, (sec. *Reg. 3.*) ut à לֶדֶת (Infin. à יָלַד), fit בְּלִדְתָּהּ * 250

Memb. VI. Participium utrumq; imitatur affixionẽ Nominũ; *Not.* Nominũ simul & Verborũ more Participia assumunt יִ & נִי, וֹ & הוּ * 251

REG. XLIX. De mutatione Terminationis servilis in Verbis ob affixa.

Memb. I. Præteritorũ (α) ד ex ה Fœm. (ante מוֹ, הוּ, כֶן, כֶם, ךָ, נוּ, נִי

pro ָם) mutatur in ַת ; ut à פְּקָדַתְךָ פָּקְדָה ; verum ante (ָךְ, ָה, ָם, ָן) in ָת assumptô punctô Affixi, ut à פְּקָדָה, פְּקָדָתֵךְ *

252 (ּ) תָ abjecto suo ָ, assumit punum affixi, ut à פָּקַדְתָּ, פְּקַדְתָּנִי.

253 (γ) תְּ mutatur in תִּי, & (δ) תֶּם, תֶּן, in תוּ vel תֶּ *

Memb. II. Futurorum נָה ante Affixa abjicitur, assumendo affixa in forma Masculina. *

REG. L. De Mutatione Vocalium in Particularum præfixione cum Affixis Pronominum Personalium.

254 *Memb. I.* Particulæ inseparabiles בכלם cum Affixis compositæ exprimunt iisdem nostra Personalia, & quidem (α) ל & ב ante affixa gravia & ante נוּ & ךָ sumunt ָ; ante reliqua, ipsi⁹ Affixi punctum singularis numeri: ut לָכֶם &c. (β) כ assumens syllabam מוֹ ante Affixa levia habet ָ, ante gravia retinet (:) ut כָּמוֹךָ, כְּמוֹכֶם.

Memb. II. Particulæ separabiles componuntur cum Affixis Pronominum.

255 Vel (α) more Nominum Sing. Numeri sine interveniente י ut (1) אַיֵּה, אַיּוֹ *ubi ille?* &c. Special. אַיֶּכָּה *ubi tu?* pro אַיֶּנְכָּה. (2) אֵין, אֵינֶנִּי *non ego.* (3) אֵצֶל & נֶגֶד; hinc: אֶצְלִי & נֶגְדִּי &c. (4) אֵת (a) nota Accus. ante Affixa levia sumit וֹ, sed ante

256 gravia ֶ ut אוֹתִי *me*, &c. (b) Præpositio notans *cum*, ֶ suum mutat in Chirek seq. Dag. ut אִתִּי *mecum.* (5) בִּלְתִּי (6) בְּעַד (7) בַּעֲבוּר, בַּעֲבוּרִי *propter me.* (8) בִּגְלָל (9) הִנֵּה & הֵן, הִנְנִי *ecce ego*, הִנָּךְ *ecce tu*, &c. (10) זוּלָת (11) לְמַעַן (12) מִן, מִנִּי, מֶנִּי & מִמֶּנִּי *à me*, מִמֶּנּוּ *ab eo* &c. (13) מוּל (14) עוֹד. (15) עִם, עִמִּי *mecum.* עִמָּנוּ *à nobis.* עִמָּדִי *mecum.* (6) יֵשׁ *est.* יֶשְׁךָ *tu es.* יֶשְׁכֶם *vos estis &c.* *

257 Vel (β) more nominum Pluralis Numeri, interveniente י, ut: (1) אַחַר, אַחֲרַי *post me.* אַחֲרֶיךָ *post te.* אַחֲרֵיכֶם *post vos.* (2) אֵל, אֵלַי *ad me.* אֵלֶיךָ *ad te.* אֲלֵיכֶם *post vos.* (3) בִּלְעֲדֵי (4) עַד & עַל, hinc עָדַי *ad me*, עָלַי *contra me* &c. (5) לִפְנֵי, לִפְנַי *coram me*,

258 לְפָנֶיךָ *coram te*, לִפְנֵיכֶם *coram vobis.*

Vel (γ) more nominum modò Singularis modo Pluralis Numeri: (1) בֵּין *inter*, בֵּינִי & בֵּינַי *inter me*, בֵּינֵינוּ & בֵּינֵנוּ *inter nos* * (2) תַּחַת, תַּחְתַּי *sub me*, תַּחְתָּיו *locô ejus.*

APPEN-

APPENDIX I. Gramm. Hebr.

DE

IDIOTISMIS SYNTACTICIS HEBRÆORUM.

Not. Communis Syntaxis vocum aliis Linguis usitata communiter in Hebræâ qq. linguâ obtinet. Istâ igitur præsuppositâ proponemus hic tantùm Idiotismos Linguæ S. Sit itaque 273

SECT. I. De Idiotismis Syntacticis Hebr. in genere 274

§. 1 In Linguâ Hebræâ sæpè datur *discrepantia Numeri*, dũ Nomen Plurale jungitur verbo Singulari, vel & Nominis singulari, idq; vel (α) *ob rei dignitatem*, ut Gen. 42,30. *Locutus est* 〃
vir אֲדֹנֵי *Domini* (pro Domin⁹) *terrâ duriter nobiscum*. Jes. 1,3. *Cognovit Asinus præsepe* בְּעָלָיו *dominorum suorum* (pro Domini sui)
Et hæ duæ voces sæpè ità ponuntur. Diversâ verò est ratio vocis אלהים de quo *Heb. Rest. Wasm. p.* 274. (& *Glass. Phil. S. lib. III. Tr. 3. p.* 392-377.
vel (β) *ob distributionem*, ut *Num.* 32,25. וַיֹּאמֶר בְּנֵי גָד *Et dixit* 275
(pro dixerunt) *filii Gadi*, e. omnes & singuli, seu unusquisque filiorum Gad.
vel (γ) *ob collectionem* Nomini Singul. verbũ plurale jungi- 276
tur, ut 1. Reg. 1. 40. וַיַּעֲלוּ כָל־הָעָם *& ascenderunt omnis populus*.
§. 2. Datur & hic sæpè *Discrepantia Generis* aut (α) *respectu* 〃
naturæ rei significatæ ut Ez. 16,7. de homine s. naturâ humanâ in statu corruptionis וְאַתְּ עֵרֹם וְעֶרְיָה *Et tu* (Fœm.) *nudus & retecta*.
Aut (β) *bonoris & laudis* vel & exaggerandæ rei ergò Masc. pro Fœmin. & contrà *vituperii & contemptus* vel & minuendæ rei ergò fœmin. pro Masc. usurpatur. Sic *Ruth.* 1,8. Naomi nuribus suis: *faciat Dominus* עִמָּכֶם (Masculi.) *Vobiscum, uti vos*, עֲשִׂיתֶם (Masc.) *feciſtis cum mortuis*. Contrà *Ez.* 33,26. De viris effœminatis: עֲשִׂיתֶן תּוֹעֵבָה *feciſtis* (quasi fœm.) *abominationem*.
Aut (γ) *Subintellectô aliô quôdam synonymô* aliquando præcedente, ut: *Jud.* 11,39. וַתְּהִי חֹק *& fuit* (fœm.) *in ritum*, scilicet præcedens חֻקָּה *itio filiarum Israel*.
Aut (δ) Ob Genus nominis commune, ut 1. Reg. 19, 11. 277
וְחָזָק רוּחַ גְּדוֹלָה *Ventus magna & validus*.

§. 3.

§. 3. Datur in Linguâ S. ſæpè *Pleonaſmus* iteratarum vocum majoris emphaſeos gratia.

Tum (1) *Verbi*, ut Jeſ. 52, 11. סורו סורו *recedite, recedite*, i. e. omnino recedite.

Tum (2) *nominis ſubſtantivi* modò in Plurali, quô copia ejꝰ ſignificatur, ut 2. Reg. 3, 16. גֵּבִים גֵּבִים *foveas foveas* i. e. plurimas, modò in *Singul.* quod interdum diſtributionē notat,
278 ut *2. Reg. 17, 29. Et fuerunt facientes* גּוֹי גּוֹי *Gens gens* i. e. ſingulæ. Interdum tamen nudam auxeſin infert, vid. *Jer. 22, 29.*

Tùm (3) *Nominis Adjectivi*, quod tunc ſuperlativi rationem habet, ut *Eccleſ. 7, 25.* עָמֹק עָמֹק *Profundum, profundum*, i. e. maximè profundum.

Tùm (4) *Pronominis Affixi*, quod plerũq; energeticè abundat.
279 Tùm (5) *Pronominis ſeparati*, ut Hoſ. 5, 14. אֲנִי אֲנִי *Ego, ego,*
280 *Ez. 34, 11.* הִנְנִי אֲנִי *ecce me, me inquam.*

Tùm (6) *Particularum*, ut Pſ. 51, 6. לְךָ לְבַדְךָ *tibi, tibi ſoli peccavi.*

§. 4. Datur in Lingua S. nonnunquam & *Elliptis.*

281 Tùm (1) *Nominis*, præſertim יוֹם, אַף, אִישׁ, & paucorum aliorum inprimis Conjugatorum. Exempla vid. *Hebr. Reſt.*

Tùm (2) *Pronominis*, אֲשֶׁר, quod fit frequentiſſimè.

282 Tùm (3) *Verbi* הָיָה, pro quô tamen ſæpè venit Pronomen.

283 Tùm (4) *Particularum*, imprimis Cop. ו. it. ל notæ Dativi, ſic כ ſimil.

SECT. II. De Idiotiſmis Syntact. in ſpecie.

I. In Nomine.

§. 5. In Nominis Subſtantivi conſtructione cum Subſtantivo nonnunquam *Status abſolutus* ponitur pro *conſtructo*, ubi vel ſubintelligitur iteratio prioris nominis, vel appoſitio, e. g. *Proverb. 22, 21.* אֲמָרִים אֱמֶת *verba* (אֲמָרִי verba inquam) *veritatis.*

§. 6. In Nomine ſæpè *Status conſtructus* pro *abſolutò* ponitur. (α) quod Genitivus ſenſualis quandoque lateat in ſeq. vel præcedente nomine, ne id bis ponatur, Accentua-

tuatione hîc insigniter suum exerente usum) ut Prov. 11,6. aliisque multis in locis. v. *Hebr. Rest.*

vel (β) quod sequatur immediatè אֲשֶׁר sive expressum sive subintellectum, ut Gen. 39,20. Ps. 90,15.

§. 7. Sic in Nomine adhibetur interdũ *Abstractum pro Concreto*, ut Ps. 1,1. אַשְׁרֵי הָאִישׁ *beatitudines Viri*, i. e. beatus vir. Sic Nomina בַּעַל *dominus*, בֵּן *filius*, בַּת *filia*, בַּיִת *domus*, it. *nomina divina*, אֱלֹהִים, יְהוָה, אֵל, nec non בְּכוֹר *primogenitus*, חֵלֶב *adeps*, &c. ita adhibentur. Exempla ubivis sunt obvia. 286 287

§. 8. Interdum *Accusativus* ponitur *pro Genitivo*, dum Nomen Verbale regit Casum sui verbi, ut Jes. 11,9. *Plena erit terra* דֵּעָה אֶת־יְהוָה *cognitione Dominum*, i. e. Domini.

§. 9. In Nominis Substantivi constructione cum Adjectivô (vel & Participiô aut Pronomine) Substantivum semper præponitur, si utrumq; stet in eâdem propositionis parte, ut חֲכַם בֵּן *filius sapiens*, nunquã בֵּן חָכָם *sapiens filius*. At si Adjectivum sit prædicatũ substantivi (subintellectô sic הָיָה) tunc modò præcedit, modò sequitur illud. *Exempla sunt obvia.*

§. 10. In describendâ *Qualitate* aut *modô alicujus* rei, vel (α) Adjectivum in statu constructo præponitur substantivo, ut *Jer. 32,19.* גְּדוֹל הָעֵצָה *magnus consiliô*. Vel (β) sæpè Adverbium pro Adjectivo adhibetur, ut *1. Sam. 25,31.* דָּם חִנָּם *sanguis immeritò*, i. e. innocens, vel (γ) nomẽ substant. cũ præfixa lit. מ, ל, ב, pro Adjectivo ponitur, ut אַרְיֵה מִיַּעַר *Leo de Sylva*, i. e. Sylvestris. 288

§. 11. Substantivis diversi generis Adjectivum jungitur in genere digniori, h. e. Masculinô. Aliquando tamen cum propiori Substantivo tantùm convenit.

§. 12. Nomen Substantivum interdum adverbiascit, cum vel sine particulis ב, מ, ל, ut בֶּאֱמֶת *in veritate*, i. e. verè. 289

§. 13. Nomen ut *Subjectum Prædicationis* quandoque in sensu divisô, à Prædicatô suô ponitur, quod Accentus indicat, & explicandum est per *quod attinet*, ut: כְּנַעַן בְּיָדוֹ *Mercator* (Mercatorem quod attinet) *in manu ejus sunt bilances doli*, sic Deut. 29,29.

II. In Verbo.

§. 14. Verbũ regit Nomẽ, Pronomẽ aut Participiũ vel nudè, vel (& frequẽtissimè) mediante particulâ aliquâ. Et quidẽ (α) in *Dativo* mediãte ל regitur *res* aut *persona*, cui quovis modô aliquid tribuitur vel acquiritur: ut הֵרַע לָכֶם *malefecit vobis*.

290 Sic Dativum communiter regunt verba arctandi, premendi, dimittendi, permittendi, expectandi, interrogandi, consulendi, respondendi, mandandi, illudendi, osculandi, seducendi, medendi, prævalendi, appellandi, clamandi, credendi, confidendi, dominandi, honorandi, juvandi, salvandi.

(β) *Accusativum* regunt verba activa & activè significantia, idque communiter mediante particulâ אֵת.

291 Huc spectant verba maledicendi, colendi, ministrandi, recordandi, oblivisci, eveniendi, contingendi, nunciandi. Sic Accusativum vel nudum vel cum Præpositione ב regunt verba apprehendendi, tenendi, videndi, eligendi, spernendi, increpandi, testandi, odorandi, occurrendi, Verba docendi, interrogandi, & indicandi regunt duos Accusativos scil. personæ & rei.

(γ) Verba quæ curã vel perturbationẽ animi significant, regunt vel Accus. vel Ablat. sæpiùs tamen cũ Præpositione.

(δ) Alia multa verba construuntur cũ Nomine mediantib⁹ variis præpositionibus, quarũ tamen frequens est ellipsis.

(ε) Verba sæpè regunt Nomina Conjugata in Accus. ut וַיִּשְׁמַע שְׁמוּעָה *Et audiet auditionem* i. e. rumorem, 2. Reg. 19,7.

292 (ζ) Nomina temporis regit verbum, vel nudè, vel cum Præpositione ב, ut Gen. 29,18. *serviam tibi* שֶׁבַע שָׁנִים *septẽ annos*.

(η) Quæ causam, instrumentum vel modum actionis significant, plerumq; reguntur mediante particulâ ב. Exemplum vid. Gen. 48,22.

(θ) Verba æstimandi, mercandi, pretium cum ב construunt.

293 (ι) Verba copiæ & inopiæ regunt Abl. cũ præpositione בְּ.

(κ) Verba lætandi, gaudendi regunt Ablativum cum Præpositione ב vel עַל.

(λ) Passivis ac Neutris Nominativus sæpè jungitur mediante particulâ אֵת.

294 (μ) Verbũ חָיָה duos accipiens Nominativos, interdũ posteriorem Nomin. construit cum particula ב vel ל, ut Ps. 118,7. *Dominus mihi est* בְּעֹזְרָי *in auditoribus meis* i. e. adjutor meus.

§. 15. Ver

§. 15. Verbum cum pluribus Nominibus constructum modò cum propiori in genere & numero convenit, modò cum digniori, ut *Gen. 8,16. Esth. 9,29.*

§. 16. Verbum Nominibus diversi numeri respondet modò in Singulari, modò in Plurali.

§. 17. Verbum interdum in genere & numero respondet nomini recto, cum deberet regenti ut *Gen. 4,10.*

§ 18. Verbum cum alio verbo construitur in Infinitivo, sive nudè, sive mediante ל. Interdum tamen posterius verbũ locô infinitivi, in eôdem tempore, numerô & personâ venit, in quô prius, ut *Hos. 5,11. Voluit ivit* i. e. voluit ire. Huc pertinet *geminatio ejusdem Verbi cum Infinitivo*, quâ vehementia & actionis intensio vel celeritas denotatur, si infinitivꝰ antecedit verbum suum; si verò sequitur infinitivus, notat actionis continuationem & frequentationem. 295 296

§. 19. Infinitivus sæpè ponitur tùm pro Præterito, tùm pro Futuro, tùm pro Participio, deniq; & pro Nomine. Sic Præteritum sæpè venit pro Futuro, & Futurum pro Præterito: tùm & Imperativus pro Futuro, *Exempla sunt obvia.* 297

§. 20. Personæ verborum sæpè variant, inprimis in Commotione Affectuum.

§. 21. Participia imprimis pluralia construuntur sæpè cum Nominibꝰ in regimine, ut רֹאֵי־פְנֵי הַמֶּלֶךְ *videntes faciem Regis.*

III. In Particulis.

§. 22. Particula Negativa לֹא omnibus præponi potest têporibꝰ, exceptô Imperativô. Huic ut & Particulæ אֵין addita voce כֹּל *omnis*, explicãda est per *nullus*. אֵין *non* jungitur Participiis tantùm, & totum aliquod simpliciter negat, sed בְּלִי, בַּל & בִּלְתִּי v. Præterito & Futuro; אַל *ne* & פֶּן *ne fortè* tantùm Futuro apponuntur. Particula מִן constructa cum verbo, ad quod non habet naturalem relationem infert negationem vocis, cui præponitur, ut *devastatus est* מִבְּלִי אִישׁ *à domo*, i. e. ut non sit domus, Jes. 23,1. Deniq; Præpositiones quædam regunt nomen suum mediante lit. ל. ה Interrogativum sequente *non*, affirmat; non sequente *non*, negat. 298

Et tantùm hâc viçe.

APPENDIX II.
DE
POETICA HEBRÆORUM.

Lect. Ben. Ne quid hîc jure desiderare possis, volui etiam Præceptis nostris addere Poeticam Hebr. brevem quidem, at quantum hodiè in usu est, ferè perfectam. Exempla tantùm ob Chartæ angustiam non ubivis addi potuêre prolixa, quæ tamen petere poteris ex Theod. Eberti Poetica Hebr. in hoc genere facilè principe, quam cum aliis præcipuè hic sequi volui. Sit itaque

SECT. I. De Poetica Hebræorum in genere.

Memb. I. Poetica, Vox Origine Græca est, Rabbinis tamen usitata; & vocatur ipsis פִּיּוּט, atque inde Poeta פַּיְטָן. Aliàs v. Hebræis *Poesis* vocatur הַשִּׁיר, *Poeta* v. הַמְשׁוֹרֵר.

Memb. II. Definitur autem Poesis à Rabb. h. m. הַשִּׁיר הוּא מַאֲמָר מְתֻחָם נִקְשָׁר קְצוֹ בְּקְצוֹ מוֹרִיעַ נוֹגֵעַ הַמְדַבֵּר בְּמִלּוֹת קְצָרוֹת עֲרֻכוֹת שְׁקוּלוֹת: *Poesis est oratio illustris, ligata fine ejꝰ & fine ejꝰ* (i.e. cujꝰ partes invicẽ vinctæ sunt) *declarans mentem loquentis, verbis brevibꝰ, suavibꝰ, appensis* (i.e. libratis.)

Memb. III. Dividi autem potest Poesis Hebræorum vel in *priscam*, quæ in Codice S. & quidem in libris אמת ſ. *Jobo, Proverbiis & Psalmis*, nec non in nonnullis aliis Sanctorum scriptis olim fuit adhibita, hodiè autem tota ferè incognita est, aut si quæ afferuntur hodiernæ Poesi analoga, rudera tantùm sunt veteris Poeseos, & fortuitò ferè facta: vel *Novam*, ante quingentos circiter annos à recentioribus Judæis ad imitationem Germanorum excogitatam, cujus leges in Carminibus pangendis hodiè tantùm observamus.

Memb. IV. Missâ itaq; antiquâ Poeseos ratione, accuratiùs paulò (sed brevius) considerabimꝰ Poesin nostram modernam, quæ duplex est, vel *purè Rhythmica* vel *Metro-Rhythmica*.

Poerica Purè-Rhythmica (Hebr. שִׁיר חֲרוּזִי aut absol. חֲרוּזִ vocata) est facultas, quâ Orationis paululum ligatæ Hemistichia in fine ad similes vocum terminationes alligantur, nullâ habitâ ratione temporis & numeri.

Sed hæc Poesis parũ hodiè usitata aut elegans est, quandoquidẽ hîc Hemistichium alterum dimidiò interdum longius est alterô, uti & in antiquis Germanorum Rhythmicis vel Leoninis versiculis adhuc observare est.

Poe-

Poetica Metro-Rhythmica verò est facultas, quæ ad similes sententiarum terminationes attendit cum respectu ad numerum & tempus, i. e. quæ non solùm Rhythmum, nec solùm Metrum, sed utrumque simul attendit.

Et hæc hodiè usitatissima & inter Judæos celebratissima est Poeseos ratio.

Memb. V. Hæc pro *Objecto* habet *Carmen*, *Canticum* vel *Hymnum*, quorum Partes sunt Metrum & Rhythmus; horum autem Pedes & Syllabæ.

Memb. VI. Quare Carmen Hebræum scripturus, post stilum Hebr. benè cognitum, respiciat Sect. 2. *Syllabas*, Sect. 3. *Pedes*, Sect. 4. *Metrum*, Sect. 5. *Rhythmum*, Sect. 6. *Carmen ipsum & Genera Carminum*, Sect. 7. *Licentiam Poeticam*, Sect. 8. *Virtutes &* Sect. 9. *Vitia Carminum*.

SECT. II. De Syllabis.

Memb. I. Quælibet Syllaba est vel *longa* vel *brevis* (nulla regulariter *anceps*), eaque dijudicanda venit vel ex Vocali, quâ illa constituitur, vel ex Schva, quod in eâ habetur.

Memb. II. Syllaba longa est, quæ constat vocali perfectâ sive longâ, sive brevi, ut מִלֵּב, דָּבַר *sunt duæ Syllabæ longæ*. *Syllaba* verò *brevis* est, quæ constat Schvâ mobili sive simplici sive compositô, ut: יְהִי, דְּבַר, חֲצִי, חֳלִי, censentur Poetis *duæ Syllabæ* quarum prior brevis, posterior longa.

Not. (1) וּ ante litt. במף non Schvatas constituit Syllabam brevem (quia tunc וּ est loco וְ) ut וּמָה facit (-) seu brevem & longam: Sed ante has & a-alias Schvatas constituit denuò Syllabam longam, (quia tunc est loco וּ Chirekati atq; si cum sequente Schvata coit in unam Syllabam, e. g. וּבְלִי ubh-li, facit duas Syllabas lõgas. (2) Pathah gnubhavicariũ & Schva subintellecti sub חה & ע censetur constituere Syllabã longã, ut רוּחַ facit duas Syllabas longas.

(*Licentias tamen Poeticas circa constituendas Syllabas vid. Sect. 7.*

SECT. III. De Pedibus.

Memb. I. Pedes Hebræis propr. loquendo nulli dantur, sed tantummodo Syllabæ, quæ vel *longæ* vel *breves* (ut præced. sectione vidimus); Si qui tamen Pedes ex Hebræorum praxi constituendi essent, forent vel *Monosyllabus* scil. Syllabâ longâ constans, ipsis תְּנוּעָה h. e. *motus* dictus) vel *bisyllabus*, &

quidem Syllaba brevi & longa constans, iisdem יָתֵד h. e. *clavus, (quasi initio acutam & in fine obtusam Syllabam habens)* appellatus. Nam Syllaba brevis peculiare Nomen non habet, nec duæ aut tres Syllabæ longæ, sed e.g. (--) cum addito appellantur שְׁתֵּי תְנוּעוֹת duo motus &c.

Memb. II. Analogicè tamen & quidem ad imitationem Græcorum aut Latinorum nonnullis recentioribus hi sex censentur usitatiores Pedes, scil.

Nom. Fig. Exempla	Amphim. - ᴗ -	Bachius ᴗ --	Molossus ---	Jambus -ᴗ	Spondæus --	Semispond. -
	דִּבְרוּ	אֲמַרְתֶּם	דִּבַּרְתָּ	דָּבָר	דִּבֶּר	שָׁם

Not. Trochæus ᴗ - in Carmine Hebræo non facilè adhibendus.

SECT. IV. De Metro.

Memb. I. Metrum vel latiùs vel strictius sumitur. *Metrum latiº* sumtum est, quod certum tantùm Syllabarum numerũ continet. *Metrum* autem *strictius* dictum est, quod certæ mensuræ pedes certis locis collocatos simul continet.

Illud olim in Jobo, Proverbiis, Psalmis & aliquot sanctorum canticis videtur adhibitum, hoc autem hodiè tantummodò est usitatum.

Memb. II. Partes Metri duæ sunt, Latinis *Hemistichia* dicta, quorum *prius* vocatur דֶּלֶת *ostium*, (quia eô quasi aperitur Distichon & per illud fit ingressus); *posterius* סֹגֵר *Clausura, conclusio metri*, quia eô quasi clauditur distichon: Hæc verò conjunctim sumta sive *totum metrum* (aut Latinis Distichon) vocatur בַּיִת *domus*, quasi perfecta metri structura, ædificiumque absolutum.

Memb. III. Affectiones Metri sunt Scansio & cæsura. *Scansio* est metri per singulas Syllabas dimensio. *Cæsura* verò est cõcinnum metri segmentũ, quô Syllaba post pedẽ relinquitur.

Dimensio Syllabarum communiter rigidè requirit Syllabam alteram alteri (sui oppositi hemistichii) respondentem. *Cæsuræ* verò perexigua est ratio, nec adeò accuratè, ut in latinis, observari debet, nisi quis eandem cæsuram per totum Carmen adhibere velit.

SECT. V. De Rhythmo.

Memb. I. Rhythmus (Hebr. חֶרֶז vel חֲרוּז *ordo, res ordinata*, dictº) est numerus Poeticus, certum Syllabarum numerũ certis

tis Clausulis terminatum continens, vel brevius: *Est similis Hemistichiorum Poeticorum desinentia.*

Memb. II. Fit autem Rhythmus, tribus modis:

(1) Quando fines unâ literâ eâdemq; vocali conveniunt, ut: בְּשָׂר, מְצָר, דָּבָר

(2) Quando duabus literis eademq; vocali conveniunt, ut: לְשָׁמַיִם, חֲכָמִים, בְּרוֹם, רָזוֹם

(3) Quando tribus literis iisdemq; vocalibus conveniunt, ut: דְּבָרִים, גְּבָרִים, סְפָרִים; פְּשָׁעֶיךָ רָשָׁעָה

(Virtutes & vitia Rhythmorum vid. Sect. 8. 9.)

SECT. VI. De Carminibus eorumque variis Generibus,

Ex variâ Syllabarum, Pedum, Colorum, Distichorum & Rhythmorum Dispositione varia oriuntur Carmina, eorumque Genera & diversa Nomina, & quidem ad cujusvis ferè arbitrium (ut in nostra Poesi Germanicâ) modò semel instituta mensura in iisdem semper continuetur. Scil.

Memb. I. Ratione *Syllabarum* aliud *Carmen* est numeri separati, aliud combinati. *Carmen numeri separati* est, quod constat 6, 7, 8, aut 9. Syllabis: inde Carmina dantur *Hexasyllaba, Heptasyllaba, Ogdoasyllaba, Enneasyllaba.*

Carmen v. numeri combinati est, quod vel 10, 11, 13, 14, vel 15. aut plurib⁹ constat syllabis. Inde Carmina: *Decasyllaba, Hendecasyllaba, Trisdecasyllaba, Tesseradecasyllaba, Pentedecasyllaba &c.*

Memb. II. Ratione Pedum (α) aliud est *simplex*, aliud *Compositum. Simplex* (Hebr. פָּשׁוּט) est, quod ex meris Syllabis longis, spondeis vel semispondeis constat: & in hoc quatuor spondei frequentissimi sunt: & tunc vocatur שִׁיר פָּשׁוּט וּמְרֻבָּע *Carmen simplex & quadratum.* (Simplex dicitur, quia tantùm Syllabis longis constat; Quadratum, quia quatuor pedibus constat.)

Compositum est, quod ex variis pedibus, spondeis, Jambo, Molosso & Bacchio mistim constat.

(β) Alia sunt *Bimetra, trimetra* (quæ tamen rariora), *Tetrametra, Pentametra, Hexametra.* Exempla singul. vid. infra.

Memb. III. Ratione Colorum s. Hemistichiorum aliud est Monocolon, aliud Dicolon. *Monocolon* est quando *Daleth* & *Seghor* (h. e. Hemistichia) unius sunt generis, i. e. iisdem vel totidē pedibus constant.

Dico-

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn767031385/phys_0095
DFG

Dicolon est, quando *Daleth & Seghor* duorum sunt generum, i. e. non constant iisdem vel totidem pedibus.

Not. Ordinariè quidem in totô Carmine Hemistichia ejusdem sunt generis, ut apud Latinos in genere Heroico. Interdum tamen & Hemistichia diversi generis conjungere licet, ut apud Lat. in genere Elegiaco & aliis.

Memb. IV. Ratione *Domorum aut Distichorum* aliud est minus, aliud majus. *Minus* est, quod paucioribus quam decẽ בָּתִּים s. distichis constat & dicitur פָּסוּק; *Majus* verò est, quod vel decem vel pluribus constat distichis, & vocatur שִׁיר vel שִׁירָה *Canticum, Carmen.*

Memb. V. Ratione Rhythmi Carmen (α) aliud est μονόϱυθμον, aliud πολύϱυθμον. (1) μονόϱυθμον s. *uniforme* (Hebr. שִׁיר חֲרוּזִי *ordinatum*) est cujus omnes & singuli versus s. hemistichia unifôrmi Rhythmo clauduntur: (2) πολύϱυθμον, *multiforme*, iterum est (si *Clar. Ebertum* sequi velim[9]) vel (a) στϱοφόϱυθμον, cujus singulæ strophæ proprium suum habent Rhythmũ; vel (b) κωλόϱυθμον, cujus κῶλα tantùm unô eodemque Rhythmo per totum Carmen inter se sunt colligata, reliquorum autem versuum spatia liberè fluunt: vel (c) ποικιλόϱυθμον, (*seu ex utroque mistum*) cujus tùm κῶλα per totum carmen eôdem Rhythmô colligantur, tùm & singulæ strophæ iisdem Rhyth. terminantur.

Not. Hebræi hoc πολύϱυθμον dividunt in שִׁיר קָשׁוּר Carmen colligatum & שִׁיר מְחֻלָּק וּפָשׁוּט carmen divisum & expansum. Illud cum κωλοϱύθμῳ coincidit: Hoc v. ad ποικιλόϱυθμον optimè referri potest. Et enim tale carmen, cujus duo versus semper quatuor incisionibus dividuntur, quarũ tres priores semper eôdem Rhythmô clauduntur, quarta verù peculiarem habet Syllabã, quæ per totũ carmen eadẽ & similis, Rhythmo uniformi extenditur)

(β) aliud est *transiens* s. Politũ, aliud *spectabile* s. politius, aliud *laudabile* s. politissimum. *Carmen transiens* (Hebr. שִׁיר עֹבֵר) est, quando in eô Rhythmi unô tantũ Elemento conveniũt (sic dictum, vel quia transire & tolerari potest, parum licet elegantiæ habens: vel quia Rhythmus transit aures vixque agnosci potest.)

Carmen spectabile (Heb. שִׁיר רָאוּי) est quando Rhythmi duob[9] Elementis conveniũt (sic vocatum, vel quia conveniens aptũ est, & proinde aspectũ meretur; vel quia hoc majori quã prius circũspectione eget.)

Carmen laudabile & excellens (Heb. שִׁיר מְשֻׁבָּח) est, quando

Rhyth-

Rhythmi tribus vel pluribus Elementis conveniunt (ita appellatum) quia præ ceteris laudem meretur, quippe quod maximũ laborem & artificiũ requirit.)

Memb. VI. Exẽpla & ſchemata notabil. Generũ præcedẽtiũ.

(α) Hexaſyllaba.

--υ | --υ
יְ־קִירִי וְהוֹדִי
פְּאֵרִי מְאוֹדִי
לְרֹאשִׁי כְבוֹדִי
פְּנִינִי זְהָ־בִי:
הֲ־דָרִי יְקִירִי
זְהוֹרִי וְאוֹרִי
בְּחִירִי נְזִירִי
וְאַלְפִּי דְבָ־בִי:
וְ־הוּאלִי מְשׁוֹשִׁי
סְגֻלָּהּ לְנַפְשִׁי

וְנֵזְרִי לְרֹאשִׁי
וְהֶפְצִי לְבָ־בִי:
שְׁ־לָדִי וְדָמִי
וְ־כֶתֶר הֲלוֹמִי
מְעוֹזִי וְחוֹמִי
נְסִיכִי וְרָ־בִי:
עֲ־טֶרֶט שְׁבָחִי
גֶּוִיִּי וְרוּחִי
אֲדִינִי וְאָחִי
קְצִינִי כְאָ־בִי:

Eſt carmen Hexaſyllabũ, numeri ſeparati, compoſitum, bimetrũ, Monocolõ, minus ποικιλόρυθμον, ſpectabile. Artificiũ latet in literis initialibus ſtropharũ, quæ dant nomen Autoris יְהוּשׁוּעַ, qui hic congeriem titulorum connexuit in lib. Zemach Davidis.

Sic -- | -- | --
אִם נַעֲשֶׂה מַעֲשֵׂנוּ
כִּרְצוֹן יָהּ אֵלֵינוּ:
גַּם הוּא יַעֲשֶׂה לָנוּ
טוֹבָה כִּרְצוֹנֵנוּ:

Eſt carmen Hexaſyllabum, trimetrum, ſimplex, Monocolon, minus, μονόρυθμον, ſpectabile.

-- | -υ | --
אִם נַעֲשֶׂה נַחְנוּ
מִצְוַת אֱלֹהֵינוּ:
הוּא יַעֲשֶׂה לָנוּ
כָּל מַחֲמוּ־דֵנוּ:

Eſt carmen Hexaſyllabum, trimetrum, compoſitum, Monocolon, minus, μονόρυθμον, ſpectabile.

Sic & aliud Genus: -- | -- | -υ

(β) Heptaſyllaborum Schemata,

--- | -- | -- 1
-υ- | -- | -υ 2
-υ- | -υ | -- 3

(γ) Ogdoaſyllab. Exempl. & Schem.

אַךְ־מוֹב לַעֲדָתוֹ אֵל אֵלִים
הַבָּרוּךְ בִּמְאֹד הִלּוּלִים:
כִּי עָשָׂה לָנוּ כָל־תֻּמָּיו
כַּחְסָדָיו וּכְכֹל רָב־רַחֲמָיו:

Eſt carmen ſimplex quadratũ (ſeu Tetramentum) Monocolon, minus, στροφόρυθμον, ſpectabile. Et hoc genꝰ Carminis admodũ frequens eſt: uti & ſeq. ſchematis carmina στροφόρυθμα.

Sic -- | -- | -- | -υ
-υ | -- | -υ | --
מֵטִיב לְךָ טוּבוֹ גְּמוֹל
אִם יִ־שְׂנֵא בָרַע חַ־מוֹל:
כִּי יֵשׁ בְּעֵת צַר יַעֲזוֹר
מָחָר וְאִם בְּזוּי תְּ־מוֹל:
לִבָּךְ בְּךָ תַשְׁפֵּל לְמוֹל
אִישׁ תָּם וְרֹאשׁ עִקֵּשׁ קְ־מוֹל:

Eſt carmẽ compoſitum, tetrametrum, monocolon, minus, κωλόρυθμον, ſpectabile.

Schemata alia hujꝰ Generis ſunt ſeqq.

-- | -- | -υ | -- 1
-υ | -- | -υ | -- 2
-υ | -υ | -υ | -υ 3
--υ | --υ | -- 4
--υ | -- | -υ | - 5

ſic & ſeq.

-- | -υ | -- | -υ
אֲנִי יָשֵׁן וְלִבִּי עֵר
בְּתַחְבוּלוֹת זְמָן סוֹעֵר
וְתוֹךְ לִבִּי כְאֵשׁ בּוֹעֵר
מְאוֹד עָצוּר בְּעַצְמוֹ־תַי:
בְּיוֹם זָכְרִי מְזִמּוֹתַי

תְּכוּנוֹתַי יְעָרְמוֹתַי
וְקוּרוֹתַי וְחָכְמוֹתַי
וְאֶנְצֹר בֹּא חֲלִיפוֹ־תַי׃

Est carmen compositum, tetrametrum, monocolon, minus, ποικιλόρυθμον, spectabile. Sic:

-- | -- | -- | --

צַדִּיק תָּמִים מָלֵא אֱמִים
מֵאִישׁ דָּמִים עַל לֹא פֶ־שַׁע׃
יַצִּיל אוֹתוֹ רוֹב צִדְקָתוֹ
וּבְרִשְׁעָתוֹ יִפּוֹל רָ־שַׁע׃

Est carmen simplex quadratũ, monocolõ, min⁹, spectabile, ποικιλόρυθμον, vel h. l. divisum & expansum.

(δ) Enneasyllaba.

--υ | -- | -- | -υ

שְׂאוּ רָאשֵׁי אֶרֶץ שְׁעָרִים
וְיָבֹא מֶלֶךְ הוֹד וְאוּרִים׃
לְשִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ דְּבָרָיו
לְפָאֲרוֹ אֶתְכֶם בִּפְאֵרָיו׃

Est carmen compositum, tetrametrum, monocolon, minus, στροφόρυθμον, spectabile.

Sic Schemata ejus alia:

--- | -- | -- | -- 1
--υ | -- | -υ | -- 2

(ε) Decasyllab. Exempla & Schemat.

-- | -- | -- | -- | --

הִכְנִים בִּן־נוּן הַנָּגִיד בְּיָמָיו
כִּבֵּשׁ הֵלֶּק הִזְחִיר מְטֶרֶם סָף׃
כָּאֵל עָשָׂה קַלְוֹנוּס לְעַמָּיו
יְכֵן רוּחוֹ אֵל אֵל רוּחוֹת נֶאְסַף׃

Not. Epitaphiũ est Calvini à Cevallerio positũ. Schva in singulis Hemistichiis per διαστολὴν productum est.

Sic Di -- | -υ | -- | -- | -υ | -- } 1
colon -- | -υ | -- | -- | -υ | - }

Ita & -- | -υ | -- | -υ | -- 2
-- | -υ | -- | -- | -υ 3
-υ | -- | -- | -υ | -- 4
--υ | -- | -- | -υ | - 5

(ζ) Hendecasyllaborum Schemata.

--υ | --υ | - | -- | -- 1
--υ | -- | -- | -υ | -- 2
--- | -υ | -- | -υ | -- 3
--υ | -- | -- | -υ | -- 4
--υ | -- | -υ | -- | -υ 5

(η) Dodecasyllaborum Schemata.

-- | -- | -υ | -- | -υ | -- 1
-- | -υ | -- | -- | -υ | -- 2
-- | -- | -υ- | -- | -- | -υ 3
-υ- | -- | -υ | -- | -υ | -- 4
--υ | --υ | -- | -- | -υ 5
--υ | --υ | --υ | --υ 6
-υ- | -υ- | -υ- | -υ- 7
Dic.-υ | -- | -υ | -- | -υ | -- } 8
- | -- | -υ | -- | -υ | -- }

(θ) Trisdecasyllaborum Exempla & Schemata.

-- | --υ | -- | -- | -υ | -- 1
-- | -υ | -- | -υ- | -υ -- 2
Dic.-- | --υ | -- | -- | -υ -- } 4
--υ | -- | -- | -υ }

מִזְמֹר לְאֵלִיָּהוּ עַל־עֲלָמוֹת תּוּסַד
עֱלֵי אֱוִי הַנֶּעֱלָמוֹת׃
עוֹד יֵשׁ נְקֻדָּה וּמְשָׁרֵת לְכֻלָּם הֵן עוֹד
אֲשׁוֹרֵר בָּהּ שִׁירוֹת נְעִימוֹת׃

Est El. Lev. Carmẽ compositũ δίκωλον, min⁹, κωλόρυθμον, spectabile.

(ι) Tesseradecasyllab. Schemata.

-υ | --υ | -- | --υ | -- 1
-- -υ | --υ | - | --υ | --υ 2

(κ) Pentadecasyllab. Schema.

--υ | --υ | --υ | --υ | --υ

Hexa-

(λ) Hexadecasyllaborum Exempla.

- - | - - | - - | - - | - - | - - | - - | - - ⏑

כְּשֶׁהוֹרִיד הָאֵל חָסִיד אֶת בֵּן יָחִיד אֶל זֶה עוֹלָם
וְהוּא הוֹאִיל מַהֵר הוֹעִיל עַמּוֹ קַבִּיל לִשְׁמוֹעַ קוֹלָם
בְּעֵת הָהוּא בָא רֵעֵהוּ הִסְגִּירָהוּ בִּידֵי צַמִּים
כְּעַן גַּם כֵּן בָּא אִישׁ מָגֵן חַרְבּוֹ כוֹנֵן עַל אִישׁ תָּמִים
בְּדַם בַּעְלוֹ כִּי זֶה עַמּוֹ רָצָה פָּדוֹ רָחַץ יָדָיו
בְּמוֹ רִמָּד תַּחַה טוֹבָה נָתַן רָעָה בַּעַל חַיָּיו:

Epitaph. est Baronis de Moy, & carmen compositum Ogdoametrum, monocolon, minus στροφόρυθμον, spectabile.

Not. Ex ejusmodi longis tamen versibus fieri possunt breves, eas dividendo; & ex brevibus longi eosdem conjungendo. v. Ebert. l. c. p. 225. seqq.

SECT. VII. De Licentiâ Poeticâ.

Memb. I. Ratione Syllabæ, (1) *Schva mobile simplex*, maximè verò post vocalem longã (aliàs sc. ab initio, sub Dag. aut post socium rariss.); & *Schva compositum* imprimis in mediô potest fieri quiescens, & inter scandendum planè omitti, si syllaba brevis tibi non sit necessaria ut: עוֹמְ־דוֹת pro עוֹמְדוֹת sic אֲשׁוּרְ־ךָ pro אֲשׁוּרְוּךָ ap. R. Chai, sic וְלֹא vlo, שְׁבוּ Schbhu, אֱהִי, בְּוֹת μονοσυλλάβως passim. Ita נֶאֱנָדוֹת, הַנְקֻדוֹת τρισυλλάβως ap. Eliam. Sic & - *furtivum* (quod supra diximus Poetis facere Syllabam longam) rarius in fine ab iisdem ad modum Schva subintellecti, (cujus vices gerit) absorbetur.

(2) *Schva mobile* (per Diastolen) rarius adhiberi potest ad faciendam Syllabam longam, ut מְרִיבָה, כַּאֲשֶׁר pro trib⁹ motibus, h. e. Syllabis longis à R. El. adhibitum observamus.

(3) Schva quiescens post vocalem brevẽ (per Diæresin seu διάλυσιν) fieri potest mobile, & sic facere Syll. brevẽ, si eâdẽ indigeas, ut: קַ־רְנָךְ pro קַרְנָךְ, sic תִּ־הְיֶה pro תִּהְיֶה &c. ap. R. Chai.

(4) ' seq. lit. Schvatâ (quod alias facit Syllabam longam, ut supra diximus) interdum quoq; (per διάλυσιν) potest facere brevem h. m. וּ־בְלִי u-bhli וּ־בְנֶה u-bhne.

Memb. II. Ratione scansionis rari⁹ etiã licita est *Distributio*, quâ una eademq; Dictio distribuitur in duos versus: & prior pars in priori, posterior in sequenti versu ponitur: ut El. Lev.

כִּי שׁוֹמֵר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ שׁוֹ
מֵר מִצָּרוֹת אֶת־כָּל־נַפְשׁוֹ׃

Nota tamen: Si Syllaba sic sejungenda habeat in prima lit. Dag. forte, tunc nulla fit distributio, sed prior versꝰ sit Hypermeter, Syllabam habens superfluam, quæ connumeratur cum initio sequentis Versus, qui propterea est ἀκέφαλος, seu cui ad dimensionem una Syllaba in principio deest: Exemplum Ebertus hoc ponit.

גֶּבֶר אֲשֶׁר דַּת וְחֹק | יִשְׂמַח וְיָשִׂישׂ בְּגִבּוֹר
חָרוּת עֲלֵי לִבּוֹ | עֵת שְׁרוֹף חַרְבּוֹ׃

Not. Hæ licentiæ nonnisi rarò adhibendæ sunt, quandoquidem nonnullæ ab aliis planè vitiosæ habentur.

SECT. VIII. De Virtutibus in Carmine observandis.

Memb. I. Præcipuæ virtutes carminum sunt Brevitas, suavitas, & Metri concinnitas. *Brevitas* consistit in verbis brevibus nullá abundantiâ & luxuriâ fluentibus. *Suavitas* consistit in elegantissimis similitudinibus, Metaphoris & acuminibus, quæ abundãt in fontibus Israelis melle & favô ipsô dulciorib⁹, inprimis v. in Psalmis, Jobo, Proverbiis. *Metri concinnitas* consistit in conveniente & rei præsenti aptô metro.

Memb. II. Ratione Rhythmorum elegantissima habentur carmina, quorũ Rhythmi multis Elementis sunt exornati. Hinc & dantur carmina Polita, Politiora, Politissima. Ut autem quis feliciter ejusm Rhythmos invenire queat, necesse est, ut ad manus habeat *Aviani Clavem Poeseos* Sacræ Lips. Anno 1627. edit.

Memb. III. Ratione formæ ad elegantiã carminis nonnulli referunt, si quod artificium in eo latitet, e. g. Si sint Acrosticha, vel Anacrosticha, Chronosticha, Anagrammata, Echus speciem habentia &c. Ceu quæ eôdem modô, ut apud Latinos, pro voluntate & inventione Poetæ fieri possunt. Quorum Exempla varia v. ap. Ebert. in Poet. Hebr. p. 84. seqq. i t. 103. usque ad 145. & p. 229. ad 232.

SECT. IX. De Vitiis in Carminibus vitandis.

Ratione Rhythmi politioris censetur vitiosum esse, (1) si voces integræ vel eædem vel ejusdem planè pronunciationis pro Rhythmo adhibeantur, ut: שׁוֹמֵר, שׁוֹמֵר, מַצָּה, מַסָּה.

(2) Si Rhythmicæ Syllabæ vel litt. diversis & diversæ pronunciationis, vel vocalibus diversis & diversæ pronunciationis adhibeantur, ut: סֻכָּה & צוּקָה. Tolerari tamen sec. nonnullos possunt עָה & אָה; פָּא, בָּא & וָא.

Et tantùm hac vice.

ATRII

ATRII LINGUÆ S.
PARS III.
Seu
ANALYSIS HEBRÆO-GRAMMATICA
Priorum IV. Cap. GENESEOS,
sec. Præced. nostram Grammaticam,
vel & Hebraismum Restitutum
Dn. D. Wasmuthi
cum ACCENTUUM Repræsentatione.

CAP. I.

Textus cum Lectione Hebrâ.	*Versio Latina cũ Interpũctione Originali sec. Accentus.*
בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים Vers. (1)	|| DEus creavit | In principio V. (1)
||Ñelo-hîm ba-rà | Bre-schîth	
אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ׃	* ||| terram & τήν | Cœlum τὸ
|||ha-Ñá-ræz vÑêth |hasch-scha-mà-jim Ñéth	
(2) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ	||&inanitas | solitudo erat ||&terra(2)
|| va-hbô-hu | thô hu ha jtha || vha-Ñâ-ræz	
וְחֹשֶׁךְ עַל־פְּנֵי תְהוֹם	||| abyssi facie-super | *erat* & caligo
|||thhôm pnê—yal | vhhô-schæch	
וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל—	-super || motitans *erat* | Dei & spirit9
-yal | mra-hhæ-phæth || Ñelo hîm vrûahh	
פְּנֵי הַמָּיִם׃	* |||| aquarum facie
|||| ham-mâ-jim pnê	

Analysis Gramm. secundum ejusdem Regulas & Membra Regularum.

Vers. 1.

(1) בְּרֵאשִׁית *In principio*) Hæc prima vox est totius V. T. quâ & primus liber Mosis & prima ejus Parascha, seu sectio

Hebræis appellatur; estq; nomen Heemanticum, cum præfixa lit. ב à radice verbali רָאַשׁ olim apud Hebr. procul dubiò usitatâ, hodie v. deperdita, cujus vestigium apud Arabes adhuc apparet in radice رَأَسَ raasa *præfuit, excelluit.* Plurimas enim Radices in Linguâ Hebr. earumq; significationes hodiè deesse, ob exiguam sc. molem Codicis V. T. (ceu unici libri ex antiquitate purâ Hebraici), superstitis omnib⁹ puto esse notum, quicunq; vel à limine Musas has exoticas salutârunt. In hoc igitur defectu recurrendum est ad hujus Matris Hebraicæ filias, *Chald. Syr. Samar. Æthiop.* præcipuè v. ad *Linguam Arabicã* utpote quâ nulla alia ditior & relicti thesauri materni magis fida hodiè existit conservatrix. Rectè itaq; *Cl. Clenardus Orat. II. de Ling. Arab. p. 66, 67. Lingua Hebræa* inquit, *cujus cognitio nobis tàm debet esse cara, quam exacta fidei & Mysteriorum salutis nostræ intelligentia, tantam ab Arabica lucẽ accipit, tùm quoad phrases & loquendi formulas, tùm quoad vocum obscuriorum significationes, origines atq; etymologias, ut in eam cõmentari⁹ haud immeritò dici possit* &c. Cuj⁹ effati veritas vel ex hoc primô versic. Genes. patescere potest, ceu in quo quatuor statim voces Originem suam ex Linguâ Arabicâ repetunt, idq; propediem, uberi⁹ patescet ex parte priori Inventarii nostri, ubi Radices & significationes olim deperditas pleramq; partem ex cæteris Orientalib⁹ restituem⁹. Ab illa itaq; antiquatâ radice Hebræâ, apud Arabes verò superstite, existit nomen רֹאשׁ *caput*, quasi *pars corporis humani dignitate reliquis præcellens*; cui addita terminatione fœmininá ית. *sec. Reg. 9. Memb. III. lit. a.* (è literis servilib⁹ Heemant. *sec. Reg. 15.* est רֵאשִׁית, & significat *principium*, seu *dignitate vel ordine primũ*. In eo non legitur א nec י, sed quiescũt. *sec. Reg. 2. Memb. II.* Huic jam præfigitur lit. servilis ב signif. *in*, habetq; sub se (:) *sec. Reg. 18. Memb. VII.* & in ventre est Dagesch lene. *sec. Reg. 6. Memb. I.* Accentum habet in ult. syll. *sec. Reg. 9. Memb. II.* sc. distinctivum *Tiphcham* Regem minorem, *sec. pag. 21. med.*

(2)

(2) בָּרָא *creavit*) est ipsa Radix, in fine habens - pro -, *sec. Reg. 32. Memb. I.* (conf. Paradigma *Pakad. pag. 82.*) Lit בּ habet Dagesch lene, *sec. Reg. 6. Memb.* I. α. Accentus est in ult. syll. *sec. Reg. 9. Memb.* II. sc. Conjunctivus seu servus *Munach*, *sec. pag. 22. med.*

(3) אֱלֹהִים *Deus*) est Nomen plur. à sing. אֱלֹהַּ (אelôah quod monosyll.) *Deus*; in quo lit. א habet ֵ pro (:) simpl. *sec. Reg. 29. Memb.* I. *num. 2.* γ. litera ה habet *Mappik*, *sec. Reg. 7. App.* & hinc - furtivum pro (:) subintellectô in fine, *sec. Reg. 2. Memb.* I. β. Descendit à Rad. inusitatâ, (ap. Arabes superstite) أَلَهَ alaha *religiosè coluit*. Inde jam plurale fit additò ים *sec. Reg. 19. Memb.* VII. α. (*ubi igitur* jam *Mappik*, & *-furt. cessant, cessante ipsorũ conditione, loc. cit.*) Accentus est in ult. syll. *sec. Reg 9. Memb.* II. nim. distinctiv⁹ Imperator vicari⁹ *Athnach*, *p. 21. princ.*

(4) אֵת τὸ) Nota h l. Accusativi, *sec. Reg. 19. Memb.* VI. Accentum habet Conjunctivum seu servum *Mercam*, *p. 22. med.*

(5) הַשָּׁמַיִם *cœlum*) est Nomen Dualis Numeri tantùm, *sec. Reg. 19. Memb.* I. à Rad. inusit. (ap. Arabes superstite, سَمَا samá *alt⁹ fuit, eminuit, supernè texit*. Præfixum habet ה articulare seu emphaticum, quod habet ordinariâ - seq. Dagesch forti, *sec. Reg. 18. Memb.* III. *num. 1.* (conf. *p. 15. princ.* & *fin.*) Accentum habet in penult. *sec. Reg. 9. Memb.* III. scil. *Tipcham* distinctivum Regem Min. *pag. 21. med.*

(6) וְאֵת) *vid. sup. n. 4.* Præfigitur modo ו, signif. *et*, *sec. Reg. 18. Memb.* IV. cum puncto :, *ibid.*

(7) הָאָרֶץ *terrã*) est nomen nudum אֶרֶץ, *sec. Reg. 14. Memb.* I. à Rad. ap. Hebr. itidem inusitatâ (ap. Arabes superstite) أَرَضَ *humilis, depressus fuit*. Isti præfigitur ה articulare seu emphat. & quidem hôc locô cum -, *per Reg. 18. Memb.* III. β. Ob qvod הָ, semper ֵ penultimum in אֶרֶץ, euphonicè mutatur in -, *sec. Reg. 44. lit.* α. licet id aliàs quoque hic accentui *Silluko* tribui possit, *sec. Reg. 10. Memb.* I. Ton⁹ enim est in pen.

sec.

sec. Reg. 9. Memb. III. a. Subjuncta illi duo puncta, dicuntur *Soph. Pasuk p. 20. fin. & 21. pr.*

Vers. 2.

(8) וְהָאָרֶץ *& terra)* est eadem vox cum proximè præcedente. Præfigitur modò ו cum :, *sec. Reg. 18. Memb. IV.* & Accentus est Dux major *Rbbia, sec. p. 21. med.*

(9) הָיְתָה *erat* est tert. pers. sing. fœm. Præteriti Kal, à Rad. הָיָה *fuit.* Ad formam פָּקְדָה foret הָיְהָה; verùm tertia Radicalis ה, ante ה fœm. in omni Præterito ordinariè mutatur in ת, *sec. Reg. 34. Memb. II. num. 1.* unde est הָיְתָה. Accentus est in ultimâ, (ordinariô ad incrementum descensu), *sec. Reg. 4. Memb. II.* & quidem hîc *Merca* servus; cui ut tonico præmissus est (sub הָ), euphonicus Accentus *Metheg* dictus nim. penes vocalem longam ante (:), *sec. Reg. 11. num. 2.* Schva ipsum est mobile, *sec. Reg. 1.*

(10) תֹּהוּ *Solitudo* est nom. sing. masc. à Rad. inusit. תהה, Accentus est Dux Minor *Paschta* geminatus, *sec. Reg. 9. Memb. I. fin.* Prior horum hìc acuit, *ibid.* cum qua conf. *& p. 25. fin.*

(11) וָבֹהוּ *& inanitas*) est nom. sing. masc. cum ו conpulante duo nomina, quod sic Kametzatur pro ordinar. Schva *sec. Reg. 18. Memb. IV. num. 2.* à Rad. inusit. בהה. Accentum habet in penult. *sec. Reg. 9. Memb. II. Exc. 1.* sc. distinctivum *Sakeph-katonum* Regem majorem, *p. 21. pr.*

(12) וְחֹשֶׁךְ *& caligo*) est nom. nudum חֹשֶׁךְ, *sec. Reg. 19. Memb. I.* à Rad. חָשַׁךְ *obscurũ fuit*, cũ ו ordin. schvatô *sec. Reg. 18. Memb. IV.* Accentum habet in penult. *sec. Reg. 9. Memb. III. a.*

(13) עַל־ *super*) est particula separab. cum lineola Makkaph, quæ Accentum ejus transfert ad sequentem vocem, *sec. Reg. 10. Memb. IV.*

(14) פְּנֵי *facies*) est nom. plur. Masc. in statu constructô seu regim. In absol. plur. est פָּנִים *facies.* Hinc in regim. terminatione ים mutatâ in י *sec. Reg. 19. Memb. XIII. n. 2.* & - mutatô in (:) *sec. Reg. 46. Memb. I. n. 1.* fit פְּנֵי, à Rad. פָּנָה *Aspexit.* Accentũ habet in ultimâ, *sec. Reg. 9. Memb. II.* De Dag. leni in פ, *vid. supr. num. 2.*

(15)

(15) תְּהוֹם *Abyſſi*) eſt nom. ſing. gen. comm. à Rad. inuſit. תהם, Dageſch lene (תּ aliàs debitum *per Reg. 6. Memb. I.*) abeſt hîc, quia præcedens vox nec terminatur literâ mobili, nec habet Accentum diſtinctivum, *ibid. num. α. & β.*

(16) וְרוּחַ *& Spiritus*) eſt nom. nudum gen. comm. cum ו ordin. Schvatô *ſec. Reg. 18. Memb. IV.* ſub ult. ח eſt *patach gnubba* ſive *furtivum*, *ſec. Reg. 2. Memb. I. β.* à Rad. רָוַח *Reſpiravit.*

(17) אֱלֹהִים *Vid. ſupr. num. 3.*

(18) מְרַחֶפֶת *incubabat, incubans erat*) eſt Particip. ſing. Fœm. in Piel, à Rad. רָחַף *Commovit ſe*, & in Pih. *motitavit ſe more avium, incubuit.* Ad formam מְפַקֶּדֶת foret מְרַחֶפֶת, cum Dageſch forti, ſed eô jam exclusô è lit. ח ceu Gutturali, *ſec. Reg. 7. Memb. III.* fit ut extat in textu. Accentum habet in penult. *ſec. Reg. 9. Memb. III. lit. β.*

(19) עַל־פְּנֵי) *Vid. ſupra num. 13. & 14.*

(20) הַמָּיִם *aquarum*) eſt nom. duale tantùm, cum ה Emphat. ſine quô eſt מַיִם *Aquæ*; conf. *ſup, num. 5.* Accentum habet in penult. *ſec. Reg. 9. Memb. III. β. Exc.* ſc. *Silluk* Imperat. ſupremum, ob quem - mutatur in ־, *ſec. Reg. 10. Memb. I.*

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר Verſ. (3)	‖Lux fiat ‖Deus Et dixit Verſ. (3)
‖Nôr-jhi ‖Nelo-hîm Vaj-jô-mær	
וַיְהִי־אוֹר׃ (4) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת־	-נאת׃ ‖De⁹ &vidit (4) ‖‖lux-&facta e.
-Næth ‖Nelo-hîm vaj-jàr ‖‖ Nôr-va-jhi	
הָאוֹר כִּי־טוֹב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים	‖Deus &diviſit ‖bona-quod ‖lucẽ
‖Nelohim vaj jabh-dêl ‖ tôbh-ci ‖ ha-Nôr	
בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ׃	* ‖‖tenebras & inter ‖lucem inter
‖‖ ha-hhô-ſchæch ubhên ‖ ha-Nôr bên	
וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם (5)	‖diem ‖lucẽ ‖DeusEt vocavit v. (5)
‖ jom ‖ la-Nôr ‖Nelo-him vej-jik-râ	
וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה וַיְהִי־	-&fuit ‖‖noctẽ vocavit ‖&tenebras
-va-jhi ‖‖ lâj-la kâ-ra ‖ vla-hhô-ſchæch	
עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם אֶחָד׃	*‖‖prim⁹ dîes ‖mãè-&fuit veſpera
‖‖Næ-hhádh jôm ‖bhô-kær-va-jhi ‖Væ-ræbh	

Vers. 3.

(21) וַיֹּאמֶר *& dixit*) est tertia Sing. Fut. Kal, à Rad. אָמַר *dixit*. Ad formam יִפְקֹד, foret יֹאמֶר, & per anomaliam Guttural. יֹאמַר *sec. Reg. 30. Memb. II. num. 1.* Speciatim autem, (quod fit tantum in 5. verbis, *ibid.*) pro eôdem est וַיֹּאמֶר, *sec. cit. Reg. 30.* Cui dum præfigitur ו Convers. *sec. Reg. 18. Memb. IV. n. 3.* retrahitur accentus ex ult. in penult. & ֹ mutatur in ַ, *sec. Reg. 10. Memb. II. n. 2.* Et sic fit וַיֹּאמֶר. Accentus est in penultimâ, *sec. Reg. 9. Memb. III. a.*

(22) יְהִי *fiat*) est 3. sing. Fut. Kal, à Rad. הָיָה *Fuit*. Ad formam, יִפְקֹד foret יִהְיֶה, & ob Anomâl. tertiæ ה, יִהְיֶה, *sec. Reg. 33. num. 2.* jam fit Apocope tertiæ ה, (licet sine ו Convers. *sec. Reg. 33. Annot. l. 6.*) & ֶ retrahitur ad primam radicalem, atque Accentus ad præformativam servilem, *sec. Reg. 33. Ann. I. β.* & sic foret יְהִי; verùm in יִהְיֶה & יִהְיָה, ֶ hoc mutari iterum in Chirek, & Accentum ad hoc re. idere, patet ex loc. cit. atque ita fit יְהִי, quasi accepisset ו Convers. cum quô fieret וַיְהִי, Accentum hic nullum habet ob sequ. leneam Makkaph, *sec. Reg. 10. Memb. IV.*

(23) אוֹר *Lux*, est nom. nudum sing. Masc. à Rad. אור *Lucere, illucere.*

(24) וַיְהִי *Et facta est*) *Vid. Num. 22.* Cæterum præfigitur ו Convers. per-seq. Dagesch, *sec. Reg. 18. Memb. IV. num. 3.* quod Dagesch è literâ schvatâ, inprimis è ְ schvatô ejicitur, compensante id Metheg, (aliàs sæpè subintellectô) *sec. Reg. 7. Memb. I. β. Reg. u. num. 3.*

Vers. 4.

(25) וַיַּרְא *Et vidit*) est 3. sing. Fut. Kal. cum ו Conver. à Rad. רָאָה *Vidit*. Regulariter foret יִרְאֶה; at per anom. 3t. ה fit וַיַּרְא, *sec. Reg. 33. n. 2.* Præfigendo nunc ו Convers. fit Apoc. tert. Rad. ה, simulque retractio ֵ ad primam Radic.; & sic foret ex regulari punctatione וַיַּרְא *sec. Reg. 33. Ann. I. β.* at mutando hic ֵ in ַ, *per eand. Ann. lit. γ.* fieret וַיַּרְא, pro quo verò est וַיַּרְא specialissimè, *ibid.* & א quiescẽs hîc non accipit (:) expressũ, uti

aliàs

aliàs sit non quiescentibus, *sec. Reg. 2. Memb. I. lit. γ.* Accentus est Conjunctivus *Darga*, *sec. p. 22. med.*

(26) אֵת) de אֶת vid. supr. n. 6. sed ־ hic est pro ־, ob seq. lin. Makkaph, *sec. Reg. 10. Memb. IV.*

(27) הָאָרֶץ) *vid. supr. Num. 23.* Præfixum hic est ה Emphaticum per ־, *sec. Reg. 18. Memb. III. num. 1. β.*

(28) כִּי *quod*) est particula separab. cum lineolâ *Makkaph*, & significat *Quia, quod*, de Dag. leni in כ, *v. Reg. 6. Memb. I.*

(29) טוֹב *bona*) est nom. Adject. sing. Masc. à Rad. טוֹב *bonum esse*, *sec. Reg. 19. Memb. II. & IV.*

(30) וַיִּבְדֵּל *& divisit*) est 3. pers. Fut. Hiph. cum ו Convers. à Rad. בָּדַל *Separavit, Divisit.* Ad formam יַפְקִיד, foret יַבְדִּיל; verùm propter ו Conv. Fut. (*de quô Reg. 18. Memb. IV.*) pro י assumitur hîc necessario ־, *sec. Reg. 27. Memb. III. n. 1.* Litera ד habet Dag. Lene, quia est post (:) quiescens, *sec. Reg. 6. Memb. II.*

(31) בֵּין *Inter*) est partic. separab. de Dag. leni in ב, *v. Reg. 6. Memb. I.* Quod י in ־ quiescat, seu non legatur, *v. Reg. 2. Memb. II.*

(32) וּבֵין *& inter*) *vid praced. n. 31.* Præfigitur hic ו pro וְ, quia est ante *hamaph. sec. Reg. 18. Memb. IV. num. 2.*

Vers. 5.

(33) וַיִּקְרָא *Et vocavit*) est tert. sing. Fut. Kal. cum præf. ו Convers. à Rad. קָרָא *Vocavit*, (cum ־ in fine pro ־, *sec. Reg. 32. Memb. I.* Regulariter foret יִקְרָא, sed per anom. tert. Rad. א, est יִקְרָא, *sec. Reg. cit.* Accentum habet in ult. *sec. Reg. 9. Memb. II.* scil. Conjunct. *Kadmam, sec. p. 22. med. & 23. med.*

(34) לָאוֹר *Lucem*) *vid. sup. n. 23.* insuper h. l. præfigitur litera servilis extraessentialis consignificativa ל cum ־ ob ה Emphat exclusum *sec. Reg. 18. Memb. III. num. 1. β. & Memb. VIII. num. 1.* estque h. l. nota Accusativi, (vel Dativi, pro diversô Lingg. modô construendi) *sec. Reg. 19. Memb. VI.*

(35) יוֹם *diem*) est nom. nudum, *sec. Reg. 19. Memb. I.*

(36) וְלַחֹשֶׁךְ *Et tenebras*) *vid. sup. n. 12.* h. l. præfigitur cũ ל lit.

ſerv. extraeſſent, conſignif. cum -, punctô excluſi ה, *Reg. 18. Memb. VIII.* tùm ו cum punctô ordinariô (:), *ſec. Reg. 18. Memb.* IV.

(37) קָרָא *vocavit*) eſt ipſa Radix, *Conf. ſup. n. 2.* Accentum *Munach* ֒ retractum habet, propter ſeq. vocem penacutam, *ſec. Reg. 10. Memb.* II. *num. 1.*

(38) לַיְלָה *Noctem*) eſt nom. nudum (*conf. Reg. 19 Memb.* I.) cum ſuffixione ה Paragogici *ſec. Reg. 16. Memb.* I. *num. 2.* Abſolutum eſt לַיִל, cui additò ָה, accentus aliàs deſcendens (*ſec. Reg. 9. Memb.* II.), hic manet in penult. *ſec. Reg. 9. Memb.* II. *Ex. 2.* Confer *Reg. 16. Memb.* II. De mutando ob id Chirek in :, *vid. Reg. 46. Memb.* II. *n. 3.* & ſic foret לַיְלָה per -, verùm propter Accent. diſtinct. maj. producitur - in -, *ſec. p. 29. pr.*

(39) עֶרֶב *Veſpera*) eſt nom. nud. ſing. maſc. à Rad. עָרַב *Miſcere*, it. *Adveſperaſcere*, Accentus eſt in penult. *ſec. Reg. 9. Memb.* III. β.

(40) בֹּקֶר *Manè*) eſt nom. ſing. nudum, à Rad. uſitata in Piel בִּקֵּר *quæſivit*, *inquiſivit*, Accentus eſt in penult. *ſec. Reg. 9. Memb.* III. α.

(41): אֶחָד *unus*) eſt nom. Numerale cardin. gen. maſc. *ſec. Reg. 19. Memb.* II. adhibetur h. l. pro ordinali, nempe *Primus*, *ſec. Memb. cit. fin.* Accentus eſt in ultimâ, *ſec. Reg. 19. Memb.* II.

Verſ. (6) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ	|expãſio ſit|Deus Et dixit V.(6)
| ra-kîaע jhî || אelo-him vaj-jô-mær	
בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל	||dividẽs & ſit||aquarũ in medio
|| mabh-dîl vi-hî || ham-mâ-jim bthôch	
בֵּין מַיִם לָמָיִם׃	* ||| ab aquis | aquas inter
||| la-mâ-jim | mâ-jim bên	
(7) וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־הָרָקִיעַ	|||expãſionẽ-ʒὴν|De⁹Et fecit(7)
||| ha-ra-kiaע-Næth | אelo-hîm vaj-jà-עas	
וַיַּבְדֵּל בֵּן הַמַּיִם אֲשֶׁר	| quæ || aquas inter || & diviſit
| אaſchær || ham-mâ-jim bên || vaj-jabh-del	
מִתַּחַת לָרָקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם	||aquas & inter||expãſiõe ſubter
||ham-mâ-jim ubhén||la-ra-kîaעmit-tà-hhath	

אֲשֶׁר

אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ	quæ expanſione deſuper
Naſchær me-al la-ra-kîa	
וַיְהִי־כֵן׃	* ita-& factum eſt
chên-va-jhi	
(8) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ	Et vocavit(8) Deus expanſionem
elo-him vaj jik-ra la-ra-kîa	
שָׁמָיִם וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־	Cœlum -& fuit veſpera-& fuit
scha-mâ-jim -va-jhi æ-ræbh-va jhi	
בֹּקֶר יוֹם שֵׁנִי׃	* ſecundus dies manè
ſche-nî jôm bhô kær	

Verſ. 6.

(42) רָקִיעַ *expanſio*) eſt nom. ſing. maſcul. *ſec. Reg. 19. Memb.* III. à Rad. רָקַע *Expandit*. Accentus eſt in ult. *ſec. Reg. 9. Memb.* II. Ultima litera ע pro ſubintellecto (:) habet (-) furtivum, *ſec. Reg. 2. Memb.* I. *lit.* ב.

(43) בְּתוֹךְ *in medio*) eſt nom. ſing. ſtatus conſtr. cum præf. ב, ab abſolutô תָּוֶךְ *medium*. In ſtatu jam conſtr. contrahitur forma וֶ in וֹ, *ſec. Reg. 46. Memb.* I. *num.* 1. *lit.* δ. Præfigitur lit. ב cum :, *ſec. Reg. 18. Memb.* VII. *& Dag. leni, ſec. Reg. 6. Memb.* I.

(44) מָיִם) *vid. ſup. n. 10.*

(45) וַיְהִי *& ſit*) *vid. ſup.* יְהִי *num. 22.* Præfigitur hîc inſuper ו non converſiv. ſed tantùm copulativum cujus punctum ordinar. eſt (:), *ſec. Reg. 18. Memb.* IV. *num. 3.* fierque וַיְהִי; duorum verò Schvajim concurrentium, prius mutatur in *Chirek*, *ſec. Reg. 3. Memb.* I. foretque וַיְהִי; at quia י poſt Chirek (ceu vocalem ſuam homogeneam) non poteſt moveri per (:), ſed requirit quietem, proinde : omittitur, & ſic quieſcit י in Chirek, *ſec. Reg. 2. Memb.* II. *fin.* fitque וַיְהִי. Accentus eſt in ultima, *Reg. 9. Memb.* II.

(46) מַבְדִּיל *Dividens*) eſt particip. Hiph. regular. à Rad. בָּדַל *diviſit, ſeparavit*. De Dageſch leni in ד, *vid. Reg. 6. Memb.* II.

(47) לַמָּיִם׃ *ab aquis*) *vid. ſuprà num. 20.* Inſuper hic additur ל, quod pro ordinariô (:) habet ־, quia eſt ante vocem penacutam

cutam, *sec. Reg. 18. Memb. VI.* Accentus est in penult. *sec. Reg. 9. Memb. III. lit. β.* Accent. *Silluk*, ob quem - (ex מַיִם) mutatum est in ־, *sec. Reg. 10. Memb. I.*

Vers. 7.

(48) וַיַּעַשׂ *& fecit*) est 3. sing. Fut. Kal, cum ו Convers. Fut. à Rad. עָשָׂה *fecit*. Regular. foret יִעְשֹׂה, & per Anom. 3t. ה, יִעְשֶׂה *sec. Reg. 33. n. 2.* sed ob anomaliam literæ gutturalis (& speciatim h. l. primæ ע & ult. ה), (:) quiescente notandæ, pro illo (:) simplici assumitur -:, eique conforme sit præcedens Chirek sub præformat. servili, *sec. Reg. 30. Memb. II. n. 2.* & sic fit יַעֲשֶׂה. Huic jam præfigitur ו Convers. (*sec. Reg. 18. Memb. IV. n. 3.*), ob quod fit Apocope tert. Rad. ה, simulq; retractatio τοῦ ֶ ad primam radicalem, & Accentûs ad præformat. servilem, *sec. Reg. 33. Ann. I. lit. β.* atq; ita foret וַיַּעֲשֶׂ; verùm ֶ ult. quoq; intransit, *ibid. lit. β.* (conf. *Reg. 44. lit. τ.*) atque ita fit וַיַּעַשׂ. Accentus est in penult. *Reg. 9. Memb. III. lit. β. Exc.*

(49) הָרְקִיעַ) *vid. sup. n. 42.* Præfigitur hic ה Emphat. per ־, *sec. Reg. 18. Memb. III. n. 1. β.* Accentus est *Sgolta* distinctivus Rex maximus, *sec. p. 21. pr.* & quia est in ultimâ, debuisset quidem occupare lit. ק, ceu syllabæ ultimæ initialem; verum quia ֹ est è numero *postpositivorum*, (qui semper ultimam afficiunt literam, ubicunque etiam sit tonus, *per Reg. 9. Memb. I. fin*), igitur hic existit in ult. literâ *ibid.*

(50) אֲשֶׁר *quæ*) est Pronom. Relativum omnis generis & numeri, Personæ & rei, *de quo vid. Reg. 20.* Vox hæc est monosyllabica, siquidem *Schva* compositum seu mobile cum seq. lit. facit unam syllabam, *sec. Reg. 1.* Accentus ejus est subdist. Dux minor *Paschta, pag. 21. med.* pariter *postpositivus*, ut in *præced. num. est dictum de* ־.

(51) מִתַּחַת *Subter*) est particula separab. cum præfixâ literâ מ per ordin. *Chirek* seq. *Dag. sec. Reg. 18. Memb. I.* extra præfixũ est תַּחַת *sub, infrà.* Accentus est in penult. *sec. Reg. 9. Memb. III. lit. β.*

(52)

(52) מֵעַל *deſuper*) *vid. ſup. n. 13.* Hic inſuper præfigitur מ, cuj⁹ ordinarium aliàs punctum eſt Chirek ſequ. Dageſch; at quia Dageſch incideret in indageſſabilem, hinc מ habet ־, *ſec. Reg. 18. Memb.* I. Accentus eſt in ult. *ſec. Reg. 9. Memb.* II.

(53) כֵּן *ita*) eſt particula ſeparab. à Rad. כון *Diſpoſuit.* In Niph. *Rectum eſſe.*

Verſ. 8.

(54) שֵׁנִי *Secundus*) eſt nom. numerale ordinale, *ſec. Reg. 19. Memb.* II. Accentus eſt in ult. *ſec. Reg. 9. Memb.* II.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ V. (9)	congregẽtur ‖ De⁹ Et dixit V. (9)
jik-ka-vû ‖ Nelo-hîm Vaj-jó-mær	
הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם	‖ Cœlum ‖ſubter ‖ aquæ
‖haſch-ſcha-má-jim mit-tá-hhat‖hă-mâ-jim	
אֶל־מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה	ut appareat ‖‖ únum locũ-ad
vthe-ra-Næ ‖‖ Næ-hhadh ma-kôm-Næl	
הַיַּבָּשָׁה וַיְהִי־כֵן׃	* ‖‖‖ ita-&factum eſt ‖‖‖ aridum
‖‖‖ chên--va-jhi ‖‖ haj-jab-ba-ſchâ	
וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבָּשָׁה (10)	‖ aridum ‖DeusEt vocavit V. (10)
‖ laj-jab-ba-ſchâ ‖ Nelo-hîm Vaj-jik-râ	
אֶרֶץ וּלְמִקְוֵה הַמָּיִם	‖aquarũ & congregationẽ‖terrã
‖ham má-jim ul-mik-vê ‖ Næra z	
קָרָא יַמִּים וַיַּרְא אֱלֹהִים	‖Deus &vidit‖‖maria vocavit
‖Nelo-hîm vaj-jar ‖‖ jam-mim ka-râ	
כִּי־טוֹב׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים (11)	‖De⁹Et dixit(11)*‖‖bonũ-quod
‖‖‖ Nelo-hîm Vaj-jô-mær ‖‖‖ tôbh-cî	
תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב	‖herbã‖‖germen ‖terra producat
‖yê-ſæbh ‖‖ dæ-ſchæ ‖ ha-Nâ-ræz tadh-ſchê	
מַזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי	‖fruct⁹ arborẽ‖ſemẽ ſeminificãtẽ
‖pri yéz ‖ fæ-raע mas-ma ע	
עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ	‖ſecũdũ ſpeciẽ ſuã‖fructũfaciẽtẽ
‖lmi-nô ‖ prî yô-fæ	

אֲשֶׁר זַרְעוֹ־בוֹ עַל־הָאָרֶץ	||||terrâ-ſuper|in eâ-ſemẽ ejus cujus
|||| ha-אâ-ræz-עal | bhô-ſar-oע אaſchær	
וַיְהִי־כֵן׃ (12) וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ	||terra&protulit(12)*||||ita&factũ e.
|| ha-â-ræz vat-to-zè |||| chen-va-jhi	
דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ	ſeminificantem | herbam || germen
mas-rîaע | עê-ſæbh || dæ-ſchæ	
זֶרַע לְמִינֵהוּ וְעֵץ	& arborem|||ſec. ſpeciem ſuã||ſemẽ
vעêz ||| lmi-nê-hu ||| ſæ-raע	
עֹשֶׂה־פְּרִי אֲשֶׁר זַרְעוֹ־	-ſemen ejus cujus|fructum-facientẽ
-ſar-עo אaſchær | pri-עô-ſæ	
בוֹ לְמִינֵהוּ וַיַּרְא	&vidit||||ſecundũ ſpeciẽ ſuam||in eâ
vaj-jàr |||| lmi-nê-hu || bhô	
אֱלֹהִים כִּי־טוֹב׃ (13) וַיְהִי־	-Et fuit (13)*||||bonum-quod|Deus
-va-jhi |||| tòbh-cî | אelo-hîm	
עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם שְׁלִישִׁי׃	*|||tertiꝰ dies | mane-& fuit veſpera
|||ſchli-ſchî jôm|bhô-kær-va-jhi עæ-ræbh	

Verſ. 9.

(55) יִקָּווּ *Congregentur*) eſt 3. plur. fut. Niph. à Rad. קָוָה, quod in Niphal ſignificat *confluere*, *congregari*. Regulariter foret יִקָּוְהוּ; ſed tertia Radicalis ה ante afformativam Verbi ו, abjicitur cum puncto præcedaneo, *ſec. Reg. 34. Memb.* I. *a.* & fit יִקָּווּ Accentus eſt in ult. *ſec. Reg. 9. Memb.* II.

(56) אֶל־ *ad*) eſt partic. ſeparab. ſequ. *Makkaph; per Reg. 10. Memb.* IV.

(57) מָקוֹם *Locum*) eſt nomen hæemant. ſing. gen. com. à Rad. קוּם *Surgere, ſtare*; huic præpoſitâ literâ hæemant. מ fit nomen, *ſec. Reg. 15. num. 1.* (*conf. Hebr. Reſt. p. 269. ſect. 2. fin.* & ſignificat *Locus*.

(58) וְתֵרָאֶה *& appareat*) eſt 3 ſing. fœm. Fut. Niph. cum ו copulat. tantùm à Rad. רָאָה *Vidit*. Regulariter foret תֵּרָאֶה cum ר jure hic dageſſando, quod v. Dageſch ex ר excluſum compenſatur per præced. vocalem longam ֵ, pro brevi Chirek,

ſec.

sec. Reg. 7. Memb. III. Præterea ob anomal. tert. Rad. ה, Futurum desinit in ֶה, *sec. Reg. 33. num. 2.* & sic fit תִּרְאֶה. Huic præfigitur ו copulat. *sec. Reg. 18. Memb. IV.* ת jam sic non Dageſſatô, quia non ampliùs extat ab initio vocis, *sec. Reg. 6. Memb. I.* Accentus eſt in ult. *sec. Reg. 9. Memb. II.* & Metheg ſeu accentus euphonicus penes ־, *sec. Reg. 11. num. 1.*

(59) הַיַּבָּשָׁה *arida*) eſt nom. ſing. fœm. cum ה Emphat. à Rad. יָבַשׁ *aruit, exaruit, arefactum fuit.* Inde formatur nomen cum ה hæmant. יַבָּשָׁה *aridum, terra ſicca.* Punctum illud in ב eſt Dag. forte, quia eſt poſt vocal. brevem, *sec. Reg. 7. Memb. II.* Accentus eſt in ult. *sec. Reg. 9. Memb. II. & Memb. III. β.*

Verſ. 10.

(60) לַיַּבָּשָׁה) *vid. præced. n. 59.* Huic ſuperadditur ל per-ſeq. Dag. punctum nim. excluſi ה Emphat. *sec. Reg. 18. Memb. VIII.*

(61) וְלִקְהָלָה *& congregationem*) eſt nom. hæmant. ſing. maſc. cum præf. ל & ו; à Rad קָהַל *de quâ vid. n. 55.* Hinc derivatur nomen קְהָלָה *congregatio, sec. Reg. 15. num. 1.* In quo verò ה ob ſtatum conſtruct. mutatur in ת, *sec. Reg 46. Memb. IV. num. 2.* Præfigitur huic ל, *Reg. 18. Memb. VI.* & huic iterum ו, quod pro ordin. *Schva* habet *Schurek* ob ſeq. *Schvatam, sec. Reg. 18. Memb. IV. num. 2.*

(62) וּמֵימֵי *maria*) eſt nom. plur. maſc. ex ſing. יָם *mare*, à Radice inuſitatâ ימם. Addita nunc terminatione Pluralis יִם. foret יָמִים; ſed quia h. l. eſt ultimum ſub primâ radicali mediæ geminatæ, hinc illud finale reſolvitur in-ſeq. Dageſch, *sec. Reg. 46. Memb. I. num. 2. lit. γ. Exc. 2. Conf. Reg. 7. Memb. II.* Accentus eſt in ult. *per Reg. 9. Memb. II.*

Verſ. 11.

(63) תַּדְשֵׁא *Producat*) eſt tert. ſing. fœm. Fut. Hiph. regular. à Rad. דָּשָׁא *Herbaſcere, germinare.* Accentus Tonicus eſt in ult. *sec. Reg. 9. Memb. II.* & quidem Conjunct. *Mahpach sec. pag. 22. med.*

(64) דֶּשֶׁא *germen* eſt nomen nudum ſing. maſc. à Rad. דָּשָׁא *vid. num. præced.*

(65) עֲשֹׂב *herbam*) est Nom. ab inus. Rad. עשׂב, Accentus est in penult. *sec. Reg. 9. Memb.* III. & quidem *Jethibh*, distinctivus alternans pro Paschtâ, ante vocalem existens *sec. pag. 21. med. conf. p. 23. med.*

(66) מַזְרִיעַ *seminificantem*) est Particip. Hiph. à Rad זרע *seminavit*. Ad formam מַפְקִיד est מַזְרִיעַ, cum subintellectô sub ultima litera), sed quia ea est una ex עחה, proinde pro illô: subintellectô, est furtivum *sec. Reg. 2. Memb. I. a.* Accentus est in ultima, *sec. Reg. 9. Memb.* II.

(67) זֶרַע *Semen*) est nom. nudum, sing. masc. à Rad. זרע, de qua *vid. num. præced.*

(68) עֵץ *arborem*) est Radix nominal. sing. masc. significans *Lignum, arborem.*

(69) פְּרִי *Fructus*) est nom. sing. masc. à Rad. פרה *fructuosum esse, Fructum edere.* Inde nomen ad formam רִבִּיר, de qua (Hebr. Rest. *p. 260. sect. 11. princ.*) foret פִּרִיר; verùm tert. Rad. ר in Nom. post י., mutatur in י, & duobus Jodim concurrentibus, alterum abjicitur, *sec. Reg. 34. Annot. 2. pag. 157. pr.* atque ita fit vox פְּרִי *fructus*, (*Conf.* Hebr. R. *pag. 267. fin.*) Accentus est *Graschajim* Comes alternans pro *Gereschi*, *sec. p. 22. post pr.*

(70) עֹשֶׂה *facientem*) est particip. Kal. à Rad. עָשָׂה *fecit*. Regulariter fuisset עֹשֵׂה, sed ob Anomal. tert. ה, est עֹשֶׂה, *sec. pag. 141. post pr.* Accentus est Conjunct. servus *Mahpach*, qui hic retractus est ob sequ. monosyllab. פְּרִי, *sec. Reg. 10. Memb.* II. *num. 1.* in quo פ habet Dagesch forte Euphon. *sec. Reg. 7. Memb.* IV.

(71) לְמִינוֹ *secundum speciem suam*) est Radix nominal. cum suffixo tert. pers. sing. Masc. *sec. Reg. 20.* & cum præfixo ל, *sec. Reg. 18. Memb.* VI. citra utrumque est מִין *species*. Accentus est in ult. *sec. Reg. 9. Memb.* II.

(72) זַרְעֹו *semen ejus*) est nom. sing. Masc. cum Affixo וֹ, ab absoluto זֶרַע *semen*. Voce à fine crescente per Affix. וֹ, mutantur puncta, *per Reg. 9. Memb.* II. & quidem (-) ult. (ceu vicariũ שׁ),

cum

cum penult. mutatur in ׃, *ſec. Reg. 46. Memb. IV.* ubi duorum *Schvajim* concurr. prius mobile mutatur in *Chirek* parvum, & quia illud eſt ante ר, mutatur in ־, *ſec. Reg. 3. Memb. I. Exc. 1.* atque ita fit בְּרֵשׁ; de *Makkaph vid. ſuperius.*

(73) בּוֹ *in ea*) eſt præfixum ב cum ſuffixo וֹ, *Conſ. Reg. 50. Memb. I.* Dageſch lene non eſt impreſſum literæ ב ob præced. literam quieſcentem, *ſec. Reg. 6. Memb. I.*

Verſ. 12.

(47) וַתּוֹצֵא *& protulit*) eſt 3. ſing. fœm. Fut. Hiph. à Rad. יצא *Exiit, prodiit.* Ad form. תַּפְקִיד foret תּוֹצִיא; ſed quia eſt anom. primæ Radical. י, & quidem (:) quieſc. notandæ, mutatur id in ו, *ſec. Reg. 37. Memb. IV.* & ſic fuiſſet תּוֹצִוא. Huic verò præfigitur ו converſ. ob quod aſſumitur neceſſariò altera (תּ Hiphil) terminatio ־, *ſec. Reg. 27. Memb. III. num. 1. β.* atque ita fit וַתּוֹצֵא. Accentus eſt in ult. *ſec. Reg. 9. Memb. III.* nec enim retrahi h. l. per ו converſ. potuit Accentus, (quod aliàs hîc oportuiſſet), ob ultimam Radicalem א, *ſec. Reg. 10. Memb. II. num. 2.*

Verſ. 13.

(76) שְׁלִישִׁי *tertius*) eſt nom numerale ordinale *vid. Reg. 19. Memb. II.*

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת V.(14)	luminaria fiant || Deus Et dixit V. (14)
בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַבְדִּיל	||addiſtinguendũ ||| Cœlorũ inexpanſione
בֵּין הַיּוֹם וּבֵין הַלָּיְלָה וְהָיוּ	& ſint ||| noctem & | inter | diem inter
לְאֹתֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים	& indies || & tempora ſtatuta | in ſigna
וְשָׁנִים׃ (15) וְהָיוּ לִמְאוֹרֹת	in luminaria Et ſint (15) * ||| & annos
בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל־	-ſuper ad illuminãdũ||cœlorũ inexpãſione
הָאָרֶץ וַיְהִי־כֵן׃ (16) וַיַּעַשׂ	Et fecit(16) * ||| ita-& factum eſt|||terram
אֱלֹהִים אֶת־שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים	||| magna | luminaria duo-תּ || Deus
אֶת־הַמָּאוֹר הַגָּדֹל לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם	||| diei ad dominium | majus luminare-תּ

וְאֵת—הַמְּאֹרֹ֖ת הַקְּטַנִּ֣ים לְמֶמְשֶׁ֣לֶת
הַלָּ֑יְלָה וְאֵת֙ הַכּוֹכָבִ֔ים: (17) וַיִּתֵּ֥ן אֹתָ֖ם
אֱלֹהִ֑ים בִּרְקִ֣יעַ הַשָּׁמָ֔יִם
לְהָאִ֥יר עַל—הָאָֽרֶץ:
(18) וְלִמְשֹׁ֣ל בַּיּ֔וֹם וּבַלָּ֖יְלָה
וּלְהַבְדִּ֣יל בֵּ֣ין הָאֹ֔ור
וּבֵ֣ין הַחֹ֑שֶׁךְ וַיַּ֣רְא אֱלֹהִ֔ים
כִּי—טֹֽוב: (19) וַיְהִי—עֶ֥רֶב
וַיְהִי—בֹ֖קֶר יֹ֥ום רְבִיעִֽי:

ad dominium | minus luminare-& ea & posuit(17)*||| stellas |&ϛ ἀς| noctis || cœlorum in expansionem || Deus * ||| terram-super ad illuminandum |&in nocte in die|&ad'dominandū(18) | lucem inter || & ad distinguendum | Deus & vidit ||| tenebras & inter vespera-Et fuit (19) *|||| bonum-quod * ||| quartus dies | mane-& fuit

Vers. 14.

(77) מְאֹרֹת *Luminaria*) est nomen Hæmant. plur. masc. h. l. more fœminin. formatum, *sec. Reg. 19. Memb. VII. not. 2.* ex Sing. מָאוֹר *Luminare*, à Rad. אור *Luxit, illuxit.* In plurali igitur voce à fine crescente, accentus descendit ad ult. *sec. Reg. 9. Memb. II.* & sic ־ penult. mutatur in (:), *sec. Reg. 46. Memb. I. n. 1.*

(78) בִּרְקִיעַ *in expansione*) *vid. sup. num. 42. voc.* רָקִיעַ. Hic ob statum constructum mutatur ־ penult. in (:), *sec. Reg. 46. Memb. I. n. 1.* Præfigitur ב per ordin. (:), unde ex concursu *Schvajim* est *Chirek*, *sec. Reg. 3. Memb. I.*

(79) לְהַבְדִּיל *ad distinguendum*) & Infin. regularis Hiph. cum præf. ל notâ Gerundii, *sec. Reg. 18. Memb. VI.* à Rad. בָּדַל *de quâ vid. sup. n. 30.* Accentus est in ult. *sec. Reg. 9. Memb. II.* & quidem *Sakephgadol* alternans distinctivus Regis Majoris *Sakephkatoni, p. 21. pr.*

(80) הַלָּיְלָה *vid. num. 38.* לָיְלָה. Huic tantùm præfixum est ה Emphat. *per Reg. 18. Memb. III.*

(81) וְהָיוּ *& sint*) est 3. plur. præt. Kal, cum præf. וְ; à Rad. הָיָה *fuit.* Regulariter foret הָיְהוּ, sed quia est anomalon 3t. ה,

abjici-

abjicitur ea ante Afformat. וּ, *sec. Reg. 34. Memb. I. lit. α.* atque ita (præfigendo ו convers. Præter. in signif. Futuri, *sec. Reg. 18. Memb. IV. num. 3.*) fit וְהָיוּ; Accentus est in ult. *sec. Reg. 9. Memb. II. Exc. 1.* & quidem conjunct. *Mahpach, sec. p. 22. med.*

(82) לְאֹתֹת *in signa*) est nom. plur. Masc. more fœminin. formatum per וֹת, *sec. Reg. 19. Memb. VII. not. 2.* cum præfixo ל *sec. Reg. 18. Memb. VI.* ex Sing. אוֹת *signum.* Hîc fulcrum ו bis consequenter deficit, *sec. pag. 4. med.* Accentus est in ultimâ, *sec. Reg. 9. Memb. II. & III.*

(83) וּלְמוֹעֲדִים *& tempora*) est nom. plur, Masc. cum ל & ו à sing. מוֹעֵד *tempus statutum*, à Rad. יָעַד *condixit stato tempore.* Præformativa מ hæemantica hic pro (:) sumit וֹ, in quod prima י est mutata, *sec. Reg. 15. n. 1.* Hinc addendô יִם, mutatur ֶ in :, *sec. Reg. 40. Memb. III.* & quia est (:) mobile, atque contingit sub Gutturali, proinde (:) illud simplex mutatur in ֶ, *sec. Reg. 29. Memb. I.* Cui jam præfigitur לְ, *sec. Reg. 18. Memb. VI.* & huic iterum ו per Schurek jam pro (:), *sec. Reg. 18. Memb. IV. n. 2.* & ita fit וּלְמוֹעֲדִים; Accentus tonicus est in ult. *sec. Reg. 9. Memb. II.* Euphonicus v. *Munach.* pro Metheg. *sec. Accent. Reg. 14.*

(84) וּלְיָמִים *& in dies*) est nom. plur. Masc. itidem cum præf. לְ & וּ, *de quibus vid. n. 83.* à sing. יוֹם *dies*, & in plurali יָמִים, *sec. Reg. 46. Memb. VI. lit. β.*

(85) וְשָׁנִים: *& annos*) est nom. plur. fœm. more nominum Mascul. formatum, *sec. Reg. 19. Memb. VII. not. 2.* Ex sing. שָׁנָה *annus*, à Rad. שָׁנָה *secundavit, iteravit, mutatus est.*

Vers. 15.

(86) לְהָאִיר *ad illuminandum*) est Infin. Hiph. cum לְ Gerundii notâ. *Conf. n. 79.* à Rad. אוּר, de quâ *sup. n. 23.* Ad form. הַפְקִיד foret הַאְוִיר; sed quia est anomal. med. ו, hinc illud unà cum punctô suô abjicitur, *sec. Reg. 36.* & in Hiph. prima Radicalis assumit י., *sec. Reg. cit. Memb. III.* Præformativa vero servilis accipit ָ, *sec. Reg. cit. Annot. I.* atque ita præfigendo לְ fit לְהָאִיר.

Vers. 16.

(87) שְׁנֵי *duo*) est nom. Numerale cardin. dualis num. statûs construct., ab absolutô שְׁנַיִם *duo*, à Rad. שָׁנָה *iteravit*, de quâ *num. 58.*

(88) הַגְּדֹלִים *magna*) est nom. Adject. plur. masc. cum ה Emphat. à sing. גָּדוֹל *magnus*. Crescente voce à fine, penult. mutatur in (ֹ), *sec. Reg. 46. Memb. I.* atq; ita cum ה Emph. *sec. Reg. 18. Memb. III. n. 1.*) fit הַגְּדֹלִים, à Rad. גָּדַל *magnum esse vel fieri.*

(89) הַמְּאֹרֹת הַמָּאוֹר) *vid. sup. n. 77.* Præfixum est ה Emphat. *sec. Reg. 18. Memb. III. num. 1.*

(90) לְמֶמְשֶׁלֶת *ad dominium*) est nom. sing. hæmant. *sec. Reg. 19. Memb. I.* status constructi *sec. Reg. cit. Memb. VIII. n. 2.* cum præf. ל *sec. Reg. 18. Memb. VI.* à Rad. מָשַׁל *Dominatus fuit, Dominium habuit.* Hinc מֶמְשֶׁלֶת *Dominium.* Accentus est in penult. *sec. Reg. 9. Memb. III. lit. β.*

(91) הַקָּטֹן *minus sc. luminare*) est nom. Adject. sing. masc. *sec. Reg. 19. Memb. II.* cum ה Emphat. *sec. Reg. 18. Memb. III.* à Rad. קָטַן *parvum esse.*

(92) הַכּוֹכָבִים *stellas*) est nom. plur. masc. *sec. Reg. 19. Memb. VII. a.* cum ה Emphat. à sing. כּוֹכָב *stella.*

Vers. 17.

(93) וַיִּתֵּן *& dedit, posuit*) est tert. sing. fut. Kal. cum ו convers. à Rad. נָתַן *Dedit, posuit.* Regul. foret יִנְתֵּן; & per anomal. primæ נ, יִתֵּן, sed specialiter est יִתֵּן, *sec. Reg. 38.*

(94) אֹתָם *eas* scil. *stellas*) est particula separ. אֵת nota Accus. cum Affixo ם; ob quod sumit Cholem pro ֵ, *sec. Reg. 50. Memb. II. lit. α. n. 4.* Accentus est in ult. *sec. Reg. 9. Memb. II.* & quidem subdistinct. Dux minor *Tbbir., p. 21. med.*

Vers. 18.

(95) וְלִמְשֹׁל *& ad dominandum*) est Infin. regular. Kal. cum ל habente Chir. pro Schva ob concurs. duorum Schvajim, *sec. Reg. 3. Memb. I.* & ו *sec. Reg. 18. Memb. IV.* à Rad. מָשַׁל *vid. num. 90.*

(96) בַּיּוֹם *in diem*) pro בְּהַיּוֹם *sec. Reg. 18. Memb. VIII.*

(97)

(97) וּבַלָּיְלָה *& in noctem)* pro בְּהַלַּיְלָה *sec. Reg. 18. Memb.* VIII. *Conf. sup. num. 80.* Cæterum ו, quia est ante ב, habet Schurek pro (ְ), *sec. Reg. 18. Memb.* IV. *num. 2.*

Vers. 19.

(98) רְבִיעִי *Quartus)* est nomen numeral. ordinale, *sec. Reg. 19. Memb.* II. à Rad. רָבַע *Quadratum esse vel fieri.*

---

(20) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם	|| aquæ proreptent || Deus & dixit (V.20.)
שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְעוֹף יְעוֹפֵף	volet | & volatile ||| viventẽ animam | reptile
עַל־הָאָרֶץ עַל־פְּנֵי רְקִיעַ	expansionis | faciebus-super || terrâ-super
הַשָּׁמָיִם: (21) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת־	-τὰς || Deus Et creavit (21) * |||| Cœlorum
הַתַּנִּינִם הַגְּדֹלִים וְאֵת כָּל־נֶפֶשׁ	animam-omnem | & τὴν |||| magnos | cetos
הַחַיָּה הָרֹמֶשֶׂת אֲשֶׁר שָׁרְצוּ	reperefecerunt | quam || repentem || viventẽ
הַמַּיִם לְמִינֵהֶם וְאֵת כָּל־	-omne | & τὸ ||| sec. speciem suam || aquæ
עוֹף כָּנָף לְמִינֵהוּ וַיַּרְא	& vidit ||| sec. speciem suã || alatum volatile
אֱלֹהִים כִּי־טוֹב: (22) וַיְבָרֶךְ	Et benedixit (22) * ||||| bonum-quod | Deus
אֹתָם אֱלֹהִים לֵאמֹר פְּרוּ	Crescite || dicendo || Deus | eis
וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת־הַמַּיִם	| aquas τὰς & replete || & multiplicamini
בַּיַּמִּים וְהָעוֹף יִרֶב	multiplicet se | & volatile || in maribus
בָּאָרֶץ: (23) וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי	-& fuit vespera-Et fuit (23) * ||| in terra
בֹקֶר יוֹם חֲמִישִׁי: (24) וַיֹּאמֶר	Et dixit (24) * ||| quintus dies | mane
אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה	|| viventem animam | terra producat || De⁹
לְמִינָהּ בְּהֵמָה וָרֶמֶשׂ	| & reptile jumentum ||| sec. speciem suã
וְחַיְתוֹ־אֶרֶץ לְמִינָהּ	||| sec. speciem suam || terræ-& bestiam
וַיְהִי־כֵן: (25) וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים	Deus Et fecit (25) * |||| ita-& factum est

אֶת־

אֶת־חַיַּת הָאָרֶץ לְמִינָהּ
|| sec. ſpeciem ſuam || terræ beſtiam-את

וְאֶת־הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ
|| sec. ſpeciem ſuam || jumentum-& את

וְאֵת כָּל־רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה לְמִינֵהוּ
|| sec. ſpec. ſuã || terræ reptile-omne | & כל

וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב: (26) וַיֹּאמֶר
Et dixit (26) * || bonũ-quod | Deꝰ & vidit

אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ
|| in imagine noſtra | hominẽ faciã ꝰ || Deꝰ

כִּדְמוּתֵנוּ וְיִרְדּוּ בִּדְגַת
inpiſcẽ | & dõiẽtur || sec. ſimilitud. noſtrã

הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה
| & injumẽtũ || cœlor. & involatile || maris

וּבְכָל־הָאָרֶץ וּבְכָל־הָרֶמֶשׂ
| reptile-& in omne || terrã-& in omnẽ

הָרֹמֵשׂ עַל־הָאָרֶץ: (27) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים
Deꝰ & creavit (27) * || terrã-ſuperreptãs

אֶת־הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם
in imagine || in imagine ſuâ || hominẽ-את

אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה
| & fœminã Maſculũ || illũ creavit | Dei

בָּרָא אֹתָם: (28) וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים
|| Deus | eis Et bened. (28) * || eos creavit

וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ
creſcite || Deus | iis & dixit

וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת־
-את & replete | & multiplicamini

הָאָרֶץ וְכִבְשֻׁהָ וּרְדוּ
| & dominamini || & ſubjicite eã || terrã

בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם
|| cœli & involatile || maris inpiſcem

וּבְכָל־חַיָּה הָרֹמֶשֶׂת עַל־
-ſuper reptans | vivens-& in omne

הָאָרֶץ: (29) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה
| Ecce || Deus Et dixit (29) * || terrã

נָתַתִּי לָכֶם אֶת־כָּל־עֵשֶׂב
| herbam-omnem-את || vobis dedi

זֹרֵעַ זֶרַע אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי
facie-ſuper | quæ || ſemen ſeminificantẽ

כָּל־הָאָרֶץ וְאֶת־כָּל־הָעֵץ
| arborem-omnem-& כל || terræ-omnis

אֲשֶׁר־בּוֹ פְרִי־עֵץ זֹרֵעַ
ſeminificãs | arboris fructꝰ in ea eſt-quâ

זָרַע לָכֶם יִהְיֶה לְאָכְלָה:
* || ad comedendum | erit vobis || ſemẽ

(30) וּלְכָל

(30) וּלְכָל־חַיַּת הָאָרֶץ וּלְכָל־	-& omni || terræ bestiæ-Et omni (30)
עוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְכֹל רוֹמֵשׂ עַל־	-super reptanti | & omni || Cœli volatili
הָאָרֶץ אֲשֶׁר־בּוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה	||| vivens anima | in eò est-quô ||| terrâ
אֶת־כָּל־יֶרֶק עֵשֶׂב לְאָכְלָה	|||| ad comedendum | herbæ olus-omne τὸ
וַיְהִי־כֵן׃ (31) וַיַּרְא אֱלֹהִים	| Deus Et vidit (31) * |||| ita-& factum est
אֶת־כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה־טוֹב	bonum-& ecce || fecerat quod-omne-τὸ
מְאֹד וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר	| mane-& fuit vespera-& fuit || valdè
יוֹם הַשִּׁשִּׁי׃	* ||| sextus dies

Vers. 20.

(99) יִשְׁרְצוּ *proreptent*) est 3. plur. Fut. Kal. regular. à Rad. שָׁרַץ *reptare, abundè progignere.* Hinc שֶׁרֶץ *reptile, reptilia animalia.*

(100) נֶפֶשׁ *animæ*) est ipsa radix nominalis.

(101) חַיָּה *viventis*) est nom. sing. fœm. status absol. à Rad. חָיָה *vixit.*

(102) וְעוֹף *& volatile*) est nom. nud. masc. cum וְ, *sec. Reg. 18. Memb.* IV. à Rad. עוּף *volare, avolare.*

(103) יְעוֹפֵף *volet*) est tert. sing. Fut. in Piel, à Rad. עוּף *volare,* ad formam יְפַקֵּד foret יְעַוֵּף; quia est anomal. med. ו, hinc eô abjectô, *sec. Reg. 36.* prima radicalis in Piel assumit וֹ & ultima Radicalis geminatur, assumptâ vocali abjectæ literæ ו, atque ita fit יְעוֹפֵף *sec. Reg. 36. Memb. V.*

Vers. 21.

(104) וַיִּבְרָא *& creavit*) est ejusdem formæ cum וַיִּקְרָא de quâ *vid. num. 33.* à Rad. בָּרָא *creavit.*

(105) הַתַּנִּינִם *cetos*) est nom. plur. masc. cum ה Emphat. à sing. תַּנִּין *Balæna.* à Rad. inusit. תנן. ultim. י hîc in plur. deficit specialiter, *sec. Reg. 19. Memb. VII. lit. a. & Reg. 31. Memb. II. num. 4.*

(106) כָּל־ *omnem*) est nomen adject. sing. masc. cum li-

neola *Makkaph*, ob quam accentus hîc aufertur, & Cholem in כֹּל mutatur in ֻ chatuph, *sec. Reg. 10. Memb. IV. & Reg. 12. n. 11.* à Rad. כָּלַל *perfecit.*

(107) רֹמֶשֶׂת *repentem*) est particip. Kal, gen. Fœm. regular. cum ת emphat. à Rad. רָמַשׂ *reptare.* Hinc רֶמֶשׂ *Reptile.* Accentus est in penult. *sec. Reg. 9. Memb. III.* & quidem *Paser* subdistinct. Comes Major, *sec. p. 22. pr.*

(198) כָּנָף *alatum*) est Radix Nom. significans *ala, ora, alatũ.* In Constr. plur habet כַּנְפֵי, כַּנְפוֹת, כַּנְפֹת, *v. Reg. 46. Memb. I. num. 1. Exc. 6.*

Vers. 22.

(109) וַיְבָרֶךְ *& benedixit*) est 3. sing. fut. Piel, cum ו convers. à Rad. בָּרַךְ *benedixit:* Regular. foret cum ר Dageſſatô, sed Dageſch ex ר excidit, & compensatur per ֶ, *sec. Reg. 7. Memb. III.* Accentus est retractus ex ult. in penult. & hinc ult. in ֶ mutatum, *sec. Reg. 10. Memb. II. num. 2.*

(110) לֵאמֹר *dicendo*) est Infin. Kal, cum præf. ל nota Gerundii, *sec. Reg. 18. Memb. IX.* à Rad. אָמַר *dixit.* Ad formam פְּקֹד foret אֱמֹר, & per anomal. ordinar. אֱמֹר *sec. Reg. 29. Memb. I. num. 2.* Huic præfigitur ל, & ordinarium ejus (ֹ) conformatur sequenti ֱ, & sic foret לֶאֱמֹר, *sec. Reg cit.* tandem ֱ (sub א radicali) cum ֶ contrahitur in ֵ, *sec. Reg. 5.* atque ita fit לֵאמֹר.

(111) פְּרוּ *Crescite*) est 2. pers. plur. Imperat. Kal, à Rad. פָּרָה *fructuosum esse.* Regul. foret פָּרֵהוּ; at tert. ה ante ו, cum puncto præced. abjicitur, *sec. Reg. 34. Memb. I. lit. a.* posteriori igitur: pereunte, prius (sub פ, é פָּרֵה) redit, *sec. Reg. 3. Memb. II.*

(112) וּרְבוּ *& multiplicamini*) est ejusdem formæ cum פְּרוּ, Præfixum tantùm est וּ pro וְ *sec. Reg. 18. Memb. IV. num. 2.* à Rad. רָבָה *multiplicari.* ב non admittit h. l. Dageſch lene, licet existat post: quiescens, quia hoc quiescit hic ob præfixam servilem extraessentialem, *sec. Reg. 6. Memb. II. Exc. 1.*

(113) וּמִלְאוּ *& replete*) est 2. plur. imperat. Kal, regular. cum וּ pro וְ, *sec. Reg. 18. Memb. IV. num. 2.* à Rad. מָלֵא *plenum esse.*

(114)

(114) יִרְבֶּה *multiplicet ſe*) eſt tert. ſing. Fut. Kal. à Rad. רִבָּה *Multiplicari*. Regulariter foret יִרְבֶּה & per anomal. יִרְבֶּה *ſec. Reg. 33. num. 2.* ſed h. l. fit apocope tert. ה, (licet ſine ו converſ.) & retractio ◌ֶ ad prim. radic. & accent. ad præformat. ſervil. *ſec. Reg. 33. Annot. 1. lit. β. & δ.*

Verſ. 23.

(115) חֲמִישִׁי *quintus* ſc. dies) eſt nom. numeral. ordinale *ſec. Reg. 19. Memb. II.*

Verſ. 24.

(116) בְּהֵמָה *jumentum*) eſt nom. hæmant. ſing. fœm. à Rad. בָּהַם inuſit.

(117) וְחַיְתוֹ *& beſtia*) eſt nom. ſing. fœm. ſtatus conſtructi cum ו præfixô *ſec. Reg. 18. Memb. IV.* & ו paragog. *ſec. Reg. 16. Memb. III.* citra quod eſt חַיָּה *beſtia*. Huic additô nunc ו paragogicô in formâ conſtructâ חַיַּת, fit חַיָּתוֹ, nim. correptô ◌ַ ultimô in ◌ֹ ob ו paragog. *ſec. Reg. cit. conf. Reg. 19. Memb. VIII. num. 2.* Metheg verò additur pro excidente Dageſch è lit. ת, *ſec. Reg. 7. Memb. I. β.*

Verſ. 25.

(118) הָאֲדָמָה *terræ*) eſt nom. ſing. fœm. cum ה Emphat. *ſec. Reg. 18. Memb. III. num. 1. lit. β.* à Rad. אָדַם *rubere, rufum eſſe.*

Verſ. 26.

(119) נַעֲשֶׂה *faciamus*) eſt 1. perſ. plur. fut. Kal, à Rad. עָשָׂה *Fecit*. Regular. foret נַעֲשֶׂה, & per anom. tert. ה, נַעֲשֶׂה *ſec. Reg. 33. num. 2.* at quia inſuper eſt anomal. lit. guttural. ע (◌ֲ) quieſc. notandæ poſt Chirek, fit נַעֲשֶׂה, *ſec. Reg. 30. Memb. II. num. 2. Conf. ſupr. num. 48.*

(120) אָדָם *hominem*) eſt nom. nud. ſing. maſc. à Rad. אָדַם *rufum eſſe, rubere.*

(121) בְּצַלְמֵנוּ *in imagine noſtrâ*) eſt nom. nud. ſing. maſc. cum Affixô נוּ *ſec. Reg. 20.* & præf. בְּ, citra utrumque eſt צֶלֶם *ſtatua, imago.* Additô nunc affixô, Accentus deſcendit, & ſic ◌ֵ in ◌ֶ mutatur, *ſec. Reg. 46. Memb. IV. num. 1.*; ubi priùs ◌ֵ

iterum mutandum in Chirek, *sec. Reg. 3. Memb. I.* hic in-transfit, quia est ex illis *21. vocibus*, de quibus *Reg. cit.* fitque cum præf. בְּ, בְּצַלְמֵנוּ Accentus est in penult. *sec. Reg. 9. Memb. II. Exc. 1.*

(122) כִּדְמוּתֵנוּ *sec. similitudinem nostram*) est nom. sing. hæemant. cum Affixô & præf. *Conf. num. præced.* citra utrumque est דְּמוּת *similitudo*, à Rad. דָּמָה *similem esse, assimilari.*

(123) וְיִרְדּוּ *& dominentur*) est tert. plur. Fut. Kal. pro regul. יִרְדֶּהוּ cum ו copul. à Rad. רָדָה *dominatus est.* Accentus est in ult. *sec. Reg. 9. Memb. II. Exc. 1.* postpositivus *sec. p. 25. fin.* & quidem naturâ conjunct. ֗ *Tlischa Ktanna sec. p. 22. med.* sed h. l. subdistinct. *sec. Instit. Accent. p. 163.*

(124) בִּרְמַת *in piscem*) est nom. nud. sing. fœminin. in statu constr. *sec. Reg. 19. Memb. VIII. n. 2.* cum בִּ; citra utrumque est דָּגָה *pisces* à Rad. דּוּג quod in Hiph. signif. *piscari*, vel à Rad. דָּגָה *copiosè multiplicari piscium more.*

Vers. 27.

(125) זָכָר *Masculum* est nom. nud. sing. masc. à Rad. זָכַר *recordatus fuit.* Accentus est in ult. *sec. Reg. 9. Memb. II.*

(126) וּנְקֵבָה *& fœminam*) est nom. sing. fœm. cum præf. וּ pro וְ *sec. Reg. 18. Memb. IV. num. 2.* à Rad. נָקַב *Transfixit, expressit, maledixit.*

Vers. 28.

(127) וְכִבְשֻׁהָ *& subjicite eam*) est 2. plur. imperat. Kal, cum Affixô הָ, (ex הָ) *Conf. Schema affix. verb. ad Reg. 47.* & præf. וְ; à Rad. כָּבַשׁ *subjicere, subjugare.* Hinc ad form. פִּקְּדוּ cum Affixô הָ foret כִּבְּשֻׁהָ; sed cùm verbum terminetur in וּ, proinde dimittitur punctum præcedaneum Affixi, וּ simul h. l. in ֻ versô, *sec. Reg. 47. Ann. 1.* atque ita fit כִּבְשֻׁהָ.

(128) וּרְדוּ *& dominamini*) est ejusdem formæ cum וּרְבוּ *vid. supr. num. 112.*

Vers. 29.

(129) הִנֵּה *Ecce*) est partic. separab. De eâdem cum Affixis, *Conf. Reg. 50. Memb. II. lit. a. num. 9.*

(130)

(130) נָתַתִּי *dedi*) est 1. sing. præt. Kal, à Rad. נָתַן *dedit*. Regular. foret נָתַנְתִּי; sed ob anom. tert. נ (:) quiesc. notandæ & hinc abjiciendæ, fit נָתַתִּי *sec. Reg. 39.*

(131) זֹרֵעַ *seminificantem*) est particip. Kal, regul. cum furtivo sub ult. lit. loco (:) subintell. *sec. Reg. 2. Memb. I. lit. β.* à Rad. זָרַע; *vid. supr. num. 66.*

(132) לְאָכְלָה *ad comedendum*) est infin. Kal, cum ה parag. & præf. ל, à Rad. אָכַל *comedit*. In Infin. est אֲכֹל *sec. Reg. 29. Memb. I. num. 2.* Jam additô ה, mutatur Cholem Infin. Kal in chatuph & transponitur cum : (etiam compositô, nunc verò in simplex redeunte, dum non amplius sub guttur.) *sec. Reg. 48. Memb. IV. Annot.* Accentus manet in ult. licet ante ה parag. *sec. Reg. 9. Memb. II. Exc. 2.*

Vers. 30.

(133) יֶרֶק *olus*) est nom. sing. nud. à Rad. יָרַק *exspuit*.

Vers. 31.

(134) הַשִּׁשִּׁי *sextus*) est nom. numerale ordin. *sec. pag. 64. pr.* cum ה Emphat. *sec. p. 53. pr.*

Quoniam retrograda lectio Versionis Latinæ, hactenus nobis expressa in Cap. I. (*in gratiam Tironum, lineas & Voces Latinas cum Hebræis sic facilius comparantium*), *minùs commoda & expedita esse videtur celeriter Textum lecturis; proinde nunc* in Secundo & seqq. Capp. *ordine rectô expressionem Latinam exhibemus, pari tamen cum superioribus ratione interpungendi sensus, sec. Accentuum Hebræorum Divinam interstinctionis authentiã, ceu summi momenti ac necessitatis principium hermeneuticum.*

CAP. II.

V.(1) וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל־צְבָאָם׃
(2) וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ
אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה׃ (3) וַיְבָרֶךְ
אֱלֹהִים אֶת־יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ
כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר־בָּרָא
אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת׃(4) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם
וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם בְּיוֹם עֲשׂוֹת יְהוָה
אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם׃ (5) וְכֹל׀
שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָּאָרֶץ וְכָל־עֵשֶׂב
הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִצְמָח כִּי לֹא הִמְטִיר
יְהוָה אֱלֹהִים עַל־הָאָרֶץ וְאָדָם אַיִן לַעֲבֹד
אֶת־הָאֲדָמָה׃ (6) וְאֵד יַעֲלֶה מִן־הָאָרֶץ
וְהִשְׁקָה אֶת־כָּל־פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ (7) וַיִּיצֶר
יְהוָה אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם עָפָר מִן־
הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי
הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה׃ (8) וַיִּטַּע יְהוָה
אֱלֹהִים גַּן־בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם וַיָּשֶׂם
שָׁם אֶת־הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר׃
(9) וַיַּצְמַח יְהוָה אֱלֹהִים מִן־הָאֲדָמָה כָּל־
עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה וְטוֹב לְמַאֲכָל וְעֵץ
הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע׃

V.(1) Et perfecti sunt | cœli & terra || & omnis-exercitus eorũ ||| * (2) Et perfeceratDe⁹ | in die septimô | op⁹ suum | quod fecerat || & requievit | in die septimo || ab ōni-opere suo | quod fecerat ||| * (3) Et benedixit Deus | τῷ-diei septimo || & sanctificavit eũ ||| quia | in eô quievit || ab omni--opere suo || quod--creaveratDeus | ad perficiẽdũ |||| * (4) Istæ *sunt* | generationesCœli || & terræ || in-creari-ea (*cũ crearentur*) ||| indie || facere (*quo fecit*) | Domin⁹ Deus || terrã & Cœlũ |||| * (5) Et omnem | fruticem agri | antequam | esset in terra || & omnem-herbam agri | antequam efflorescceret ||| quoniam | non pluere fecerat || Dominus Deus || super--terram ||| & homo non *erat* | adcolendum τὴν-terram |||| * (6) Et vapor | ascendebat de--terra || & irrigabat | τὴν--omnem--faciem terræ ||| * (7) Et formavit | Dominus Deus || τὸν-hominem || pulverem | de terrâ ||| & inspiravit innares ejus | spiraculum vitæ ||| & factus est homo | in animam viventem |||| * (8) Et plantavit | Dominus Deus || hortum-in Eden || ab oriente ||| & posuit ibi || τὸν-hominem | quem formaverat |||| * (9) Et progerminare fecit | Dominus Deus || è terrâ || omnem--arborem | desidesabilem ad aspectũ (*aspectu*) || & bonã ad escã (*esu*) ||| & arborem vitæ | in mediô horti || & arborẽ | scient. | boni & mali |||| *

(10) Et

(10) וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת
אֶת־הַגָּן וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה
רָאשִׁים׃ (11) שֵׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן הוּא
הַסֹּבֵב אֵת כָּל־אֶרֶץ הַחֲוִילָה אֲשֶׁר־
שָׁם הַזָּהָב׃ (12) וְזְהַב הָאָרֶץ הַהִוא טוֹב
שָׁם הַבְּדֹלַח וְאֶבֶן הַשֹּׁהַם׃ (13) וְשֵׁם־
הַנָּהָר הַשֵּׁנִי גִּיחוֹן הוּא הַסּוֹבֵב אֵת כָּל־
אֶרֶץ כּוּשׁ׃ (14) וְשֵׁם־הַנָּהָר הַשְּׁלִישִׁי
חִדֶּקֶל הוּא הַהֹלֵךְ קִדְמַת אַשּׁוּר
וְהַנָּהָר הָרְבִיעִי הוּא פְּרָת׃ (15) וַיִּקַּח
יְהוָה אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם וַיַּנִּחֵהוּ בְּגַן־עֵדֶן
לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ׃ (16) וַיְצַו יְהוָה אֱלֹהִים
עַל־הָאָדָם לֵאמֹר מִכֹּל עֵץ־הַגָּן אָכֹל
תֹּאכֵל׃ (17) וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא
תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת
תָּמוּת׃ (18) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים לֹא־טוֹב
הְיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה־לּוֹ עֵזֶר
כְּנֶגְדּוֹ׃ (19) וַיִּצֶר יְהוָה אֱלֹהִים מִן־הָאֲדָמָה
כָּל־חַיַּת הַשָּׂדֶה וְאֵת כָּל־עוֹף הַשָּׁמָיִם
וַיָּבֵא אֶל־הָאָדָם לִרְאוֹת מַה־יִּקְרָא
לוֹ וְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָא־לוֹ הָאָדָם נֶפֶשׁ
חַיָּה הוּא שְׁמוֹ׃

(10) Et fluvius | egrediens erat ex Eden | ad irrigandum | τὸν-Hortum | & exinde | dividitur | | & extitit | in quatuor capita ||| *(11) Nomen primi | Pischon ||| ille circumiens || τὴν | totam--terram Hhavilla ||| quâ--ibî (*ubi est*) aurum |||| * (12) Et aurum | terræ illius | bonum || ibi bdelium | & lapis onyx ||| * (13) Et nomen-fluvii secundi | Gihhon || ille circumiens *est* || τὴν | omnem-terram Cusch ||| * (14) Et nomen-fluvii tertii *est* | Hhiddekel || ipse vadens *est* | versus orientem Assûris ||| & fluvius quartus | ipse *est* Phrath |||| *(15) Et accepit | Dominus Deus || τὸν-hominem || & posuit eum in hortum--Eden | ad colendum eum | & ad custodiendum eum ||| *(16) Et præcepit | Dominus Deus || super-homine | dicendo || ex omni arbore-horti | comedendo comedes ||| * (17) At ex arbore || scientiæ | boni & mali || non comedes ex eâ ||| nam || in die | comedere te (*quo comedes*) ex eâ || moriendo morieris ||| *(18) Et dixit | Dominus Deus || non-bonum *est* | esse hominem | solum ||| faciam-ei adjutorium | secundum coram eô (*sec. convenientiam ejus*) |||| * (19) Nam formaverat | Dominus Deus || è-terrâ || omnem-bestiam agri || & τὸ | omne-volatile cœli ||| & adduxit | ad-hominem || advidendum | quid vocaret illud ||| & omne | quod vocaret illud | homo | anima viventê || hoc nomê ejus *esset* |||| *

(20)

(20) וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁמוֹת לְכָל־
הַבְּהֵמָה וּלְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְכֹל
חַיַּת הַשָּׂדֶה וּלְאָדָם לֹא־מָצָא עֵזֶר
כְּנֶגְדּוֹ׃ (21) וַיַּפֵּל יְהוָה אֱלֹהִים תַּרְדֵּמָה
עַל־הָאָדָם וַיִּישָׁן וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעֹתָיו
וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה׃ (22) וַיִּבֶן יְהוָה
אֱלֹהִים אֶת־הַצֵּלָע אֲשֶׁר־לָקַח מִן־
הָאָדָם לְאִשָּׁה וַיְבִאֶהָ אֶל־הָאָדָם׃
(23) וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הַפַּעַם עֶצֶם
מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי לְזֹאת יִקָּרֵא
אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לֻקְחָה־זֹּאת׃
(24) עַל־כֵּן יַעֲזָב־אִישׁ אֶת־אָבִיו
וְאֶת־אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ
לְבָשָׂר אֶחָד׃ (25) וַיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִּים
הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְבּוֹשָׁשׁוּ׃

(20) Et vocavit homo | nomina || omni-beſtiæ | & volatili cœli || & omni | viventi agri ||| at homini || non-inveniebatur adjutorium | tanquam corameô |||| * (21) Et cadere-fecit | Dominus Deus || ſopo-rem gravem | ſuper-hominem || & obdormivit ||| & accepit || unam | è coſtis ejus || & clauſit carnem | ſubtereà |||| * (22) Et ædificavit | Dominus Deus || תאו-coſtam | quam-acceperat de-homine || in mulierem ||| & adduxit eam ad-hominem |||| * (26) Et dixit | homo || hac vice || os | ex oſſibus meis || & caro | ex carne meâ ||| ob id | vocabitur Virago || quia ex virô | ſumta eſt-ipſa |||| * (24) Propter-ea | relinquet-vir || תאו-patrem ſuum | & תאו matrem ſuam ||| & adhærebit uxori ſuæ || & erunt | in carnem unam |||| * (25) Et erant ambo ipſi | nudi || Adam | & uxor ejus ||| & non erubeſcent (*erubeſcant*) ||||*

Verſ. I. (135) וַיְכֻלּוּ *Et perfecti ſunt*) pro וַיְכֻלְּהוּ *ſec. Reg. 34. Memb. I. lit. a.* à Rad. כָּלָה *abſolvit, perfecit.*

(136) צְבָאָם *Exercitus eorum*) à צָבָא cum Affix. ם, ob quod penult. in (:) *ſec. Reg. 46. Memb. I. num. 1.* ult. manet. *ſec. Reg. cit. & Memb. cit. num. 2.*

Verſ. II. (137) וַיְכַל *Et perfecit*) eſt 3. ſing. Fut. Piel pro וַיְכַלֶּה per apocop. ה״ל *ſec. Reg. 33. Ann. 1. lit. a.* à Rad. כָּלָה *vid. n. 135.*

(138) מְלַאכְתּוֹ *Opus ſuum*) eſt nom. hæem. cum Aff. ו, ab abſolutô מְלָאכָה vel מְלֶאכֶת pro מַלְאֶכֶת *ſec. Reg. 31. Memb.* III. Ex harum poſteriori forma fit ſtat. Affix. qui hîc habetur, *ſec. Reg. 46. Memb. I not. 2. Conſ. Reg. 46. Memb. IV. n. 1. & Reg. 3. Memb. I. Exc. 1.* à Rad. inuſit. לאך.

Verſ. III. (139) לַעֲשׂוֹת *ad faciendum*) pro לַעֲשׂוֹת *ſec. Reg. 33. num.*

num. 4. quod est pro לַעֲשׂוֹת *sec. Reg.* 29. *Memb.* I. à Rad. עָשָׂה *fecit.* de Metheg inter -:-, *vid. Reg.* 11. *num.* 4.

Vers. IV. (140) תּוֹלְדוֹת *generationes*) est nom. plur. tantùm, à Rad. יָלַד *generare, parere.* De præformat. servili ת, ob quam prima ו mutata est in ו, *vid. Reg.* 15.

(141) בְּהִבָּרְאָם *increariea* i. e. *dum crearentur ea*) est Infin. Niph. cum Aff. ם & præf. ב; citra quæ est הִבָּרְא; jam (propter Affixum) mutatô in :, *sec. Reg.* 48. *Memb.* II. & - manente, (quia est sub literâ dagessatâ *sec. Reg.* 48. *Memb.* I. *Conf. Reg.* 45. *lit.* β.) fit cum præf. ב, בְּהִבָּרְאָם, à Rad. בָּרָא *creavit.*

(142) יְהוָה) de hujus Tetragrammati Nominis divini tùm *punctatione*, tùm *Lectione* genuina (omnibus Philologis summè disceptata, & hinc Lectori dubiosa) dicimus (1) *Punctationem* hanc eidem non esse propriam, sed mutatitiam ex vocibus אֲדֹנָי & אֱלֹהִים, scil. ex אֲדֹנָי, quando vel absolutè יְהוָה, vel cum præmissis literis וּבְכֻלָּם scribitur: ex אֱלֹהִים verò, si יְהוָה scribitur. Quare (2) pro diversâ ejus punctatione diversa quoque *lectio* datur, scil. יְהוָה legitur utiq; *Adonaj*, sic וַיהוָה, בַּיהוָה, מֵיהוָה, לַיהוָה leguntur: *vadonaj, badonaj, Kadonaj, ladonaj, meadonaj*, utpote quæ puncta sua ex וַאדֹנָי, בַּאדֹנָי, כַּאדֹנָי, לַאדֹנָי, מֵאדֹנָי acceperunt: Ast יְהוָה legitur *Elohim*, ceu cujus puncta quoque אֱלֹהִים esse, manifestum est.

Vers. V. (143) יִהְיֶה *Erit*) pro יְהִי *sec. Reg.* 33. *num.* 2. retentô: simplici sub ה, *sec. Reg.* 30. *Exc.* 2.

(144) יִצְמַח *efflorescceret*) pro יְצַמַּח per -, *sec. Reg.* 10. *Memb.* I. quod est pro יִצְמַח *sec. Reg.* 23. *Memb.* III. *num.* 2.

(145) לְעַבְּרָהּ *ad colendum*) pro לַעֲבֹד *sec. Reg.* 29. *Memb.* I. *num.* 1. à Rad. עָבַד.

Vers. VI. (146) וְהִשְׁקָה *& irrigabat*) est 3. sing. Præt. Hiph. pro הִשְׁקִיה *sec. Reg.* 33. *num.* 1. à Rad. שָׁקָה, quod in Hiph. signif. *Potavit.*

Vers. VII. (147) וַיִּיצֶר *& formavit*) est 3. sing. Fut. Kal, cum ו Convers. à Rad. יָצַר *formavit*, Regular. foret יִיצֹר, & per Anom.

יִיצֶר vel etiam וַיִּצֶר *sec. Reg. 37. Memb.* III. *Conf. Memb.* I. At propter ו Converſ. eſt וַיִּצֶר, *ſec. Reg. 10.*

(148) וַיִּפַּח *& inſpiravit*) pro וַיִּנְפַּח *ſec. Reg. 38.* quod eſt pro וַיִּנְפַּח *ſec. Reg. 23. Memb.* III. *n. 2. α.* à Rad. נָפַח *ſpiravit, flavit.*

(149) בְּאַפָּיו *in nares ejus*) eſt nom. Duale, cum Aff. יו, & præf. ב; citra utrumque eſt אַף *Ira, facies, naſus,* à Rad. אָנַף in Hiph. *iraſci.*

(150) נִשְׁמַת *animam humanam*) à נְשָׁמָה, mutando ה in ת *ſec. Reg. 46. Memb.* I. *num. 3.* & penult. in (ֵ) *ſec. Reg. 46. Memb.* I. *num. 1.* & hinc prius (ֵ) in Chirek, *ſec. Reg. 3. Memb.* I. & ita fit נִשְׁמַת.

Verſ. VIII. (151) וַיִּטַּע *Et plantavit*) vid. וַיִּפַּח, *num. 148.* à Rad. נָטַע *Plantavit, conſevit.*

(152) וַיָּשֶׂם *& poſuit*) eſt 3. ſing. Fut. Hiph. â rad. שׂוּם *ponere.* Regular. foret וַיָּשִׂים, & per anomal. וַיָּשֶׂם *ſec. Reg. 36. Memb.* III. *& Annot. 1.* At ob ו Converſ. fit וַיָּשֶׂם *ſec. Reg. 27. Memb.* III. *num. 1. β. & Reg. 10. Memb.* II. *num. 2.*

(153) יָצַר: *formavit*) pro יָצַר ob Acc. *ſec. Reg. 10. Memb.* I.

Verſ. IX. (154) וַיַּצְמַח *& pregerminare fecit*) pro וַיַּצְמִיחַ *ſec. Reg. 27. Memb.* III. *num. 1. & Reg. 2. Memb.* I. β. à Rad. צָמַח *progerminavit.*

(155) נֶחְמָד *deſiderabilem*) eſt part. Niph. pro נֶחְמָד *p. 115. med.* quod eſt pro נֶחְמָד *ſec. Reg. 30. Memb.* II. *num. 2. lit.* β. à Rad. חָמַד *deſideravit.*

(156) לְמַרְאֶה *ad aſpectū*) eſt nom. auct. cum ל, à rad. רָאָה *vidit.*

(157) הַדַּעַת *ſcientiæ*) eſt nom. nudum, aliàs forma Infin. *ſec. Reg. 37. Annot. 2.* cum ה Emph. à Rad. יָדַע *ſcivit.*

Verſ. X. (158) לְהַשְׁקוֹת *ad irrigandum*) pro לְהַשְׁקוֹת *ſec. Reg. 33. num. 4.* à Rad. שָׁקָה in Hiph. *Bibendum dedit.*

(159) רָאשִׁים: *Capita*) eſt nom. plur. ex רֹאשׁ *ſec. Reg. 46. M.* VI. β.

Verſ. XI. (160) הַסֹּבֵב *Circumiens*) eſt particip. Kal regulare, *ſec. Reg. 41. Exc. Gen.* cum ה Emphat. à Rad. סָבַב *Circumdedit.*

Verſ. XII. (161) הַהִוא *illius*) eſt pronom. fœm. cum ה emphat. pro הִוא *ſec. Reg. 20. p. 75. pr.* à Maſc. הוּא *ſec. p. 71. fin.*

Verſ.

Vers. XV. (163) וַיִּקַּח *& cepit*) pro וַיִּלְקַח *sec. Reg. 38. Annot. 3.* quod esset pro וַיִּלְקַחַ *sec. Reg. 23. Memb. III. n. 2. a.* à Rad. לָקַח *accepit.*

(164) וַיַּנִּיחֵהוּ *& posuit eum*) est 3. sing. Fut. Hiph. cum Aff. ־ֵהוּ, & ו Convers. ita utrumque & regular. foret, וַיָּנַח, & excidente ult. ה, *sec. Reg. 27. Memb. III. n. 2. nec non* י abjectô & compensatô per Dagesch, *sec. Reg. 37. Memb. I.* fit cum Aff. ־ֵהוּ, וַיַּנִּיחֵהוּ à Rad. נָחַ *posuit, reliquit.*

(165) לְעָבְדָהּ *ad colendum eum*) est Infin. Kal, cum Affixô ־ָהּ citra quod foret עָבוֹד pro עָבֹד *sec. Reg. 29. Memb. I. n. 1.* Jam propter Affixum, & quia est forma *Schva-Cholem.* fit עָבְדָהּ *sec. Reg. 48. Memb. IV. a.* De absentia Dagesch lenis è ד, licet post (ְ) quiesc. *vid. Reg. 6. Memb. II. n. 4.* à Rad. עָבַד *servivit, coluit.*

(166) וּלְשָׁמְרָהּ *& ad custodiendum eum*) est ejusdem formæ cum præced. à Rad. שָׁמַר *custodivit.*

Vers. XVI. (167) וַיְצַו *& præcepit*) v. וַיְכַל n. 137. à Rad. צִוָּה *præcepit.*

(168) אָכֹל *comedĕdo*) pro אֲכֹל *sec. Reg. 23. Memb. III. n. 3.* à Rad. אָכַל.

(169) תֹּאכֵל: *comedes*) pro תֵּאָכֵל, quod est pro תֹּאכַל *sec. Reg. 30. Memb. II. num. 1.*

Vers. XVII. (170) מִמֶּנּוּ *ex eâ*) *v. Reg. 50. Memb. II. lit. a. num. 12.*

(171) אֲכָלְךָ *edere te*) ex אֲכָלֶךָ *sec. Reg. 48. Memb. IV.* quod foret pro אֲכָלֵךְ *sec. Reg. 29. Memb. I. num. 1.*

(172) תָּמוּת: *morieris*) pro תְּמוּת *sec. Reg. 36. Memb. I. & Ann. 1.* à Rad. מוּת *mori.*

Vers. XVIII. (173) הֱיוֹת *esse*) pro הֱיוֹה *sec. Reg. 29. Memb. I. n. 2. β. & Reg. 33. num. 4.* à Rad. הָיָה.

(174) לְבַדּוֹ *solus ipse*) est nom. cum aff. וֹ & ל redundante, *sec. Reg. 18. Memb. V.* à Rad. בָּדַד *solitarius fuit*, hinc בַּד *solus.*

(175) אֶעֱשֶׂה־לּוֹ *faciam ei*) pro אֶעֱשֶׂה *sec. Reg. 33. n. 2. & Reg. 30. Memb.* l. de Dagesch Euphonicô in ל *vid. Reg. 7. Memb.* III.

(176) כְּנֶגְדּוֹ *coram eô*) est partic. separab. cum Affixô וֹ, more nom. sing. num. *sec. Reg. 50. Memb.* II. *lit. a. n. 3.* & præf. בְּ; citra utrumque est נֶגֶד *coram.*

Vers. XIX. (177) וַיִּצֶר *& formavit*) est 3. sing. Fut. Kal, cum ו convers. à Rad. יָצַר. Regular. foret וַיִּצַר, & per anom. prim. י

וַיֵּצֶר, *sec. Reg. 37. Memb.* III. simul alternante (ֵ) pro (ֶ) *sec. Reg. 44. β.* & sic fit וַיִּצֶר. Jam propter ו convers. retrahitur Accentus, (ֵ) simul in ֶ mutatô, *sec. Reg. 10. Memb.* II. *n. 2.*

(179) וַיָּבֵא *& adduxit*) est 3. sing. Fut. Hiph. cum ו Conv. pro וַיָּבִיא *sec. Reg. 36. Memb.* III. *& Annot. 1.* à Rad. בּוֹא *venit.*

(179) לִרְאוֹת *ad videndum*) pro לִרְאֹה *sec. Reg. 33. num. 4.* à Rad. רָאָה *vidit.*

Vers. XX. (180) שְׁמוֹת *nomina*) est nom. plur. manente ־ specialiter, ex שֵׁם *nomen*, *sec. Reg. 46. Memb.* III. *num. 3.*

Vers. XXI. (181) וַיִּפֹּל *& cadere fecit*) pro וַיַּפֵּל *sec. Reg. 38.* à Rad. נָפַל *cecidit.*

(182) תַּרְדֵּמָה *sopor*) à Rad. inus. רדם in Hiph. *somno obrui.*

(183) וַיִּישַׁן *& obdormivit*) pro וַיְיַשֵּׁן *sec. Reg. 10. Memb.* I. quod est pro וַיִּישַׁן, *sec. Reg. 37. Memb.* III. à Rad. יָשַׁן *dormivit.*

(184) מִצַּלְעֹתָיו *& costis ejus*) est nom. plur. cum Aff. יו & præf. מ, citra utrumque est צַלַעַת, ex sing. צֵלַע *costa*; *sec. Reg. 46. Memb.* IV. *n. 1.* Hinc voce per Aff. יו crescente, ־ penult. mutatur in ֑, *sec. Reg. 46. Memb.* I. & prius (ֵ) mutandum in Chirek, transit in ־, *sec. Reg. 3. Memb.* I. *Exc. 1.*

Vers. XXII. (185) וַיִּבֶן *& ædificavit*) pro וַיִּבֶנֶה *sec. Reg. 33. Annot. 1. lit. β.* quod est pro וַיִּבֶן *sec. Reg. 33. n. 2.* à Rad. בָּנָה *ædificavit.*

(186) וַיְבִאֶהָ *& adduxit eam*) est 3. sing. Fut. Hiph. cum Aff. הָ, & ו Convers. à Rad. בּוֹא *venit*, Regulariter foret יָבִיא & per anom. יָבִא *sec. Reg. 36. Memb.* III. *& Annot. 1.* י insuper deficiente *sec. Reg. 31. n. 4. lit. β.* Jam propter Affix. mutatur ־ penult. in ֶ: *sec. Reg. 48. Memb.* I. *num. 1.* atque ita cum ו conv. fit וַיְבִאֶהָ *conf. Schem. Suff. verbi, ad Reg. 47.*

Vers. XXIII. (187) מֵעַצְמִי *de ossibus meis*) est nom. plur. statûs Affixi *sec. Reg. 19. Memb.* VIII. *n. 3.* ex sing. עֶצֶם, posteriori ־ in ֵ transeunte, & priori in (ֶ), *sec. Reg. 46. Memb.* IV. & quia (ֶ) contingit sub ע, transit illud in ־, *sec. Reg. 29. Memb.* I. *num. 1.* cui præfig. מ per ־, *sec. Reg. 18. Memb.* I.

(188) לֻקָּחַת *sumpta est*) pro לֻקְחָה *sec. Reg. 26. Memb.* III. *n. 3. & Reg. 44. lit. ש.* à Rad. לָקַח *accepit.*

Vers.

Vers. XXIV. (189) יַעְזֹב *relinquet*) pro יְעוֹזֵב *sec. Reg. 10. Memb.* IV. *&* *Reg. 30. Memb.* II. *n. 2.* à Rad. עָזַב *reliquit, deseruit.* *Vers.* XXV. (190) עֲרוּמִּים *nudi*) est nom. plur. ex Sing. עָרוֹם *nudus, sec. Reg. 46. Memb.* VI. *a, &* *Reg. 29. Memb.* I. *num. 1.* de Dag. in מ v. *Reg. 7. Memb.* IV. Radix est עָרַם in Hiph. *Astutus fuit.*

Cap. III.

Vers. 1. וְהַנָּחָשׁ הָיָה עָרוּם מִכֹּל חַיַּת
הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר
אֶל־הָאִשָּׁה אַף כִּי־אָמַר אֱלֹהִים לֹא
תֹאכְלוּ מִכֹּל עֵץ הַגָּן׃ (2) וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה
אֶל־הַנָּחָשׁ מִפְּרִי עֵץ־הַגָּן נֹאכֵל׃
(3) וּמִפְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ־הַגָּן אָמַר
אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא תִגְּעוּ בּוֹ
פֶּן־תְּמֻתוּן׃ (4) וַיֹּאמֶר הַנָּחָשׁ אֶל־
הָאִשָּׁה לֹא־מוֹת תְּמֻתוּן׃ (5) כִּי יֹדֵעַ
אֱלֹהִים כִּי בְיוֹם אֲכָלְכֶם מִמֶּנּוּ וְנִפְקְחוּ
עֵינֵיכֶם וִהְיִיתֶם כֵּאלֹהִים יֹדְעֵי טוֹב וָרָע׃
(6) וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ
לְמַאֲכָל וְכִי תַאֲוָה־הוּא לָעֵינַיִם וְנֶחְמָד
הָעֵץ לְהַשְׂכִּיל וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַתֹּאכַל וַתִּתֵּן
גַּם־לְאִישָׁהּ עִמָּהּ וַיֹּאכַל׃ (7) וַתִּפָּקַחְנָה
עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וַיֵּדְעוּ כִּי עֵירֻמִּם הֵם
וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה תְאֵנָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם
חֲגֹרֹת׃

(1) Et serpens | erat callida || præ omni | animali agri || quam fecerat | Dominus Deus ||| & dixit | ad-mulierem || Etiam | quod-dixerit Deus || non comedetis || ex omni | arbore horti |||| * (2) Et dixit mulier | ad-serpentem || de fructu arboris-horti | vescimur ||| * (3) Sed de fructu arboris | quæ *est* in medio-horti ||| dixit Deus || non comedetis | ex eâ || & non tangetis | in eam ||| ut ne-moriamini |||| * (4) Et dixit serpens | ad--mulierem || non-moriendo moriemini ||| * (5) Quoniam | novit Deus || quod || in die | comedere vos (*quò comedetis*) ex eâ || & aperientur | oculi vestri ||| & eritis | sicut Deus || scientes | bonum & malum |||| * 6) Et vidit mulier || quod | bona arbor || ad cibum (*esu*) || & quod desiderium--ipsa (*desiderabilis*) | oculis ||| & concupiscibilis arbor | ad intelligere faciendum |||| & cepit de fructu ejus | & comedit |||| & dedit etiam-viro suo | secum || & comedit ||||| * (7) Et aperti sunt | oculi amborum ipsorum || & cognoverunt || quod nudi | ipsi essent ||| & consuerunt | folia ficus || & fecerunt sibi | supparos |||| *

(8) וַיִּשְׁמְעוּ אֶת־קוֹל יְהוָה
אֱלֹהִים מִתְחַלֵּךְ בַּגָּן לְרוּחַ
הַיּוֹם וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ
מִפְּנֵי יְהוָה אֱלֹהִים בְּתוֹךְ עֵץ הַגָּן׃
(9) וַיִּקְרָא יְהוָה אֱלֹהִים אֶל־הָאָדָם
וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה׃ (10) וַיֹּאמֶר אֶת־קֹלְךָ
שָׁמַעְתִּי בַּגָּן וָאִירָא כִּי־עֵירֹם אָנֹכִי
וָאֵחָבֵא׃ (11) וַיֹּאמֶר מִי הִגִּיד לְךָ כִּי
עֵירֹם אָתָּה הֲמִן־הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ
לְבִלְתִּי אֲכָל־מִמֶּנּוּ אָכָלְתָּ׃ (12) וַיֹּאמֶר
הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הִוא
נָתְנָה־לִּי מִן־הָעֵץ וָאֹכֵל׃ (13) וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֱלֹהִים לָאִשָּׁה מַה־זֹּאת עָשִׂיתָ
וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הַנָּחָשׁ הִשִּׁיאַנִי וָאֹכֵל׃
(14) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים אֶל־הַנָּחָשׁ
כִּי עָשִׂיתָ זֹאת אָרוּר אַתָּה מִכָּל־
הַבְּהֵמָה וּמִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה עַל־גְּחֹנְךָ
תֵלֵךְ וְעָפָר תֹּאכַל כָּל־יְמֵי חַיֶּיךָ׃
(15) וְאֵיבָה אָשִׁית בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה
וּבֵין זַרְעֲךָ וּבֵין זַרְעָהּ הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ
וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב׃ (16) אֶל־הָאִשָּׁה
אָמַר הַרְבָּה אַרְבֶּה עִצְּבוֹנֵךְ וְהֵרֹנֵךְ
בְּעֶצֶב תֵּלְדִי בָנִים וְאֶל־אִישֵׁךְ
תְּשׁוּקָתֵךְ וְהוּא יִמְשָׁל־בָּךְ׃

(8) Et audiverunt || τὴν-vocem | Domini Dei || ābulantis in hortô || ad auram diei ||| & abſcondit ſe Adam | & uxor ejus | à facie || Domini Dei || in mediô | arbuſti horti |||| * (9) Et inclamavit | Dominus Deus || ad -- hominem || & dixit ei | ubi tu? ||| * (10) Et reſpondit || τὴν--vocem tuam audiebam | in hortô || & verebar | quia -- nudus ego || & abſcondî me ||| * (11) Et dixit || quis | indicavit tibi || quod nudus | tu? ||| Nonnede-arbore || quam præcepi tibi | ad non comedendum-ex eâ || comediſti? ||| * (12) Et dixit | Adam || Mulier || quam | dediſti mecum || ipſa | dedit-mihi de--arbore || & comedi ||| * (13) Et dixit | Domin' Deus || mulieri || Quid (*cur*) -hoc feciſti? ||| & dixit mulier || ſerpens ſeduxit me | & comedi ||| * (14) Et dixit | Dominus Deus || ad--ſerpentem || quia | feciſti hoc ||| maledictus tu | præ omni--bruto || & præ omni | animali agri ||| ſuperventrem tuum gradieris || & pulverem comedes | omnibus--diebus vitæ tuæ |||| * (15) Et inimicitiam | ponā || inter te | & inter mulierem || & inter ſemen tuum | & inter ſemen ejus ||| ipſum | conteret tibi caput || & tu conteres ei calcaneū |||| * (16) Ad-mulierem dixit || multiplicando multiplicabo | dolorē tuum & conceptum tuum || in dolore | paries filios ||| & ſecundū virum tuum | appetitus (*diſcurſus*) tuus || & ipſe | dorminetur--in te |||| *

(17) Et

(17) וּלְאָדָם אָמַר כִּי שָׁמַעְתָּ לְקוֹל
אִשְׁתֶּךָ וַתֹּאכַל מִן־הָעֵץ אֲשֶׁר
צִוִּיתִיךָ לֵאמֹר לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ אֲרוּרָה
הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה
כֹּל־ימֵי חַיֶּיךָ: (18) וְקוֹץ וְדַרְדַּר
תַּצְמִיחַ לָךְ וְאָכַלְתָּ אֶת־עֵשֶׂב
הַשָּׂדֶה: (19) בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל
לֶחֶם עַד שׁוּבְךָ אֶל־הָאֲדָמָה כִּי
מִמֶּנָּה לֻקָּחְתָּ כִּי־עָפָר אַתָּה
וְאֶל־עָפָר תָּשׁוּב: (20) וַיִּקְרָא הָאָדָם
שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה כִּי הִוא הָיְתָה
אֵם כָּל־חָי: (12) וַיַּעַשׂ יְהוָה
אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת
עוֹר וַיַּלְבִּשֵׁם: (22) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים
הֵן הָאָדָם הָיָה כְּאַחַד מִמֶּנּוּ לָדַעַת
טוֹב וָרָע וְעַתָּה פֶּן־יִשְׁלַח יָדוֹ וְלָקַח
גַּם מֵעֵץ הַחַיִּים וְאָכַל וָחַי לְעֹלָם:
(23) וַיְשַׁלְּחֵהוּ יְהוָה אֱלֹהִים מִגַּן־
עֵדֶן לַעֲבֹד אֶת־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר לֻקַּח
מִשָּׁם: (24) וַיְגָרֶשׁ אֶת־הָאָדָם וַיַּשְׁכֵּן
מִקֶּדֶם לְגַן־עֵדֶן אֶת־הַכְּרֻבִים וְאֵת
לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת לִשְׁמֹר
אֶת־דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים׃

(17) Et Adamo dixit || quia audi-
viſti (*paruiſti*) | vocē uxoris tuæ ||
& comediſti ex-arbore || quam
præcepi tibi | dicendo | | non co-
medes | ex eâ | | | maledicta ſit terra | |
propter te || In ærumnâ | comedes
exeâ | | cūctis | diebus vitæ tuæ | | | *
(18) Et ſpinam & carduū | germi-
nabit tibi | | & comedes | תֵּת-herbā
agri | | | * (19) In ſudore vultus tui |
comedes panem | | usque revertite
(*donec revertaris*) | ad-terram | |
quia ex eâ | ſumptus es | | | nam-
pulvis tu es | | & ad-pulverem | re-
vertêris | | | * (20) Et vocavit Adā |
nomen uxoris ſuæ | | Hhavvah | |
quia | ipſa fuit | | mater omnis-vi-
ventis | | | * (21) Et fecit | Dominus
De⁹ | | Adamo & uxori ejus | | tuni-
cas pellis | | | & induere fecit eos | | | *
(22) Et dixit | Dominus Deus | |
Ecce Adam | | factus eſt | ſicut unus
ex nobis | | | ad ſciendum | bonum
& malū | | | Et nunc | neforte-mit-
tat manum ſuam | & ſumat | | etiā |
de arbore vitæ | | | & comedat | & vi-
vat in ſeculū | | | * (23) Et emiſit e-
um | Dominus Deus | | ex horto-
Eden | | ad colendam תֵּת-terram | |
quâ | ſumpt⁹ eſt exinde | | | (24) Ete-
jecit תֵּת-Hominē | | | & collocavit |
e regione horti-Eden |
תֵּת-Cherubinos | | & תֵּת | flam-
mam gladii | | verſatilis | | adcuſto-
diendum | | תֵּת-viam | arboris
vitæ | | | *

Verſ.

Vers. III. (191) תְּמֻתֻּן *moriamini*) est 2. plur. Fut. Kal, cum ן parag. à Rad. מות *mori*. Regulariter foret תְּמוּתוּ, & per anom. תְּמֻתוּ *sec. Reg. 36. Memb. I. & Annot. 1.* jam propter ן parag. accentu descendente *penult.* mutatur in (:), *sec. Reg. 48. Memb. I. Annot.* & ן liberè resolvitur in excid. dag. *sec. Reg. 44. lit. c. & Reg. 7. Memb. II.*

Vers. V. (192) אֲכָלְכֶם *comedere vos*) vid. אָכַל *n. 71.*

(193) עֵינֵיכֶם *oculi vestri*) ex dual. עֵינַיִם *sec. Reg. 19. Memb. VIII. n. 3.* à sing. עַיִן *sec. Reg. 46. Memb. II. num. 2.*

(194) וְהֵיִיתֶם *& eritis*) pro וְהֲיִתֶם *sec. Reg. 34. Memb. II. num. 2.* ex הָיָה *fuit, vid. omninò Reg. 30. Exc. 2.*

(195) כֵּאלֹהִים *sicut Deus*) pro כֵּאֱלֹהִים *sec. Reg. 5.* quod est pro כֵּאלֹהִים *sec. Reg. 29. Memb. I. num. 2. γ.* Rad. אָלָה *veneratus est.*

Vers. VI. (196) וַתֵּרֶא *& vidit*) pro וַתַּרְאֶה *sec. Reg. 33. Annot. 1. lit. β. n. 1.* à Rad. רָאָה.

(197) תַּאֲוָה *desiderium*) à Rad. אָוָה *desideravit.*

(198) מִפִּרְיוֹ *de fructu ejus*) ex פְּרִי cum Aff. וֹ *sec. Reg. 46. Memb. VII. n. 2.* à Rad. פָּרָה *fructuosus fuit.*

Vers. VII. (199) וַתִּפָּקַחְנָה *& aperti sunt*) pro וַתִּפָּקַחְנָה *sec. Reg. 24. Memb.* III. *n. 2. β. & Reg. 44. lit. β.* à Rad. פָּקַח *aperuit.*

(200) וַיֵּרְעוּ *& cognoverunt*) pro וַיִּיְרְעוּ *sec. Reg. 37. Memb.* II. à Rad. יָדַע *cognovit.*

(201) תְּאֵנָה *Ficus*) à Rad. inus. תָּאַן.

Vers. IX. (203) אַיֶּכָּה *Ubi tu?*) de hâc partic. *vid. Reg. 50. Memb.* II. *lit. a. num. 1.*

Vers. X. (203) וָאִירָא *& timui*) pro וָאִוָּרֵא *vid. Reg. 31. Memb.* I. *& Reg. 37. Memb.* III. *& Reg. 18. Memb.* IV. à Rad. יָרֵא *timuit.*

(204) אָנֹכִי *Ego*) pro אֲנִי *sec. p. 74. fin.*

(205) וָאֵחָבֵא *& abscondi me*) est 1. sing. Fut. Niph. cũ ן conv. *sec. Reg. 18. Memb.* IV. *n. 3.* א habente pro ה, ad compens. exclusi dag. è ח, *sec. Reg. 7. Memb.* III. à Rad. חָבָא in Niph. *abscõdit, abdidit.*

Vers. XI. (206) צִוִּיתִיךָ *præcepi tibi*) est 1. sing. Præt. Piel, pro צִוֵּתִיךָ *sec. Reg. 34. Memb.* II. *n. 2. & Reg. 47. Annot. 1.*

(207)

(207) לְבִלְתִּי *adnon*) eſt particula *ſec. Reg. 50. Memb.* ll. *lit. α. n. 5.*

(208) אָכַלְתִּי: *comediſti*) pro אָכַלְתָּ *ſec. Reg. 10. Memb.* l. à Rad. אָכַל.

Verſ. XII. (209) נָתַתָּה *dediſti*) pro נָתַתָּ *ſec. Reg. 39. num. 2.* ה *in fine v. Reg. 22. Memb.* ll. *num. 1.* à Rad נָתַן *dedit.*

(210) עִמָּדִי *Mecum*) de hac partic. *v. Reg. 50. Memb.* ll. *num. 15.*

Verſ. XIII. (211) הִשִּׁיאַנִי *ſeduxit me*) pro הִנְשִׁיאַנִי *ſec. Reg. 38. & Reg. 47.* à Rad. נשא, quæ in Hiph. ſignif. *ſeduxit.*

Verſ. XIV. (112) תֵּלֵךְ *gradieris*) pro תֵּילֵךְ *ſec. Reg. 37. Memb.* ll. à Rad. יָלַךְ *ivit, ambulavit.*

(213) יְמֵי *diebus*) eſt Conſtr. ex יָמִים, quod fit ex יוֹם, *ſec. Reg. 46. Memb.* VI. *lit. β.*

(214) חַיֶּיךָ *vitæ tuæ*) à חַי, ex plur. חַיִּים, cum Aff. יְךָ.

Verſ. XV. (215) וְאֵיבָתִי *& inimicitiã*) è Rad. אָיַב *inimicat⁹ eſt.* Accentus eſt *Pſik Munachatus*, Subdiſt. comes minor, *p. 22. med.*

(216) אָשִׁית *ponam*) pro אַשְׁוִית *ſec. Reg. 36. Memb.* lll. *Annot. 1.* à Rad. שׁוּת.

(217) יְשׁוּפְךָ *obteret tibi*) ex יְשׁוֹף *ſec. Reg. 48. Memb. I. n. 1.* quod eſt pro יְשׁוּף *ſec. Reg. 36. Memb. I. & Ann. 1. gen.* à Rad. שׁוּף *contrivit.*

Verſ. XVI. (218) הַרְבָּה *multiplicando*) pro הַרְבּוֹת quod eſſet pro הַרְבִּיה *ſec. Reg. 33. num. 4. lit. δ.* à Rad. רָבָה.

(219) עִצְּבוֹנֵךְ *dolorem tuum*) ex עִצָּבוֹן; de - in (:) mutatô, *vid. Reg. 46. Memb.* l. *num. 1.* à Rad. עָצַב *doluit.*

(220) וְהֵרֹנֵךְ *& conceptum tuum*) ex הֵרָיוֹן à Rad. הָרָה *concepit.*

(221) תֵּלְדִי *paries*) eſt 2. ſing. fœm. Fut. Kal, pro תֵּילְדִי *ſec. Reg. 37. Memb.* ll. à Rad. יָלַד *peperit.*

(222) תְּשׁוּקָתֵךְ *diſcurſus tuus*) ex תְּשׁוּקָה *ſec. Reg. 46. Memb.* l. *num. 3.* à Rad. שׁוּק, quod in Piel ſignif. *deſideravit, appetivit, diſcurrit.*

Verſ. XVII. (223) בַּעֲבוּרֵךְ *propter te*) de hac partic. *v. Reg. 50. Memb.* ll. *lit. α. num. 7.*

Verſ. XVIII. (224) תַּצְמִיחַ *germinare faciet*) eſt 3. ſing. fœm. Futur. Hiph. à Rad. צָמַח; de (-) gnubha ſub ח *vid. Reg. 2. Memb.* l. *β.*

(225) וְאָכַלְתָּ *& comedes*) est 2. sing. Præt. Kal, cum ו Convers. Præt. ob quod Accent⁹ trajicitur ad ult. *sec. Reg. 10. Memb. III.*

Vers. XIX. (226) בְּזֵעַת *in sudore*) est status Constr. ex זֵעָה à Rad. nomin. יָזַע *sudor.*

(227) אַפֶּיךָ *vultus tui*) ex אַף *ira, facies*, quod in Duali facit אַפַּיִם atque hinc אַפֶּיךָ *sec. Reg. 19. Memb. VIII. num. 3.* à Rad. אָנַף in Hiph. *Ira commoveri.*

Vers. XXI. (228) עוֹר *pellis*) à Rad. עָרָה *nudari.*

Vers. XXIV. (229) וַיְגָרֶשׁ *& ejecit*) vid. supr. וַיְבָרֶךְ *num. 109.* à Rad. גָּרַשׁ & in Piel גֵּרֵשׁ *expulit.*

(230) וַיַּשְׁכֵּן *& collocavit*) pro וַיַּשְׁכִּין ob ו Convers. *sec. Reg. 27. Memb. III. num. 1. lit. β.*

(131) הַמִּתְהַפֶּכֶת *versatilis*) est particip. fœm. sing. Hiph. cum ה Emphat. à Rad. הָפַךְ *vertit, mutavit.*

CAP. IV.

Vers. (1) וְהָאָדָם יָדַע אֶת־הַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת־קַיִן וַתֹּאמֶר קָנִיתִי אִישׁ אֶת־יְהוָה׃ (2) וַתֹּסֶף לָלֶדֶת אֶת־אָחִיו אֶת־הָבֶל וַיְהִי־הֶבֶל רֹעֵה צֹאן וְקַיִן הָיָה עֹבֵד אֲדָמָה׃ (3) וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה מִנְחָה לַיהוָה׃ (4) וְהֶבֶל הֵבִיא גַם־הוּא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ וּמֵחֶלְבֵהֶן וַיִּשַׁע יְהוָה אֶל־הֶבֶל וְאֶל־מִנְחָתוֹ׃ (5) וְאֶל־קַיִן וְאֶל־מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה וַיִּחַר לְקַיִן מְאֹד וַיִּפְּלוּ פָנָיו׃

Et Adam || cognovit | τὴν-Hhavva uxorē suā ||| & concepit | & peperit τὸν-Kajin || & dixit || acquisivi Virum | τὸν-Dominū |||| * (2) Et addidit (*perrexit*) ad pariendum (*parere*) || τὸν-fratrem ejus | τὸν-Habel ||| & factus est Hæbel | pastor pecudum || & Kajin | fuit | colens terram |||| * (3) Et factum est | à fine dierum (*post aliquot dies*) || ut afferret Kajin | de fructu terræ || oblationem || Domino ||| * (4) Et Hæbel | adduxit etiam-ipse || de primogenitis pecudum suarū || & de pinguedine earum ||| & respexit Dominus || ad-Hæbel | & ad-oblationem ejus |||| * (5) Sed ad-Kajin & ad-oblationem ejus || non respexit ||| & exarsit (*animus*) Kajino | valdè || & conciderunt (*defecerunt*) || vultus ejus |||| *

(6) Et

(6) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־קַיִן לָמָּה חָרָה לָךְ וְלָמָּה נָפְלוּ פָנֶיךָ׃ (7) הֲלוֹא אִם־תֵּיטִיב שְׂאֵת וְאִם לֹא תֵיטִיב לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ וְאֵלֶיךָ תְּשׁוּקָתוֹ וְאַתָּה תִּמְשָׁל־בּוֹ׃ (8) וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל־הֶבֶל אָחִיו וַיְהִי בִּהְיוֹתָם בַּשָּׂדֶה וַיָּקָם קַיִן אֶל־הֶבֶל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ׃ (9) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־קַיִן אֵי הֶבֶל אָחִיךָ וַיֹּאמֶר לֹא יָדַעְתִּי הֲשֹׁמֵר אָחִי אָנֹכִי׃ (10) וַיֹּאמֶר מֶה עָשִׂיתָ קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צֹעֲקִים אֵלַי מִן־הָאֲדָמָה׃ (11) וְעַתָּה אָרוּר אָתָּה מִן־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר פָּצְתָה אֶת־פִּיהָ לָקַחַת אֶת־דְּמֵי אָחִיךָ מִיָּדֶךָ׃ (12) כִּי תַעֲבֹד אֶת־הָאֲדָמָה לֹא־תֹסֵף תֵּת כֹּחָהּ לָךְ נָע וָנָד תִּהְיֶה בָּאָרֶץ׃ (13) וַיֹּאמֶר קַיִן אֶל־יְהוָה גָּדוֹל עֲוֹנִי מִנְּשׂוֹא׃ (14) הֵן גֵּרַשְׁתָּ אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וּמִפָּנֶיךָ אֶסָּתֵר וְהָיִיתִי נָע וָנָד בָּאָרֶץ וְהָיָה כָּל־מֹצְאִי יַהַרְגֵנִי׃

(6) Et dixit Dominus | ad-Kajin || ob quid (*cur*) | ira eſt tibi? || & cur | conciderunt vultus tui? ||| *(7)Non ne ſi-benefeceris | accipere (*acceptio eſt, oblatio grata erit*)? || ſed ſi | non benefeceris || ad oſtium | peccati *pœna* excubans eſt ||| ſed ad te (*penes te*) eſt | diſcurſus ejus || tu ergò | dominêris-ei |||| *(8)Et locutus eſt Kajin | ad-Hæbel fratrem ſuum ||| &factũ eſt | ineſſe ipſos (*dùm ipſi eſſent*) in agrô || tunc ſurrexit Kajin | ad (*contra*)-Hæbel fratrem ſuũ || & occidit eum |||| *(9)Et dixit Dominus | ad-Kajin || ubi eſt | Hæbel frater tuus? || Et dixit | non novi || num cuſtos fratris mei | ego *ſum?* ||| *(10)Et dixit | quid feciſti? || Vox | ſanguinum fratis tui || clamantes (*clamat*) ad me | de-terrâ ||| *(11) Et nunc maledictus tu *ſis* ||| de-terrâ || quæ | aperuit τὸ-os ſuum || adſuſcipiendum | τὰς-ſanguines fratris tui || â manu tui |||| * (12) Quando coles | τὴν-terram || non addet (*perget*) dare-robur ſuum | tibi || vagus & profugus | eris in terrâ ||| * (13)Et dixit Kajin | ad-Dominum || magna eſt iniquitas mea | præ auferri, (*major quam ut condonetur*) ||| * (14)Ecce | ejicis me hodiè || deſupra | facie terræ ||| & à facie tua | abſcondendus ſum ||| & ero | vagus ac profugus || in terrâ || & erit omnis -- inveniens me | *ut* occidat me |||| *

(15) וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוָה לָכֵן כָּל־הֹרֵג קַיִן
שִׁבְעָתַיִם יֻקָּם וַיָּשֶׂם יְהוָה לְקַיִן אוֹת
לְבִלְתִּי הַכּוֹת־אֹתוֹ כָּל־מֹצְאוֹ: (16) וַיֵּצֵא
קַיִן מִלִּפְנֵי יְהוָה וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ־נוֹד
קִדְמַת־עֵדֶן: (17) וַיֵּדַע קַיִן אֶת־אִשְׁתּוֹ
וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת־חֲנוֹךְ וַיְהִי בֹּנֶה
עִיר וַיִּקְרָא שֵׁם הָעִיר כְּשֵׁם בְּנוֹ
חֲנוֹךְ: (18) וַיִּוָּלֶד לַחֲנוֹךְ אֶת־עִירָד
וְעִירָד יָלַד אֶת־מְחוּיָאֵל וּמְחוּיָאֵל
יָלַד אֶת־מְתוּשָׁאֵל וּמְתוּשָׁאֵל
יָלַד אֶת־לָמֶךְ: (19) וַיִּקַּח־לוֹ לֶמֶךְ
שְׁתֵּי נָשִׁים שֵׁם הָאַחַת עָדָה וְשֵׁם
הַשֵּׁנִית צִלָּה: (20) וַתֵּלֶד עָדָה אֶת־יָבָל
הוּא הָיָה אֲבִי יֹשֵׁב אֹהֶל וּמִקְנֶה:
(21) וְשֵׁם אָחִיו יוּבָל הוּא הָיָה אֲבִי
כָּל־תֹּפֵשׂ כִּנּוֹר וְעוּגָב: (22) וְצִלָּה
גַם־הִוא יָלְדָה אֶת־תּוּבַל קַיִן לֹטֵשׁ
כָּל־חֹרֵשׁ נְחֹשֶׁת וּבַרְזֶל וַאֲחוֹת
תּוּבַל־קַיִן נַעֲמָה: (23) וַיֹּאמֶר לֶמֶךְ
לְנָשָׁיו עָדָה וְצִלָּה שְׁמַעַן קוֹלִי נְשֵׁי
לֶמֶךְ הַאְזֵנָּה אִמְרָתִי כִּי אִישׁ הָרַגְתִּי
לְפִצְעִי וְיֶלֶד לְחַבֻּרָתִי:

(15) Et dixit ei | Dominus || ob id-ipsum | omnis-occidens Kajinū || ſeptempliciter | vindicetur ||| & poſuit Dominus | Kajino || ſignum || ad non percutiendum-eum | quicunq;-inveniens eū |||| * (16) Et egreſſus eſt Kajin | à faciebus Domini || & habitavit interrâ Nod (*vagi exilii*) è regione (*orientali*)-Eden ||| * (17) Et cognovit Kajin | τὴν-uxorem ſuam || & concepit | & peperit τὸν-Hhanoch ||| & fuit | ædificans urbem || & vocavit | nomen urbis illius | ſecundū nomē | filii ſui Hhanoch |||| * (18) Et natus eſt Hhanocho | ὁ-Irad || & Irad | genuit τὸν-Mehhujaêl ||| & Mehujaêl || genuit τὸν-Methuſchaêl || & Methuſchaêl | genuit τὸν-Lamech |||| * (19) Et accepit ſibi Læmech | duas uxores || nomē unius | Ada || & nomen alterius | Zilla ||| * (20) Et peperit Ada | τὸν-Jabal ||| ipſe fuit || pater | inhabitantis tentorium | & rē pecuariam ||| * (21) Et nomen fratris ipſius | Jubal ||| Ipſe fuit || pater | omnis-tractantis citharam | & organum muſicum |||| * (22) Et Zilla etiā-ipſa || peperit | τὸν-Tubal Kajin || acute erudientem || omnem fabricantem æris | & ferri ||| & ſoror Tubal-Kajini | *fuit* Naama |||| * (23) Et dixit Læmech | uxoribus ſuis || Ada & Zilla | audite vocem meam || uxores Læmech | auſcultate | ſermonem meum ||| quia | virum occidi | invulnus meum || & juvenē in livorem meum |||| *

(24) Quia

(24) כִּי שִׁבְעָתַיִם יֻקַּם־קָיִן וְלֶמֶךְ
שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה׃ (25) וַיֵּדַע אָדָם
עוֹד אֶת־אִשְׁתּוֹ וַתֵּלֶד בֵּן וַתִּקְרָא
אֶת־שְׁמוֹ שֵׁת כִּי שָׁת־לִי אֱלֹהִים
זֶרַע אַחֵר תַּחַת הֶבֶל כִּי הָרָגוֹ קָיִן
(26) וְלְשֵׁת גַּם־הוּא יֻלַּד־בֵּן וַיִּקְרָא
אֶת־שְׁמוֹ אֱנוֹשׁ אָז הוּחַל לִקְרֹא
בְּשֵׁם יְהוָה׃

(24) Quia ſeptẽpliciter | vindicabitur-Kajin || igitur Læmech|ſeptuageſies & ſeptiès|||*(25)Et cognovit Adam | adhuc || תֶּת-uxorem ſuam || & peperit filium || & vocavit שֵׁת-nomen ejus | Scheth||| quia poſuit-mihi | Deus || ſemen aliud||locô Hæbel || quia (*quem*) occidit eum | Kajin ||| * (26) Et Schetho etiam-ipſi | natus eſt filius||& vocavit שֵׁת-nomen ejus | Enoſch||Tunc cœptum eſt || ad invocandum (*invocari*) | in nomine Jhovah |||.

Verſ. I. (232) וַתַּהַר *& concepit*) pro וַתַּהֲרֶה *ſec. Reg. 33. Annot. 1. lit. β. num. 1. b.* quod eſt pro וַתַּהֲרֵה; à Rad. הָרָה *concepit.*

(233) וַתֵּלֶד *& peperit*) pro וַתֹּלֶד *ſec. Reg. 10. Memb.* II. *n. 2.* quod eſt pro וַתּוֹלֶד *ſec. Reg. 37. Memb.* II. à Rad. יָלַד *peperit.*

(234) קָנִיתִי אִישׁ אֶת־יְהוָה׃ *Acquiſivi Virum* τὸν-*JHOVAH.*

Cùm gravis hactenus inter Philologos ſit diſſenſus de genuino ſenſu & interpretatione Claſſici hujus & momentoſi Loci, (utpote quô Veteris etiam Teſtamenti Fidelibus expectatum & creditum fuiſſe θεάνθρωπον Meſſiam, inclareſcit): non abs re fore duximꝰ, ſi huic interpretationi noſtræ, (quæ aliàs in dubium vocari adhuc poſſe videretur), breviſſimè adjiceremus ſumma rerum capita; quæ eam in rem Anno 1670. in hac Academia Chriſtian-Albertinâ, publicâ Diſputatione de *Votivâ Matris Evæ Exclamatione* aſſerta dedimus: nimirum quod ſecundũ iſtum nobis expreſſum verum verborũ ſenſum, primæva Mater Eva hic *Semen* illud *in Paradiſo promiſſum*, ſeu *MESSIAM*, fore *magnum illum JHOVAH*, contriturum ſerpenti Diabolo caput, reverà *in theſi* crediderit, (quicquid *in hypotheſi*, erroneâ ad Kajinum applicatione hallucinata ſit): adeoq; eundem dixerit (1) אִישׁ *Humanitatem* ipſius indigitans, (2) יְהוָה, *Divinitatem* ejus profeſſa; atque (3) adhibendo voculam אֶת notam Accuſativi caſus, Nomen poſteriꝰ יְהוָה priori per appoſitionê conjunxerit, (Accentu-poti juvãte, emphaticâ ſuâ iteratione Prædica-

ti, quam obstante Appositioni), atq; ita *Unitatem Personæ* ostenderit clarissimè, ceu hanc versionem nostrã ritè ex illo vocũ & accentuum positu fluere, adversas autem aliorum, partim falsas expositiones, partim impia subinde & heterodoxa nugamẽta esse sequentib⁹ sex rationib⁹ probavimus in cit. Disp.

(I) *Expressô literæ Originariæ tenore*, uti *proprió*, ex sese planissimô & simplicissimô, sic *perpetuis parallelis*, ut Gen. 6. 10. Gen. 26. 34. 1. Reg. 11. 14. & 23. Ez. 4, 1. &c. *planè conformi loc. cit. §. 10. usq; 15.*

(II) Contextus hujus *cum præcedentib⁹* non minus, quàm *sequentibus commodâ cohærentiâ & συναφείᾳ*, in eô consistẽte, quòd dum Eva in summè calamitosum peccati & æternæ damnationis statum è suâ perfectione & integritate dejecta, promissionem statim in Paradisô acceperit de *SEMINE MULIERIS* caput Serpentis contriturô, ipsamq; ex hoc miserabili statu liberaturô; proinde anxia voti, *è quâvis occasione, impletionem promissi Seminis Mulieris contrituri Satanam* & ipsam liberaturi, sollicitè prorsus prospectârit, *à §. 16. usque 19.*

III. *Autoritatibus* 1) *Vetustissimi Interpretis Chaldæi seu Targum Jonathan*, ut & *Syræ Versionis*. (2) *Cabbalistarum* hic etiam non penitus negligendorum. Tum & (3 *Christianorum Doctorum* imprimis *Lutheri & γνησίους Lutheranorum omnium*, nec non *plurimorum Reformatorum* suum nobiscum consensum, & à suis dissensum hic & publicè & privatim contestatorum *à §. 9. usque 25.* Præ aliis verò Doctissimi POLI, *Synopseos Criticorum Anglicanorũ* Autoris Celeberrimi Reformatæ aliàs religioni addicti) candor hîc memorari meretur, qui ante aliquot annos præsenti mihi in Anglia, suum qq. in hac Controversia calculũ addebat, meq; ut hanc sententiam, quam semel defendendã susceperim, ceu maximè veram & textui Originali consentaneam ulterius contra adversarios defenderem, ipsius etiam, si opus esset præmissô consensu, sollicitè hortabatur.

(IV) *Contradicentiũ* ipsorũmet perpetua *Fluctuatione* & *Collisione*, quâ alii particulã אֵת h. l. habent notã *Genitivi* vel *Dativi*, vel *Ablativi*, (vix abstinentes à *Nominativô & Vocativô*); alii pro præpositione *à, ex, de, per*, alii pro *Cum* sc. *causam sociam*; alii pro *Cum, causæ supremæ principalem influxum* indigitante; vel iterum alii pro *Ellipsi* particulæ כ vel אֶל; aut alii aliter demum exponendã

esse

eſſe litigant; ut meritò in eos quadret illud Megalandri noſtri Lutheri *Tom. 8. Jen. Germ. p. 158.* Sie zweiffeln/æquivociren/tappen und ſuchen / wie ein ungelehrter die Claves der Orgelpfeiffen ſuchet und fragt: Biſtus? Biſtus Quibus ergò omnibus ſatisfactum eſſe confidimus in *Diſp. cit. §. 26. usque 38.*

(V) *Infirmitate contrariarum* (I) *prætenſarum rationum, quoad voces*, quaſi (1) particula אֵת fuerit bis repetenda (*è noſtræ verſionis ſenſu*); (2) quaſi הָאִישׁ fuerit pro אִישׁ ponendum; (3) quaſi Accent^{9} — *Tipcha* obſtet noſtræ Appoſitioni. Quæ verò omnia unà cum ἐξθεσισμῷ quorundam, contemtum demum pro clypeô hic obvertentium, quaſi *modô bellum Grammaticale hoc ſit*, (quod nimis ſolenne eſt quibusdam profanis mentibus, meliorum ignaris) diſcuſſimus §. *39. usque 43.*

(β) *Quoad rem ipſam*, quod (1) non *ex Kajinô*, ſed *ex Sethô* Meſſias ſperatus fuerit naſcendus, (quaſi Eva jamtum de Sethô ultra multos adhuc annos naſcendô cogitare potuerit); (2) Quod ſciverit Eva, *Kajinum* fuiſſe *ſemen viri, Meſſiam* autem foret *ſemen mulieris:* quaſi verò ex modô, & circumſtantiâ hâc, de *Semine mulieris tantùm*, ignoratâ, non potuerit Eva credidiſſe Meſſiam θεάνθρωπον: & quæ ſunt levia & ἀσυλλόγιστα alia: de quibus §. *44. usque 55.*

(II) *Autoritatum (contrariarum)*, at nonniſi *Judæorum nonullorum, & quorundam Calvinianorum*, eorumque adhuc inſuper pugnantium inter ſeſe; dum alii *Targum Onkelos* urgent, alii verſionem *Syram*, (fruſtrà licet); alii *Arabicam, Samaritanam, Græcam*, aut *Latinam*, aut harum aliquam ſecutam Occidentales Verſiones: alii *Patres* quosdam aliter ſtatuentes. Quibus omnibus ſatisfactum eſt, §. *56, 57.*

(VI) *Adverſæ ſententiæ periculoſitate.* In quæſtione enim de *Fide Veterum*, & imprimis *Fidelium mundi antediluviani, An illa in Chriſtum, verum Deum & hominem, ejusq; paſſionem ita meritoriâ fuerit directa*, cum *LOCUS* hic noſter, (aliiq; ejusdem generis), pro Affirmativa meritò adducitur, mox omnis ex eô vis argumentandi, memoratis hactenùs Adverſariorum argutiolis & ſtrophis impugnatur & convellitur: eademq; facile incertitudine crediti & agniti ipſis *Meriti Chriſti* neceſſitas, pariter labe-

labefactatur. Quæ omnia cum gravem illum Pii Theologi D. Waltheri Elenchum incurrant, quô *in Offic. Bibl. p. 681.* meritò scribit; *Mysteria Christianæ religionis sic prodere, & impiis Judæis suppeditare arma, quibus ea oppugnent*, NB *PECTORIS CHRISTIANI FACTUM NON EST:* Quod omninò hoc illi Antagonistæ nostri cum auxiliari Syncretistarum cohorte, sibi dictum putent; caveantq;, ne contra illam nostram sententiam (pro Messiâ θεανθρώπῳ in V. T. sic agnitô), temerè adeò pugnantes, potiùs destruere, quàm adstruere Fidei Christianæ Acropolin deprehendantur, *de quo Disp. cit. §. 58. usque 61.*

Vers. II. (236) וַתֹּסֶף *& addidit*) pro וַתֹּסֶף *sec. Reg. 37. Memb. IV. & Reg. 10. Memb. II. num. 2.* à Rad. יָסַף *addidit.*

(237) לָלֶדֶת *adpariendum*) est Infin. cum præf. לְ pro יָלַד, *sec. Reg. 37. Annot. 2. gen.* à Rad. יָלַד, *peperit.*

Vers. III. (238) וַתָּבֵא *& adduxit*) pro וַיָּבֵא *sec. Reg. 36. Memb. III. & Annot. 1.* à Rad. בּוֹא *venit.* Accentus h. l. non est retractus, ob ult. א *p. 32. med.*

Vers. IV. (239) הֲבִיא *adduxit*) pro הֲבִיאוּ *sec. Reg. 36. Memb. III. & Annot. 1.*

(240) וַיִּשַּׁע *& respexit*) pro וַיִּשְׁעֶה *sec. Reg. 33. Ann. 1. lit. β. n. 1. & Reg. 44. lit. δ.* à Rad. שָׁעָה *respexit.*

Vers. VI. (241) לָמָּה *adquid*) de hac partic. *v. Reg. 20. & Reg. 50. Memb. I. lit. β.*

Vers. VII. (242) אִם־תֵּיטִיב *si benefeceris*) pro תֵּיטִיב *sec. Reg. 37. Memb. II.*

(243) שְׂאֵת *accipere. grata oblatio*) pro נְשֹׂא à נָשָׂא *v. Reg. 38. Ann. 2.*

(244) תְּשׁוּקָתוֹ *discursus ejus*) ex תְּשׁוּקָה à Rad. שׁוּק *appetivit, discurrit.*

Vers. VIII. (245) בִּהְיוֹתָם *inesse ipsos*) est Inf. Kal. cum Aff. ם, & præf. ב, citra utrumque est הֱיוֹת *esse*, à Rad. הָיָה *sec. Reg. 33. num. 4. & Reg. 30. Exc. 2.*

(246) וַיָּקֻם *& surrexit*) pro וַיָּקָם *sec. Reg. 10. M. II. n. 2.* quod est pro יָקוֹם *sec. Reg. 36. Memb. I. & Ann. 1.* à Rad. קוּם *surrexit.*

(247) וַיַּהַרְגֵהוּ *& occidit eum*) est 3. sing. Fut. Kal. cum Suff. הוּ *vid.* Schem. Aff. à Rad. הָרַג *occidit.* Regulariter fo-

ret

ret יִהְרֹג & per Anom. יַהְרֹג *sec. Reg. 30. Memb. II. n. 2.* Jam ob Aff. mutatô Cholem in: *sec. Reg. 48. Memb. III. α.* fit concisio ־ֶ־ *sec. Reg. 4.* atque ita est cum ו Convers. וַיַּהַרְגֵהוּ.

Vers. R. (248) צֹעֲקִים *clamantium*) pro צֹעְקִים *sec. Reg. 29. Memb. I. num. 1.* à צָעַק *clamavit.*

Vers. XI. (249) פִּיהָ *os suum*) *v. Reg. 20. Annot. 1. & Reg. 46. Memb. 4. num 2.* à פֶּה *os.*

(250) לַקַּחַת *ad accipiendum*) est Infin. Kal, cum Præf. ל à Rad. לָקַח *accepit, vid. Reg 38. Annot. 3.*

Vers. XII. (251) תֹּסֵף *addet*) pro תַּיְסִיף *sec. Reg. 37. Memb. IV. & Reg. 27. Memb. IV. n. 1.* à Rad. יָסַף *addidit.*

(252) תֵּת־ *dare*) pro נְתֹן *v. Reg. 38. Ann. 3.* à Rad. נָתַן *dedit.*

(253) נָע וָנָד *vagus & profugus*) à נוּעַ & נוּד de וָ pro וְ *v. Reg. 18. Memb. IV. num. 2.*

Vers. XIV. (254) גֵּרַשְׁתָּ *ejecisti*) pro גֵּרַשְׁתָּ cum ר Dagessando, *sec. Reg. 7. Memb. III.* à Rad. גָּרַשׁ *expulit, ejecit.*

Vers. XV. (255) יֻקָּם *vindicabitur*) est 3. sing. Fut. Hoph. pro יָנְקַם *Reg. 38.* & -ult. in ־ mutatô, *sec. Reg. 10. Memb. I.*

(256) וַיָּשֶׂם *& posuit*) à Rad. שׂוּם *vid. sup. num. 138.* וַיָּבֵא de accentu retracto, & ־ in ־ mutatô, *v. Reg. 10. Memb. II. num. 2.*

(257) הַכּוֹת־ *percutere*) pro הַנְכִּיה *sec. Reg. 33. num. 4. & Reg. 38.*

Vers. XVI. (258) וַיֵּצֵא *& egressus est*) pro וַיִּיצֹא *sec. Reg. 37. Memb. II.* de Accent. retractô, *vid. Reg. 10. Memb. II. num. 1.*

(259) מִלִּפְנֵי *à faciebus*) *vid. Reg. 50. Memb. II. lit. β. num. 5.*

(260) וַיֵּשֶׁב *& habitavit*) à Rad. יָשַׁב *vid. sup. num. 233.* וַתֵּלֶד.

Vers. XVII. (261) וַתֵּדַע *& cognovit*) pro וַיִּידֹּע *sec. Reg. 37. Memb. II.*

Vers. XVIII. (262) וַיִּוָּלֵד *& natus est*) pro וַיִּיָּלֵד *sec. Reg. 37. Annot. 3.*

Vers. XIX. (263) שְׁתֵּי *duas*) in Constructô ex שְׁתַּיִם *sec. Reg. 19. Memb. VII.* De Dagesch. in ת *vid. Reg. 6. fin.*

Vers. XXIII. (264) שְׁמַעַן *audite*) pro שְׁמַעְנָה *sec. Reg. 22. Memb. II. num. 3.* quod est pro שְׁמֹעְנָה *sec. Reg. 23. Memb. III. n. 2.* à Rad. שָׁמַע *audivit.*

(265) הַאֲזִינָה *auscultate*) est 2. Plur. Fœm. Imper. Hiph. à Rad. אֹזֶן *auris*. Hinc in Hiph. est הֶאֱזִין *auribus percepit*, ad formam essetהַאֲזִנָה, sed 3. Rad. נ Schva quiesc. notanda ante נ servile abjectum compensatur per Dagesch, *sec. Reg. 39. & Reg. 7. M. IV. Vers.* XXVI. (266) הוּחַל *cœptum est*) pro הָחֵל *sec. Reg. 41. Memb. I. & Memb. V. num. 1.* à Rad. חָלַל *perforavit, vulneravit*, in Hoph. *cœptum est*.

MANTISSA
PSALMI CXLV.

ordine Alphabeticô scripti.

In usum Accentuationis Metricæ, (ut superius Prosaicæ), Collegiis privatis proponendæ; inque ulteriorem praxin Hebræo-Analyticam, proprio in his Marte, ad superiorum tenorem facillimè experiundam.

תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי Vers. (1) הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃
(2) בְּכָל־יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד׃ (3) גָּדוֹל
יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר׃ (4) דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ
וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ׃ (5) הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ
וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה׃ (6) וְעֹזוּז
נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה׃

(1) א. Laudatio (*Psalmus laudatorius*) | Davidis || Exaltabo te | Deus mi Rex || & benedicam Nominituo | in seculum & in æternum ||| *
(2) ב. In omni-die (*quotidie*) benedicam tibi || & laudabo Nomẽ tuum | in seculum & in æternum ||| *
(3) ג. Magnus *est*-Jhovah | & laudandus valdè || & magnitudinisejus | non *est* perveſtigatio ||| * (4) ד. Generatio generationi | laudabit opera tua || & potentias tuas | indicabunt ||| * (5) ה. Decorem | gloriæ Majestatis tuæ || & verba mirabilium tuorum | meditabor (*eloquar*) ||| * (6) ו. Et robur tremendorum tuorum (*operum*) | eloquentur || & magnalia tua enarrabo illa ||| *

(7) ז. Me-

(7) זֵכֶר רַב־טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ
יְרַנֵּנוּ׃ (8) חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם
וּגְדָל־חָסֶד׃ (9) טוֹב־יְהוָה לַכֹּל
וְרַחֲמָיו עַל־כָּל־מַעֲשָׂיו׃ (10) יוֹדוּךָ
יְהוָה כָּל־מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה׃
(11) כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ
יְדַבֵּרוּ׃ (12) לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם
גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ׃
(13) מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֹלָמִים
וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדֹר׃
(14) סוֹמֵךְ יְהוָה לְכָל־הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף
לְכָל־הַכְּפוּפִים׃ (15) עֵינֵי־כֹל אֵלֶיךָ
יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת־
אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃ (16) פּוֹתֵחַ אֶת־יָדֶךָ
וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל־חַי רָצוֹן׃ (17) צַדִּיק
יְהוָה בְּכָל־דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל־
מַעֲשָׂיו׃ (18) קָרוֹב יְהוָה לְכָל־
קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת׃
(19) רְצוֹן־יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת־שַׁוְעָתָם
יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם׃

(7) ז. Memoriam amplæ-bonitatis tuæ | eructabunt || & justitiam tuam|cantabunt||| * (8) ח. Gratiosus & misericors *est* | Jhovah||longus irarum (*longanimis*)|& magnus benignitate ||| * (9) ט. Bonus *est*-Jhovah omnibus | & misericordia ejus *est* | super-omnia-opera ejus ||| * (10) י. Celebrabuntte Jhovah|omnia opera tua||& gratiosi tui benedicēt tibi || * (11) כ. Gloriam Regni tui| prædicabunt || & potentiam tuam eloquentur ||| * (12) ל. Ad notificandas | filiis hominum || potentias ej⁹||& decorem|gloriæ regniej⁹ |||* (13) מ. Regnum tuum | regnum *est* omnium-seculorum || & dominium tuum *est*|in omnem-generationem & generationem||| * (14) ס. Sustentans *est* JHOVAH | omnes-cadentes || & erigens *est* omnes-incurvatos ||| * (15) ע. Oculi omnium | in te sperant || & Tu|dans-eis τὴν-escam eorum | in tempore suô |||* (16) פ. Aperiens *es* τὴν-manum tuam||& saturans *es* omne-vivens | *cum* beneplacitô|||* (17) צ. Justus *est* Jhovah | in omnibus-viis suis||& gratiosus|in omnibus-operibus suis ||| * (18) ק. Propinquus *est* Jhovah | omnibus-invocantibus eum || omnibus | qui invocant eum || in veritate ||| * (19) ר. Voluntatem timentium ipsū faciet || & τὸν-clamorem eorum audiet | & salutem dabit eis ||| *

(20) שׁוֹמֵר יְהוָֹה אֶת־כָּל־אֹהֲבָיו
וְאֵת כָּל־הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד׃
(21) תְּהִלַּת יְהוָֹה יְדַבֶּר־פִּי וִיבָרֵךְ
כָּל־בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם
וָעֶד׃

(20) ש. Custodiens *est* Jhovah | τȣ̀ς-omnes - diligentes ipsum || & τȣ̀ς-omnes impios | disperdet ||| * (21) ת. Laudem Jhovæ | eloquetur os meum || & benedicet omnis-caro | Nomini Sanctitatis ejus || in seculum & in æternum ||| *

Textus plures qui desiderat, adeat nostra BIBLIA PARVA dictorum Classicorum ex universô Codice S. selectorum.

ATRII LINGUÆ S.
PARS IV.
Seu
COMPENDIUM LEXICI HEBRÆI.

Frequentiorum in Sacro Codice vocum 1000. selectarum:

Not. Voces, quarum significatio literatura antiquâ, ut vocant, expressa est, minimum trigesies in Codice S. occurrunt.

אָב Pater
אָבַד periit
אָבָה voluit
אֶבְיוֹן egenus
אָבַל luxit
אֶבֶן lapis
אָדַם rubuit
אָדָם Homo
אַדְמָה hum⁹, terra
אָדוֹן Dominus
אָהַב amavit
אֹהֶל tentorium
אָוָה desideravit
אֱוִיל stultus
אָוֶן iniquitas
אוּר lucere
אוֹר lux
מָאוֹר luminare
אוֹת signum
אָזַן attendit
אֹזֶן auris
אָח frater
אָחוֹת soror
אֶחָד unus
אָחַז apprehendit
אַחֵר alius
אַחֲרֵי post
אוֹיֵב inimicus
אֵיבָה inimicitia
אַיִל aries
אִישׁ vir, aliquis
אִשָּׁה fœmina
אִשֶּׁת idem
אֵל Deus, fortis
אָכַל edit
הֶאֱכִיל *cibavit*
אֱלוֹהַּ DEUS
אָלַם obmutuit
אַלְמָנָה vidua
אָלַף didicit
אֶלֶף mille
אֵם mater
אַמָּה cubitus
אֻמָּה natio
אָמַן fidus fuit
הֶאֱמִין *credidit*
אָמַץ fortis fuit
אָמַר dixit
אִמְרָה *sermo*
אֱמֶת veritas
אָנַף iratus fuit
אַף ira, facies
אָנַשׁ *ægrotavit*
אֱנוֹשׁ homo
אָסַף collegit
אָסַר ligavit
אֹפֶר *cinis*
אָצַר recondidit
אוֹצָר thesaurus
אֹרֶב insidiæ
אֲרִי leo
אֹרַח semita
אָרַךְ prolongari
אֹרֶךְ longitudo
אָרוֹן arca
אֶרֶץ terra
אָרַר maledixit
אֵשׁ ignis
אָשַׁם reus fuit
אָשַׁר beatum prædico
אַשְׁרֵי beatitudines

ב

בְּאֵר Puteus
בָּאַשׁ *fœtuit*
בָּגַד perfidè egit
בֶּגֶד vestis
בָּדָד solus
הִבְדִּיל *separavit*
בָּהַל turbavit
בְּהֵמָה jumentum
בּוֹא venire
בּוּז *contemptus*
בִּין intelligere
בִּינָה prudenria
בּוּשׁ erubescere
בָּזָה sprevit
בָּזַז diripuit
בָּחַן probavit
בָּחַר elegit
בָּחוּר juvenis
בָּטַח confidit
בָּטַל *cessavit*
בֶּטֶן venter
בַּיִת domus
בָּכָה flevit
בְּכוֹר primogenitus
בָּלָה *inveteravit*
בָּלַל *confudit*
בָּלַע absorpsit
בָּנָה ædificavit
בֵּן filius
בַּעַל dominus
בָּעַר exarsit
בָּצַע quæstus
בָּצַר vindemiavit
בָּקַע scidit
בִּקֵּר inquisivit
בֹּקֶר manè
בָּקָר armentum
בִּקֵּשׁ quæsivit
בָּרָא creavit
בַּרְזֶל ferrum
בָּרַח fugit
בָּרַךְ benedixit
בְּרִית fœdus
בָּשַׁל elixavit
בֹּשֶׂם aroma
בָּשָׂר caro
בִּשֵּׂר annunciavit
בַּת filia
בְּתוּלָה virgo

ג

גָּאָה Excelluit
גַּאֲוָה fastus
גָּאַל redemit
גָּבַהּ altus fuit
גְּבוּל terminus
גִּבְעָה collis
גָּבַר prævaluit
גֶּבֶר vir
גִּבּוֹר potens
גַּג tectum
גְּדוּד turma
גְּדִי hœdus
גָּדַל crevit
גָּדוֹל magnus
מִגְדָּל turris
גָּדַר sepsit
גְּדֵרָה sepes
גּוֹי gens
גִּיל exultare
גָּוַע *exspiravit*
גּוּר peregrinari
גֵּר peregrinus
גָּזַל rapuit
גָּחוֹן *venter*
גַּיְא vallis
גָּלָה migravit
גָּלוּת exilium
גָּלַל volvit
גַּלְגַּל circulus, rota
גָּמַל *retribuit*
גָּנַב furatus est
גַּן hortus
גָּנַן protexit
מָגֵן clypeus
גָּעַר increpavit
גֶּפֶן vitis

גּוֹרָל fors
גֹּרֶן area
145 גָּרוֹן guttur
גָּרַשׁ expulit
גֶּשֶׁם imber

ד

דָּבַק adhæsit
דָּבַר locutus est
150 דָּבָר verbum, res
מִדְבָּר desertum
דְּבַשׁ mel
דָּג piscis
דֶּגֶל *vexillum*
דָּגָן frumentum
155 דּוֹד amicus
דּוּם *silere*
דּוּן judicare
דִּין judicium
מְדִינָה *Provincia*
דּוּר habitare
דּוֹר ætas, generatio
דּוּשׁ *triturare*
דַּי *sufficiens*
160 דָּכָא contrivit
דַּל attenuatius
דָּלַג *subsilüit*
דֶּלֶת ostium
דָּם sanguis

דָּמָה similis fuit
165 דְּמוּת similitudo
דָּמַם siluit
דִּמְעָה *lachrymæ*
דָּרַךְ calcavit
דֶּרֶךְ via
דָּרַשׁ inquisivit
170 דֶּשֶׁא herbascere
דֶּשֶׁא herba
דֶּשֶׁן pinguis
דָּת jus

ה

הֶבֶל Vanitas
הָגָה meditatus est
175 הָדָר honor
הוֹד *decus*
הָוָה extitit
הוֹן *opes*
הָיָה fuit
הֵיכָל templum
הָלַךְ ambulavit
180 הָלַל laudavit
תְּהִלָּה laus
הָמָה fremuit
הָמוֹן turba, multitudo
הָפַךְ vertit
185 הָרַג occidit
הָרָה concepit
הָרַס destruxit
הַר mons

ז

זָבַח sacrificavit
190 מִזְבֵּחַ altare
זָהָב aurum
זָהַר splenduit
זָר alienus
זַיִת oliva
195 זָכָה pur^g fuit
זָכַר meminit
זֵכֶר memoria
זָכָר masculus
זִמָּה *scelus*
200 זָמַר cecinit, psallit
מִזְמוֹר psalmus
זָנָה scortatus est
זוֹנָה scortum
זָעַם indignatus est
205 זָעַק clamavit
זָקַן senuit
זָקָן barba
זָרָה זָרַק sparsit
זָרַח ortus est
210 אֶזְרָח indigena
מִזְרָח oriens
זָרַע seminavit
זֶרַע semen
זְרוֹעַ brachium

ח

215 חָבָא abscondit se

חֶבֶל funis
חָבַר associavit se
חָבֵר socius
חָבַשׁ ligavit
חַג festum
חָגַר cinxit
חֲגוֹר cingulum
חָדַל cessavit, desiit
חֶדֶר conclave
חָדַשׁ renovavit
חֹדֶשׁ mensis, novilunium
חִידָה *ænigma*
חוּל dolere
חִיל dolor
חוּץ foris
חוּשׁ festinare
חָזָה vidit
חָזַק invaluit
חָטָא peccavit
חֵטְא peccatum
חִטָּה *triticum*
חַי vivus
חָיָה vixit
חַיָּה vivum animal
חַיִּים vita
חַיִל robur
חֵיק sinus
חָכָם sapiens fuit
חָלָב lac
חָלָה ægrotavit
חֵלֶב adeps
חֳלִי morbus
חִלֵּל profanavit
הֵחֵל incepit
חָלַם somniavit
חָלַף mutavit
חָלַץ liberavit
חָלַק partitus est
חָמַד desideravit
חוֹמָה murus
חָמַל pepercit
חָמַם *incaluit*
חָמַס vim fecit
חֹמֶר lutum
חֲמוֹר asinus
חָמֵשׁ quinque
חֲמִשִּׁי *quintus*
חָנָה castrametatus est
חָנַן gratios fuit
חֶסֶד benignitas
חָסָה confidit, speravit
חָסֵר defecit
חָפַץ voluit
חָפַר puduit
חָפַשׂ scrutatus est
חֲצִי dimidium
חֵץ sagitta
חָצֵר atrium
חֹק statutum
חָקַר investigav.
חָרַב desolatus est
חֶרֶב gladius
חָרַד trepidavit
חָרָה exarsit
חֳרוֹן æstus iræ
חֵרֶם anathema
חָרַף probro affecit
חֶרְפָּה probrum
חָרַשׁ aravit, siluit
חָרָשׁ faber
חָשַׁב cogitavit
חָשַׁךְ obtenebrat
חֹשֶׁךְ tenebræ (est
חָשַׁךְ cohibuit
חָתַם obsignavit
חוֹתָם sigillum
חָתַן affinitatem contraxit
חָתַת consternat fuit

ט

טָבַח Mactavit
טָבַל *intinxit*
טָבַע immergi
טָהֵר purus fuit
טוֹב bonus
טַל ros
טָמֵא inquinat f.
טָמַן abscondidit
טָעָה *erravit*
טָעַם gustavit
טַעַם ratio
טַף parvulus
טָרַף rapuit, discerpsit

ר

300 יְאֹר rivus
יְבוּל proventus
יָבֵשׁ exaruit
יָגַע fatigatus eſt
יָד manus
305 יָדִיד dilectus
יָדָה jecit
יָדָה confiteri
יָדַע novit
דַּעַת ſcientia
310 יְהֹוָה DEUS
יָהַב dedit
יוֹם dies
יָחִיד unicus
יָחַל ſperavit
315 יָחַם incaluit
יֻחַשׂ genealogia
הֵיטִיב benefecit
יַיִן vinum
הוֹכִיחַ arguit
320 יָכוֹל potuit
יָלַד peperit
יֶלֶד puer
תּוֹלְדוֹת generationes
יָלַךְ ivit
325 יָם mare
יָמִין dextra
יוֹנָה columba
יָנַק ſuxit

יָסַד fundavit
330 יָסַף addidit
יָסַר erudiit
מוּסָר caſtigatio
יָעַד indixit
מוֹעֵד feſtivitas
335 הוֹעִיל profuit
יָעַץ conſuluit
יַעַר ſylva
יָפֶה pulcher fuit
מוֹפֵת prodigium
340 יָצָא exivit
הוֹצִיא eduxit
נִצַּב conſtitut⁹ eſt
יָצַר formavit
יָקָר precioſus
345 יָקַשׁ illaqueavit
יָרֵא timuit
יָרַד deſcendit
יָרָה jecit
הוֹרָה docuit
350 תּוֹרָה lex
יָרֵחַ luna
יָרֵךְ femur
יָרַע malefecit
יָרָק olus
355 יָרַשׁ hæres fuit
יָשַׁב ſedit
יֵשׁ eſt
יָשַׁן dormivit
יֶשַׁע ſalus

360 הוֹשִׁיעַ ſalvavit
יָשָׁר rectus fuit
יָתוֹם pupillus
הוֹתִיר reſidu⁹ fuit
יָתֵד clavus
365 יֶתֶר reſiduum

כ

כְּאֵב dolor
כָּבֵד gravis fuit
כָּבוֹד gloria
כָּבַס lavit
370 כֶּבֶשׂ ovis
כֹּהֵן ſacerdos
כֹּחַ robur
כּוֹן aptare
כּוֹס calix
375 כָּזָב mendacium
כּוֹכָב ſtella
כָּלָא clauſit
כֶּלֶב canis
כָּלָה finiri, conſumi
380 כְּלִי vas
כָּלַל perfecit
כַּלָּה ſponſa, nur⁹
כֹּל omnis
כְּלִמָּה ignominia
385 הִכְנִיעַ depreſſit
כִּנָּה cognominavit
כָּנָף ala

כִּנּוֹר cithara
כִּסֵּא thronus

כָּסָה texit
כְּסִיל ſtultus
כֶּסֶל ſtultitia, ſpes
כֶּסֶף argentum
כָּעַס indignatus eſt

כָּף vola
כָּפַר expiavit
כְּפִיר leunculus
כֶּרֶם vinea
כָּרַע procubuit

כָּרַת excidit
כֶּשֶׂב agnus
כָּשַׁל impegit
כָּתַב ſcripſit
כְּתֹנֶת tunica

כָּתַר cinxit
כֶּתֶר corona

ל

לְאָךְ angelus
לְאָכָה opus
לֵב cor
לָבָן albus

לָבַשׁ induit
לַהַב לַהַט flamma
לָוָה mutuò accepit
לוּחַ tabula

לוּן pernoctare
לוּץ deridere
לָחַם pugnavit
לֶחֶם panis
לְחָמָה bellum

לַיִל nox
לָכַד cepit
לָמַד didicit
לִמֵּד docuit
לָקַח accepit

לָשׁוֹן lingua

מ

מֵאָה centum
מָאַן renuit
מָאַס ſprevit
מָדַד menſus eſt

מָהַר feſtinavit
מוּג liquefieri

מוּט nutare
מוּל circũcidere
מוּת mori

מָוֶת mors
מָחָה delevit
מָטִיר depluit
מָטָר pluvia
מַיִם aquæ

מָכַר vendidit
מָלֵא plenus fuit
מֶלַח ſal
נִמְלַט evaſit
מֶלֶךְ rex

מָלַל locutus eſt
מָנָה numeravit
מִנְחָה munus
מָנַע prohibuit
מָסַךְ miſcuit

מָסַס diſſolvit
מָסַר tradidit
מָעַט minui
מְעַיִם viſcera
מָצָא invenit

מַקֵּל baculus
מָרַד rebellavit

מָרַר amarus fuit
מָשַׁח unxit
מָשִׁיחַ Christus
מָשַׁךְ traxit
מָשַׁל præfuit
מֶמְשָׁלָה dominiũ
מָשָׁל parabola
מָתוֹק dulce

נ

נְאֻם dictum
נָאַף adulteravit
נָאַץ irritavit
נָבָא prophetavit
נָבִיא Propheta
נָבַט respexit
נָבַל cecidit
נָבָל stultus
נֶגֶב plaga australis
נָגִיד indicavit
נְגִינָה melodia
נָגַע tetigit
נָגַף percussit
נָגַשׁ accessit
נְדִיב spontaneus
נָדַח impulit
נָדַר vovit
נֶדֶר votum
נָהַג duxit
נָהָר fluvius
נוּד vagari
נוֹד vagus
נָוָה habitavit

נוּחַ quiescere
נוּס fugere
נוּעַ commoveri
נָזַף stillare
נֵר lucerna
נָזַר separavit
נָחַל possedit
נָחַם pœnituit, cõsolatus est
נָחַשׁ auguratus fuit
נָחָשׁ serpens
נְחֹשֶׁת æs
נָטָה inclinavit
מִטָּה lectus
מַטֶּה baculus
נָטַע plantavit
נָטַשׁ omisit
נָכָה percussit
נָכַר agnovit
נֵכָר alienus
נָמַל circumcidit
נָסָה tentavit
נָסַךְ libavit
נֵס signum
נָסַע profectus est
נַעַל calceus
נָעַם amœnus fuit
נַעַר puer
נָפַח flavit

נָפַל cecidit
נֶפֶשׁ anima

נָצַח vicit
נֶצַח æternitas
נָצַל evasit
הִצִּיל eripuit
נָצַר custodivit
נְקֵבָה fœmina
נָקָה innocens
נָקַם vindicavit
נָשָׂא tulit
נָשִׂיא princeps
הִשִּׁיא decepit
הִשִּׂיג attigit
נָשָׁה oblitus est
נָשִׁים mulieres
נָשַׁךְ momordit
נֶשֶׁךְ usura
נְשָׁמָה halitꝰ, anima hum.
נָשַׁק osculatus est
נֶשֶׁר aquila
נָתַן dedit
נָתַק avulsit

ס

סָבַב circumdedit
סָבַל bajulavit
סָגַר clausit
סוֹד arcanum
סוּס equus
סוֹף finis
סוּר recedere
סָחַר negotiatus est
סָכַךְ texit

סֻכָּה turgurium
כָּלַח condonavit
סָלַל aggregavit

סֶלַע petra
סָמַךְ fulcivit
סַעַר turbo
סָפַר planxit
סָפַר numeravit

סֵפֶר liber
סָרַת latuit

ע

עָב nubes
עָבַד ſervivit
עֶבֶד ſervus

עָבַר tranſiit
עֵגֶל vitulus
עֲגָלָה plauſtrum
עַד ſeculum
עֵד teſtis

עָדָה ornare
עֶדֶן voluptas
עֵדֶר grex

עֶרֶס perverſitas
עָוֶל iniquitas
עוּף volare
עוֹף avis
עוּר evigilare
עִוֵּר cœcus
עֵז capra
עָזַב deſeruit

עָזַז roboravit
עָזַר juvit
עֵזֶר adjutorium
עָטַר cinxit, coronavit
עַיִן oculus

מַעְיָן fons
עִיר urbs
עַיִר pullus aſini
עָלָה aſcendit
הַעֲלָה obtulit

עֶלְיוֹן excelſus
עָלֶה folium
עוֹלֵל parvulus
עָלַם occultavit
עוֹלָם ſeculum

עַלְמָה virgo
עָמַד ſtetit
עָמָל labor

עָמֹק profundus fuit
עָנָה reſpondit

עִנָּה afflixit
עָנָו manſuetus
עָנִי pauper
עָנָן nubes
עָפָר pulvis

עֵץ lignum
עָצַב doluit
עֶצֶב dolor
עָצֵל piger
עֶצֶם os oſſis

עָצַר clauſit
עָקֵב calcaneus
עֶרֶב veſper
עֶרְוָה nuditas
עוֹר cutis

עָרַךְ ordinavit
עָרְלָה præputium
עָרַם aſtutus fuit
עֵרֹם nudus
עֹרֶף cervix

עֵשֶׂב herba
עָשָׂה fecit

מַעֲשֶׂה opus
עָשָׁן fumus
עָשַׁק oppreſſit
עָשִׁיר dives
עֶשֶׂר decem
עֶשְׂרִים viginti
עֵת tempus
עָתִיד paratus
עָתַר oravit

פ

פָּאַר ornavit
תִּפְאֶרֶת gloria
פָּגַע occurrit
פָּדָה redemit

פֶּה os oris
פַּח laqueus
פּוּץ diſpergi
פּוּר frangere
פֻּז obrizum

פַּחַד pavor
פַּחַת fovea
פָּטַר dimiſit
פָּלָא mirabile
פִּלֶגֶשׁ Concubina

פָּלַט evaſit
פָּלַט eripuit
הִתְפַּלֵּל oravit
תְּפִלָּה preces

פָּנָה reſpexit
פָּנִים facies
פָּסַח tranſiit
פִּסֵּחַ claudus
פֶּסֶל ſculptile
פָּעַל fecit
פֹּעַל opus
פָּצַע vulnus
פָּקַד viſitavit
פָּקִיד præfectus
פָּקַח aperuit
פַּר juvencus
פָּרַד ſeparavit
פָּרַח effloruit
פְּרִי fructus
פָּרַס diviſit
פָּרַץ rupit
פָּרַק laceravit
פָּרַשׂ expoſuit
פָּרַשׂ expandit
פָּשַׁט ſpoliavit
פָּשַׁע prævaricatus eſt
פָּתָה pellexit
פָּתַח aperuit
פֶּתַח oſtium
פָּתַר interpretatus fuit

צ

צאן pecus

צָבָא exercitus
צְבִי decus
אֶצְבַּע digitus
צַד latus

צֶדֶק juſtitia
צַדִּיק juſtus
הִצְדִּיק juſtificavit
צֹהַר lumen
צוּד venari

צִוָּה præcepit
מִצְוָה præceptũ
צוֹם jejunium
צוּף favus
צוּק anguſtiare

צוּר arctare
צַוָּאר collum
צָחַק riſit
צִיץ flos
צֵל umbra

צָלַח proſperfuit
צֶלֶם imago
צֵלָע coſta
צָמֵא ſitivit
צָמַח effloruit

צֶמַח germen
צָעַד greſſus
צָעַק clamavit

צָעִיר parvus
צָפָה ſpeculatus eſt
700 צָפַן abſcondit
צִפּוֹר ſeptentrio
צִפּוֹר avis
צָרַף conflavit
צָרַר ligavit

ק

705 קָבַל accepit
קָבַץ collegit
קָבַר ſepelivit
קָדַם antevertit
קֶדֶם oriens
710 קָדַשׁ ſacrũ eſſe ſ. fieri
קָדוֹשׁ ſanctus
קְדֻשָּׁה ſanctitas
קָהָל cœtus
קָו linea
715 קָוָה expectavit
מִקְוֶה congregatio
תִּקְוָה ſpes
קוּט faſtidire
קוֹל vox
720 קוּם ſurgere
מָקוֹם locus
קוּץ tædere
קוֹץ ſpina
קַיִץ æſtas
725 קָטֹן parvus

קָטַר ſufflitũ fecit
קִיר paries
קָלָה vileſcere
קָלַע ſculpſit
קָלַל levis fuit
730 קִלֵּל maledixit
קֶמַח farina
קֶמֶץ pugillus
קָנָא invidit
קִנְאָה zelus
735 קָנָה acquiſivit
מִקְנֶה poſſeſſio
קָסַם divinavit
קֵץ finis
קָצָה amputavit
740 קְצַף fervor iræ
קָצַר amputavit
קַר frigus
קָרָא vocavit
קָרַב appropinquavit
745 קֶרֶב intimum
קָרְבָּן oblatio
קָרָה accidit
קִרְיָה urbs
קֶרֶן cornu
750 קָרַע rupit
הַקְשִׁיב auſculta-
קָשֶׁה durus (vit
קָשַׁר ligavit
קֶשֶׁת arcus

ר

755 רָאָה vidit

מַרְאֶה conſpect9
רֹאשׁ caput
רִאשׁוֹן primus
רֵאשִׁית principiũ
760 רָבַב multiplicavit
רַב multus
רָבָה multiplicari
אַרְבַּע quatuor
רָבַץ cubavit
765 רָגַז commot9 f.
רֶגֶל pes
רֶגַע momentum
רָגַשׁ tumultuat9
רָדָה dominatus est
770 תַּרְדֵּמָה ſopor
רָדַף perſecut9 eſt
רוּב litigare
רוּחַ ſpiritus
רוּם exaltari
775 רוּעַ malum eſſe
רַע malus
רוּץ currere
רוּשׁ depauperare
רָחַב dilutavit
780 רֹחַב latitudo
רוּחַם miſert9 eſt
רֶחֶם uterus
רָחַץ lavit ſe
רָחַק procul fuit
785 רֵיחַ odor
הֵרִיעַ clanxit

evacua-

רִיק evacuavit
רָכַב equitavit
רֹכֵל mercator

רָמָה jecit
מִרְמָה dolus
רָמַשׂ reptare
רֶמֶשׂ reptile
רָנַן cantillavit
רֵעַ ſocius

רָעַב eſuriit
רָעָה pavit
רָעַשׁ tremuit
רָפָא ſanavit
רָפָה debilis fuit

רָצָה voluit
רָצַץ conterere
רָקַע expandit
רְקִיעַ expanſio
רָשַׁע improbè egit
רֶשֶׁף pruna

רֶשֶׁת rete

ש

שָׁאַב hauſit
שָׁאָה vaſtari

שָׁאַל rogavit
שְׁאוֹל ſepulchrũ

שָׁאַף hauſit
שָׁאַר reliquus fuit
שְׁאֹר fermentum
שְׁבִי captivitas
שָׁבַח laudavit

שֵׁבֶט virga
שָׁבַע ſeptem
שְׁבִיעִי ſeptimus
שָׂבַע ſatur fuit
נִשְׁבַּע juravit

שָׁבַר fregit
שֶׁבֶר ſperavit
שֶׁבֶר annona
שָׁבַת ceſſavit
שָׂגַב elatus fuit
שָׁגָה erravit
שָׁדַד vaſtari
שַׁדַּי omnipotens

שָׂדֶה campus
שֶׂה pecus
שָׁוְא vanitas
שׁוּב redire
הֵשִׁיב reduxit

שָׁוָה æqualis fuit

שׁוֹט ſcutica
שִׁים ponere
שִׁיעַ vociferari
שִׁיף conterere
שִׁיק appetere

שִׁיר canere
שִׁיר canticum
שׁוֹר bos
שַׂר princeps
שִׂישׂ lætari

שִׁית ponere
הִשְׁתַּחֲוָה incuravit ſe
שָׁחַט mactavit
שָׁחַק luſit
שָׁחֹר niger

שַׁחַר aurora
שָׁחַת corrupit
שָׁטַף mundavit
שָׁכַב jacuit
שָׁכַח oblitus eſt

שָׁכַל orbus fuit
שָׂכַל proſper fuit
prudenter egit
הִשְׂכִּיל intellexit

inge-

שְׁכֶם humerus
שָׁכַן habitavit
שָׁכַר ebrius fuit
שָׂכָר merces
שֶׁלֶג nix
שָׁלַח misit
שֻׁלְחָן mensa
שִׁלְטוֹן dominiũ
הִשְׁלִיךְ abjecit
שָׁלַל spoliavit
שָׁלֵם perfecit
שָׁלוֹם pax
שִׂמְלָה vestis
שָׁלוֹשׁ tres
שָׁמַיִם cœli
שֵׁם nomen
הִשְׁמִיד perdidit
שִׂמְחָה lætitia
שְׂמֹאל siniſtra
שָׁמֵם deſolatꝰ eſt
שֶׁמֶן pinguedo
שְׁמֹנֶה octo
שָׁמַע audivit
שָׁמַר cuſtodivit
שֵׁן dens
שָׂנֵא odio habuit
שָׁנָה annus

שְׁנַיִם duo
שֵׁנִי ſecundus
שָׁעָה reſpexit
נִשְׁעַן innixus eſt
שַׁעַר porta
שְׂעָר pilus
שִׂפָה labium
שִׁפְחָה ancilla
שָׁפַט judicavit
שָׁפַךְ fudit
שָׁפַל humiliavit
שָׁפַר pulcher fuit
שַׂק ſaccus
הִשְׁקָה potavit
שָׁקַט quievit
שָׁקַל ponderavit
שִׁקּוּץ abominatio
שֶׁקֶר mendaciũ
שָׂרַף uſſit, combuſſit
שָׂרַץ reptare
שֶׁרֶץ reptile
שֹׁרֶשׁ radix
שָׁרַת miniſtravit
שֵׁשׁ ſex
שִׁשִּׁי ſextus
שָׁתָה bibit
שָׁתַל plantavit

ת

תְּאֵנָה ficus

תֵּבָה arca
תֵּבֵל orbis
תְּהוֹם abyſſus
תָּוֶךְ medium
תָּלָה ſuſpendit

תָּמַהּ miratus eſt
תָּמַךְ ſuſtentavit
תָּמִים perfectus
תָּמָר palma
תַּנִּין draco

תּוֹעֵב abominatus eſt
תָּעָה erravit
תֹּף tympanum
תָּפַשׂ prehendit
תָּקַע fixit

תֵּשַׁע novem
תְּשִׁיעִי nonus

APPEN-

APPENDIX
PARTICULARUM SEPARATARUM

I. Pronomina
v. Gr. à pag. 74. ad 81.

II. Adverbia,

(α) Loci:

אַי, אַיֵּה, אָנָּה ubi?
אֵיפֹה ubinam?
אָן, אָנָה quò?
פֹּה hic, huc.
מִפֹּה, מִפֹּא hinc.
הֵנָּה, הֲלוֹם huc
הֵנָּה וָהֵנָּה huc & illuc.
עַד־הֵנָּה usq; huc.
עֵרְנָה, עֵרֶן idem.
שָׁם ibi
מִשָּׁם inde.
הֶלְאָה ultra, trans.
מֵהֶלְאָה longè, ultrà.
מִבַּיִת intus.
חוּץ, חִיצָה foris.
חִיצוֹן exterior.
תִּיכוֹן medianum.
קֶרֶב intimum.
פְּנִימָה intrinsecus.
מִלִּפְנִים
פְּנִימִי interior, intimus.
מַעְלָה suprà.
מֵעַל desuper.
מַטָּה infrà.
פָּנִים ante.
אָחוֹר retrorsum.

(β) Temporis.

מָתַי, לָמָתַי quando.
עַתָּה jam, nunc.
אָז, אָזַי tunc.
בֹּקֶר manè.
הַיּוֹם hodiè
יוֹמָם interdiu,
תָּמוֹל heri.
שִׁלְשׁוֹם nudiº 3tiº.
מָחָר cras.
מִלְּפָנִים ãte, olim.
קֹדֶם pridem.
כְּבָר jampridem.
תָּמִיד jugiter.
עַד־כִּי, עַד־אָם donec.
עַד־כֹּה hucusq;
עַד־כָּן hactenus.
כַּאֲשֶׁר cum.
טֶרֶם antequam.
מְהֵרָה citò.
אַחֲרֵי post.

(γ) Numeri.

אַחַת primò, semel
שֵׁנִית secundò.
שְׁלִישִׁית tertiò.
רְבִיעִית quartò.
חֲמִישִׁית quintò.
שִׁשִּׁית sextò.
שְׁבִיעִית septimò.
שְׁמִינִית octavò.
תְּשִׁיעִית nonò.
עֲשִׂירִית decimò.
כַּמָּה quot?
אַחַת־פַּעַם unâ vice.
פְּעָמַיִם bis
שָׁלֹשׁ פְּעָמִים tribus vicibus, ter.
מֵאָה פְּעָמִים centies.
אֶלֶף פְּעָמִים millies.

(δ) Qualitatis.

חִנָּם gratis
רֵיקָם fruſtrà.
שָׁוְא vanè

(ε) Interrogandi

הֵיךְ, אֵיךְ, אֵיכָה qnomodo?
אֵיכָנָה quando?
לָמָּה מַדּוּעַ quare?
הֲגַם num etiam?
הֲאַף numquid?
הֲכִי anquia, annon
הֲלֹא an non?
הֵן ſi, an? num?

(ζ) Affirmandi.

כֵּן, כָּכָה ſic, ita.
כָּךְ, כְּכָה id.
אָכֵן certè, verè.
אָמְנָם, אֱמֶנָה omninò, revera.
אוּלָם verè.
גַּם, אַף etiam, quinimò.
בְּשִׁגַּם eò, quod etiam.

(η) Negandi

לֹא, אַיִן non
אַיִן non, nihil
בַּל, בְּלִי, בִּלְתִּי non, ſine.
מִבְּלִי absque
פֶּן ne forte

(θ) Dubitandi.

אוּלַי fortaſſis.
כְּאַיִן ferè, penè.

(ι) Intenſionis.

יוֹתֵר nimium.
מְאֹד valdè.
פִּתְאֹם, פֶּתַע ſubitò, repentè.
אַף־כִּי quãtò magis in Orat. Affir. vel quatò minùs in Orat. Negat.

(κ) *Diminuēdi.*

לְאַט sensim.
מְעַט parum.
כְּאַיִן ferè.

(λ) *Similitudinis.*

כֹּה, כֵּן sic.
כְּמוֹ sicut.
כָּל־עֻמַּת quemadmodum

(μ) *Congregādi.*

כְּאֵחַד, יַחְדָּו, יַחַד unà, simul, pariter.

(ν) *Excludendi.*

לְבַד seorsim.
אַךְ, רַק duntaxat.
זוּלַת præter, nisi.
לוּלֵי, לוּלֵא nisi, si, non.
בִּלְעֲדֵי præterquā.

III. Præpositiones.

מִן, מִנִּי, מִנֵּי, מִדֵּי à, abs, ex, de.
בְּדֵי in, juxta.
אֶל, אֱלֵי ad, apud, in, juxta.
אֵצֶל apud, penes, juxta.

אֶת־ not. Acc. C.
אֵת cum.
עִם cum.
עִמָּדִי mecum.
בֵּין בֵּינוֹת inter.
לְפִי juxta, secundū
נֶגֶד נוֹכַח coram
מוּל coram, è regione.
לְעֻמַּת, קָבוּל, לְעֻמּוֹת coram, ex adverso, è regione.
לִפְנֵי coram.
לִפְנַי anterius.
אַחַר אַחֲרֵי post, posteà.
אָחוֹר retrò, retrorsum.
אֲחוֹרַנִּית retrorsum.
עַל super, in, ad.
מֵעַל, מִמַּעַל desuper.
מַעְלָה sursum.
תַּחַת sub, subter, pro.
תַּחְתִּי inferior.
תַּחְתּוֹן id.
מַטָּה infrà, infernè
חוּץ extrà.
סָבִיב circum.
עֶבֶר cis.
חֵלֶף pro, vice.
בַּעַד super, pro.

בִּגְלַל propter causâ.
עַל אוֹדוֹת idem.
בַּעֲבוּר propterea, quod.
עֵקֶב idem.
אֲשֶׁר quia, eò, quod.
לְמַעַן, יַעַן propterea.
בְּשֶׁל propter.

IV. Conjunctiones.

(α) *Conditionales.*

אִם, לוּ si.
כִּי־אִם quodsi
אִם לֹא nisi.
לוּלֵא, אִלּוּ nisi.

(β) *Disjunctivæ*

אוֹ aut.
לֹא־כֵן secus.

(γ) *Adversativæ.*

אַךְ verùm.
עֲבָל veruntamen.
כִּיאִם etiamsi, sed.

(δ) *Causales.*

כִּי quod, quia.
יַעַן quia.
עֵקֶב eò, quod.

V. Interjectiones.

(α) *Comminātis*

אוֹי אִי, væ!

(β) *Dolentis.*

הוֹי, אוֹי, אָח, אֲבוֹי, אוֹיָה, הָהּ, אֲהָהּ, אַלְלֵי, הוֹ־הוֹ.

(γ) *Optantis.*

אַהֲלֵי, לוּ ah! אֲבִי
כִּי־יִתֵּן utinam

(δ) *Gaudentis.*

הֵידָד, הֵד, הֶאָח,

(ε) *Detestantis.*

חָלִילָה absit.

(ζ) *Hortantis.*

אָנָּא, בִּי, נָא quæso
הָבָה age.
הָבוּ agite.

(η) *Demonstrantis.*

הִנֵּה, הֵן ecce!

(θ) *Asseverantis*

אָמֵן vere!

FINIS.

ATRII

ATRII LINGUÆ S.
PARS V,
seu
INDEX Anomalorum Difficiliorum ex Codice Hebræo in HEBRAISMO RESTITUTO Dn. D. Wasmuthi enucleatorum, allegatis semper illius paginis & lineis.

(Quæ circa hujus Indicis rectum usum sint observanda, inveniet B. Lector suprà in Consilio nostro.)

א

אַבֶּרְךָ 97, 3.
אֵבוּשׁ 161,1.
אֲבִי 169,29.
אֶגְאַלְתִּי 201,5.
אַגִּדֶנּוּ 239,1.
אֶדַּדֶּה 187,6.
אָדוֹשׁ 161,15.
אֶדֹּם 194,18.
אֲדַמְדַּפּוֹת 228, 3.
אֶדַּמֶּה 187,5.
אֵהָב 112, 8.
אַהוֹדֶנּוּ 178,25.
אֱהִי 144,1. 147,8.
אֶהֱמָיָה 153, 8.
אַהַרְגָה 205, 13. 112,23.226,3
אֵחַתָּה 191,27.
אוֹדֶךָ 238,13.
אוֹצִיאָה 178, 7.
אוֹצְרָה 112, 6.
אוֹד 160,4.
אִוָּרֵשׁ 93,6.
אַזִּין 12, 4.
אַזְלַת 157, 24.
אֱזָרָה 138,9. 209,11.
אֵחוּלָה 165, 1.
אַחְדְּלָה 205,12.
אֶחֱזִי 249, 22.
אֲחָזָתָה 252,2.
אֵחַל 191,18.
אֵחַר 112,9.
אֶחֱרוּ 97,1. 206,3.
אָט 145,17.
אֹיִבְךָ 250, 20.
אִיבַשׁ 174,15.
אַיְסִירֵם 172,23.
אִיעֲצָה 177, 2.
אִירָא 201, 19.
אֵיתָם 191, 26.
אִישָׁנָה 177, 23.
אִכּוֹל 204,15.
אֶכּוֹת 194,20.
אָכְלָה 248,22.
אֲכֶלְךָ 151,22,205,25
אִכַּף 195, 29.
אֶכְּרָה 90,13.150,28
אֱלִי 107,22.
אֶמְאָסְאֵךְ 245,10.
אֲמִילָם 202,20 237,6.
אֶמְלַל 98,25.
אָמְרֵ 204,13.
אֶמְרָתוֹ 206,5.
אֲמִתּוֹ 186,22.
אֶנְהָגְךָ 245,9.
אֲנוּהוּ 183,16.
אָנוּשָׁה 90,2.203,11 245,29.
אֲנַקְךָ 238, 14.
אַנְשֵׁי 233, 1.
אסוֹר 107,29.
אֹסִיפְךָ 112, 4.
אֲסִיפֵם 112, 5.
אֲסָעֲרֵם 97, 4.
אָסֹף 107,29.
אֹסְפָה 112,2.
אֹסִפְךָ 250, 28.
אֶסֹּר 172,22.
אֶסָּרֵם 172,22.209,6 246, 11.
אֶעֶוְבֶךָ 238, 17.
אַעֲלֶה 137,17.205,11
אַפְאֵיהֶם 237,8.
אֵפוּ 107,25.
אַפִּי 186,23.
אֶפְשָׁעָה 209, 4. 246,8.
אֶצְוָרְךָ 173,16.
אַצִּיעָה 173, 8.
אֲצִיתֶנָּה 173,25.
אֶצֵּק 173,10.
אֶקֹּב 194,18.
אֲקַיֵּמָה 171, 27.
אֵקֵל 191,23.
אֶקְרָאָה 133,5.202,11
אִקָּרֶה 138, 27.
אַרְאֶךָ 238,10.
אָדָה 194,4.
אֹרוּ 160,7.190,4.
אָרוֹתִי 190,11.
אֵרוֹמָם 171,5.199,5 34,18. 151,19.
אֲרַיָּוְךָ 169,25.
אֲרִיקֵם 244,16.
אֲרֹמִמְךָ 243, 1.

אַרְנִן 193,18.
אֲרָרָה 208,27.
אֶשָּׂא 182, 13.
אֶשְׁבָּה 176, 6.
אַשְׁפְּאִילָה 102, 13.
אֶשְׁעָה 137,23.
אֶשְׁקָוטָה 209,2.
246.5,6,7,4.
אֶשְׁקָלָה 209,4.
אִשְׁתּוֹלָלוּ 118,24.
אִשְׁתּוֹמֵם 199, 1.
אֶשְׁתָּלֶנּוּ 246, 10.
אֶשְׁתַּעֲשַׁע 105, 27.
אֵתָיו 107,26.
אֹתִיּוֹת 153,5.
אֶתֵּן 182,17.
אֶתְנַחֵם 105, 2.
187, 14.
אֲתָנוּ 155, 4.
אֶתְקוֹטָט 171, 4.

ב

בָּאוּ 168,11.
בֹּאוּ 160, 10.
בָּאשׁוֹ 115, 16.
בָּאת 7, 27. 169, 2.
בִּבְנוֹתַיִךְ 248, 8.
בְּגִיחוֹ 164,26.
בָּה 159,17.
בְּהִזָּרֹתֵיכֶם 248, 8.
בְּהִלּוֹ 196, 24.
בְּהִנְדּוֹף 200,29.
בְּהַצּוֹתוֹ 151,10.
בְּהָרֵג 58, 27.
94, 13.
בָּהְשַׁמָּה 59, 24.
197,5.
בּוֹאָנָה 46, 7.
בּוֹשׁ 160.4.
בּוֹשְׁסֶכֶם 247, 8.
בֵּן 160, 5.
בָּזְאוּ 197,14.
בָּזָה 167,7.
בְּחוּקֵי 204, 2.
בְּחֶטְאָה 248,20.
בִּין 164,27.
בָּכוֹ 139, 21.
בְּכִיָּה 153,3.
בִּכְשָׁלוֹ 58, 30.
בִּכְתָב 202,19.
בְּלִדְתָּהּ 249,28.
בְּמֻוָתֵי 215, 11.
בֵּן 207, 12.
בַּעֲטֵף 58,28.94,15.
בְּעָיוּ 152, 16.
בְּצַדֶּקְתֵּךְ 46,24.
בְּקִצְפְּךָ 206, 6.
בְּקִצְרֶךָ 247,10.
בְּרַאֲךָ 250,26,
בְּשֶׁתְּ 160,6.
בִּתְבוֹנָם 219, 13.
בִּתּוֹ 186,22.
בְּתוֹכָהְנָה 46,12.
בִּתְקֹמְמֶיךָ 171,15.

ג

גֵּאָיוֹת 227, 5.
גָּאֳלֵי 207,20.
גּוֹזִי 161,21.
גָּזִי 190,26.
גֵּיאוֹתֶיךָ 227, 5.
גִּיל 164, 27.
גַּל 147, 20. 194, 3
גִּלְגַּל 198, 24.
גֻּלָּה 219, 9.
גְּמָלַתּוּ 252,16.
גְּנֻבַתִּי 48, 2.
גָּעוֹ 139,24.
גִּשְׁתּוֹ 250,7.

ד

דֹּחוּ 149, 21.
דִּיגוּם 164,19.
דִּין 164,24.
דַּלְיוֹ 152, 15.
דָּלִיּוֹתָיו 215, 2.
דֵּעָה 180, 15.
דְּקָרֻהוּ 204,7.

ה

הַאדְרוֹשׁ 94, 10.
הֶאֱזִינוּ 102,8.
הֵאָכֹל 93, 30.
הַב 179,16.
הֲבָאת 158,6.169,6
הָבָה 179,17. 242,7.
הָבִיא 168, 26.
הֲבִיאֲךָ 209,13.
הַבִּיט 101,4.
הִבָּרוּ 188, 1.
הֹגוֹ הָגוֹ 139,24.
הֶגְלָה 137,2.206,3.
הֵדַק 189,3.
הִדְרִיכָהּ 206, 23.
הֲדַשְׁנָה 200,23.
הֱוֵא 108, 4.
הוֹבָא 169,5.
הוֹדוּ 150, 4.
הוֹדַע 178,16.
הוֹיָה 148,19.
הוּכָּה 13,12.
הוּכָן 170,5.
הוּלֶּדֶת 180,27.
הוֹנוּ 149,28.
הַוְצֵא 181, 23.
הוֹרַדְתֵּנוּ 253; 4.
הוֹדֵנִי 152, 2.
הוֹרֵת 155,20.
הוֹשְׁבֹתִים 178, 12.
199,23.
הַוְשַׁד 178.16.102,27
181,24.
הַזּוּרָה 136, 27.
הִזַּכָּה 104, 15.
הִזַּכּוּ 150, 16.
הֶחְבְּאָתָה 45, 18.
135, 12.
הֶחֱדַלְתִּי 103, 12.
הֶחֱלִי 137,6.
הַחֹלֵם 244, 11.
הֶחֱשׁוּ 150, 3. 206,1.
הַחֲתַתִּי 193, 14.
הִטָּהֲרוּ 104, 18.
187,8.
הִטֶּהָרוּ 105.8.
הֵטִיבֹתִי 166, 16.
199, 25.
הֶטַּמָּאָה 135, 24.
187,9.
200,25.
הִטַּתּוּ 252,20.

הָיִד 204,9.
הָיֹה 139,20.
הֲיִי 108,8.
הָיִית 8,7. 156,3.
הַךְ 147,26.
הֻכַּבֵּס 200, 24.
הֶכְלַמְנוּם 102, 3. 137,4. 206,11.
הֵכַנּוּ 164, 10.
הֻכַּתָּה 196,28.
הֶלְאַת 154,21.
הֻלֶּדֶת 180, 27.
הֹמִיָּה 153,4.
הֻמְּכוּ 196,26.
הַמֻּמָּוֹתִים 170, 4.
הִמֵּס 188,19.
חִמְסִיוּ 149, 16.
הַמַּעֲלֵם 203, 3.
הֵמַתִּי 164,9.
הֲמִתֶּם 164,12.
הִנַּבֵּאתִי 187,11.
הִנִּיחַ 172,16.
הַנֵּחַמִּים 174,28. 195, 8.
הִנְחַמְתִּי 105, 8. 187, 11.
הֻנִּיחָה 172, 20. 179, 7. 200. 12.
הֲנִסָּה 137,24.
הִנָּתוֹן 93,30.
הֻסַּג 165, 28.
הָסוּרִים 12, 8.
הֵסַתָּה 162, 15.
הֵעֲבַרְתָּ 113,23.
הַעֵדֹתָה 163, 27. 166, 14.
הַעִדֹּתִי 166,13.
הֵעֵזָה 188,29.
הַעִירוֹתִי 166, 13.
הַעַל 146,23.
הֵעֲלָב 113,24. 203,4
הֹעֲלָה 137, 10. 203, 20.
הֵעָלוּ 149,4.
הֶעֱלִיתֻנוּ 253, 8.
הֹעֲלָתָה 154, 24. 203, 21.
הֶעָשׂוּ 142, 4.
הֶעָשׂוֹת 94, 14.
הֶפְדָּה 137, 3. 206, 10.
הֵפַר 163, 3.
הֲפִתִּיתָ 197, 20. 199, 26.
הַצֵּג 173,6.
הִצּוּ 149, 27.
הִצְטַיַּדְנוּ 171,24.
הַצֵּיב 172, 28.
הִצִּית 173,22.
הֵצַר 163, 3.
הִצִּיתוּהָ 173, 24.
הִצַּתִּי 173, 23.
הֲקֵאתוֹ 135,17. 169.
הַקּוֹמִים 161,22. (17.
הָקִים 162, 18.
הִקִּיף 173,27.
הֶקִיצוֹתִי 166, 16. 209,14.
הֵקַל 189,3.
הֻקַּם 165,27.
הַקֶּף 173,29.
הִקְצוֹת 100, 16. 140, 26.
הֵקֵרָה 163,1.
הֶרְאָה 137,3. 206,8.
הַרְאֵיתִי 156, 6. 205,15.
חֶרֶב 147,22.
הַרְבָּה 140, 25. 202, 22.
הָרָה 205,22.
הָרוֹ 139, 23.
הָרִיוֹתָיו 215, 2.
הֻרַיִם 170,10.
הֵרֹמּוּ 188, 16. 192, 3.
הַרְנִינוּ 193, 17.
הֵרַע 163,4.
הֶרֶף 147,22.
הִרְצָת 157, 27.
הִשְׁאִלְתִּיהוּ 260,20
הָשַׁב 162, 20.
הִשָּׁה 151, 28.
הֵשַׁח 189, 2.
הֶשִׁיבוֹתָ 166, 15. 209, 14.
הִשָּׁמְדָךְ 236, 16.
הַשַּׁמָּה 197, 3.
הֵשַׁמּוּ 189,5.
הַשְׁמֵם 193,17.
הָשַׁע 147, 24. 162, 19.
הִשְׁתַּחֲוָה 153,22.
הִשְׁתַּעַשְׁעוּ 150,26.
הִתְבּוֹנָן 171,3.
הִתְגַּלְגָּלוּ 198, 16.
הִתְגַּעֲשׁוּ 200,27.
הִתְוַדַּע 181, 10,12.
הֵתַו 189,4.
הִתְחַל 147,28,
הֵתָיוּ 107,25.
הֲתֵיטְבִי 174, 28.
הֵתֵל 16,9.
הִתְמַהְמֵהַּ 156,22.
הֵתַמּוּ 189,6.
הָתְפָּקְדוּ 200, 22. 207, 16.
הִתְרֹעָעִי 171, 11.
הִתְשׁוֹטַטְנָה 104,8 171,11.

ו

וַאֲעֹשֶׁר 101, 12.
וַאֲעַנֶּה 12,1. 138,9.
וָאַעַל 144, 21.
וָאֶפֶת 142, 17.
וָאֵרָא 142, 17.
וָאֵדָא 143, 16.
וָחָיָה 154, 18.
וַיֹּאֶל 138, 22. 199, 20.
וַיֵּאָצֶל 102, 26.
וַיֵּאֶת 144,24.
וַיַּגֶל 196,10.
וַיַּדָּא 145, 8.
וַיְהִי 143,28.
וִיהִי 147, 4.
וַיּוֹחֶד 102, 21. 112, 10.
וַיּוֹד 145,21.

וַיָּ֣ן 143,13.145,16
וַיָּחֵ֣י 144,1.(205,2.5
וַיָּחֶל 163,17.181,8.
וַיַּחַן 144,27.
וַיַּחַץ 144,17.
וַיָּט 143, 22.
וַיָּיף 143,24.
וַיְיצֶר 173,18.177,6.
וַיֵּיקַץ 174,1.177,11.
וַיִּישָׁרֵם 130,23.181,
וַיַּעַט 144,17. (21.
וַיִּפֶּר 145, 4.
וַיְצַר 173, 18.
וַיִּרָא 146,9 205,14
וַיָּרֶךְ 145,28.
וַיֵּרֶד 196, 9.
וַיָּרֶם 150,2.
וַיָּשֶׁב 146,1.
וַיָּשֶׁק 146, 6. 208,
וַיַּשַּׁע 143,12. (14.
וַיִּשְׁתְּ 146, 1.
וַיִּתְּאַ 144,23.
וַיִּתְּוּ 142,20.202,16
וַיִּתַּע 143,13. 145,6.
וַנָּחֵז 143,29.
וַתִּבְךְּ 146,2.
וַתִּהִי 144,3.
וַתֵּהַר 144, 21.
וַתְּהַר 178,15.
וַתְּרֻשֵּׁב 147, 2.
וַתַּחַן 132,20.
וַתַּחַשׁ 175, 17.
וַתִּינָק 144,10.
וַתִּכְבַּהּ 145,3.
וַתֶּמֶס 163, 13.
וַתֶּסַר 144,18. 163,
וַתֶּעַר 163,11. (14.
וַתָּקָם 146, 10.
וַתֵּרֶה 196,6.207,12
וַתֵּרֶץ
זַחֲמַתּוֹ 252, 22.
זוּנָה 136,27.203,29.
זוֹרֶה 161,26.136,25.
זְעֻמָּה 203 , 19.
249,9.
זְרִיתָ 155,10.
זַרְמַּה 96, 3.
ח
חָגַי 190, 27.
חֲחַבְּאתָה 158,3.
חֻטָּה 206,6.
חַיּוּחוֹ 152, 29.
חִילוּ 164, 22.
חֲלֻלוֹתָה 97,6. 204,
חֲלַקְּתָּה 252,1. (21.
חַלּוֹתַי 151, 6. 197,
22.245,22.
חֵלֶק 206, 27.
חַלַּת 158,14.
חֲמַרְמָר 98, 29.
חַנּוֹת 197,18.
חֲרָבִי 249,21.
חֲתַתְּכֶם 207,1.
ט
טְאֻטְּאתָה 134,25.
טֹבוּ 160, 8.
טַח 160,5.
י
יְאַבְּדוּ 201,11.
יְאַהֲבוּ 256,22.
יְאוֹר 165, 20.
יֹאמְרוּ 204, 14.
יְאַסְּפוּ 112, 1.
יֵאָצֵל 102, 26.
יֵאָפֵּה 111,19.
יְאַתְּנוּ 153, 9.
יְאַתּוּ 174, 13.
יְאַתְּיוּן 152,23.
יְבָאֵן 168, 23.
יְבַשֵּׁר 174,16.176,
17. 199,14.
יְבֻשַּׁת 180,25.
יְבַתּוּ 196, 28.
יָגֹה 130,22.146,19.
יְגוֹרְנוּ 189,24.
יָגִיד 182,23.
יָגֹל 147, 1.
יִגְעוּ 172,13. 176,19.
יָגֹר 194, 22.
יְגָרְשׁוּם 237, 13.
יָדֵב 183,10.
יָדַר 197, 1.
יְדוּ 130, 21.
יְדַח 182,26.
יַדַּחוּ 149, 2.
יְדִיאוּ 187, 17.
יְדֵכֶם 205,24.
יְדֹם 194, 17.
יְדַשְּׁנָה 202, 12.
יְהַדְּפוּהוּ 209,6,246
יְהוּא 147,10. (9.
יְהוֹדוּךְ 178,26.
יְהוֹשִׁיעַ 178,27.
יְהִי 147,3.5.148,14.
יָהֵל 12,9. 102, 26.
יְהֵלּוּלוּ 175, 10.
178, 24.
יוֹרֶה 114,15.
יוֹסֵב 196,29.204,4
יוֹסֵף 91, 23.
יוֹעֲצָתוֹ 251,4.
יוֹצֵק 173,13.
יוֹרֵא 138,20.
יוֹשַׁר 197,1.
יְזֹחַ 143,23.
יְחָבֶרְךָ 96, 6.
יְחַדּוּ 7,26. 14,24.
146,5.
יְחִדּוּ 115,17.
יְהוֹלָלוּ 171,1.
יְחִלּוּ 17,17.163,9.
יְחַלְּקֵם 96,9.
יְחוֹרוּ 169,28.
יְחֻזּוּן 152,23.
יְחֻמּוּ 174, 21.
יְחִי 147, 5. 6.
יְחִיוּנִי 152, 28.
יְחִישֶׁת 237,7.244,
יְחִל 188,9, (14.
יָחֵל 196,2.
יְחֵלּוּן 165,5.
יְחֵם 188,8.
יְחֻמְּתָנִי 97,2.206,4.
יְחֵן 191, 11. 196,27,
יְחָנֵךְ 189, 28.
245,18.
יְחֻנֵּךְ 245,19.

יִחְנַן 193,12.
יִחְנֵנִי 189,13.
יֶחֱסִיוּן 152,22.
יֵחָרוּ 191,20.(208,9
יֵחַת 183,23. 191,28.
יִטַּמָּא 135,29.187,10
יֵיָּרֶד 181,6.
יֵיָּרַע 174,17.
יֵיטִיב 174,26.
יֵילִילוּ 175, 8. 9.
יֵיעָדֶנָּה 176,29.
יֵיָּעַר 163,14.
יֵיעָפוּ 177, 1.
יֵיקַר 175,24.177,13.
יֵישֵׁרֵם 130,23,181,21
יַךְ 147,16.
יְכַפְדָנֵנִי 238, 7.
יֻכּוּ 150,9.
יַכִּירָנוּ 202,21.206,
יְכַלְכֵל 172,2. (30.
יְכֹלֶת 180,26.
יְכָלְתִּיו 88,26.239,9
יְכַסְּמוּ 152,19.
151,17. 237,10.
יְכַרְסְמֶנָּה 96, 24.
יֻכַּת 196,27.
יִלְבֹּשׁם 202,19.
יִלְדְּתִיךָ 89,17.206,
יַלִּיזוּ 166,2. (15.
יִלְכְּדֻנוּ 136,18.238,
יִמָּאֲסוּ 19[illegible],14.(19.
יִמַּח 142,18.147,12.
יְמֵי, יְמוֹת 213, 4.
יְמִישׁוּן 189,26.198,
4. 244,18.

יִמַּר 191, 24.
יֹמְרוּ 111, 13.
יָנֵאץ 163,7.
יְנוּעוּן 165,6.
יַנְחֵנוּ 183, 20.
יָנִי 169,20.
יֵנִיק 175,17.
יִנַּשׂוּא 134,8.
יִסֵּפוּ 192, 15.
יַסִּית 166, 2.
יָסֵךְ 196,7.
יְסַכְסֵךְ 172,3.
יַסַּע 182, 25.
יְסֹעֵר 99,3.
יַסֹּר 91, 4.
יִסַּרְתּוּ 252,21.
יֵעוֹר 165,21.
יַעַל 152,1. 204,18.
יַעֲלֵה 152,1.204,20.
יַעַלְעוּ 171, 20.
יַעֲמֹדְנָה 201,7.
יְעֹעֵרוּ 171,19.
יַעֲפוּ 177,1.
יִעְשְׂרֶנּוּ 243,28.
יִפְגָּשְׁךָ 245, 8.
יָפְיָפִיתָ 155,15.
יִפְקְדוּנֶךָ 235, 20.
יַפְרִיה 138, 18.
יְפֵרֶנּוּ 212,10.243,22
יְפַרְפְּרֵנִי 172, 4.
יַפְתְּ 145,28. 146,8.
147, 16.
יֻצַּב 173,1. 3.
יְצַוֶּ 97,5. 204,18.

יִצְחַק 208,25.
יִצְטַיָּרוּ 171,24.
יַצִּיעַ 173,7.
יַצִּיקוּ 173, 11.
יַצִּיקֵם 173, 11.
יֵצֵל 112,11.
יֻצַּע 173,9.
יִצֶּף 147, 1.
יַצִּקֵם 173, 11.
יִצֹּק 173,10.
יֵצֵר 177,7.
יִצֶּר 173,18.
יִצְרֵהוּ 173, 15.
יִצְרֶנְהוּ 137,29.
יַצֵּת 173,25.
יִצַּתּוּ 173, 19.
יָקֵא 168,24.
יֵקַד 175,22.
יֵקֵד 194, 21.
יִקְּדוּ 195,24.
יְקַו 147, 14.
יִקֹּחֻ 186,3.204,17.
יֵקַלּוּ 191, 24.
יְקֻמוּן 167,5.
יַקֵּף 173,27.
יִקַּיִן 174,1.177,11.
יֵקַר 175, 24.
177, 13.
יִקְרָה 137,24.
יִקְרְהֻה 204, 9.
יִקְרֵךְ 90,15.150,29.
יָקֹשְׁתִּי 88, 24.
יֵרֶא 146,10.147,1.
יְרֹאוּ 133,13.175,26.

יִרְאוּ 177,14.
יְרָאתֶם 202,21.
יָרֵב 146,29.163,11.
יִרְבְּיֵן 152, 24.
יַרְדְּ 147, 15.
יִרַדְּף 200,30.
יֹרוּ 150,2.
יִרְוְיֻן 152, 25.
יִרְטָנִי 177, 17.
יֵרֵךְ 191,25.
יָרֻם 198, 2.
יֵרֹמוּ 192,2.188,15.
יְרֹעַע 170, 28.
יָרַע 163, 15.
יָרַע 163, 16.
יֵרָפוּ 130,10.134,7.
יִרַשׁ 177,8.
יְרָשָׁה 179,26.
יִרְשְׁתֶּם 206,15.
יְשָׁאוּנְךָ 237, 28.
יִשְׁבְּ 146,1.
יְשַׁבְתִּי 207,27.
יְשַׁדְּדֵם 96, 5.
יָשׁוּד 197, 29.
יֵשֵׁט 146,3.
יַשִּׂיא 138, 16.
יַשִּׁי 138, 17.
יְשֹׁימֵם 202,20.
יַשִּׁים 196, 5.
יִשְׁלָיוּ 152, 13.
יִשְׁפּוּטוּ 90,8.203,13
יִשֵּׁם 194,16.
יִשְׂנָאֶךָ 138, 12.
יֶשְׁנוּ 136, 19.

יְשַׁעְשְׁעוּ 96,23.
יִשַּׁרְנָה 174,3.
יִשְׁתַּחֲוֶה 142, 27. 143,4. 153,23.
יִשְׁתַּחֲוֻ 153, 26. 27. 204,18.19.
וַיִּשְׁתַּחוּ 143, 1. 153, 23.
יִשְׁתַּחֲווּ 143, 4. 153, 27.
יִשְׁתָּיוּן 152, 22.
יִשְׁתַּקְשְׁקוּן 198,17.
יִתְאָו 142, 25. 202,16.
יְתָאֲרֵהוּ 96,1.
יִתְגַּעֲשׁוּ 200,28.
יִתְוַכָּה 181,15.
וַתּוֹפְחוּ 111, 21.
יִתְלוֹנָן 171, 7.
יַתֵּם 191, 16.
יִתֵּם 188,14.
יִתְמוּ 195,22.
יִתְמוֹלָלוּ 171, 10.
יִתֵּן 185,18.
יִתְּנֶה 182, 20. 204, 21.
יִתְנֶחָם 105, 5. 187, 14.
יַתֵּצֶאן 175, 20.

כ

כִּבֶּס 95, 25.
כְּגַעַת 185, 5.
כְּהִגָּלוֹת 94, 7. 140, 9.
כְּהִדּוּשׁ 162,7.
כְּהִנְדּוֹף 94,9.
כַּהֲתִימְךָ 244,13.
כּוּלָּם 204, 3.
כּוֹנְנָה 170,25.
כְּחַכֵּי 140,17.
כִּחֵשׁ 95, 25.
כָּלוּ 149,22.
כִּלְכֵּל 172,2.
כֻּלָּנָה 46,9.
כִּלַּתּוּ 252, 20.
כַּנְּלוֹתְךָ 59,4.
כָּסּוּ 149, 23.
כְּעֹטְיָה 153, 6.
כְּעַסְתָּה 252,1.
כִּפֶּר 95,25.
כְּקָרְבְּכֶם 247,1.
כְּשָׁרֵךְ 98,9.
כְּרַת 98,9.
כְּשַׁךְ 194,2.

ל

לַאֲדִיב 101, 7.
לָאוֹר 161,21. 165,21.
לָבוּר 198,1.
לָבִיא 168, 27.
לְבָרָם 193, 28. 245, 20.
לָדִין 59,10. 162,22. 164, 28.
לְדַרְיוֹשׁ 91,6.
לְדַתָּנָה 249,29.
לְהָבַר 189,7.
לֶהָבוֹת 205,23.
לֶהֱדַק 191,8.
לֶהֱוֵא 108,4.
לְהוֹלִיד 175, 2.
לְהוֹשִׁיבִי 100,30.
לְהַחֲלוֹ 188, 21.
לְהָכִיל 12,4.
לְהֵמִין 175, 15.
לְהַנִּיחוֹ 172,19.
לַהֲנָפָה 162, 24. 167, 17.
לְהַפְרְכֶם 243,27.
לְהַצִּיב 173,2.
לַחְשׁוֹת 176, 8.
לוּט 161, 24.
לְחוּל 198, 1.
לְחוֹשִׁיבִי 176, 8.
לֶחֱיוֹ 114,15. 157, 9.
לְחֻמְלָה 248,18.
לַחְמָה 193, 11.
לְחֶנְנָהּ 242, 21.
לַחֲנַנְכֶם 193,13.
לְחַרְחַר 198, 15.
לְחָתֵם 196,19.
לְטָמְאָה 248, 19.
לָטַעַת 185,5.
לִין 164, 21.
לִינוּ 164,22.
לִיסוֹד 17,22. 91,7. 176,26.
לְיִרְאָה 248, 25.
לִירוֹא 139, 28. 177, 16.
לֵכִי 179, 29.
לְכָה 179, 22.
לְךָ 179,23.
לְכֻלָּהְנָה 46, 14.
לֶכֶן 180, 1.
לַלְבֵּן 59, 14.
לְלֵדָה 180,16.
לֵלִין 59,8. 164,29.
לָלַת 208, 8.
לְמַסַּע 205,17.
לַמְרוֹת 59, 6,
לִמְשֹׁפְטִי 96,16.
לָנֶה 160, 21. 202, 13.
לַנּוּ 160, 27.
לַנְחוֹתָם 59,3.
לָנֶס 161,12.
לַנְפֵל 59,7.
לָעוּת 198, 2.
לֵעָנוֹת 140,5.
לָפַחַת 185,5.
לֵין 160, 4.
לַצְבּוֹת 59, 5.
לַצְתָּ 160, 15.
לֻקָּחָה 209, 1.
לְקַיֶּם 171,28.
לְקַלְלֶךָ 238, 17.
לֵרֹא 60, 5. 133, 22. 203, 8.
לְרַאֲוָה 139, 18.
לְרָאוֹת 140,3.
לְרַד 193, 27.
לְרוֹת 139,16.
לְרַחֲקָה 248,17.
לָרִיב 59, 9. 164, 29.
לָשִׁיחַ 164,30.
לְתִתֵּן 185,12.

מֵאזִיז 12,11.
מְאִירַת 158,13.
מֵאֶסְכֶם 246,29.
מֵאֹרִיךְ 12, 12.
מִבְטַחוֹ 205, 17.
מֵבִי 168,28.169,20.
מְבַעַת 208, 10.
מְבַעְתֶּךָ 208, 11.
251, 4.
מַגֶּדֶת 182,12.
מְגָדִים 183,9.
מִדַּבֵּר 187,6.
מַדְוֵיהֶם 49, 28.
מְדִיבוֹת 103, 2.
מוֹגַיִךְ 152, 3.
מוֹדִים 150, 7.
מוּדַעַת 158, 3.
מְוֻזָּנִים 170,16.
204,12.
מוּל 161, 24.
מוֹנַיִךְ 152,4.
מוֹצֵא 206, 7.
מוֹצֵאת 132, 17.
מוֹצְאֵת 208, 2.
מוּצָק 173, 13.
מוֹרִים 150, 6.
מוֹשִׁיבַי 176,7.
מַזֵּה 141, 21.
מֵזִין 102, 29.
מְזַעְזְעֶיךָ 172,5.
מְזָרֵה 141, 17.
מַחֲאָךְ 147, 14.
מְחוֹלֶלֶת 170,27.
מֵחֹטוֹ 133, 23.
מַטֶּה 141,22.24.
מִטָּהֵר 104,23.
מִטַּחֲרֵי 149, 18.
153, 11.
מְטַלְטֵל 172, 4.
מִיָּוֹרְדִי 180,24.
מַיְמִינִים 175, 15.
מֵינֶקֶת 175, 18.
מֻכִּים 141, 25.
150, 10.
מְכַלְכֵּל 172, 2.
מְכֻרְבָּל 99,2.
מְלֵאֲתִי 48, 5.
מַלְאָכֵכָה 46, 6.
מְלַאכְתּוֹ 130,3.
220,1.
מִלְבּוֹא 168, 22.
מִלֵּדָה 180,16.
מָלוּ 130,9.
מְלוּשְׁנִי 96, 14.
מַלִּינִים 166, 6.
מָלְכִי 249, 17.
מַלָּכֶם 18, 8.
מַלְפֵּנוּ 130, 4.
מִנַּיִן 200, 26.
מְנָד 170,8.
מַנִּיחַ 172, 19.
מֵנִקְתּוֹ 175,18.
מְנָת 202, 17.
מֵסַב 189,9,
מְסַבַּת 197, 8.
מִסִּים 207,1.
מַסִּית 166,6.
מְעֻוָּת 158,15.
מַעֲלַת 152, 5.
158,11.
מְצַב 173, 4.
מַצִּיג 173,6.
מֵצַל 189, 8.
מְקַדְּשְׁכֶם 250,28.
מַקִּיפִים 173,29.
מְקַלְלַוְנִי 199, 16.
מְקֻנַּנְתִּי 207, 28.
מִקְצָת 202,17.
מֹרְאָה 150, 11.
מֵרְדָה 180,16.
מְרַפֵּא 141, 18.
מָרוֹ 139, 25.
מֵרַץ 163,22.
מֹרָתָה 17,21.
98, 20.
מַשֹּׂאת 214,23. 26.
מַשֶּׂגֶת 182, 11.
מַשֵּׂה 141,22. (7.
מְשִׁיבַת 158,12.165,
מָשְׁכוּ 90,27.207,15
249, 17.
מִשְׁכוּ 208, 28.
מַשְׁמִים 193, 16.
מְשָׁרַת 97, 23.
מִשְׁתַּחֲוִיתֶם
153,25. 201,1.
מֵת 160,4.161,20.
מִתְפּוֹסֶרֶת 171, 14.
מִתְלַהְלֵהַּ 105, 29.
מֵתוּ 160,12.
מַתָּן 202, 19.
מִתְוַדִּים 181,13.
מְתַעְתֵּעַ 96,26.
מִתַּעְתְּעִים 105,29.
מֹתַתִּי 170,22.

נ

נֶאֱדָרִי 94,26.
נֵאוֹת 174, 12.
נֹאחֲזוּ 92, 29.
111,29.
נִאֵץ 206,27.
נֵאָרִים 195, 26.
נֵאשַׁאר 94, 25.
נֵאֹתָה 174,13.
נִבָּא 182, 13.
נִבְּאִים 134, 18.
נָבְזָה 194, 6.
נְבֻכִים 162,6.
נָבְלָה 194, 30.
195, 3.
נְגֹאֲלוּ 200, 10.
נֶגְדַּע 206,6.
נָגֹזוּ 92,27.195,7.
נָגֹלּוּ 92,28. 195,6.
נִדַּחַת 182,10.
נִדְמָה 195,20.
נְהִי 143,29.
נַהֲפוֹךְ 92,24.
נוּגוֹת 149,8.
178, 3.
נוֹגֵי 149, 10.
178, 2.
נוֹלְדוּ 200, 11.
203, 27.
נַגֹּלּוּ 17,18. 89,11.
נִחֲלוּ 195, 13.
נִחֲתָה 195, 14.

נַחְתּוֹם 92,25.
נִירָם 177,15. 202,20 237, 3.
נֹכַחַת 158,9.
נִכַּפֵּר 200, 13.
נִלְווּ 149, 5.
נִלְחֹם 94, 3.
נֶחְבָּה 140,10.
נַחְבֵּתֶם 134, 6.
נִחַל 192,8.
נִחַלְתְּ 195, 10.
נֵחַמִים 177, 29.
נִחַנְתְּ 203,2.
נִטָּיוּ 148,27. 152,14.
נִטְמִינוּ 134, 4.
נִינָם 202, 21.
נִירוּ 164,25.
נִירֵם 177,16.
נִכְּאוּ 154, 2.
נִכְסֹף 94, 4.
נִלְעָג 94, 24.
נְמִבְזָה 200, 17.
נִסָּה 139,5.
נָעָבְדֵם 90,6. 113,5.
נַעְתּוֹר 92, 25.
נָפוֹצֶת 162, 8.
נְפוֹצֹתֶם 162, 4.
נָצֹא 139, 26.
נִצַּחַת 18[illegible], 11.
נִצְרֶה 247, 13. 248, 29.
נִקְבָּצוּ 93, 21.
נַקֵּה 140,15.
נָקֹטּוּ 92,28. 195,7.
נִקְרֹא 140,8.
נִרְפָּתָה 134, 2. 158,4.
נֹשֵׂא 141,14.
נֹשְׂאִים 148, 21.
נְשַׁדְּנוּ 195,8.
נָשׂוֹא 139, 86.
נָשׂוֹא 130,11.
נַשִּׁים 138,19. 196,5.
נִשְׁכַּחַת 158,10.
נָשָׁתָה 17,19. 89,12.
נִשְׁתָּוָה 200,15.
נִשְׁתָּעָה 138, 30.
נְתָן 185,17.
נִתֶּכֶת 182, 10.
נִתָּעוּ 186, 6.

ס

סְחַרְחַר 96,21.
סִכְסַכְתִּי 172,3.
סַלְסְלֶהָ 198, 15.

ע

עֹרֶן 133,24.
עוּזָה 197, 28.
עוּרָה 167,16.
עוֹרְרָה 170,26.
עָלֶה 204, 9.
עָלְזִי 249, 21.
עֲמָדְךָ 247, 3.
עַנֵּה 140,14.
עֲנוּ 209,15.
עֲנוֹתוֹ 151,9.
עָנְיֶךָ 157,6.
עָנָךְ 136,14.
עֻצּוּ 167, 19. 180, 2.
עֵר 161,19.
עָרוּ 149, 15.
עֱרוּךְ 209,12.
עֶרְכָה 248, 21.
עַרְעֵר 96,25.
עֲשֹׂה 139, 15. 23.
עָשִׂתִי 235,6.
עָשִׂיתְ 156,3.
עָשָׂת 154,16.

פ

פֵּאֲרָךְ 236,17.
פַּחוֹת פַּחֲווֹת 153, 17.
פָּקוּ 167,9.
פִּרְיָה 153, 3.
פָּרַת 158, 14.
פִּשְׁתֶּם 89, 20. 160,26. 206,16.

צ

צֵא צֵאָה 179,24. 180, 1.
צֵאֵת 180,13. 208,4.
צַו 147, 21.
צוֹפִיָּה 153,4.
צֶעֱקִי 55,23. 208,22. 249,19.
צֹעֲרָה 203,22.
צַק צֶקֶת 179,19. 180, 11.
צָרוּ 167,8.

קָאֲמַיָּא 159,25.
קָבָה קַבָּה 194,5. 235, 13.
קָבְנוֹ 194, 12. 236,20.
קַוָּה 140,19.
קַח cum suis personis & anomaliis. 89,10. 185,26.
קֶחֶם־נָא 185, 27.
קַחַת 185, 9.
קְיוּ 133, 15. 148, 16. 168, 25.
קַיִם קַיְמוּ 171, 27.
קִלְקֵל 198,15.
קֶמַת 212,8.
קָסְמִי 249,18.
קַצְוֵי קְצֵוִים 153, 18.
קְצוֹת 153,18.
קְדָאֻהוּ 247,18.
קָרְאוּ 249,16.
קְרָאָךְ 236,15.
קִרְאֶן 85, 22.
קְרָאֲנִי 150, 25.
קָרָאת 154, 16.
קָרָאתִי 8,4. 133, 1.
קָרְבָה 249,9.
קִרְבֶּנָּה 46, 8.
קָרְחִי 249, 22.
קְשָׁווֹת 214,7.

ר

רָאוֹ 139, 10.
רֵאוּ 149,21.

רָאִי 151,12. 250,18.
רְאִיּוֹת 142,7.
רָאֲמָה 159, 24.
רֹאֲנִי 151, 12. 202,21.
רָאָתְךָ 252,13.
רָבוּ 167, 10.
רֵד 89,9. 179,20. 180.5.
רֵדָה 179,20.
רָדוּפִי 247,4.
רֶדֶת 180, 12.
רוֹדֵם 203,3.
רוֹמָם 198, 21.
רוֹעָה 167,14.
רִטְפַשׁ 98, 26.
רִיבוֹת 164, 19. 24.
רַכּוּ 190,25.
רָמוּ 167, 9.
רֹמּוּ 193, 24.
רָנּוּ 189, 21. 190,25.
רֹעִי 141,13.
רֶץ 161, 12.
רָצֹאתִי 156, 2.
רָצוֹא 161,13.
רָשׁוּ 167,8.
רָשׁ 179,25.
רֶשֶׁת 180,12.

ש

שְׁאֹלְתִי 206,19.
שְׁאֶלְתֶם 205, 27.
שַׁאֲנַן 96,21.
שֹׁאֲסַיִךְ 197,12.
שְׁאָר 202,18.
שְׂאֵת 185,6. 208,5.
שְׂאֵתוֹ 250,4.
שָׁאתְךָ 247,6.
שֶׁב 161, 11.
שֶׁבָה 167,14.
שַׁבְתִּי 89,7. 180,6.
שָׁגָג 202,15.
שִׁבְּלַתָּה 252,2.
שָׁדְרוּ 98, 8. 246,17.
שֶׁהֲבֵיתִיו 163,26.
שׂוֹא 185,8.
שׁוּב 180,7.
שׁוֹשֵׁתִי 155,11.
שְׁזָפַתּוּ 252,21.
שָׁחֹת 190,10.
שִׂיחוּ 164, 23.
שִׂים 164,20.
שֶׁיֹּצָא 132,14.
שִׁיר 164, 24.
שִׂישׁוּ 164, 25.
שִׂית 164,21.
שַׁכַּנְתִּי 207,27.
שָׁלַוְתִּי 153, 17. 155, 1.
שֹׁלֵחֲךָ 250,27.
שַׁמּוֹת 197, 19.
שְׁמַעַן 85, 22. 114,21.
שֹׁנַאֲךָ 250, 26.
שַׁעֲשַׁעְתִּי 96,20.
שָׁפָט 202,5.
שֶׁפְּכָה 204, 8.
שֹׁרְשׁוּ 96, 3.
שִׁשֵּׁאתִיךָ 155, 10.
שַׁתָּה 160, 22.
שָׁתוּ 139, 23.
שְׁתוֹתֵיהֶם 227, 7.
שְׁתֵי & שְׁתֵים 15, 12. 186,26.
שַׁתֵּי 160,24.
שְׁתַּיִם 15, 1. 168,26.

ת

תֹּאבַד 111,10.
תֹּאבְדוּן 242,17.
תְּאֵהֲבוּ 90,7. 112,12
תֶּאֱחֹן 111,25.
תֹּאכְלֵהוּ 96, 5.
תָּאֳמֵי 207, 20.
תֵּאָמַנָה 93, 17. 186, 15.
תֵּאמְרוּן 201, 12.
תֹּאסִפוּן 178, 20.
תֵּאתֶה 137, 21.
תֹּבֵא 111, 21. 137,28.
תָּבֹאינָה 200,20.
תָּבֹאתִי 200, 20.
תָּבוֹאתָה 45, 16. 168, 14. 242, 1.
תְּבוֹאָתְךָ 168,15.
תְּבִיאֶינָה 169,15.
תִּבְעָיוּן 152, 24.
תַּבַּעְנָה 183, 1.
תָּבֻקְשִׁי 208,21.
תֹּגְיוּן 151,30.
תִּגַּל 143,14. 147,11.
תִּדְבָּקֵנִי 205, 9.
תִּדֹּמִי 188, 14. 199, 6.
תְּדַמְיוּנִי 151, 17. 152,18.
תִּהְיֶה 137, 28.
תִּהֲלֹךְ 113,5.
תֹּגְיוּן 152, 26.
תּוֹכַח 178, 17.
תּוֹכְחֶךָ 253, 15.
תּוֹסַף 178,18.
תּוֹסִפוּן 178,20.
תִּוָּרֵא 181,4.
תּוֹתַר 179, 9.
תֵּזְלִי 112,11.
תִּזְנִי 146,22.
תִּזְנִים 239,7.
תַּזְרֵנִי 130,6.
תֵּחֵל 188, 10. 191, 19.
תִּחֲלַךְ 206, 25.
תֵּט 142, 23. 145, 18.
תִּיבַשׁ 174,15.
תֵּיטִבִי 174, 26.
תִּיפִי 177,4.
תִּישָׁמְנָה 176,9.
תֵּכָּה 144,10.
תֶּכּוּ 150,9.
תִּכּוֹנֵן 171, 6.
תִּכְלָה 137, 23.
תְּכַס 147,14.
תְּלוּם 150,16.

תְּלַכְנָה 157,5.
תָּלַן 163, 16. 202, 27.
תְּמִיךְ 91, 22.
תֶּמְחִי 145, 7. 146,23.
תַּמֵּר 192, 12. & 17.
תָּמְנוּ 194, 8. & 10.
תְּנָה 185, 14.
תִּנַּשֵּׂא 104,22. 187,17.
תֶּנֶת 185, 11.
תְּסֵף 112, 1.
תָּעָבְדֵם 90,5. 245,5. 113,4.
תֵּעָגֵנָה 186, 16.
תַּעֲנֶיהָ 152,28.
תַּעֲנֶינָּה 156,14.
תָּעֻפָּה 247,28.
תְּעַר 142, 21. 147,15.
תַּעַשׂ 144, 17. 147,13.
תַּעֲשֶׂנָּה 137,27. 151, 2. 156,11.
תְּפוּצֶיךָ 168, 5.
תֻּפַּר 170, 6.
תַּצִּיתוּ 173, 25.
תִּצַּת 173,19.
תִּצַּתְנָה 173,21. 195,25.
תִּצְּתֶךָ 238,12.
תְּקוֹנֵנָה 170,24.
תֵּקַל 191,24.
תִּרְאֵה 137,28.
תִּרְאֶינָּה 156, 13.
תִּרְזַלְתִּי 201,7.
תָּרֹנָּה 190, 5.
תָּרֻץ 198,3.
תְּרָצְחוּ 98,140.
תְּשֻׁבִי 212,11.
תְּשַׂגְשֵׂגִי 96,24.
תְּשׁוֹמֵם 90, 8. 199,4. 203,15. 237,15.
תֶּשִׁי 144, 5. 146,24.
תֵּשֵׁם 177, 20.
תִּשָּׁמֵנָה 177,20.
תְּשָׁעֲשָׁעוּ 98,30.
תֵּשְׁתְּ 146, 3. 163,12.
תִּשְׁתָּע 142, 23.
תֵּת 185, 11. 208, 6. 250,9.
תִּתְאָו 142, 24. 202,17.
תְּתָאוּ 149,12.
תַּתָּה 185, 19. 186,20.
תִּתְחַלְחַל 172,5.
תִּתְחַר 205,16.
תִּתִּי 185, 15. 186, 22.
תִּתְיַמָּרוּ 105, 22.
תֻּתְּכוּ 183,8.
תַּתֵּם 192, 13.
תִּתֵּם 188, 17.
תִּתְמוֹגָג 171, 8.
תִּתַּמָּם 105,11.
תֵּתֵן 185, 13.
תִּתְנַחֲלוּ 105, 6. 187, 15.
תֵּתַצֵּב 130, 20.
תִּתַּר 187,19.
תִּשֵּׂאנָה 133, 9. 182,14.

FINIS.

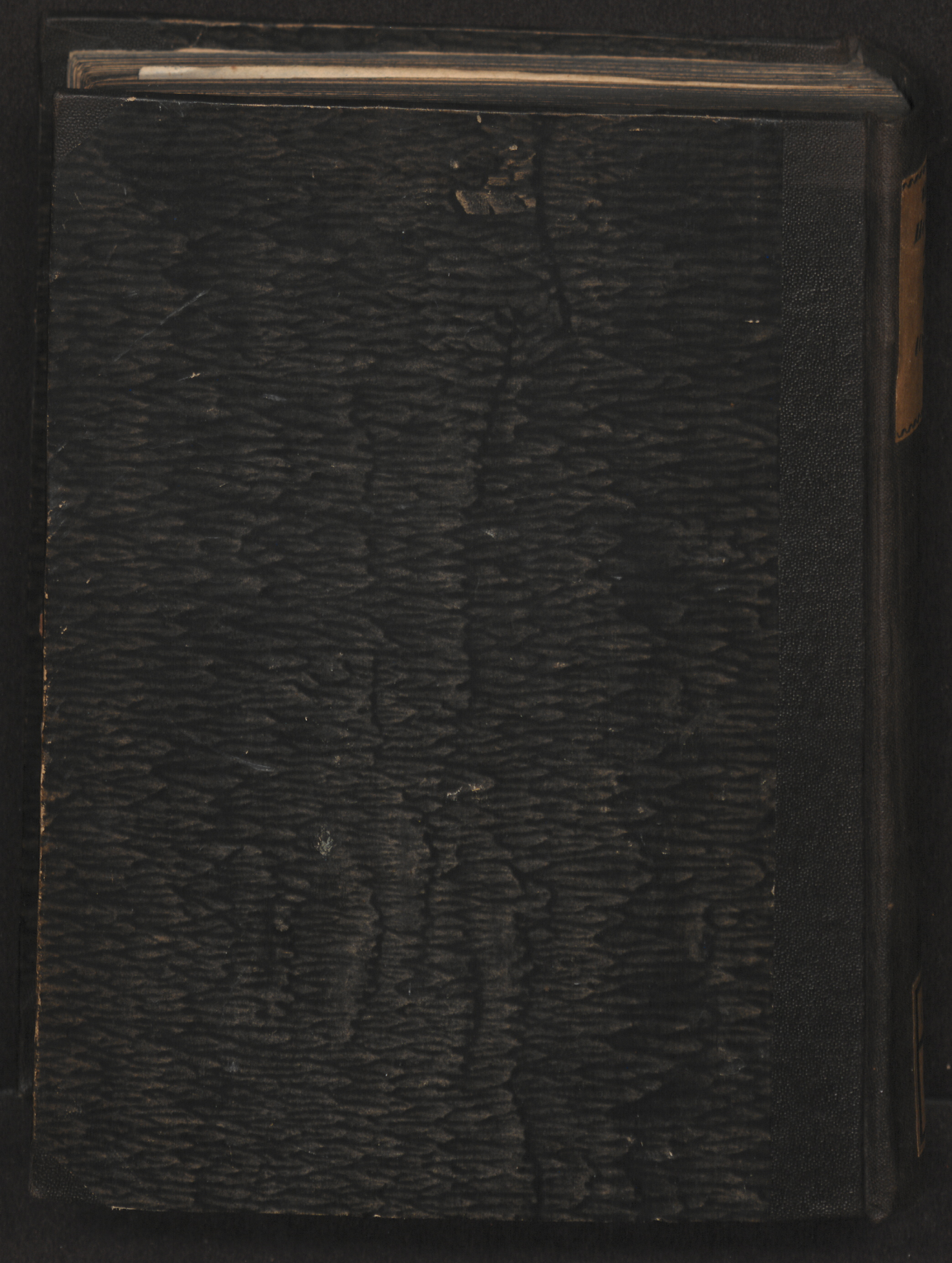

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn767031385/phys_0176
DFG

רָאִי 151,12. 250,18.
רְאִיּוֹת 142,7.
רָאֲמָה 159, 24.
רֹאֲנִי 151, 12. 202,21.
רָאָתְךָ 252,13.
רָבוּ 167, 10.
רֵד 89,9. 179,20. 180.5.
רֵדָה 179,20.
רָדוּפִי 247,4.
רֶדֶת 180, 12.
רוֹדֵם 203,3.
רוֹמָם 198, 21.
רוֹעָה 167,14.
רֶטֶפֶשׁ 98, 26.
רִיבוֹתָ 164, 19. 24.
רַכּוּ 190,25.
רָמוּ 167, 9.
רֹמּוּ 193, 24.
רָנוּ 189, 21. 190,25.
רֹעִי 141,13.
רֶץ 161, 12.
רָצֹאתִי 156, 2.
רָצוֹא 161,13.
רָשׁוּ 167, 8.
רָשׁ 179,25.
רֶשֶׁת 180,12.

ש

שְׁאֵלְתִי 206,19.
שְׁאֶלְתֶם 205, 27.
שַׁאֲנַן 96,21.
שֹׁאסַיִךְ 197, 12.
שְׁאָר 202,18.
שְׂאֵת 185,6. 208,5.
שְׂאֵתוֹ 250,4.
שָׁאתְךָ 247,6.
שֶׁב 161, 11.
שֻׁבָה 167,14.
שַׁבְתִּי 89,7. 180,6.
שָׁגָג 202,15.
שִׁבְלַתָּה 252,2.
שָׁדְרוּ 98, 8. 246,17.
שֶׁהֲבֵיתִיו 163,26.
שׂוֹא 185,8.
שׁוּב 180,7.
שׁוֹשֵׁתִי 155,11.
שְׁזָפָתוּ 252,21.
שָׁחוֹת 190,10.
שִׂיחוּ 164, 23.
שִׂים 164,20.
שֶׁיֹּצָא 132,14.
שִׁיר 164, 24.
שִׂישׁוּ 164, 25.
שִׂית 164,21.
שֹׁכַנְתִּי 207,27.
שָׁלַוְתִּי 153, 17. 155, 1.
שֹׁלֵחֲךָ 250, 27.
שַׁמּוֹת 197, 19.
שְׁמַעַן 85, 22. 114,21.
שֹׁנַאֲךָ 250, 26.
שַׁעֲשַׁעְתִּי 96,20.
שָׁפָט 202,5.
שֶׁפְכָה 204, 8.
שֹׁרְשׁוּ 96, 3
שִׁשֵּׁאתִיךָ
שַׁתָּה 160, 2
שָׁתוּ 139, 23
שְׁתוֹתֵיהֶם
שְׁתֵי & 15, 12.
שְׁתֵי 160,24
שְׁתַיִם

ת

תֹּאבַד 111,10
תֹּאבְדוּן 24
תְּאֵהֲבוּ 90,7
תֶּאֱחֹן 111,25
תְּאָכְלֵהוּ 96
תָּאֳמֵי 207,
תֵּאָמַנָה 93, 186
תֵּאמְרוּן 201
תֹּאסִפוּן 178
תֵּאתֶה 137,
תֹּבֵא 111, 137,
תָּבֹאינָה 200
תָּבֹאתִי 200
תָּבוֹאתָה 45 168, 14.
תְּבוֹאָתְךָ 168
תְּבִיאֶינָה 169
תִּבְעָיוּן 152,
תַּבַּעְנָה 183,
תָּבֻקְשִׁי 208,
תֹּגְיוּן 151,30.